ט״ו באלול תשמ״ז 9.9.1987 מיספר 2610 שנה 51 המחיר 4.00 שקל חדש (כולל מע״מ)

העולם הזה

אבי מישפחה מיואש מנצרת־עילית מכריז:

״אני רוצה למכור את איבריי!״

הויסקי שחיכית לו. 12 שנה.

OLD CLIPPER
12

"אולד קליפר" – הויסקי הנמזג ביותר בישראל

י.ד. עסקים בע"מ, טל. 03-830784, יבואני המשקאות המובחרים בעולם: ליקר קוואנטרו, קוניאק הנסי, איריש קרם קרוליין ,ליקרים דה קיופר ועוד

אין עוד ויסקי ברמה כזאת ובמחיר כזה!

אין תחליף לטעמו המשובח של ויסקי בן 12 שנה.
אין גם סיבה שתמשיך לשתות ויסקי רגיל כשאתה יכול, באותו המחיר, לקבל ויסקי המתחרה בטעמו בסוגי הויסקי היקרים בעולם.
"אולד קליפר 12": לאחר שבילה 12 שנים תמימות במרתפי אחת המזקקות הנודעות בסקוטלנד, הוא מגיע אליך עם "תעודת כבוד" המאשרת את גילו.
"אולד קליפר 12". דרוש אותו בחנויות המובחרות למשקאות חריפים.
עכשיו לא כדאי לחכות...

מיכתבים

איש־השנה תשמ"ז

עוד הצעות לאיש־השנה תשמ"ז, ש־ייחשף בעוד שבועיים, בגליון ראש־השנה של העולם הזה.

איש־השנה הוא, ללא ספק, החבר'המן הישראלי המצוי, עמירם ניר, גיבור פרשת־הנשק האיראנית.

הוא הדגם המייצג של ישראלים, שעם הכוונות הכי טובות (שלפעמים אפילו עולות יפה), מבקשים לעשות את הבלתי־אפשרי, גם כשזה לא דחוש וגם כשזה לא כדאי, וכשזה הדבר האחרון שעם ישראל זקוק לו.

דוגמא אקטואלית נוספת: האיש שיזם את ה־לביא.

אפרים מררי, תל־אביב

אם מותר להציע טיפוס ולא אדם מסויים, הריני מציעה כאיש־השנה את פועל התעשיה ה־ישראלי. כשם שהוא תיקוותה הגדולה של מדינת ישראל (להבטחת עתידה הכלכלי ורמת־החיים של תושביה) כך הוא גם הקורבן הראשון של כל מישגה הנופל על המדינה מלמעלה (ראה אתא, ראה סולתם, ראה לביא).

ציפורה בן־אפרים, טבעון

איש־העיתונות של השנה: עמוס שוקן, שהע־מיד השנה את העיתון שלו, חדשות, על המפה והראה מה אפשר לעשות עם עיתון: הוא קריא, הוא קצר, הוא קולע.

שלמה רובינשטיין, תל־אביב

איש־הספורט של השנה: הכדורגלן הישראלי בחו"ל, שגילה את אבן־החכמים — כיצד לעשות מכמה שערים בימק"א או בבלומפילד דולארים באירופה.

שמואל הרצוג, חולון

● ● ●

פחם סיני

על פעילות שר־האנרגיה־והתשתית, משה שחל („החוזה הסיני", העולם הזה 2.9.87).

בניגוד לנאמר בכתבה, השר שחל אינו מתכנן נסיעה לסין.

בניגוד לנאמר בכתבה, לא נחתם חוזה־קניות־פחם מסין.

בניגוד לנאמר בכתבה, מדיניות מישרד־הא־נרגיה־והתשתית היא לבצע עיסקות חליפין בק־ניית אנרגיה בכל מקום שהדבר ניתן לביצוע.

בניגוד לנאמר בכתבה, השר שחל לא התערב מעולם בקניות־פחם ולא הורה למנכ"ל חברת־הפחם לרכוש פחם ממקור זה או אחר.

בניגוד לנאמר בכתבה, אין בין השר שחל ודורון לוי כל קשר.

בניגוד לנאמר בכתבה, לא התייחס מעולם ה־שר לעסקות של בנק הפועלים ובאופן עקרוני הוא אינו מתערב בנושאים הקשורים לגופים מיס־חריים.

אבישי אמיר,

דובר מישרד האנרגיה והתשתית, ירושלים

● ● ●

הלב הכואב

חוות דעתו האישית מאוד של קורא בניכר.

העם יודע בדיוק מי זה העולם הזה, וזה ש־העולם הזה קיים הרבה זמן רק מעיד על הד־מוקרטיה האמיתית של ישראל.

קראתי את הדוח של פייצל אל־חוסייני („קשה להיות בנו של אגדה", העולם הזה 12.8.87). הוא מספר על ספינה אזרחית עם מחבלים שבאו לחבל בישראל והעולם הזה איפשר לו גם לספר על קבוצת המיסכנים שטבעו במים הקרים.

לא ראיתי שום סיבה שיטפלו באלה בכפפות של משי.

כואב לי הלב עליכם.

דני פרידמן, לוס־אנג'לס

● ● ●

התימנים מנהרי כוש

על חוקרי תולדות היהודים באת־יופיה („תמרורים", העולם הזה 26.8.87).

עם מותו של עסקן יוצאי אתיופיה, יונה בר־גאלה, הזכרתם את שמו של הד"ר יעקב פיי־טלוביץ (1955־1981), בו רואים, בדרך כלל, את האיש שהוציא את יהודי אתיופיה משיכחתם. אך עם כל הכבוד לפייטלוביץ, בן העגלון מפולין שהוכבו זרח בפאריס ובז'נבה, בהן למד ולימד לשונות מיזרחיות (ערבית ואשורית ובמיוחד שתי הלשונות האתיופיות — שפת־הקודש גיז ושפת־

כתבת השער הקידמי:

מוכר את עצמו

תמורת כסף, לכיסוי חובותיו, מוכן ישראלי בשם יוסף (בתצלום) למכור חלקים מגופו. „למכור במהירות עין, יד, רגל, כיליה. כל איבר זוגי שאפשר להמשיך לחיות בלעדיו." מה אומרת על כך אשתו? מה אומרים ילדיו? האוזן, אגב, אינה למכירה (כי הוא כבד־שמיעה).

39

כתבת השער האחורי:

קפה עם סטלונה

סילווסטר פה, סטלונה שם – רמבו כובש את כל העולם. בעיקר את אפגניסתאן הקטנה, שהוקמה ליד ים־המלח. בשיחה אישית הוא מראה שריטות וחבלות, זכר לקרבות־הגבו־רה. הוא מדבר בגילוי־לב על ה־שרירים הנפוחים שלו, על טעם־הקהל ועל כסף. על הרבה כסף.

36

הכביש החסום

תעשיית הנשק הישראלית נקלעה למצוקה חמורה — צה"ל אינו רוצה ב„לביא", אבל גם השווקים בעולם הולכים ומצטמצמים. הפועלים שחסמו השבוע כבישים, ביטאו אמת חשובה: הדרך ה־זאת חסומה, יש לחפש חדשה.

7

דף חדש

מרדוך נגד עמרי

יש להניח שכבוד הרב הראשי, הראשון לציון מרדכי אליהו, לא ידע בעת שאסר על הורים לקרוא לצאצאיהם בשמות עמרי, נמרוד, איזבל ואבשלום, שהרי כל אלה „עשו את הרע בעיני ה'," כי גם שמו שלו עצמו, מר־דכי — אוי לאוזניים שכך שומ־עות — שאול משמו של אליל.

26

הכדור לחכמים

„כדורגל זה מישחק לחכמים!" קובע גיורא שפיגל, אחד משני המאמנים הבכירים בארץ, בראיון מיוחד להעולם הזה. הוא מספר על הצלחותיו בעבר כשחקן, על הקריירה שלו בחו"ל, על לימודיו האקדמיים, על בעיית הייבוא והייצוא של שחקנים — וגם על אביו ובנו.

29

רחל המרחלת מדווחת:

עדיה מאירצ'ק, אהו־בתו של קצין המישטרה ● לא רוצים את **צ'י־צ'ולינה** ● איך מצליח **אנדרי קלצ'ינסקי** (אבא של **שרון** ו־**סמדר**) למצוא לעצמו תמיד איזו צעירונת? ● חופשה מישפחתית ביוון: **אסי ארזי** ואחיו, עם **גילה לוי** ואמה ● **טובה כרמון** מתחתנת עם **אריאל פריבס**, **ואורה זיטנר**, אחותה, מבלה בצרפת עם **דויד ברגמן** ● הזיווג התשיעי של **פינצי מור**: עכשיו היא שידכה את **דנה וכסלר** (בתצלום), מלכת־יופי לשעבר, עם **איציק ספקטור** ● **עדי סגל** (סופר־פארם) מתחתנת עם הרופא.

34

בובת הצלה

עורך־דין אלמוני החליט לקיים בהתנדבות קורסים להחייאה, בבית מגן־דויד־אדום בתל־אביב. רק מעטים שמעו, רק מעטים באים. בילוי של שלוש שעות בחברת בובת־הדגמה יכול להציל חיים.

18

אסד והחרדים

מה המכנה המשותף לריפעת אסד, אחיו של נשיא סוריה, מתנחל מהגדה המערבית, עיתונאי ביומון ההסתדרות, שבועון חרדי צהוב ואריאל שרון? התשובה: סכום של 800 דולר של ארצות־הברית ועוד פרנק בלגי אחד.

8

אולי גם סווירי

איך הצליח יורם אוברקוביץ לבלום את דורון ג'מצ'י? ● איך הפסיד אלי דריקס מנצחון מכבי? ● מדוע מאמינים לאורי מלמיליאן שהוא פצוע ונוזפים בסמי מלכה, כשהוא פצוע? ● בני קונפורטי מזהיר: חיים צימר עוד יפטר בסוף את שאול סווירי!

42

בתוך הבקבוק בין עיראק לאיראן

צי אמריקאי ענקי נקלע לתוך הבקבוק הסגור של המיפרץ, והסך שב לבין־עירבה של ה־איראנים והעיראקים באהה. זה טוב לישראל או לא? בכל מיקרה, במישחק הזה ישראל נדחקה לשולי הבימה ואין לשיקוליה מישקל רב.

8

אתה והשקל

המקרר הלוהט ובית המישפט

איך לקנות מקרר ולגלות שאינו מסוגל לקרר? יבואן תל־אביבי מקפיד לייבא לארץ מכשירים אמריקאיים המותאמים לפעול באזורים קרים – כי הם זו־לים יותר. בית־המישפט קבע מה שקבע, אבל היבואן בשלו.

25

תכריכי פרעה ויומני היטלר

סניגוריו של דימיאניוק הביאו לארץ את האיש שבדק את „יומני היטלר" וגילה את הזיוף, ואת הרוזן הרוסי, שחקר תעלולים של הקג"ב. אילולא חלה השופט צבי טל, או־לי היה שומע בימים אלה גם על תכריכי המלך תות־אנך־אמון.

9

הדרייפוס של איסר

עכשיו זה צף שוב: פרשה שהסעירה את המדינה לפני 30 שנה, כשמנהיג פוליטי ותיק נאשם על־ידי השב"כ בריגול למען הסובייטים. פירסום ראשון של מיכתב שכתב אהרון־ציק כהן בימי מאסרו („הרגשתי כמו אלפרד דרייפוס!"), מול התרברבותו של איסר הראל.

16

גירוש הרופא

זה התחיל מקטטה בשער בית־החולים, נמשך בישיבה של ועדת־מישמעת תפסתים בתוך יום, במיכתב פיטורין. השומר, שהתעקש לבדוק את תיקו של הד"ר אחמד טיבי, אמר לו: „כל ערבי הוא מחבל!" האם ההנהלה תומכת בפסיקתו ובאבחנתו הדקה של שומר־הסף הגיזען?

10

המדורים הקבועים:

מיכתבים – מי איש־השנה?	3
איגרת העורך – מיכתב מוועמנו	4
תשקיף – גם סס, גם אל־סס	5
במדינה – תמונה „מעניינת"	6
הנדון – כבישים חסומים	7
יומן אישי – החיים בטוטו	11
אנשים – בגד כפת נגד איידס	12
מה הם אומרים – דן בר־אמוץ, צחי הנגבי, רובי צמלין, גדעון רון, איציק ענבה, מיכל רפאלי	14
זה וגם זה – קרם בבית־השימוש	21
לילות ישראל – כל אחת יח'צניתה	22
אתה והשקל – מחדל בלב־דיזנגוף	25
דף חדש – הבוז לעבודה!	26
תמרורים – שכבה עם שלושתם	28
ראיון השבוע – עם גיורא שפיגל	29
הורוסקופ – מיבחן בתולה	33
רחל מרחלת – על כל העולם	34
תשבץ – נעל־בית	36
מיכתבים לרותי – קצין בכיר	36
עצם העניין – איריס לא גומרת	41
חור ברשת – תרגיל מלוכלך	42

בלי מורא · בלי משוא פנים ·

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך־מישנה: דוב איתן ♦ עורך תבנית: יוסי שנון ♦ רכזת מערכת: ענת סרגוסטי ♦ עורך ביתוב: גיורא נוימן ♦ מחלקת המודעות: ברמית טל ♦ עורך דפוס: יפתח שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם סיטון ♦ המו"ל: „העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב ♦ הפצה: גד בע"מ, תל־אביב.

קורא יקר,

השבוע הגיע אליי, כנראה באיחור־מה, מיכתב בכתב־ידו של מרדכי ואנונו. אני מניח שהוא מיועד לכל קוראי העולם הזה, ועל כן אני מפרסם אותו כאן.

רוז לשונו:

אל מר אורי אבנרי, שלום רב.

אני אתחיל בכך שאני אזכיר לכולם כי אני לא מרגל, ולא הייתי מרגל. לא פעלתי בשרותו של אף אירגון או מדינה זרה. ולא פיתו אותי בעזרת כסף או נשים לעבור ולמסור חומר למדינה כלשהי.

כל מעשיי הם פרי יוזמתי ומחשבתי. החלטה אישית. ביודעין לקחתי על עצמי את הסיכון לשלם מחיר על המעשה הזה. ידעתי כי אני יוצא למילחמה נגד שרותי־הבטחון וממשלת־ישראל. ובכל זאת, היה לי האומץ והעוצמה הנפשית לצאת בגלוי למאבק הזה.

לא חשבתי שאני הולך למסע של הנאה. אם כי אני חושב שעשיתי מעשה טוב וחיובי, ומגיע לי הכבוד על כך.

קשה לאנשים לשפוט את מעשיי בצורה אובייקטיבית. אם מעשה דומה היה קורה במדינה אחרת, היו רוב האנשים פה מעריכים אותי ומשבחים אותי, או לפחות מבינים ולא מגנים ומתקיפים אותו כמו שעשו לי.

ידיעה זאת, שאני מורע למעשה שלי, ולאמונה כי המעשה שלי הוא חיובי, עוזרת לי להחזיק מעמד בתנאי־מעצר קשים ולא אנושיים אלה, ועוזרת לי להתמודד עם דעת־הקהל וכלי־התיקשורת.

תנאי־המעצר שלי הם קשים, ואין אף אסיר אחר בארץ שמוחזק בתנאים אלו. ואפילו לא הרוצחים האכזריים ביותר. ולמה תנאים כאלה ומדוע, אין אף אחד שיכול לגרום לשינויים בתנאים אלה, לא התנועה לזכויות האזרח ולא חבר־ כנסת וגם לא בית־המישפט. כאן השב"כ יש לו יד חופשית, ובשם ביטחון־המדינה הוא עושה מה שהוא רוצה, ואין מי שיערער על הקביעה שלו כי הוא דואג לביטחון־המדינה.

אני מוחזק בבידוד מוחלט מאז מעצרי, בתוך תא צר של שני מטר על שלושה, עם אור דולק 24 שעות ומצלמת־טלוויזיה. רק למיספר קטן של סוהרים מותר להביא לי אוכל שלוש פעמים ביום. הדלת נפתחת, האוכל מוגש, והם הולכים.

בתגובה לתנאים אלה, אני ויתרתי על היציאה לטיול לשעתיים ביום בחצר, שגם היא קטנה, וגם שם אני לבד עם סוהר משגיח.

וכך אני עכשיו בצינוק. מנעו ממני זכויות שיש לאחרים, ושאין בינידם ובין ביטחון־המדינה כלום.

כמה: אסור לי לטלפן לעורך־הדין שלי. אסור לי לקבל מזון מחוץ לכלא. אסור לי להחזיק רדיו־טייפ. אסור לי להיפגש עם אנשים מחוץ לאחים שלי. אסור לי לשלוח טייפ מוקלט לחברה, או לדבר איתה בטלפון. אסור לי לדבר עם כומר או להיפגש עם ח"כ.

כל התנאים האלה מטרתם היא לפגוע בהגנה שלי לקראת המישפט. אף אחד לא יודע איך השב"כ מנסה לפעול ולהטות את המישפט לטובתו. עוד יסופר על איך הם מנסים להכריע את המישפט לטובתם.

וכך, במיסגרת תנאים אלה, סדר־היום שלי הוא פשוט. מתעורר ב־7.00, שותה תה, מוותר על ארוחת־הבוקר ומתחיל את היום בשמיעת חדשות בארץ ובעולם, ומתחיל בקריאת ספרים שאני מחזיק כאן, עובר לעיתונים ולארוחת־צהריים, וממשיך בכתיבת מיכתבים או מחשבות, ועוד ספרים וחדשות ומוסיקה קלאסית. ומחשבות לקראת המישפט. רץ במקום ועושה תרגילים בתא, ואח"כ מיקלחת וארוחת־ערב, וממשיך את היום עד לשינה.

אני למעשה מוחזק בתא, והתא הזה יכול להיות על הירח או בתוך אוניה, או בכל מקום אחר בעולם.

אני נע בזמן, בלי לזוז מהמקום. עוד לא היה מיקרה כמו זה. ומביאים אותי ישר לכלא ולצינוק. לא נותנים להיפגש עם החברה, או לדבר איתה או עם כל אדם אחר. ויותר מזה, רצו לסתום לי את הפה גם בבית־המישפט. וכך הם רצו לעשות מישפט־צדק!

איזו מדינה זו? האם כך נוהגים במדינה דמוקרטית?

אשמח מאוד אם תקדישו כתבה בעיתון לא רק עליי אישית, אלא גם על נושא האטום וכל מה שכרוך בזה. זה חשוב לאזרחים במדינה יותר מאשר עוד אינפורמציה עליי אישית. אני עדיין מצפה שמישהו יתמודד עם הנושא הגרעיני.

אני מקווה שתכתוב על כל העניין הזה, ואם תרצה תוכל לשלוח אליי שאלות ואני אענה על שאלות אלה, ויגיעו אליך אחרי בדיקת הצנזורה.

כל טוב, מוטי.

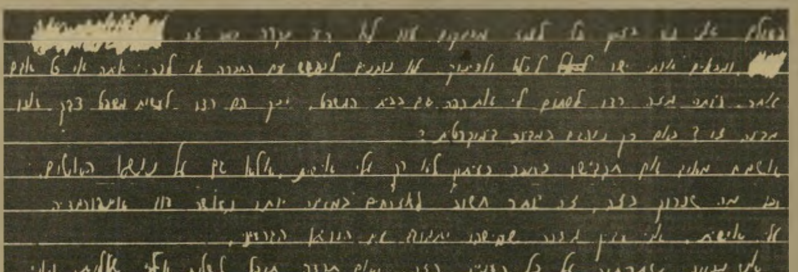

כתב־ידו של ואנונו (עם מחיקות השב"כ)
„עוד לא היה מיקרה כמו זה..."

מיכתבים

(המשך מעמוד 3)

החולין, האמהארית), זכות־ראשונים בנושא מגיעה למורהו של פייטלוביץ, יוסף הלוי, יוצא תורכיה ששימש כפרופסור בסורבון הפאריסאי.

הלוי, שסייר, באמצע המאה שעברה, בין יהודי תימן, הגיע למסקנה שבימים קדומים עבר חלק מיהודי תימן את ים סוף לאתיופיה ואלה הם אבות היהודים האתיופיים. ואחרי שהוא עמד מקרוב על טיבם, הוא הטיל על בחיר תלמידיו, פייטלוביץ, את מלאכת השבתם (אחר שהיו מצויים, כדברי הלוי, „מעבר לנהרי כוש") לחיק העם.

פרט מעניין: נסיעתו הראשונה של פייטלוביץ לאתיופיה מומנה על־ידי הבארון אדמונד (הנדיב הידוע) דה־רוטשילד. **זאב דגני,** תל־אביב

● ● ●

אין תלונה

על ייצוג מישפטי של בני מישפחת יערי („חווה אחרת", העולם הזה 26.8.87).

אינני מייצג ולא ייצגתי את גב' חווה יערי.

אני מייצג את מר אהוד יערי.

לא ידוע לי על כל תלונה של גב' חווה יערי נגדי.

בצלאל הוכמן, עורך־דין, תל־אביב

● ● ●

ל„מיבטחים" היה כוח

על הצלחה בגביית חובות („אתה והשקל", העולם הזה 26.8.87)

ציון עפריר, העולם הזה

מלונאי חיים שיף וידיד (ח"כ־ליכוד אהוד אולמרט)
הוא כן שילם

כיו"ר ועד עובדי מלון דיפלומט לשעבר צוטטתי כאילו מיבטחים לא פעלה לגביית חובות של חיים שיף בנימוק ש„אין להם, למיבטחים, הכוח לגבות את החובות ומיבטחים הודיעה למפוטרים כי כל עוד לא יעביר לה שיף את החוב היא לא תעביר להם (לעובדים) את המגיע להם."

דברים אלה לא נאמרו על ידי וההיפך הוא הנכון:

פעלתי בתיאום מלא עם נציגי ההנהלה הראשית של מיבטחים לגביית חובותיו של שיף למיבטחים וכתוצאה מתביעות מישפטיות נפרדות נגד מרבית מלונות שיף, קיבלה מיבטחים את דמי התגמולים ממרינה תל־אביב, מרינה בת־ים, אורגיל, הנשיא וכו'. **חיים בלקין,** רמת־גן

● ● ●

בחזרה לאפריקה

על מדינת מאלי, שאחת מעריה הנידחות היא טימבוקטו („מיכתבים", העולם הזה 26.8.87).

לא רק טימבוקטו היא חור נידח באפריקה, אלא כל המדינה הזאת, בה מצויה טימבוקטו, היא כזאת.

המדינה הזאת היא מאלי, אומנם מדינת־ענק (היא משתרעת על יותר ממיליון קילומטר מרובעים, בערך פי 50 משיטחה של מדינת ישראל) אבל ללא מוצא אל הים ועם אוכלוסיה של חמישה מיליון בלבד, המגדלים אגוזי־אדמה, כותנה ואורז והדבר הכי מעניין שאפשר לספר על מאלי הוא, כי לפני קבלת עצמאותה, כאשר עוד היתה מושבה צרפתית, נקראה הסודאן הצרפתי, כנראה על־מנת להבדילה מן הסודאן המקורי, המצוי הרבה מיזרחה ואשר נקרא, בשעתו, הסודאן האנגלו־מצרי, על שם השלטון הקולוניאלי המשותף בו היה נתון באותם ימים.

ד"ר יוסף סומך, רמת־גן

● ● ●

אפילו המרתף מנוצל

על השימוש שעושה רשות־השידור בבניין מישרדים ירושלמי („יוסף חפצדי עבר לאמריקה", העולם הזה 12.8.87).

באתה והשקל פורסם, כי יוסף חפצדי „השכיר בניין־מישרדים בן 12 דירות לטלוויזיה, לעשר שנים, תמורת עשרות אלפי דולארים לחודש. בגלל סיכסוכים אין הטלוויזיה משתמשת בבניין, והוא עומד ריק מזה כמה שנים".

העובדות הן כי הבניין האמור מושכר לרשות־השידור (לא לטלוויזיה) תמורת 60 אלף דולר לשנה, דהיינו חמשת אלפים דולר לחודש; שום סכסוך לא גרם לאי־שימוש בבניין והוא מאוייש כולו: מחלקות הגבייה, ההנדסה והביטחון משתמשות בארבע קומות בבניין והמרתף מנוצל לאיחסון.

שרי צימרמן,
דוברת רשות השידור, ירושלים

● ● ●

שיר עם עוקץ

שיר של קורא, אותו הוא כתב, בשעתו, למשה איש־כסית, ואשר השתבש בעת פירסומו בהעולם הזה („מיכתבים", העולם הזה 26.8.87).

התפלאתי מאוד לראות שמשום מה קיצר העולם הזה את חייו של שירי ושורתו האחרונה הושמטה ובכך הוצא כל העוקץ שלו והוא נשאר עירום ובלתי־גמור.

זאב שלובסקי, תל־אביב

● להלן השיר במלואו:

החיים נוצרו כדי לחיות,
והמוות נוצר כדי למות.
לכן זה חטא
לחיות כמו מת.

בית קטן בערבה

מישאלים וסקרים שפורסמו לאחרונה חשפו בורות מדהימה בין צעירי ישראל בכל הקשור לתולדות עמם וארצם (חיים ארלוזורוב היה ראש העיריה הראשון של תל־אביב; יוסף תרומפלדור היה אלוף פיקוד צפון בימי מילחמת־העצמאות). אך אין בכך כל חדש וגליון העולם הזה, שהופיע השבוע לפני 25 שנה, כבר פירסם דוגמה מייצגת של בורות זאת:

● **תשובתו של תלמיד שמינית, שהתבקש, בעת מיבחן בהיסטוריה, למנות שלוש תקופות בתולדות ישראל: „הבית הראשון, הבית השני והבית המשותף!"**

דף תשקיף

להקדים את גורבאצ'וב

יצחק שמיר מנסה לארגן לעצמו נסיעה לארצות־הברית, לפגישה עם רונאלד רגן, בחודש נובמבר. תיקוותו היא לשוחח עם הנשיא האמריקאי לפני פגישת־הפיסגה העולמית, הצפויה בין רגן למיכאיל גורבאצ'וב, ולשכנעו שלא להגיע עם הסובייטים להסכמה על ועידה בינלאומית נוסח פרס.

שימעון פרס עצמו יוצא לארצות־הברית בחודש הבא, ויעשה שם מאמצים בכיוון ההפוך.

מילוא בלישכת ארנס

אחרי שובו מחו"ל, מתכוון סגן־השר רוני מילוא לעבור ללישכתו המתפנה של משה ארנס, בירושלים המיזרחית. מילוא נסע השבוע לחו"ל, לגייס כספים לחרות.

העצירה מבית־לחם ניסתה להתאבד

עיטאף עליאן, הצעירה מבית־לחם ש־נעצרה בחשד שעמדה להפעיל מכונית־תופת, ניסתה להתאבד. היא הציתה את תאה בכלא, ואושפזה בבית־החולים „שערי צדק", בגלל כוויות חמורות. חוקרי־השב"כ, שמנעו ממנה להיפגש עם פרקליטיה, הסתירו מידיעתם ומידיעת מישפחתה את נסיון־ההתאבדות. הדבר נודע רק ביום השני השבוע, בבית־המישפט, כשהחוק־רים נאלצו להסביר את סיבת היעדרה מדיון על הארכת־המעצר.

„המרגל" והפיטריה בכרזה

כרזה חדשה, שבה מודפס שירו של מרדכי ועננו „אני המרגל שלך", על רקע פיטריה של פיצוץ גרעיני, מופצת בארץ החל בהשבוע.

הפוסטר הופק על־ידי הוועד למען מישפט פומבי לוועננו.

מיסטר X בבית־המישפט

„מיסטר x", שטמן מלכודת לאהרון אבו־חצירא בשרותו של בנימין זיגל ושימש אחר־כך כעד־תביעה במישפטו של השר־לשעבר, נראה בשבוע שעבר בבית־המישפט המחוזי בירושלים.

הערוץ השני מתקרב

ועדת (ח"כ פינחס) גולדשטיין עומדת לסיים את דיוניה בתוך זמן קצר, ואז ייפתחו ההליכים האחרונים להפעלת הערוץ השני.

שחל ירוויח זמן

מתח לקראת הופעתו של משה שחל לפני הרשות הלאומית לאנרגיה, בעניין תוכנית־הרפורמה במשק־הדלק: ביום השלישי הבא אמור השר להציג את עמדתו לפני הרשות, אך השבוע פשטה שמועה כי הוא ידחה את הופעתו, כדי להרוויח זמן.

בינתיים נודע כי חברות־הדלק שלחו אל שחל, בנסיון לשכנע אותו לרדת מתוכניתו, את איש־העסקים גד זאבי, שהיה בעבר לקוח שלו. לזאבי

יש 25% ממניות „פז". השיחות בין השניים נסתיימו בלא כלום.

גלזר־תעסה: עוד כת

ח"כ מרים גלזר־תעסה, יוזמת הוועדה לחקירת הכתות, עומדת לצרף קבוצה נוספת לרשימת הכתות: חוגי ה„איי אם". הפופולאריים מאוד לאחרונה, בעיקר אצל המעמד הבינוני הגבוה.

בריון סגור, שלא ניתן לו פירסום, עם נציגים של מישרדים ממשלתיים שונים, דרשה הח"כית מהמשתתפים לאסוף למענה מידע על הקבוצה האופנתית החרשה.

בועז וההדלפות

אחד הדברים הראשונים שאיתם יצטרך להתמודד דויד בועז, הממונה החדש על התקציבים באוצר, הוא מכת־ההדלפות מיחידה זו במישרד.

עד כה זכו פקידי האגף בגיבויו של הממונה הפורש, אהרון פוגל, שטען כי אין מדליפים דברים ממישרדו, אך נקלע לא אחת למצבים מביכים, כאשר הותקף על־ידי בכירים באוצר על מידע שפורסם בעיתונות, ושברור היה כי מקורו באגף־התקציבים.

קרע תמן־רודיך

קרע נתגלה בין המיליונר ליאון תמן לבין מנהל עסקיו בארץ, אילן רודיך. רודיך עבר בשקט לעסקים אחרים.

בינתיים נודע כי תמן העביר השבוע את אוסף חפצי־האמנות שלו ממלון מיגדל־דניאל בהרצליה לביתו שבלונדון. שינוע האוסף היה מיבצע לוגיסטי מסובך ויקר, והחפצים בוטחו, לצורך ההעברה, בעשרות אלפי דולארים.

בעיות ב„כוח המשימה"

יהודים אמריקאיים שנטלו חלק בהקמת כוח־המשימה הכלכלי עומדים לפנות לשימעון פרס בתלונות חמורות על מחדלים וביזבוזים.

לטענתם, אנשי־עסקים ופקידים המועסקים ב„כוח־המשימה", גובים משכורות ודמי־הוצאות אסטרונומיים, וזאת מבלי לספק תפוקה בהתאם.

כוח־המשימה הוקם ביוזמתו של פרס, בתקופת כהונתו כראש־ממשלה.

רק"ח־טורס לצ'כיה

שולמית אלוני יצאה לטיול פרטי בפראג, בסיועה של המיפלגה הקומוניסטית. לפני כן ביקרה בווינה, אצל ברונו קרייסקי, שהיא בלת־הפרס הקרוי על שמו.

אלוני עמדה לבקר במוסקווה, במיסגרת מישלחת־המזכ"לים המפורסמת, לפני שבועיים. משביטלו הסובייטים את המישלחת, משתדלת רק"ח לפצות את משתתפיה בטיולים לאתרים קומוניסטיים אחרים.

רוני לא סחר

רוני שפורן, איש־העסקים הישראלי בקלן, לא נעצר ולא הואשם במעורבות בסחר בסמים.

בניגוד למה שנכתב בדף תשקיף בשבוע שעבר. על סמך דיווחים בעיתונות הגרמנית, הודה המלונאי והמיסעדן לפני התובע הגרמני רק בצריכה אישית של כמות מיזערית של קוקאין, והוטל עליו קנס כספי ללא הרשעה.

התורם ל„אל־סם"

במעצר של סוחר־סמים, מהגדולים בצפון, נתפס השלל הבא: 600 גרם הרואין, ק"ג אחד של זהב, אלפי דולארים וגם קבלה אחת על תרומה של חמישה ש"ח לאגודת אל־סם. כך מרווחת מפקחת־מישנה זיווה לובטון, ממרחב־העמקים, בביטאון השוטרים מראות.

איידס בנווה־תירצה

בבדיקה שיגרתית שנערכה בכלא־הנשים נווה־תירצה התברר, כי אסירה צרפתיה נושאת בדמה נוגדנים לאיידס. שרות בתי־הסוהר שוקל אפשרות לשחרר־רה שיחרור מוקדם ולגרשה לצרפת.

פרצות מחשב בבתי־ספר

מיחשוב בתי־הספר עורך בעיה מסוג חדש, שלא היתה ידועה עד כה. חדירה למחשבים ודליית מידע על מורים ועל הישגי תלמידים.

היקף התופעה הצדיק פיתוח מיסחרי של תוכנה חדשה לניהול בתי־הספר, הכוללת מערך אמצעי־בטיחות מפני גישה של משתמשים בלתי־רצויים. רשת עמל היתה בין הקונות הראשונות של התוכנה החדשה, שפותחה בארץ. היא נמכרה כבר ל־45 בתי־ספר.

כבסים ל„יד ושם"

לקראת הפגנת־השבת הבאה, יצאה ב־שכונות החרדיות בירושלים הקריאה לאברכים שלא לכבס את ביגדיהם, אם יוכתמו במים הצבועים שתתיז עליהם המישטרה. ההוראה דרבנן היא לאסוף את הכבסים המלוכלכים, לצרור אותם בחבילה ולשלוח אותם ל„יד ושם".

למי שאינו מבין את ההיגיון החרדי שמאחורי הכבסים: הרמז הוא שהמיש־טרה מתנהגת כמו הנאצים.

„ערב שבת" למכירה

הצהובון הדתי־ימני ערב שבת מוצע למכירה. המוכר, שהוא בעל השליטה העיקרי בעיתון זה, אינו אלא ג'רוסלם פוסט.

מי ומי במיגדל

לקראת איכלוסו של מיגדל גן־העיר, סמוך לעיריית תל־אביב, גוברת הסקרנות ביחס לזהותם של קוני הדירות. נראה כי בין רוכשי הדירות פוליטיקאים ודמויות בולטות במשק הפרטי והציבורי. הדירות נמכרו בזמנן החל ב־200 אלף דולר. היום ערכן בשוק הוא כפול.

„הורסים את אילת!"

העימות בין רפי הוכמן, ראש עיריית אילת לבין המלונאים בעירו, עומד לעורר רעש גדול בעולם התיירות.

הוכמן, המתנגד נחרצות לעליית המחירים הפרועות בבתי־המלון, הטיח באחרונה, בישיבה סגורה, באוזני המלונאים: „אתם הורסים את אילתו"

בשע"ר מרוצים מהקירקוע

הפורום החדש שע"ר („שכונות ועיירות־פיתוח"), פירסם הצהרת־סיפוק מביטול ה„לביא".

בשע"ר חברים ראשי עיריות ומועצות, כמו אלי דיין (אשקלון), אריה אזולאי (אשדוד), עמיר פרץ (שדרות), יחיאל בן־טוב (אופקים), וגם פעילי שכונות מירושלים, כמו ימין סויסה, דדי בן־שיטרית, סעדיה מרציאנו ומני ברזילאי.

קובעים אנשי שע"ר: „אנו מקווים שלממשלה יהיה האומץ להחליט גם על ביטול ההתנחלויות והצטרפות לתהליך השלום, במיוחד באמצעות ועידת־שלום בינלאומית."

יש ראש למתמטיקאים

הפרופסור מאיר („איצ'ה") סמורדינסקי מונה כראש בית־הספר למתמטיקה בפקולטה למדעים מדוייקים באוניברסיטת תל־אביב. סמורדינסקי (51), משמש כמרצה באוניברסיטה זו יותר מ־25 שנה, היה לפני שנים אחדות ראש החוג לסטטיסטיקה.

גיורא נוימן

במדינה

העם

תמונות זוועה

תמונת הזוועה היתה בלתי־אנושית. גרוע ממנה ההסבר שצורף לה

בעמודים הראשונים של עיתוני ישראל התפרסמה השבוע תמונה, שצולמה בלבנון על־ידי הסוכנות איי־פי. היא הראתה את תוצאות הפעולה של חיל־האוויר הישראלי, שהפציץ בשבת „יעדי מחבלים" במחנה־הפליטים עין־אל־חילווה ליד צידון. לפי דיווחים לבנונים, נהרסו בהתקפה זו כמה בניינים של אירגונים פלסטיניים וכמה בנייני־מגורים רגילים. נהרגו כ־50 איש ואשה, ונפצעו כ־50 נוספים.

בתצלום שפורסם בהבלטה כה רבה נראתה רגל של אדם, הבוקעת מבין ההריסות. צעיר מתכופף לעבר כף־הרגל.

עין־מומחה תבחין מייד כי זוהי תמונה „מבויימת" — הצעיר מתכופף ומושיט יד על פי בקשת הצלם, שרצה להפנות בדרך זו תשומת־לב לרגל ולהפיק תמונה „מעניינת".

מחבל, לא אדם. זוהי תמונת־זוועה. אך גרוע יותר ה„כיתוב" שנלווה אליה.

התצלום עצמו היה עשוי לעורר רחמים אנושיים. רגל של גופה המבצבצת מתחת להריסות, יכולה לעורר השתתפות בצער של הורים וילדים. הכלל היהודי העתיק אומר „בנפול אויבך אל תשמח!"

כדי למנוע רחמים כאלה, באה הכותרת. היא אמרה (הארץ, 9.6.87): „מחבל פלסטיני מנסה לחלץ את גופת חברו מבין ההריסות, לאחר הפצצת מטוסי חיל־האוויר אתמול בלבנון."

ברור שבמיקרה כזה אין רחמים. אם האיש הוא „מחבל", וגם המת היה „מחבל", אין הם שייכים למין האנושי, אין להם מישפחות והמוות האכזרי ביותר מתאים להם.

השאלה היא: מניין ידע בעל־הכותרת בהארץ את הפרטים האלה?

הרגל אינה נושאת תו־זיהוי. היא יכולה להיות של גבר או אשה, זקן או נער. אין כל אפשרות לדעת.

הצעיר החי לבוש בבגדים אזרחיים רגילים, לא במדים של אירגון פלסטיני לוחם. אין בו דבר המזהה אותו כ„מחבל".

התמונה יכולה להיות של צעיר, המחפש את אמו מתחת להריסות, או של אב, המחפש את בנו. פשוט אי־אפשר לדעת.

תיקו

הסוכנות האמריקאית, שגם היא לא יכלה לדעת, רשמה מתחת לתמונה: „איש־גרילה פלסטיני מנסה להוציא מתחת לחורבות את גופתו של חבר..." זוהי שטות על פניה, שהרי התנועה המבויימת בתצלום אינה של אדם המנסה „להוציא" מישהו הקבור באדמה.

קיני מחבלים. אפשר להתווכח על עצם ההצדקה של התקפת־אוויר מאסיבית כזאת, שניצלה את גורם־ההפתעה. בדרך כלל אין ישראל מפציצה בשבת, ולכן לא היו הפלסטינים מוכנים למהלומה. נראה שהופעל כאן הכלל: „קיפוח נפש דוחה שבת."

אך מעבר לכל ויכוח מדיני־צבאי, יש בפירסום תמונה כזאת בצורה כזאת, בתוספת הסבר כזה, משהו מבעית: דה־הומאניזציה של הצד השני, שלילת כבודם האנושי גם במותם, הפיכתם ל„מחבלים".

יתכן כי מילחמת־הלבנון לא היתה אפשרית, אלמלא המסע רב־השנים של כלי־התיקשורת הישראליים לדה־הומאניזציה של הפלסטינים, תוך שימוש בלא־אבחנה במילה „מחבלים". מאות אלפי פליטים הפכו ל„מחבלים", המישרדים של כל הגופים הפלסטיניים הפכו „קיני מחבלים" ו„תשתית מחבלים". מכאן היתה הדרך קצרה לזוועות צברה ושאתילה.

נראה שאיש לא למד מאז דבר — או שהלקח כבר מי נשכח.

INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE, THURSDAY, SEPTEMBER 3, 1987

The Associated Press

About 800 aircraft workers gathered outside the U.S. and Canadian embassies in Tel Aviv on Wednesday to protest the decision to scrap the Lavi. Many filled out forms for mmigration visas to dramatize a threat to at least 3,000 jobs posed by the cancellation.

Heed
Agre

By Seth

MANILA —
President Cora
agreed Wednesd
islation raising t
pine soldiers aft
from her chief o
dress the grieva
military.

The chief of st
V. Ramos, said th
promised to seek
tary from other
necessary, follow
last week.

"We are very
said General Ra
pressure to dem
tary grievances c
means short of r

The president'
doro Benigno. co
and said the pre
vene a group of
private-sector lea
tary grievances.

But in an indi

תצלום ב„הראלד טריביון": עובדי התעשייה האווירית נרשמים לירידה מהארץ

יריקה לשר, יריקה למדינה

איום מביש

מי האוייבת הגדולה ביותר של התעשיה האווירית? היא עצמה

התצלום יכול היה לצבוט את ליבו של כל ישראלי. נראו בו אנשי התעשיה האווירית, העומדים בשורה וממלאים טופסים של הגירה לקנדה.

בישראל זה עורר קצת גיחוך. הכל הבינו שלא היתה זאת החלטה אמיתית לרדת, אלא רק הפגנה אינפנטילית של זעם, כפי שפעם איימו ישראלים „לשלוח את הילדים למיסיון", אם לא ימלאו את דרישותיהם.

אבל אותה התמונה פורסמה גם בעיתונים ברחבי העולם. וזה היה עלבון צורב למדינה.

המוני הפועלים השובתים בדרום־קוריאה אינם מאיימים להגר ליפאן. שביתה גדולה בצרפת אינה מלווה באיום „להגר לאמריקה". איום זה בפי ציבור ישראלי מגובש ובעל־רמה יוצר את ההרגשה כי אנשים אלה נמצאים בישראל על־תנאי, שאין זו מולדת אמיתית, אלא רק תחנה זמנית, שממנה ניתן לעבור בכל עת למקומות כדאיים יותר.

כשבוע שבו ניתנה בברית־המועצות אשרת־הגירה ליהודים, שנאבקו במשך 15 שנים על זכותם לעלות לישראל, ושישלמו על כך מחיר כבד, היה האיום של מהנדסי־האוויר מביש במיוחד.

התנחלות ובתי־כנסת. בכלל הצליחו עובדי התעשיה האווירית להביא איש את ריחם במדינה בקצב מסחרר.

אחרי שהוויכוח העינייני על הלביא הפך, ברגע האחרון, למחלוקת מיפלגתית מפוברקת, התגלה כי ציבור התעשיה האווירית מגלה נטייה חזקה למחנה הלאומני. הפגנותיהם הפרועות הפכו להתקפת מחץ על המערך, על שימעון פרס ועל עזר וייצמן, שגם זכה ביריקה בפרצופו, בנוסח שהזכיר את ימי „מזל היורקת" של גוש־אמונים.

התגלה גם שאחוז גבוה של עובדי התעשיה האווירית גרים בהתנחלויות בגדה המערבית.

עיתון דתי העלה השבוע על נס את המודעות הדתית הגבוהה של התעשיה האווירית. הוא גילה שהוקמו „בתי־כנסת מפוארים" בכל מחלקות התעשיה האווירית, וכי גם עובדיה החילוניים השתתפו בשיעורי־דת, על־חשבון המיפעל.

הודיע יו"ר ועד־העובדים, יעקב שפי, לכתב העיתון הדתי: „דווקא עקב הפעילות הדתית המסועפת אצלנו, שאין לה אח ורע במיפעלים אחרים, היינו בטוחים שהשרים הדתיים יטו את הכף לזכותנו." משמע: שגורל הפרוייקט הביטחוני העיקרי במדינה יוכרע על־ידי נציגם של בחורי־הישיבה, משתמטי־גיוס.

אולי מכאן הרמיון הגובר והולך בין מפגיני התעשיה האווירית, המפגינים בימי השבוע, ובין החרדים בירושלים, המפגינים בשבתות.

כל זה לא הועיל לתדמית התעשיה האווירית בעיני הציבור. היא צנחה כמו הלביא עצמו. הדבר בוודאי יתנקם בעובדים בהמשך הדרך.

כינוסים

אן־ג'י־או

הישראלים באו. וגם ערפאת. האם כינוס של האו"ם יכול להיות הפרת חוק?

המיסגרת עצמה היתה שיגרתית למדי.

כאשר החליטה עצרת האו"ם שיש לעם הפלסטיני „זכויות שאינן ניתנות לעירעור", היא גם קבעה מנגנון מיוחד של האו"ם כדי לטפל בבעיה זו בדרך־קבע.

ליד המנגנון הזה, הפועל בחסות עצרת־האו"ם והמזכ"ל, קם מיגוון רחב של גופים הקרויים בסלנג המיוחד של האו"ם אן־ג'י־או, ראשי־התיבות (באנגלית) של „אירגונים לא־ממשלתיים". משמע: אירגונים וולונטאריים המעוניינים בנושא זה, ואשר זכו בהכרה מטעם האו"ם.

מאז נערך פעם בשנה כינוס עולמי של כל האירגונים האלה בז'נווה או בווינה. בין הכינוסים העולמיים נערכים כינוסים מרחביים בכל חלקי־תבל. קיימת ועדה בינלאומית נבחרת, הפועלת באופן רצוף.

מי ומי. כל זה לא הביא לשינויים דרמאתיים בזירה המדינית, אך תרם תרומה לאי־השכחת הבעיה הפלסטינית, לגיבוש דעת־הקהל במדינות השונות ולקיום רב־שיח בין המשתתפים.

בכינוסים הבינלאומיים משתתפים, בדרך כלל, גופים מסוגים שונים. ביניהם:

- גופים מארצות רבות המעוניינים בחיפוש דרכים לשלום בין ישראל והפלסטינים. אם מטעמים הומאניים, אם מטעמים פוליטיים.
- גופים בינלאומיים בעלי מגמה פרו־פלסטינית מובהקת, מהם מתונים, מהם קיצוניים.
- גופים פלסטיניים המסונפים לאש"ף, וגם נציגים רישמיים מטעם אש"ף עצמו. אש"ף מוכר על־ידי האו"ם כנציגו החוקי הבלעדי של העם הפלסטיני, ונהנה ממעמד רישמי של „משקיף".
- גופים ישראליים הדוגלים בשלום ישראלי־פלסטיני.

(המשך בעמוד 8)

התצלום של איי־פי: רגל של גופה

קיפוח־נפש דוחה שבת

הנדון:

תעשיית הנשק הישראלית מתמוטטת כולה. מה קרה?

כבישים חסומים

במשך כמה ימים סערו הרוחות. נחסמו כבישים. הובערו צמיגים.

פועלי סולתם התבצרו במיפעלם המושבת והחזיקו את המנהלים בשבי. עובדי התעשיה האווירית הגיחו מן המיפעל, חסמו כבישים, הטילו מצור על בתי השרים, ניסו לשתק את התחבורה האווירית בנמל־התעופה.

סולתם נסגר מפני שהמחסנים שלו מתפוצצים מרוב פגזים ומרגמות שאין להם שוק.

התעשיה האווירית ספגה מהלומה נוראה כאשר החליטה הממשלה להפסיק את פיתוחו של מטוס הלביא, פרוייקט־הנשק הגדול ביותר בתולדות המדינה.

לפני־כן כבר צומצמה התעשיה הצבאית באופן דראסטי, ואלפי עובדים פוטרו.

בכל רחבי הארץ נסגרים, מצטמצמים ונפגעים מיפעלי התעשיה הביטחונית — מיפעלים המייצרים אמצעי־לחימה.

כתוצאה מכך נפגע המשק הישראלי כולו. עובדים רבים הושלכו לרחוב. רבים מהם מאיימים לרדת מן הארץ.

על כך נכתב ודובר בלי סוף. אי־אפשר להפעיל את מכשיר־הטלוויזיה, להאזין לרדיו, לפתוח עיתון מבלי להיתקל בים של מלל על הנושא.

אך כרגיל אצלנו, הכל מתחמקים מן השאלות הבסיסיות. לא נעים לדבר עליהן. לא נעים, אף לחשוב עליהן.

■ ■ ■

כל המיפעלים האלה עוסקים בנשק ובציוד צבאי אחר. (מכיוון שלא נעים לדבר על נשק ולא־נעים להודות בכך שהפכנו סוחרי־נשק, הומצאו מושגים חדשים. לא עוד נשק, אלא אמל"ח, „אמצעי־לחימה”. לא מיסחר בכלי־משחית, אלא „ייצוא ביטחוני”.)

זהו המכנה המשותף שבין הפגז הקטן ביותר של „סולתם” לבין הפרוייקט המפואר של ה„לביא”. כולם כלי־נשק.

די בקביעת עובדה פשוטה זו, כדי שיתעוררו מעצמן כמה שאלות בסיסיות:

מדוע נתונים כל מיפעלי־הנשק הישראליים במשבר כה חמור?

מדוע יש למשבר הזה במיגזר תעשייתי אחד השפעה כה מכרעת על המשק הישראלי כולו?

ומכאן שאלת־השאלות: מדוע התרכז חלק כה חשוב של המשק הישראלי בייצור נשק דווקא?

■ ■ ■

יש לכך סיבות הגיוניות לגמרי.

כדי לייצר מוצר חשוב כלשהו, שיוכל להתחרות במחירי השוק העולמי, צריכים לייצר אותו בכמויות גדולות מאוד.

המחיר של כל מוצר נקבע במידה רבה על־ידי היקף הייצור שלו. ככל שגדל ההיקף, כך קטן המחיר. זהו אלף־בית.

אם הפיתוח של טנק או טרקטור עולה, נגיד, מיליון דולר, ומייצרים 100 יחידות, הרי יש לכלול במחיר של כל יחידה 10 אלפים דולר על־חשבון הפיתוח. אם מייצרים אלף יחידות, יש לכלול במחיר של כל יחידה רק אלף דולר עבור הפיתוח. הוא הדין לגבי כל ההוצאות האחרות שאינן תלויות בגודל הייצור: מנגנוני הניהול והמכירות וכו'.

לכן יש יתרון מכריע למדינות גדולות, שהשוק הפנימי שלהן יכול לקלוט כמויות גדולות של כל מוצר, כך שניתן להוריד את מחירו ולכבוש גם שווקים זרים.

הכלל הוא שמדינה קטנה אינה יכולה להרשות לעצמה ייצור של מוצרים גדולים, המצריכים השקעות גדולות בפיתוח ובייצור, מפני שהשוק הפנימי שלה קטן מדי.

■ ■ ■

מדינת־ישראל מהווה שוק זעיר. יש לה כארבעה מיליון תושבים — פחות מאשר בשכונה אחת של העיר ניו־יורק.

על שוק מיזערי כזה אי־אפשר לבסס שום ייצור של מוצר המצריך השקעה גדולה.

לפני שלושים שנה היכרתי פוליטיקאי אוסטרי צעיר בשם ברונו קרייסקי, שהיה אז סגן שר־החוץ. הוא אמר לי דבר שנחרת בזיכרוני: „אנחנו, האוסטרים, השלמנו עם זה שאנחנו מדינה קטנה. לכן איננו חייבים לייצר מכוניות ומטוסים, ויש ביכולתנו להתרכז בייצור מוצרים צנועים יותר. אולם אתם, הישראלים, מעצמה גדולה. לכן אתם נאלצים לייצר דברים יוקרתיים כמו מכוניות ומטוסים.”

קרייסקי אמר את הדברים באירוניה. אולם הוא לא לקח בחשבון גורם חשוב, ששיבש לגמרי את ההגיון הכלכלי הפשוט.

הכלכלה אינה קיימת בחלל ריק. היא פועלת במרחב המציאות הפוליטית. והמציאות הפוליטית של ישראל שינתה את הנתונים.

■ ■ ■

ישראל נתונה במילחמה. מילחמה זו קדמה להקמת המדינה, ומלווה אותה מאז ועד היום.

בגלל המילחמה, הקימה המדינה מכונה צבאית כבירה, שנועדה להבטיח את קיומה בכל מצב־חירום אפשרי, מול כל שילוב אפשרי של כוחות עוינים.

בשטח הצבאי, אין ישראל מדינה של ארבעה מיליון תושבים. בעזרת הכספים האמריקאיים, היא הקימה עוצמה צבאית המתאימה למדינה בעלת 50 מיליון תושבים, ואף יותר מזה.

במילים אחרות: כצרכן של מוצרים צבאיים, ישׂ־

„וכיתתו איתיהם לחרבות”

ראל אינה שוק של ארבעה או חמישה מיליון נפש, אלא משולה למדינה של 50 או 100 מיליון.

כך קרה שבמיגזר האחד הזה — ובו בלבד — יכלה ישראל להתבסס על שוק גדול.

גם זה לא הספיק, כמובן. יש מוצרים צבאיים כה יקרים, עד שרק מעצמות גדולות יכולות להרשות לעצמן לייצרם. לכן היתה ישראל זקוקה גם לשווקים זרים.

כך נוצרה התעשיה הצבאית הישראלית, שהיא מיוחדת במינה.

■ ■ ■

תעשיה זו מבוססת על כמה נתונים יסודיים, ובהם תלוי קיומה.

ראשית: קיום מצב־המילחמה בין ישראל ושכנותיה.

התעשיה הצבאית הישראלית אינה יכולה להרשות לעצמה מצב של שלום, שיביא עימו הורדה דראסטית של העוצמה הצבאית. אלה הם שני הצדדים של המטבע — בגלל מצב־המילחמה זקוקה ישראל לתעשיה הצבאית, ובגלל חשיבותה המכרעת של התעשיה הצבאית במשק הישראלי אין היא יכולה להרשות לעצמה את ביטול מצב־המילחמה.

(מכאן, דרך אגב, תופעה שכבר הצבענו עליה לא אחת: גם אחרי שישראל כרתה חוזה־שלום עם מצריים, המעצמה הערבית הגדולה ביותר, וקיצרה בהרבה את קווי־העימות שלה, לא קטנה העוצמה הצבאית הישראלית.)

שנית: התפיסה המדינית־צבאית, המרחיבה את תחום־הפעולה של ישראל הרחק מעבר לגבולותיה.

כאשר דיבר אריאל שרון על כך שמרחב־הביטחון של ישראל משתרע מפאקיסתאן ועד מרכז־אפריקה, הוא לא התלוצץ.

(שתי פעולות שזכו לפרסום — השמדת הכור הגרעיני ליד בגדאד ושיחרור בני־הערובה באנטבה — מדגימות את יכולת־ההתערבות של ישראל).

שלישית: מכירת נשק ישראלי למדינות ולגופים אחרים בכל רחבי תבל.

כאשר התלקח מדי פעם ויכוח על אספקת נשק ישראלי למישטרים נאלחים בדרום־אמריקה, בדרום־אפריקה ובאסיה, ועל התערבות ישראל בסיכסוכים שאינם נוגעים לה כלל, היתה בפי מערכת־הביטחון תשובה ניצחת: אין ברירה. כדי לייצר את הנשק שלנו, הדרוש לביטחוננו, אנחנו נאלצים למכור נשק לכל דורש, כדי להרחיב את הייצור ולהקטין את העלות.

(הגיון זה לא איפשר לישראל לברור לה את לקוחותיה. מישטרים מהוגנים יכולים להשיג נשק בכל מקום, מבלי להסתבך בסיכסוך הישראלי־ערבי. דווקא המישטרים המזוהמים ביותר זקוקים לנשק שלנו, מפני שרעת־הקהל במדינות הנאורות מתנגדת לקשרים עימם. במיקרים מסויימים ביקשה ארצות־הברית מישראל למכור נשק למישטרים כאלה, המשרתים את ארצות־הברית, מפני שדעת־הקהל בארצות־הברית עצמה התנגדה לקשרים עימם.)

הנתונים האלה יצרו את הבסיס לתעשיית־הנשק הישראלית. **בסיס שהוא מעצם טיבעו רעוע ופגיע.**

■ ■ ■

תעשיית־הנשק היא עסק כדאי מאוד. הרווחים בה עולים בהרבה על המקובל במיגזרים אחרים. יש מדינות וגופים אחרים המשוועים לנשק, והמוכנים על כן לשלם עבורו מחירים אגדתיים. פרשת הנשק האיראני הדגימה זאת היטב.

אולם זהו גם עסק מסוכן מאוד. כל שינוי במצב הפוליטי יכול להרוס אותו.

אין זה מיקרה ששתי המדינות התעשייתיות המשגשגות ביותר בעולם הן המדינות שהובסו במילחמת־העולם השניה: גרמניה ויפאן.

המנצחים גזרו על שתיהן גזירה חמורה: אסור להן לייצר נשק. מבלי להבין זאת, הם הפכו בכך את תבוסתן לניצחון.

הסתבר כי נבואת ישעיהו, „וכיתתו חרבותיהם לאיתים, וחניתותיהם למזמרות”, היתה עצה כלכלית נבונה.

כי שתי המדינות, שכוח־הייצור האדיר שלהן נאלץ להתנזר מן הנשק, התרכזו בייצור מוצרים אחרים, כדאיים יותר, שהתאימו לכישרונותיהן. הן כבשו את השוק העולמי למיגוון רחב של מוצריהם.

מדינות אחרות, כמו קוריאה וטיוואן, הלכו בעיקבותיהן. הן התרכזו בייצור אותם מוצרים שהן יכלו לייצר בזול, וכבשו לעצמן מקום נכבד בשוק העולמי.

■ ■ ■

מה היה קורה לתעשיה הישראלית, אלמלא היתה ישראל מכתתת את אתיה לחרבות, אילו היתה מוותרת מלכתחילה על ייצור הנשק ומתרכזת בתחומי־ייצור אחרים?

לישראל יש כמה יתרונות טיבעיים. אין לה אוצרות־טבע, אך גם ליפאן אין. יש לה כוח־אדם בעל רמה גבוהה, פוטנציאל טכנולוגי־מדעי מעולה, יוזמה, תושיה וכישרון מיסחרי־בינלאומי.

אילו היתה ישראל הולכת בדרכה של יפאן, יתכן שהיתה כיום מעצמת־ייצור, בעלת מונופול עולמי בכמה תחומים המתאימים לה במיוחד. יתכן שהיתה מגיעה להישגים עולמיים בשטח התרופות, או בשטח המחשבים, או בתחומים מדעיים אחרים.

אולם כבר מראשית ימי־המדינה התרכז הגניוס הישראלי בשטח הצבאי. זה משך אליו את מיטב הכישרונות, אליו הופנו מיטב המשאבים, הוא רתם לצרכיו את המערכת הפוליטית.

הוא „התאים” למדינה, כפי שהתגבשה בימי דויד בן־גוריון והלאה. זאת היתה הכרעה מדינית.

האגדה אומרת שהכל התחיל כאשר הטיל שארל דה־גול לפתע אמבארגו על מכירת הנשק הצרפתי לישראל, בעיקבות מילחמת ששת־הימים. כתוצאה מכך, כך מספרים, החליטה ישראל שעליה לסמוך על עצמה ולייצר את הנשק הדרוש לה, וכך החל התהליך.

האמת היא שתעשיית־הנשק הישראלית התחילה לפרוח הרבה לפני כן. הכור הגרעיני בדימונה הוקם בסוף שנות ה־50, ודווקא בעזרת הצרפתים. התעשיה האווירית הוקמה לפני כן. שימעון פרס השקיע את כישרונו הרב בשני המיפעלים האלה, וגם באירגון עיסקות־נשק בכל רחבי העולם. כבר בשנות ה־50 נחשפו, מדי פעם, פרשות־נשק מוזרות.

■ ■ ■

עכשיו יש התמוטטות בתעשיית־הנשק. בגלל סיבות שונות נסגרו או הצטמצמו שווקים זרים.

שיגעון־הגדלות הלאומי, שהביא את הייצור הצבאי להשתוללות של פרוייקטים חסרי־כל־חשבון (ולא רק פרוייקט ה„לביא”), מתגלה כאסון. ההיגיון הכלכלי, שנרמס במשך שנים כה רבות, מרים את ראשו.

אין זו רק בעיה כלכלית. זוהי קודם כל בעיה פוליטית. היא נוגעת לתפיסות־היסוד המדיניות של ישראל.

הפועלים החוסמים את הכבישים מבטאים אמת גדולה. הדרך הזאת חסומה. יש לחפש לתעשיה הישראלית — ולמדינה כולה — דרכים אחרות.

מאת אורי אבנרי

במדינה

(המשך מעמוד 6)

הנציגים הישראליים הם, בדרך כלל, המרובים ביותר. לרק"ח לבדה יש כתריסר אירגוני־חזית, בעלי שמות שונים ומשונים. בשם האירגונים האלה בא מיספר גדול של עסקני רק"ח. באה מישלחת ציונית מטעם המועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני, ונציגים יהודיים וערביים של הרשימה המתקדמת לשלום. באחרונה מיוצגים בכינוסים כמה וכמה קבוצות של יהודים מיזרחיים, כגון המיזרח אל השלום, וגם שליחים סמויים של מפ"ם ומיפלגת־העבודה, החבויים מאחורי שמות של אירגונים פיקטיביים בעולם.

בלי דראמה. לקראת סוף כל כינוס נערך בדרך כלל ויכוח על ניסוח ההחלטות, כשחלק מן הישראליים משתדל למתן את ההחלטות, לרוב בעזרת נציגים מתונים של אש"ף, ואילו אחרים דוחפים לקבלת החלטות קיצוניות נגד הציונות.

השבוע התכנס כינוס שנתי כזה בז'נווה. שוב הגיע למקום מיספר גדול של ישראלים.

הפעם היו לכינוס שני סממנים חדשים:

● בינתיים התקבל בישראל החוק האוסר מיפגשים עם נציגי אש"ף. החוק נועד בדיוק למניעת מיפגשים כאלה. יהיו שיטענו כי עצם ההשתתפות בכינוס כזה, גם מטעם האו"ם, הוא עבירה על החוק. פגישה אישית בין נציגים ישראליים ונציגי אש"ף — במיסדרון, במיזנון, במלון — היא בלי ספק עבירה. לא ברור מה דינה של פגישה כללית של חברי־פרלמנטים בעולם, שבה השתתפו חברי הכנסת מתי פלד, מוחמר מיעארי, צ'רלי ביטון ותופיק זיאד, שאליה הוזמן יאסר ערפאת. לחברי־כנסת, הפועלים למילוי תפקידם, יש חסינות מוחלטת, שאינה ניתנת להסרה.

● בפעם הראשונה משתתף בכינוס יאסר ערפאת עצמו. אומנם, גם ב־1983 בא ערפאת לז'נווה, אולם אז היה זה כינוס בדרג ממשלתי, שבו השתתפו הנציגים הרישמיים של רוב המדינות החברות באו"ם. נציגי האן־ג'י־אוס השתתפו בו רק בשוליים. לאותו כינוס הוזמנו מתי פלד ואורי אבנרי באופן אישי על־ידי מזכירות האו"ם, ונפגשו עם ערפאת.

יש עוד הבדל. ב־1983 נערך הכינוס על אפה ועל חמתה של ממשלת־שווייץ, שלא היתה מעוניינת בו, אך לא יכלה לסרב בגלל המעמד המיוחד של האו"ם בז'נווה. אולי כדי להביע את מורת־רוחה, ואולי מפאת דאגה ביטחונית אמיתית, הפכה אז ז'נווה למחנה מבוצר. הובאו חיילים, טנקים, מסוקים וספינות צבאיות (על אגם־ז'נווה הסמוך). כל זה הישווה לכינוס אופי דרמאתי. גם תגובת ישראל היתה קיצונית, והוסיפה לרעש.

הפעם לא נעשו הכנות מיוחדות. גם ממשלת־ישראל החליטה להתאפק, כדי שלא לעשות תעמולה לכינוס ולהפנות אליו תשומת־לב.

עיתונות

הסנדק וההלשנה

הקשר בין אחיו של נשיא סוריה ומתנחל ישראלי, השמצה בעיתון חרדי ועיתונאי בביטאון ההסתדרות — הוא סכום של 800 דולר ועוד פרנק בלגי אחד

שיפא פרס

אח ריפעת אל־אסד

ציפי מנשה, העולם הזה

עיתונאי מלמן

מיסחר בחשיש ודבר קורצא

לפני חצי שנה נודע ליוסי מלמן, הכתב המדיני של דבר, כי ריפעאת אסד, אחיו של נשיא סוריה, הגיש תביעת־דיבה נגד העיתון הכלכלי האמריקאי וול סטריט ג'ורנל. התביעה הוגשה לבית־מישפט בבלגיה, המדינה שבה מודפסת המהדורה הבינלאומית של העיתון.

אסד האח זעם על מאמר שהציג אותו כמנוול בינלאומי, המארגן את גידולי־החשיש בביקעת־הלבנון ודואג להפצתו ברחבי העולם המערבי, כשהוא נעזר באמצעי־תובלה של צבא־סוריה, כולל מסוקי חיל־האוויר.

מחבר המאמר, שכותרתו „אסד הוא סנדק־הסמים בעולם", היה אחד ידידיה אטלס, מתנחל המתגורר בגדה המערבית.

אותו אטלס כותב מפעם לפעם מאמרים בעיתוני־יהודים באמריקה, כשתחביבו המיוחד הוא לעקוב אחרי המתפרסם בתיקשורת העולמית ולגנות פירסומים המציגים את ישראל באור בלתי־מחמיא. מעין „ליגה למניעת השמצה" של איש אחד.

בפרשת־אסד, מסתבר, הצליח אטלס להפיל בפח עיתון אמריקאי חשוב ומכובד. אומנם סיפורי־הסמים על אחיו של נשיא־סוריה התפרסמו לא פעם בישראל, אולם הגנראל הסורי אינו קורא עברית, ואולי גם לא היה איכפת לו. אך כשקרא זאת באנגלית, בעיתון־עסקים חשוב, התעורר ופנה לבית־המישפט.

בין אם הוא סוחר בסמים ובין אם לא, ריפעאת אסד מתגורר היום בגלות בפאריס, מנהל שם עסקים ענפים, הכוללים תחנת־רדיו, ותדמיתו המהוגנת חשובה לו מאוד.

תביעתו המישפטית הלחיצה את עורכי וול סטריט ג'ורנל. הם ניסו לאסוף בחיפזון מידע כלשהו, שיעזור להם להתגונן בבית־המישפט, ושיגרו לישראל צוות בכיר. כאן התקבלו בסבר פנים יפות והוגשה להם עזרה, אולם מלבד רכילות הם לא מצאו ראיות ממשיות, וחזרו הביתה בידיים ריקות.

העימות בין עיתון־הבורסה האמריקאי לאיש מס' 2 בסוריה, עימות שנגרם בגלל מתנחל ישראלי — הוא ללא ספק סיפור עיתונאי מעניין. מלמן פירסם את הפרשה בדבר, יחד עם העיתונאית האמריקאית סינתיה מאן, וגם בהרדפורד קארנט, עיתון חשוב המופיע בבירת מדינת קונטיקט, בארצות־הברית.

מלמן הוסיף, בהערת־אגב, כי לאסד יש סיכוי סביר לזכות בתביעתו, וכי אם כך יקרה — תהיה זו הפעם הראשונה שמתנחל ישראלי שיחק לידיו וזימן לו אפשרות לזכות בתעודת־יושר.

ההערה הזאת נקלטה ונרשמה אי־שם, ומישהו החליט לחסל את החשבון.

„דבר קורצא". מלמן פירסם מה שפירסם, וכמעט שכח מהעניין.

„כעבור חודש," הוא נזכר, „פנה אליי אריה כינרתי, סופר־דבר הוותיק, שהוא היום בגימלאות, והראה לי את השבועון החרדי ערב שבת.

„היתה זו הפעם הראשונה שנתקלתי בעיתון הזה. להודות על האמת, היה זה בשבילי גילוי של עולם חדש, שלא ידעתי על קיומו — מלא ארס ואיבה, שינאה לשמה לעולם החילוני, וסיגנון פרוע, שאפילו הרשע הגדול ביותר בעיתונות החילונית נראה לעומתו כאהבה תמימה."

הטבלואיד הדתי־ימני השתלח במלמן, וטען בערך כך: ראשית, הסקופ איננו סקופ, מפני שכבר פורסם במוניטין; שנית, מה שנאמר על אטלס זהו מעשה מלשינות באוזני הגויים. באותו אופן, כך נזף ערב שבת, אנחנו יכולים לפרסם שמלמן א י נ ו גר בהתנחלות, ושהוא בכלל גוי.

המאמר נשא את הכותרת „דבר קורצא" — מעין מישחק־מילים על שמו של ביטאון־ההסתדרות ועל טענת המלשינות (בארמית: קורצא).

מלמן לא עבר על העניין בשתיקה. גאוותו המיקצועית נפגעה, מפני שהסקופ היה שלו, והירחון מוניטין פירסם את העניין בעיקבותיו. וחוץ מזה לא מצאו חן בעיניו הרמיזות בעניין ההלשנה — לפי היהדות, פשע חמור שדינו מוות — וגם לא ההומור הקלוקל בעניין יהדותו.

הוא דרש התנצלות, בנוסח שיתואם עימו.

העורכים הדתיים הבינו שהגזימו, נבהלו ומיהרו להתנצל. ההתנצלות פורסמה עוד לפני שתואם ביניהם הנוסח, אך היא בהחלט סיפקה את העיתונאי.

אבל מלמן דרש גם פיצוי כספי — ולא, אמר, יפנה בתביעה לבית־המישפט.

אנשי ערב שבת קצת משכו את הזמן, ניסו להתחמק, אך גם בעניין זה התקפלו בסופו של דבר. במשא־ומתן שהסתיים השבוע, בין עורך־הדין שמואל צנג, פרקליטו של העיתונאי, לבין יוסי ארנון, פרקליטם של החרדים, הוסכם שמלמן יקבל פיצוי של 800 דולר.

בעקבות אריק שרון. בינתיים טרם הסתיים המאבק בין ריפעאת אסד לבין וול סטריט ג'ורנל. עורכי עיתון־הכספים האמריקאי שוקלים ברצינות לגמור את העניין בהתנצלות בולטת, כדי להימנע מתבוסה בבית־המישפט. החוק הבלגי, בדיוק כמו החוק הישראלי, עלול להיות להם למיכשול במיקרה של התדיינות מישפטית: בבלגיה אין התובע חייב להוכיח כוונת־זדון מצד המפרסם — די אם יוכיח שהפירסום אינו מבוסס.

זו גם אולי הסיבה שאסד נמנע מלהגיש את התביעה בארצות־הברית, שם יש צורך להוכיח גם זדון. הוא בוודאי למד היטב את פסק־הדין בתביעתו של אריאל שרון נגד השבועון טיים.

אם ייכנע וול סטריט ויתנצל, הוא ייצא מהעניין הרבה יותר זול מערב שבת. שלא כמלמן, אסד הוא עשיר מהבית, ואינו מעוניין בכסף. חשוב לו רק המוניטין שלו. לכן הוא תובע, מלבד התנצלות, פיצוי סימלי בלבד, של פרנק בלגי אחד.

גיורא נוימן ■

הצי האמריקאי במיפרץ הפרסי הפך בן־ערובה לאיראן ולעיראק

אש על המים

„אינני יודע איך, אבל איכשהו ישראל בוודאי מעורבת בזה!" אמר השבוע פקיד אמריקאי בכיר לדיפלומט ישראלי.

הוא התכוון להסתבכות האמריקאית במיפרץ הפרסי.

האסוציאציה עם ישראל נוצרה בעיקבות פרשת איראן־קונטראס, שהותירה בלב אמריקאים רבים את ההרגשה כאילו ישראל הקטנה משכה את ארצות־הברית הגדולה לתוך הרפתקה אומללה. ההסתבכות הנוכחית נראית כהמשך אותה הרפתקה.

אין סימטריה. כשהוכנסו אוניות־המילחמה האמריקאית למיפרץ, והוטל עליהן ללוות מיכליות כוויתיות המניפות דגלים אמריקאיים. לא הבינו הקברניטים בוושינגטון שהם הפקידו את עצמם בידי כוחות שאין להם שליטה עליהם.

המעשה היה מאולתר. הוא נולד מתוך דחף ריגעי של הנשיא רונלד רגן, שביקש להוכיח שהוא פעיל ויעיל, למרות המהלומות שירדו עליו בפרשת איראן. לא היה ברור מהו היעד המדיני של הפעולה.

במילחמת איראן־עיראק יש אי־סימטריה לגבי זרם הנפט. הוא נובע מן הנתונים הגיאוגראפיים:

● **עיראק** יכולה לייצא חלק מן הנפט שלה דרך תורכיה. אין היא זקוקה באופן חיוני לתובלה במיפרץ הפרסי כדי לממן את מאמץ־המילחמה שלה.

● **איראן** חייבת להשתמש בנתיבי המיפרץ לכל יצוא הנפט שלה. יצוא זה חיוני לגביה, כי זהו מקור־המימון היחידי לרכישת נשק להמשך המילחמה.

יש אי־סימטריה בין שתי המדינות גם בזירה הפוליטית:

● **עיראק** אומנם התחילה במילחמה, אבל עכשיו היא רוצה לסיים אותה בפשרה, שתחזיר את המצב לקדמותו.

● **איראן**, אחוזת הקנאות הלאומנית־דתית, רוצה להמשיך במילחמה עד להפלת המישטר של סדאם חוסיין בבגדאד.

כוח אדיר. מכאן האינטרסים המנוגדים של שתי מדינות המיפרץ. אשר האיראנים קוראים לו „המיפרץ הפרסי", והערבים קוראים לו „המיפרץ הערבי".

● **עיראק** מעוניינת לנתק את זרם־הנפט של איראן, כדי להכריח אותה להפסיק את המילחמה.

● **איראן** מעוניינת לקיים את זרם־הנפט, כדי להמשיך במילחמה.

לתוך המצב המסובך הזה נמשכה ארצות־הברית, כמעט בעל־כורחה.

את מלאכת הפיתוי לא עשו הפעם הישראלים, אלא הערבים. כוויית, בעלת־בריתה של עיראק, פיתתה את האמריקאים להניף את דגלי ארצות־הברית על מיכליותיה, ולתת להן ליווי צבאי. יתכן שכך קיוו הערבים לסבך את ארצות־הברית במילחמה, כדי שיהיה לה עניין להביא לסיומה.

אולם ברגע שאוניות־המילחמה האמריקאיות נכנסו למיפרץ, הן נחשפו להתקפה איראנית אפשרית.

משום כך היה צורך לתגבר את הכוח, וכיום יש לאמריקאים במיפרץ כוח כביר: נושאת־מטוסים, אוניית־קרב*, חמש סיירות, חמש משחתות, תשע פריגאטות, שתי צוללות־תקיפה, אוניית־קומנדו, נחתת אמביפית, אוניה אמפיבית לתובלה, שלוש אוניות־עזר, שש שולות־מוקשים, שש אוניות ללוחמה מיוחדת. על כך נוספות יחידות של חילות־ים ידידותיים, ובעיקר שולות־מטוסים של כמה מדינות.

כוח עצום זה הוכנס עתה לבקבוק הצר של המיפרץ. הוא הפך שם בן־ערובה לשני הצדדים, שאף אחד מהם אינו מקבל פקודות מוושינגטון.

מוקש במיגרש. התוצאה הראשונה היתה שארצות־הברית מעוניינת בשקט במיפרץ, כדי שהאוניות שלה לא ייפגעו.

אולם שקט במיפרץ פירושו: יתרון גדול לאיראן. נוצר מצב שבו הושג דווקא יעד איראני: נוכחות האמריקאים הבטיחה את הזרימה החופשית של הנפט האיראני. משמע: הכנסות־יתר לאיראן, רכישות־נשק איראניות, יתרון לאיראן במילחמה בעיראק. זה היה מצב בלתי־נסבל לעיראק.

השבוע הופר שקט זה. מבלי להודיע על כך לאמריקאים, ומבלי לשעות לדרישותיהם, פתחה עיראק שוב במיתקפה אווירית על מיכליות איראניות ועל מיתקני־נפט של איראן. האמתלה: איראן דחתה את הצעת האו"ם להפסקת־האש, אחרי שעיראק נענתה לה.

התקפות אלה שינו את המצב. איראן עלולה להגיב ולתקוף את האוניות האמריקאיות, או את המיכליות הכוויתיות שעליהן הן שומרות. העיקרון האיראני: אם לא יתנו לנו להפליג במיפרץ, אף אחד לא יפליג בו. עיקרון דומה הופעל בשעתו על־ידי ישראל בתעלת־סואץ.

אם האיראנים יתקפו, תיאלץ ארצות־הברית להגיב. הנשיא לא יוכל לברוח או לשתוק. יוקרתו האישית תהיה מונחת על כף המאזניים.

אם ארצות־הברית תגיב, היא תימצא למעשה במילחמה עם איראן.

השבוע היה הכדור (או המוקש) במיגרש האיראני. האיית־אללה ואנשיו היו צריכים להחליט אם לתקוף את האמריקאים ולהסתכן בעימות גדול, או להימנע מהתקפה. היתה להם אפשרות שלישית: להמתין, להתיש את עצבי האמריקאים, ולהלום בשעת־כושר ברגע ובמקום בלתי־צפויים.

ישראל בצד. מבחינה ישראלית, לא היה טמון במצב זה כל רווח אפשרי.

המצב כבר דחף את ארצות־הברית לזרועות הערבים. חיל־הים האמריקאי זקוק לשרותים של מדינות־המיפרץ הערביות, ומשתף עימן פעולה. וושינגטון קרובה עתה לבגדאד יותר מאשר לטהראן.

אם יתלקח המצב, יהפכו כל הערבים בעלות־ברית חשובות של ארצות־הברית. ואם לא יתלקח המצב, עשויה ההתערבות האמריקאית להחיש את סוף המילחמה, שישראלים רבים רואים בה רווח והצלה לישראל.

ובכל מיקרה: ישראל, האוהבת להיות במרכז הבימה, נדחקה הצידה. המאורעות הוכיחו כי אין היא כעת הכוח המרכזי במרחב, שעל פיו יישק דבר.

** כל יחידה ימית של חיל־הים היא „אוניית־מילחמה". „אוניות־קרב" הן היחידות הגדולות ביותר, בדרך כלל בסדר־גודל של רבבות טונות.*

הרוזן טולסטוי ויומני היטלר

הרוזן ניקולאי טולסטוי (שמאל) הוא קרוב רחוק מאוד של לב טולסטוי (מימין, בשנת 1876). הוא בא להעיד לטובת דמיאניוק, ועימו הרבה סיפורים

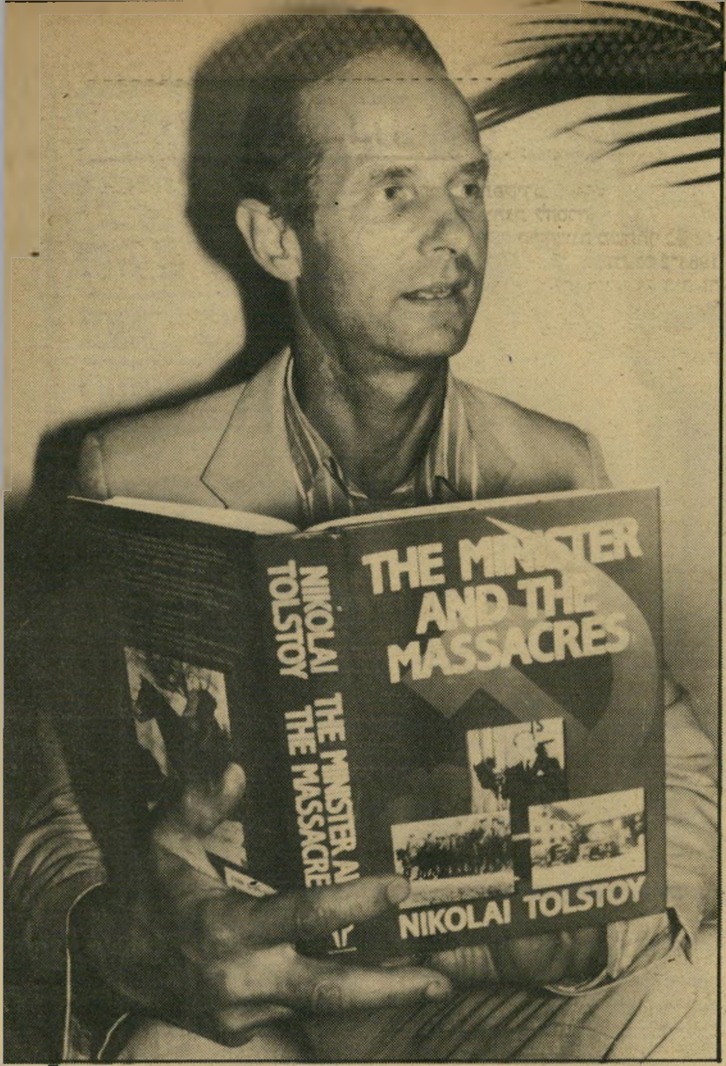

ציון צפריר, העולם הזה

אחרי המפלה הצורבת שהנחילו שתי העדות ה„מומחיות" לסניגוריה במישפטו של ג'ון איוואן דמיאניוק, החליטו הסניגורים לתקן את המעוות. עורך־הדין יורם שפטל ביקש לברר מיהו המומחה שחשף את זיוף „יומני היטלר", וכך הגיע אל הד"ר יוליוס גראנט, מומחה אנגלי בן 84. אל הרוזן ניקולאי טולסטוי, קרובו הרחוק של הסופר לייב טולסטוי, הגיעה ההגנה כדי שיאמת את סיפורו של דמיאניוק באשר להחזרה הכפויה של שבויים רוסיים אחרי המלחמה, וגם כדי להעיד על זיופי הקג"ב.

למרות גילו המופלג, הד"ר גראנט הוא אדם מלא־מרץ ומרתק. את בוקר השבת בילה בטיול מפרך של ארבע שעות על חומות העיר העתיקה.

„כבר הקפתי את העולם חמש פעמים, ובישראל הייתי שלוש פעמים", סיפר להעולם הזה. גראנט הוא ד"ר לפילוסופיה, ובמיקצועו הוא כימאי. בנעוריו עבד בבתי־חרושת לנייר ושם התמחה בכל סוגי הנייר והרכביו. הוא התעניין במיוחד בניתוח מדעי של ראיות מישפטיות, והתחיל להתמחות בכך. כיום הוא אחד המומחים הפרטיים הגדולים באנגליה לנייר, סיבים, צבע וטביעות־אצבע. יש לו מעבדות משוכללות בלונדון, הנותנות שרות לעורכי־דין ולמוסיאונים בכל העניינים של בדיקה מדעית של חומרים.

„בתחילת הקריירה שלי בדקתי את תכריכי תות־אנך־אמון עבור המוסיאון הבריטי. הם רצו לכתוב מאמר על הרכב החומרים, וביקשו ממני לעשות זאת. אומרים שיש קללה על כל מי שנגע במימצאי קיברו של תות־אנך־אמון. אני ההוכחה החיה לכך שזה שקר!" הוא אומר בחוש־הומור בריטי.

ציון צפריר, העולם הזה

מומחה גראנט
התכריכים של פרעה

לד"ר גראנט היה חלק בבדיקת צוואתו של הווארד יוז, וגם בבדיקת „יומני היטלר". כתבת של סאנדיי־טיימס באה אליי ביום השישי בבוקר ואמרה לי שיש להם שתי מהדורות של העיתון לשבת, באחת כתוב שהיומנים אמיתיים ובשניה שהם מזוייפים. היא אמרה שיש לי רק כמה שעות כדי לאשר לעיתון איזו משתי הגירסות לפרסם. היה לי מזל. אני לא הלכתי בעיקבות המומחים הגרמניים שבדקו את כתב־היד והישוו אותו לזה של היטלר. אני מיששתי את הנייר והחלטתי לבדוק אותו. תוך פחות מחצי שעה היתה לי תשובה. גיליתי בהרכב הנייר חומר־הלבנה מסויים, שנכנס לשימוש רק אחרי 1950. מאחר שהיומנים אמורים היו להסתיים עם מותו של היטלר ב־1945, הרי לא יכלו להיכתב על נייר שיוצר אחרי 1950. זה היה פשוט מאוד."

הסיד של המתנקש

שנים רבות לפני שבדק את „יומני־היטלר", בדק הד"ר גראנט את „יומני מוסוליני", שגם הם הובאו לבדיקתו על־ידי סאנדיי־טיימס. גם כאן בדק את הנייר, ומאחר שהוא עצמו עבד ב־1935 באיטליה, כאשר

אדולף היטלר
הנייר היה חדש מדי

בניטו מוסוליני
הנייר היה מקש

המציאו נייר העשוי קש, ידע היטב שהיומנים מזוייפים. הנייר שעליהם היו כתובים היה עשוי מקש, והם היו אמורים להיות כתובים בשנת 1925. מאחר שהנייר האמור הומצא רק 10 שנים אחר־כך, לא היה למומחה כל קושי לקבוע את הזיוף.

גראנט עוסק בעיקר בבדיקת צוואות ומיסמכי־גירושין. לפני זמן־מה התבקש על־ידי עורך־דין אנגלי לנסוע לאינדונסיה כדי לבדוק קבלה. עורך־הדין חשד כי הקבלה נכתבה על הנייר אחרי שהיתה עליו כבר חתימת מרשו.

„למרות שהיה רק סיכוי קלוש, נסעתי לאינדונסיה ובדקתי את המיסמך. התברר לי כי החתימה נכתבה על הנייר באמצעות עט בעל דיו המתייבשת מייד. טביעת החתימה נמצאה על המיסמך, שקופל מייד לאחר החתימה לשתיים. בדקתי את הכתוב בקבלה מעל החתימה והתברר לי כי מה שהיה כתוב שם נכתב רק אחרי שהנייר כבר קופל. כלומר, שהקבלה נכתבה אחרי החתימה. דבר זה הכריע את גורל המישפט.

כאשר רכש המוסיאון הבריטי לפני 20 שנה את תמונתו של ליאונרדו דא־וינצ'י, המדונה עם הילד, חשפו עובדי המוסיאון תיקונים ושיפוצים בתמונה. הם רצו לדעת את גילם של התיקונים וביקשו מהד"ר גראנט לבדוק זאת. „התמונה היתה גדולה מאוד. הם [illegible]כיבו אותה על הריצפה, שמו עליה [illegible] פיגומים, וכך יכולתי לזחול עליהם לאט־לאט ולבדוק את התמונה בעזרת מיקרוסקופ, ולקחת דגימות.

„חתיכת נייר מהחלק המתוקן היתה של נייר בעל סימני־מים. מדדתי את המרחק בין הסימנים ואת עוביים, והלכתי למוסיאון הבריטי כדי למצוא דוגמה דומה של נייר. למוסיאון הבריטי יש אוסף־הנייר המרשים ביותר בעולם. יש שם יותר מ־10 אלפים דוגמאות. עברתי על כל האוסף ומצאתי רק דוגמה אחת זהה לזו

(המשך בעמוד 10) **אילנה אלון** ■

השומר ביזה את הרופא. הרופא היה ערבי. הוא פוטר. לא השומר, הרופא.

כל ערבי מחבל!

„אני לא רוצה להיות גיבור־תיקשורת. אני רוצה לחזור לעבודה," מסכם הד"ר אחמד טיבי את השבוע התיקשורתי שעבר עליו.

הרופא הצעיר (29) עמד לפני די־למה קשה. האם להתנצל לפני הנהלת הדסה ובעיקבות זה לחזור לעבודה, או לשמור על גאוותו הלאומית שנפגעה, ולזרוק מאחוריו קריירה מצלחת?

ב־26 באוגוסט, יום רביעי, נכנס ה־ד"ר טיבי כהרגלו בשערי בית־החולים הדסה בהר־הצופים, כשהוא לבוש ב־חולצת־פסים ובמכנסיים שחורים, נע־ליו מצוחצחות ובידיו תיק ג'יימס בונד.

מספר טיבי:

עברתי על פני השומר ושמעתי מישהו קורא לי: „הלו, התיק שלך!" הסתובבתי, ראיתי שהשומר רץ אחריי. עצרתי ואמרתי לו: „זה בסדר, אני רופא כאן, אני הד"ר טיבי."

המשכתי ללכת לכיוון חדר־המיון. אז הרגשתי שמישהו מתנפל עליי מא־חור, תופס את ידי ואת התיק וצועק: „התיק! התיק!"

אמרתי לו: „תירגע, אני רופא כאן!" ואז הוא אמר: „בשבילי כל ערבי זה מחבל! תפתח את התיק!"

התעצבנתי וצעקתי לו: „טיפש, איך אתה מעז לכנות אותי מחבל!" הוא המשיך לטלטל אותי בחוזקה.

במשך כל הזמן עמד לידינו עובד־נקיון במדי הדסה, ערבי, שאמר לשו־מר: „זה ד"ר טיבי, תעזוב אותו!"

סימה לוי, האחראית לפועלי־הנ־קיון, יצאה ושאלה „מה קרה, ד"ר טיבי?" אמרתי לה שהשומר קורא לי מחבל. גם האחראי לעובדים אמר לשו־מר שאני רופא, שיעזוב אותי.

השומר עזב אותי אחרי שניסה לתת לי סטירה. ואז, בתנועה אינסטינ־קטיבית, נתתי לו מכה בתיק שלי וה־לכתי.

טיבי, לא יעקובוביץ

אחרי שעה הזמינו אותי למנהל בית־החולים, הפרופסור ז'ק מישל. הוא שאל אותי אם יש לי התנגדות עקרונית לפתוח תיקים כשמבקשים ממני. אמרתי שאני עושה את זה כבר 10 שנים, ומעולם לא סירבתי. אז שאל מישל מדוע, למרות שהשומר העליב אותי ולמרות שדחף אותי, לא ויתרתי, והיכיתי אותו.

אמרתי לו שיש לי קו אדום. השומר השפיל אותי בצורה גסה. זו היתה הש־פלה לאומית, ולכן לא ויתרתי לו.

מאוחר יותר הסתבר לי שהמישפט „השפלה לאומית" היה מיותר. סגן־מנ־הל־המחלקה שלי, הד"ר עמי ארדוני, א־מר לי בשיחה אישית שהמישפט הזה הרגיז את הפרופסור מישל, שהחליט להעביר את העניין לוועדת־המישמ־עת.

למחרת בבוקר הוזמנתי וקיבלתי מיכתב־פיטורין. חשכו עיניי. כדבר ראשון התקשרתי עם אחי, שהוא רופא־שיניים ובוגר האוניברסיטה העברית, וסיפרתי לו על המיכתב. ניסיתי גם להשיג את הקליניקה של אשתי ב־טולכרם, אבל זה לא הלך. אחר־כך התקשרתי עם עזר וייצמן, שהבטיח שיטפל בעניין. ואז, בחצות הלילה, קיבלתי שיחת־טלפון, והודיעו לי ש־אני מוזמן לוועדת־המישמעת בעיך־כרם.

אנשי ועד־הרופאים אמרו שכדאי שאתנצל. הסכמתי. הודעתי שאני מוכן להתחרט בכתב ובעל־פה. אבל לא הסכימו לקבל את התנצלותי. הם היו מוכנים להציע לי להתפטר, ולא להיות מפוטר. מובן שדחיתי הצעה מפתה זו.

עד כאן דיברי הרופא.

המכות שהוחלפו בין ד"ר טיבי ל־שומר־הסף בהדסה אינם המיקרה ה־ראשון של חילופי־מהלומות בבית־ה־חולים היוקרתי שעל הר־הצופים.

רופאים בבית־החולים נזכרו השבוע במיקרים דומים.

גידעון מן, בנו של מנהל בית־החו־לים־לשעבר, היה מעורב בקטטה. הוא לא פוטר.

פרופסור בשם ויינברג נתן פעם בוקס בשיניים לאחד הרופאים בחדר־ניתוח. גם הוא לא פוטר.

פרופסור פלטי היכה והוכה על־ידי רופא־מרדים. גם הוא ממשיך בתפקידו. העניין לא דלף. הנהלת בית־החולים דאגה למנוע את פירסום המהלומות בתוככי בית־החולים.

המיקרה של טיבי הוא, כנראה, שונה. אחד הרופאים אמר שאילו היו קוראים לטיבי יעקובוביץ, הוא לא היה מוזמן לוועדת־בירור ולוועדת־המיש־מעת, ובוודאי שלא היה זוכה במיכתב־פיטורין.

טיבי הוא ערבי מכפר טייבה. הוא סיים את הפקולטה לרפואה בממוצע־ציונים גבוה — 93. הוא היה התלמיד המצטיין של המחזור.

כשהתחיל לעבוד כמתמחה במחל־קה הגינקולוגית, זכה במילגה מקרן הנס זיידל הגרמנית. זו היתה מילגת התמחות־לשנה. אלפי דולארים.

כבר אז התקנאו הקולגות הצעירים ברופא הצעיר, המרוויח לפחות פי שניים יותר מאשר כל מתמחה אחר. בהדסה אנשים ניסו להפסיק את ה־מילגה היוקרתית בטענות שונות. מנ־הל־המחלקה, הפרופסור צבי פלטי, ביקש אישור־בכתב שמותר להעסיק רופא ערבי במחלקה. הוא קיבל תשובה חיובית.

גרב אחר גרב

ד"ר אחמד טיבי ממתין להתפת־חויות בביתו השכור שבשכונת בית־חנינא, הצמודה לירושלים.

„כשהשומר אמר לי שכל ערבי בעי־ניו הוא מחבל, הייתי מושפל מאוד. בא בחור, מזהה את כל הערבים כמחבלים. אחרי ששלושה אנשים אמרו לו שאני רופא. והוא מתנהג אלי בצורה כזו. מעולם לא הרמתי יד על מישהו. זה היה צעד אימפולסיבי, שלא מתוך מחשבה. כמות ההשפלה שספגתי, למי שמסוגל להבין, היתה גדולה מאוד."

● נתקלת כבר ביחס עויין אליך כערבי?

אי־נעימויות יש תמיד במחסומי־צה"ל. גם כשהשומר אמר לי שכל ערבי בעיניו מחבל, עמד לידו חייל, שאמר „כל הערבים הם אותו הדבר."

מייד עשיתי פלש־בק: ב־1977. הייתי סטודנט שנה א' בפקולטה לרפואה. הייתי אחרי תקופת הבחינות, ונסעתי עם חבר הביתה, לטייבה.

בתחנה המרכזית בירושלים עצרו אותנו שוטרי מישמר־הגבול, ברציף לרעננה. הם ביקשו שנראה תעודות. הוצאנו תעודות־זהות וכרטיסי־סטו־דנט.

ביקשו שנפתח מיזוודות. פתחתי את התיק שלי, היו בו בגדים מלוכ־לכים. הוצאתי את הבגדים בערימה מן המיזוודה, והנחתי על המידרכה. איש מישמר־הגבול אמר לי: אל תתחכם איתי, ותוציא בגד־בגד לחוץ. וכך עמ־

רונית אנטלר ■

(המשך בעמוד 37)

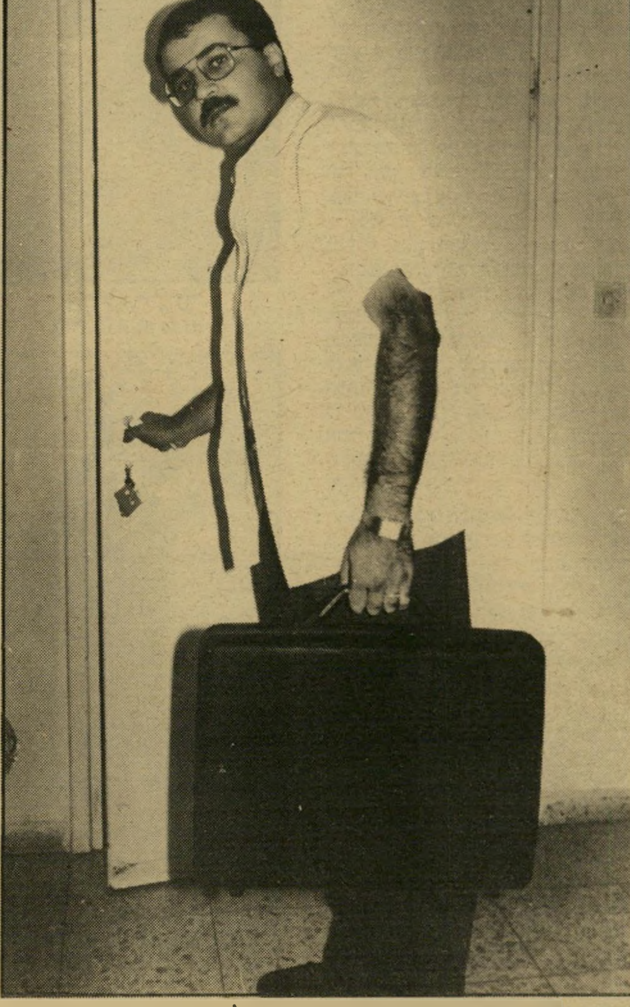

ד"ר טיבי והתיק שגרם לפיטורים
„כל ערבי אותו הדבר"

הרוזן טולסטוי

(המשך מעמוד 9)

שלקחתי מהתמונה. זה היה נייר שיוצר בפירנצה מסוף המאה ה־17, וכך גיליתי מתי נעשה התיקון."

שימעו של גראנט כמומחה לפיענוח מסתורין מישפטיים הגיע למרחקים. בשנות ה־60 הוזמן לקפריסין, כדי לעזור למישטרת האי לפענח את נסיון ההתנקשות בחייו של הארכיבישוף מקאריוס. כאשר יצא הארכיבישוף מניקוסיה במסוק, נורו לעברו יריות מגג בית־ספר סמוך. הטייס נפצע, ומקאריוס יצא ללא־פגע.

על גג בית־הספר התגלו סיבים שונים, והד"ר גראנט הצליח לגלות כי הם תאמו לחלוטין את החולצה שלבש אחד החשודים, שנעצרו בקירבת־מקום. על שכמו של החשוד השני היה כתם של אבקה לבנה. האיש טען שזה סיד מקירות ביתו. גראנט בדק את החומר והתברר שאין זה סיד רגיל, אלא מעורב בצבע שמן. גראנט החליט לעשות שיחזור של הפשע. הוא עלה על גג בית־הספר ונמלט ממנו בדרך בה ברחו החשודים. באחד המעברים הצרים בגג גילה צינור מים צבוע בצבע לבן. בדיקה הוכיחה כי הצינור היה צבוע בצבע מעורב מסיד ושמן. מכיון שהיה זה סוג צבע יוצא־דופן, הפך לראייה במשפט. החשודים הורשעו בדין, וישבו בכלא עד אחרי מותו של הארכיבישוף.

„לעיתים אני מצליח להוכיח את חפותו של אדם, וזה ממש גורם לי סיפוק גדול", אמר המומחה." לפני כמה שנים היה באנגליה רצח של מישפחה שלמה. החשוד, שנעצר, הכחיש הכל וטען שהוא חף־מפשע. על בגדיו נמצאו סיבים בצבע כחול־תורקיז מיוחד מאוד. על ריצפת החדר שבו נרצחו הקורבנות היה שטיח שהכיל סיבים מאותו צבע נדיר. זו היתה ראיה מכריעה נגד החשוד.

נתבקשתי לבדוק את העניין וקיבלתי מהחשוד את פירוט תנועותיו ביום־הרצח. התברר לי כי בבית אחותו, שם שהה בערב, היתה ספה ועליה סיבים באותו הצבע הנדיר. האיש שוחרר ממעצרו. אחרי שנה התגלה הרוצח האמיתי, והוא הודה באשמה."

הדבר הראשון שעושה הד"ר גראנט כאשר הוא בודק נייר הוא קריעתו. „אפשר לגלות המון על־ידי מישוש הנייר בלבד, ללא בדיקה מעבדתית," הוא אומר. „אני חושב שבכל פעם שאני מתבקש לבדוק מיסמך, אני קורע ממנו בחשאי חתיכה קטנה, וממשש אותה. אבל לא לחשוש, אני לא אקרע את מיסמך־טרוויניקי!" הוא אומר בחיוך.

טולסטוי ושייקספיר

בשלב זה של השיחה הגיע הרוזן ניקולאי טולסטוי, שבילה את השבת בטיול בבית־לחם ובכנסיות בירושלים. „אני שמח שסוף־סוף ראיתי את קיברי־האבות בחברון. כתבתי עליהם בספר ותיארתי את המקום על פי תיאור עתיק שמצאתי באחד הספרים. חששתי מאוד פן יש טעות בתיאור, אבל כרגע אני רגוע, התיאור היה נכון."

טולסטוי גבה־קומה ויפה־תואר, נראה צעיר בהרבה מגילו (52) ודומה לשחקן־קולנוע. כאשר התבקש על־ידי העולם הזה לצייר את עץ־היוחסין של מישפחתו, כדי להראות את קירבתו לסופר הנודע, הוא חייך במבוכה. „למרות שכתבתי ספר על הנושא", אמר, „אינני יכול לצייר את האילן מזיכרוני. אנחנו משני ענפים שונים במישפחה, הנוגעים זה בזה רק לפני 13 דורות, ואני חושש שאשכח מישהו בדרך."

כמו כל אדם בעל שם מפורסם, יש לרוזן מיצבור של סיפורים משעשעים. כאשר היה בן 20, בא ניקטה כרושצ'וב לבקר באנגליה. טולסטוי הצעיר יצא להפגין נגד בואו. הוא עמד בתחנת־הרכבת כשבידו שלט „להחזיר את החיה הארומה הביתה!" סביבו עמדו קומוניסטים אנגליים, שבאו לברך את המזכ"ל הסובייטי. לפתע חש דחיפות וחשב כי הקומוניסטים תוקפים אותו.

(המשך בעמוד 36)

החיים כטוטו

תחילה היה הספורט, פשוטו כמשמעו.

אנשים ונשים רצו, קפצו, זרקו, התגוששו, התאגרפו, התאמצו, הפעילו שרירים, התחרו. זה היה תענוג. חדוות־המאמץ, שימחת־הניצחון. נפש בריאה בגוף בריא.

אחר־כך זה הפך לספורט־של־צופים. שתי קבוצות שיחקו במיגרש, ומסביב ישבו אלפים ורבבות, שלא הפעילו אלא את הגרון הצועק ואת השיניים המפצחות גרעינים. כפי שאמר הפרופסור ישעיהו ליבוביץ: „22 חוליגאנים רודפים אחרי כדור.”

זה היה בידור להמונים. לקחו את הילדים ונהרו אל המיגרשים. צעקו, שמחו, הזדהו עם קבוצה זו או אחרת, התרגשו כאשר ניצחו או נוצחו.

אחר־כך באה הטלוויזיה. לא היה עוד צורך לטרות, להתפקק בכבישים. המיגרש בא הביתה. האקשן עבר לסאלון. אפשר היה לצעוק שם, לפצח, לשתות בירה. האשה יכלה להישאר במיטבח, והילדים בחוץ. הארץ כולה יכלה לעקוב אחרי מישחק אחד, ולפעמים גם העולם כולו.

השלב הבא בהתפתחותו של האדם — הומו סאפיאנס — היה הטוטו. המישחק חדל להיות חשוב כשלעצמו. ההתרגשות עברה מן התחרות שעל המיגרש אל התחרות שעל גבי הטופס. ניצחונות ותבוסות הפכו חומר־גלם למאבק אחר. אחד. שניים. איקס.

זה נהדר. זה מושלם. כל־כך נהדר ומושלם, עד כי זה עבר מעולם הספורט לכל שאר העולמות. הטוטו השתלט על החיים. הטוטו **הוא** החיים.

למשל: מישפט חווה יערי. פרשה מרתקת, ששבתה את לב הציבור כולו. בשיחות בין הבריות צצו הרבה שאלות. מה קרה בחוף תל־ברוך? מי עשה מה? מרוע? אך בהדרגה נדחקו כל השאלות האלה הצידה, ונותר הטוטו הגדול: תורשע או תזוכה? אחד? שניים? איקס? (איקס — תורשע בהריגה בלבד).

או מישפט דמיאניוק: זוועות טרבלינקה נשכחו מזמן. הארץ כולה עוסקת בשאלה אחת בלבד: זה הוא או לא? איוואן האיום או סתם אוקראיני מיסכן שהסתבך? העם כולו צופה בטלוויזיה, מקשיב במשך שעות מדי יום לשידור החי ברדיו, מנחש, מתווכח, מהמר. כן הוא? לא הוא? אחד? שניים? איקס? (איקס, במיקרה זה — הוא היה איש ס"ס, אך לא איוואן האיום.)

מכאן זה עבר, בדרך הטבע, לכל שאר הנושאים.

רוטציה. פרס יקיים או לא יקיים? אחד. שניים. אירס.

הוועידה הבינלאומית. פרס יגבר על שמיר? שמיר יגבר על פרס? תהיה ועידה? לא תהיה?

הקדמת הבחירות. זה עלה על הפרק שוב ושוב. הצד האחד קנה ח"כ. הצד האחר רכש שני ח"כים. סיעה אחת התנדנדה. בכל פעם נוצר מצב של טוטו. הממשלה תיפול? לא תיפול? אחד? שניים? איקס?

מיהו יהודי. כל כמה שבועות זה הגיע שוב לכנסת. עוד הצעת־חוק. גיוס כללי. הכרעה על חוט־השרה (שרה דורון). כן? לא? אחת? שניים? איחס?

וכך אל הלביא. פרוייקט של מיליארדים. גאווה לאומית. אמריקה. פרס מול רבין. ניסים מול מודעי. קולות שקולים. חוט השערה. פלוני מתנדנד. אלמוני שוקל אם לשקול מחדש. אחד? שניים? איקס?

הציבור הנרגש מנסה לנחש. אין הוא נרגש מן העניין עצמו. מיהו יהודי שיטוס בלביא ושיקדים את הבחירות בוועידה הבינלאומית? זה לא חשוב. חשוב הטוטו. יושבים לפני מקלט־הטלוויזיה, עם פיצוחים ובירה, ומנסים לנחש.

לטוטו יש צרכים משלו. הוא מחייב מאבק בין שתי קבוצות. החיים מתאימים את עצמם למישחק. בעד ונגד. אדומים מול כחולים. מערך מול ליכוד. שמיר מול פרס. בטופס אין מקום ליותר מזה.

(זה טוב גם לטלוויזיה. שם דרוש „איזון”. זה מול זה. אין מקום לרב־שיח בין תריסר דיעות. זה מבלבל את הצופה הפשוט. ובעיני הטלוויזיה, כל הצופים הם „פשוטים”, פרימיטיביים, עם של פיצוחים.)

גורל המדינה. עתיד העם. שדה־הקרב של העתיד. מילחמה ושלום. חיים ומוות — הכל הפך ספורט של צופים, ספורט של מהמרי־טוטו.

ערבי הוא ערבי

מוחמד בסיוני, שגריר מצריים בישראל, חזר אחרי חצות מביקור אצל ידיד בעזה. עימו במכונית היתה אשתו, נגואה.

ציפי מנשה, העולם הזה

בסיוני

ליד מחסום ארז, בגבול שבין ישראל ורצועת־עזה, עצרו אותו חיילים. הם עיכבו אותו, השפילו אותו, קיללו אותו.

אין זה מפליא. החיילים במחסום־ארז, כמו במחסומים אחרים בכל רחבי הארץ, רגילים לעכב, להשפיל ולקלל ערבים. מוחמד בסיוני הוא ערבי.

אבל מוחמד בסיוני הוא גם דיפלומט. במדינת־ישראל אין מעכבים, אין משפילים ואין מקללים דיפלומטים.

השאלה היא: מה גובר על מה? כשאדם הוא גם ערבי וגם דיפלומט — איך יש להתייחס אליו? כאל דיפלומט, שהוא במיקרה ערבי; או כאל ערבי, שהוא במיקרה דיפלומט?

החיילים לא יכלו לדעת. הם הלכו אחרי נטיית ליבם, והתייחסו אל בסיוני כאל ערבי.

לערבי יש רק זכות אחת בארץ: שיקללו אותו בשפתו. לא ברוסית, למשל. אלא בערבית. וכך נהגו החיילים.

בסיוני התלונן באוזני צה"ל. צה"ל בירר את העניין, התנצל, הפיק לקחים והסיק מסקנות. צה"ל תמיד מפיק לקחים ומסיק מסקנות.

אחת המסקנות, כך נמסר, היא להתייחס להבא לדיפלומטים ערביים כאל דיפלומטים. כך ישוחררו החיילים מן הצורך להחליט אם הם ערבים או דיפלומטים וכו'.

שנית, החיילים במחסומים יצויידו בתצלומים של כל הדיפלומטים הערביים המשרתים בארץ. שלא תפול טעות.

המסקנה השניה היא המותירה בי ספק. לאיזה מין טעות הכוונה? שהחיילים ישפילו ויקללו בטעות דיפלומט ערבי? או להיפך — שמא לא ישפילו ולא יקללו, חלילה, ערבי סתם, מתוך אמונה שגויה שהוא דיפלומט?

צחוק בצד — ואוי לצחוק שכזה! — נדמה לי שהתגובה הזאת של שילטונות־צה"ל גרועה אף מן התקרית המקורית עצמה.

איידס לשפה העברית

איני יודע אם תלמידי בית־הספר התיכון בבית־שמש ילמדו מינהגי־מין טובים, אך אני בטוח שהם לא ילמדו כראוי את השפה העברית.

מניין אני יודע? הקשבתי למנהל שלהם, מר אריה רוגל, שרואיין בתוכנית מבט שני על מחלת האיידס.

אורי אבנרי
יומן אישי

הוא היה לבוש היטב, ענוב עניבה אלגאנטית בשיא הקיץ. אבל העברית שלו...

במהלך ראיון שנמשך דקות מעטות, אמר פעמיים „יש להם את זה...”

פעם אחת אמר כי „בגילאים 15־16” או בקרב גילאי 15־16” כשהתכוון לומר, מן הסתם, „בגילים 15־16”. „גילאים” אינו לשון־רבים של גיל, כפי שסבורים רבים משום־מה, אלא הגדרה של בני קבוצת־גיל מסויימת.

על אחת השאלות השיב כי „אנחנו מנסים שהיועצים יעשו” כך וכך.

משהו חמור מאוד קורה למנגנון־החיסון של השפה העברית, אם מנהל בית־ספר תיכון מדבר כך. מסופקני אם יתכן בכלל שמנהל־גימנסיה בבריטניה, בגרמניה או בצרפת ידבר בלשון כל־כך משובשת.

ואגב:

רוצים לדעת אם פלוני כבר עבר את גיל ה־40?

פשוט. צריכים רק לבקש אותו להגיד „ברגע זה נראה לי שמזג־האוויר טוב.”

אם הוא אומר „נראה” באלף סגולה, הוא מעל לגיל 40. אם הוא אומר „נראה” באלף פתוחה הוא מתחת לגיל זה, וטועה.

למה? ככה. נראה שבני הדור הצעיר החליטו באחד הימים, בהסכמה כללית ואילמת, להכניס שיבוש זה לשפה, כסמל של גיל.

למשל: במישפט דמיאניוק אומר השופט דב לוין „נראה” באלף סגולה, והפרקליט מיכאל שקד באלף פתוחה.

איוואן דמיאניוק, לעומת זאת, מדבר אוקראינית נכונה.

מוות במינכן

לא־מכבר ראינו בטלוויזיה סרט תיעודי בריטי על מילחמת איי־פוקלנד. חמש שנים אחרי המילחמה, שעוררה בשעתו גלים של התלהבות צוהלת ברחבי בריטניה, היתה הטלוויזיה הבריטית מסוגלת להפיק סרט בוטה, חושפני, שמתח ביקורת קטלנית על מהלכי המילחמה, וגם על המילחמה עצמה.

השבוע, 15 שנים אחרי רצח הספורטאים במינכן, ראינו סרט של הטלוויזיה שלנו. סרט תעמולתי שטוח, ללא שמץ של ביקורת, ללא קורטוב של מחשבה חדשה על פרשה כאובה זו. את כל הסרט הזה, כרוחו וכלשונו, ניתן היה להפיק גם שבוע אחרי ההתרחשות. ירין קימור אל הצליח — או לא העז — לעורר מחשבה, ויכוח, מחלוקת.

אולם יש הרבה מזון למחשבה על מעשי שני הצדדים בפרשה כאובה זו.

קודם כל, הצד הפלסטיני. כיום, במבט לאחור, ברור כי הפרשה הנחילה לישראל ניצחון תעמולתי כביר. כמו שקורה לעיתים קרובות בתחום זה, התנקמה פעולת־הטרור ביוזמיה, שהניחו לרגשות שלהם לגבור על השכל הישר.

הפלסטינים היו אז מוזנחים, כמעט נשכחים. אחרי ספטמבר השחור בירדן, ספטמבר 1970, גברה הנטיה להתייחס אליהם כאל גורם מחוסל, שאין עוד צורך להתחשב בו, ואף לחשוב עליו. הפעולה באולימפיאדה במינכן, מרכז תשומת־לב העולמית באותו רגע, בוודאי נועדה להזכיר לעולם את קיומם.

אולם איזכור זה לא היה לטובת הפלסטינים. הוא עזר להסברה הישראלית להדביק לעניין הפלסטיני כולו תווית של טרוריזם — וכך עזרו הפלסטינים לממשלת־ישראל להשיג את יעדה התעמולתי העיקרי:

מי שמתכנן פעולה כזאת אחראי לכל תוצאותיה, הצפויות והבלתי־צפויות.

גם בצד הישראלי צריכה הפרשה לעורר כמה שאלות נוקבות מאוד, שנבלעו או טושטשו בסרט.

קודם כל: סידורי־הביטחון של המישלחת הישראלית. הספורטאים הופקרו, למעשה, לחסדי כל תוקף. הטענה שסמכנו על הגרמנים היא טפלה ומגוחכת. היה כאן כשל של דימיון, של מחשבה, של תיכנון, של ביצוע. הכל. אולי זה נבע מזילזול באוייב, כרגיל.

כל זה לא נאמר בסרט. הובלעה בו הידיעה כי כעבור זמן, בעיקבות חקירה, נאלצו כמה אנשים להתפטר.

שנית, וחשוב יותר: אחרי שהספורטאים נלקחו בשבי, בגלל כישלון הביטחון הישראלי, איזו זכות היתה לממשלה לסרב לשחרר אסירים כדי להצילם ממוות בטוח? האב גולדה מאיר, שהופיעה בסרט בצורתה המגעילה הרגילה, כשהיא זולגת צביעות מתחסדת, היתה מחליטה כך אילו היה בין בני־הערובה בן שלה, או בנו של משה דיין? לפני כן ולאחר מכן שיחררה ישראל אלפי אסירים ביטחוניים, כדי לשחרר שבויים. מדוע לא נעשה הדבר במיקרה זה?

שלישית, מי הרג את הספורטאים בפועל? כאן עשה הסרט מלאכת־מחשבת של טישטוש וזיוף. קטעים „משוחזרים” הראו כיצד הורגים החוטפים את השבויים, אחרי שנפתחה ההתקפה הגרמנית. כך נקבע כעובדה שהשבויים נהרגו בצורה זו. אולם האמת היא שהגרמנים פתחו באש על המסוק, שבו ישבו הספורטאים הישראליים חסרי־הישע. לא ברור מי הרג אותם וממה הם נהרגו.

עד היום מסרבים השילטונות הגרמניים לפרסם את תוצאות הנתיחה שלאחר־המוות של הגופות — נתיחה שבה הוכח בלי־ספק מי מת מרסיסי הרימונים של החוטפים, ומי מכדורי הצלפים הגרמנים. אי־הפירסום מדבר בעד עצמו. ממשלת־ישראל לא דרשה פירסום זה, וגם זה מדבר בעד עצמו.

ועד שאלה: מה עשה שם צבי זמיר? האם היה בובה? רובוט? זומבי? או שהיה לו חלק בשערוריה קטלנית זו? איש לא טרח בסרט לחקרו.

גם הסיפור, שלפיו נהרגו בעיקבות הפרשה רק ראשי ספטמבר השחור, אינו אמת. חסן סלאמה אכן היה מראשי האחראים, ונהרג. אך יחד עימו נהרגו ברחבי אירופה, בהתקפה של זעם ותאוות־נקם, גם סתם דיפלומטים של אש"ף, שהיו גלויים וחשופים. כמוחאמד המשארי, למשל, ה־מוגדר בסרט כ„נציג של ספטמבר השחור”. הגדרה זו באה להצדיק את הוצאתו־להורג. למעשה לא היה אלא נציג פוליטי של אש"ף. אלמנתו משתתפת עד היום בצרפת בפעולות למען השלום. סעיד חמאמי, נציג אש"ף בלונדון, המוצג גם הוא בסרט כשותף לרוצחים, היה גיבור של שלום, ונרצח בידי אבו־נידאל בשל פגישותיו עם ישראלים ציוניים.

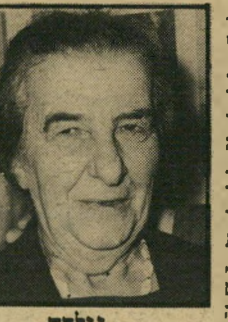
גולדה

הסרט כולו נכתב על פי הנחיות־התעמולה הרישמית. חבל. בתחום היצירה הטלוויזיונית העצמאית עוד יש לנו מה ללמוד מהאנגלים.

את מי לשנוא

הלכתי ברחוב ואיש אחד עצר אותי כדי להעניק לי הרצאה על המצב.

מישפט־המפתח היה: „אני שונא את הליכוד, מפני שהוא מונע ממני לשנוא את המערך.”

פוקו מוקו — המשך

אך יצא לאור הגליון האחרון של העולם הזה שבו ביקשתי מן הקוראים לעזור לי בזיהוי הסרט שבו מופיע השם „פוקו מוקו”. והנה צילצל לי יואל מרקוס. הוא ראה את הסרט בילדותו בחיפה וזכר כמה מפרטיו.

ובכן, אין זה סרט של לורל והארדי, אלא של אבוט וקוסטלו. השניים נזרקים לכלא ונמצאים בתא בחברת משוגע, המתלקח בכל פעם שמזכירים את השם „פוקו מוקו”. השניים מנסים כל העת לזכור את השם שאסור להם להזכיר, ותוך כדי כך פולטים אותו בטעות.

האם מישהו זוכר את שם הסרט?

אנשים

בֶּגֶד כְּפַת בראש מילה — זה קונדום, ולח"כ היו הרפתקות בבית־השימוש בהודו

■ בהלת־האיידס הולידה גם עיסוק גובר והולך בקנדום ורבים מנסים את כוחם בניסוח הגדרות חדשות לאותו אמצעי־מניעה. **שמואל שפי** בן ה־80 — שהיה בעל מידרסי שפי בתל־אביב הקטנה — מצא בתפילת שמונה־עשרה ביטוי קולע, לדעתו: „כליל תיפארת בראשו נתת לו בעומדו לפניך." איש־הרדיו **יעקב פרוינד** מגדיר: „בגד כפת בראש מילה." הסיסמה שמצא הפירסומאי **יורם ברנע**, כעידוד לשימוש בקונדום: „גם אם אתה מת על זה, אתה לא חייב למות מזה!"

■ ביש־מזל פקד את היועץ המישפטי לממשלה, **יוסף חריש**: בעוד הכל המתינו לו בלישכתו, נתקע חריש בפקק־תנועה שנוצר כתוצאה מהפגנות עובדי התעשיה־האווירית. עובדי־הלישכה המודאגים נרגעו רק משטילפן חריש ובישר להם על מר־גורלו.

■ חבר־הכנסת **מיכה רייסר**, השוהה בסידניי שבאוסטרליה, טילפן ארצה והתייעץ אם עליו להקדים את שובו ארצה, בגלל החלטת היועץ המישפטי לממשלה בעניינו ב„תיק **מיקי אלבין**".

■ **אים הופ** — זהו שמו של איל־השוקולד הגרמני, שהתחיל מלא־כלום ובעזרת השוקולד הגיע לעושר ולקשרים אגרתיים. השבוע חגג הופ את יום־הולדתו על אוניה מפוארת, בהשתתפות הנוצצים שבנוצצים שבין אזרחי גרמניה ואורחים זרים. הנציגים הישראליים בחגיגה היו **אלישבע** ו**בנימין ג'יבלי**. הופ וג'יבלי אחראיים לשוקולד ורד הגליל.

■ חבר־הכנסת **אהרון אבו־חצירא** נטל בפעם השניה בחייו חופשה רישמית, ושב ממנה עמוס חוויות. היכן בילה? במונטה־קרלו.

■ בתוכנית־הטלוויזיה ממני התארחו שלושת כוכבי ההצגה אילוף־הסוררת, **נתן דטנר**, **אבי קושניר** ו**ריטה**. משנקראו לעלות על הבימה, התרוממו מייד דטנר וקושניר. ריטה נותרה יושבת שלווה, כאילו העניין אינו שייך לה. „נו, ריטה..." קרא דטנר, ועשה תנועה תיאטרלית. ריטה קמה והתחילה מעכסת בתנועות תיאטרליות וכמובן קטפה את מירב התשואות מהקהל. על המירקע כל זה לא נראה.

■ קטע שלא שודר היה „מונולוג הצייתנית" מההצגה. המונולוג, שהיה מוציא לרחוב כל פמיניסטית הגונה, בוצע על־ידי ריטה תוך כדי הפרעות מצד הצמד־חמד דטנר וקושניר, ופרצי־צחוק של ריטה עצמה.

■ הזמר **ליאור ייני** חגג את יום־הולדתו בחברתם של **שייקה לוי** מהגשש החיוור, **דני ליטני** ואחרים. עבור ליאור היתה זאת סיבה אמיתית למסיבה עקב התפנית־לטובה במהלך הקריירה שלו, שחלה עם השתתפותו בהצגה עלובי החיים.

■ **אפריים קישון** הוזמן להתראיין באותה התוכנית. בדקה התשעים נזכר המנחה, **מני פאר**, להודיע לו על ביטול הזמנתו. קישון לא איבד את שנינותו, וענה לפאר, במיבטא הונגרי כבד: „מני, אתה מתחיל לגלות סימנים של ירידה במנטאליות המיזרח־תיכונית שלנו, לטלפן למישהו גם כשאתה לא צריך..."

■ חבר־הכנסת **פינחס גולדשטיין** שהוא חבר בוועדת־ספורט של הכנסת, עדיין נסער מביקורו בהודו. הוא התרשם במיוחד מהשמירה החמורה שהיתה סביבו. באחד המיקרים הוא רצה להיכנס לשרותים שבמיגרש־הטניס, והדבר נמנע ממנו מכיוון שאנשי־הביטחון המקומיים לא בדקו את השרותים. תוך דקות ספורות פשטו על חדר־השרותים כמה אנשי־ביטחון, כשהם גוררים החוצה שני גברים שלא הספיקו לסיים את צרכיהם. גולדשטיין ההמום הרגיש שלא בנוח מהעניין, ורצה להתנצל, אך הבהירו לו שאין צורך בכך.

■ הזמר **אריה מוסקונה** ואשתו **עדינה** החליטו על שיפוץ דירתם. מוסקונה ערך בירורים עם קבלני־שיפוץ שונים. הוא קיבל הערכה ממוצעת של חורש ימים, שבהם ייאלץ לעבור למגורים אחרים, עד גמר העבודה. מוסקונה ויתר על שרותיהם של קבלני־השיפוץ, שכר בעצמו את הפועלים וסיים את העבודה ב־10 ימים.

■ ... אות, מזכירת נעמת תל־אביב **עדה רבון** ואחרות. חברות־הכנסת **אורה נמיר** ו**עדנה סולודר** האזינו, אך נראו מותשות מהחום. לעומתן היו האמריקאיות נמרצות. בלטו ביניהן **ג'יין בורג'ין**, שרת־החוץ של ניו־ג'רסי, דוברת הקבוצה, **דיאן וילקרסון**, שהיא עוזרתו הצמודה של המושל **מייקל דוקקיס**, המועמד לנשיאות, ו**לוסיל קנטור**, יהודיה עשירה מניו־יורק, חברת הליגה נגד השמצה ואחת ממארגנות הסיור. כשנשאלו הנשים לגבי התרשמותם מהארץ, השיבו בקורקטיות ועברו לנושאים אחרים.

■ איש־הגלריות **הוראס ריכטר** מקווה להנהיג מסורת חדשה בביתו המפואר ביפו העתיקה. הוא מזמין בכל יום שישי אחרי־הצהריים אנשים מתחומים שונים, להינות מהאווירה, מהכיבוד ומהאמנות הסביבתית. ריכטר מקווה לצרף אנשי אמנות, כספים פוליטיקה וחברה למיקשה חברתית אחת. באירוע הראשון נכחו הפסל **משה שק**, הפסלת **אילנה גור**, שבאה בליווי כמה חברות ותיקות, **סלמה ויזר**, מיליונרית ניו־יורקית, בעלת רשת־החנויות צ'א־רי־וארי, ואשת־החברה **אורה יבניאלי**. את החבורה האלגנטית הזאת אירחה אשת־העסקים **קרל סלייטר**, העוסקת בהבאת קנייני־אמנות לאו"ץ. האווירה הנינוחה וקיסמי המקום עשו את שלהם, ואחרי שעה של שהייה במקום החלו כולם בהחלפת מיספרי־טלפון וכתובות, ובחיפוש קרובים וידידים משותפים.

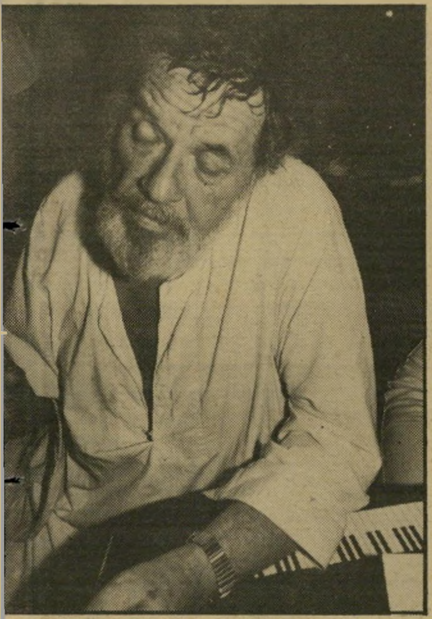

צבי סל, העולם הזה

נפרד כץ מלך המיסעדות בהמבורג, שהקים רשת מיסעדות בישראל, חגג עם מאות מוזמנים ואורחים מישראל ומחו"ל את פתיחתו של פיאנו־באר במיסעדה הסינית שלו בתל־אביב. כץ הסתובב בין החוגגים כשסינר הוואנה בפיו. את מרבית המוזמנים הוא לא זיהה, מכיוון שהם משתייכים לחוג הבליינים החדשים של תל־אביב, העוברים מפתיחת מקום אחד, למסיבה במקום אחר. אך את אנט פלאטו שרון (בתצלום לצידו) מכיר מזה שנים רבות. דן בן־אמוץ, בגלביה לבנה, נראה מאושש לחלוטין. הוא הסתפק במשקה קל ולא נראה מרוצה מהדוחק ששרר במקום.

■ יש אנשים היודעים לחיות בסיגנון אלגאנטי ועשיר, ויש גם מי שאחרי מות בני־מישפחתם מתאבלים עליהם בסיגנון התואם את מעמד הנפטר. איל־הנפט האנגלי **יעקב שרייבר** נפטר באנגליה, והובא לקבורה בישראל. בני־מישפחתו שכרו את הסוויטה המלכותית במלון דן בחיפה. שם ישבו שיבעה, וקיבלו את המנחמים הרבים.

■ שרת־הבריאות **שושנה ארבלי־אלמוזלינו** אמרה השבוע בפורום סגור שהיא מתכוננת לערוך סקר מעמיק על התייחסות הנשים — לעומת זו של הגברים — למחלת האיידס. היא גורסת שלנשים יש התייחסות יותר רציונאלית לנושא, בעוד שגברים מתייחסים לבעיה באופן אמוציונלי, ורק סקר יוכל לבדוק את העניין לעומקו. לפי הדיווחים האחרונים של מכוני־המחקר השונים בעולם, הוסיפה, דרושות עוד חמש שנים למציאת תרופה יעילה.

■ פרופסור **חיים בן־שחר**, המכונה חב"ש, ואשתו **יעל**, אירחו על גג־דירתם שברמת־אביב נשות־מפתח אמריקאיות, הנמצאות בארץ בביקור המשלב עבודה ונופש. 60 נשים הצטופפו במקום, כשהן מאזינות לנאומים קצרים מפיהם של שרת־הברי...

■ מסיבת־מחזור התקיימה לא מזמן בקיבוץ אשדות־יעקב. כולם־כולם הגיעו, מכל קצוות הארץ, אחרי שלא נפגשו זה 30 שנה. שני היחידים שלא הצליחו להגיע למיפגש היו הרמטכ"ל **דן שומרון** והמוסיקאי **שייקה פייקוב**. פייקוב היה תקוע באולפן־הקלטות, ולא יכול היה להשתחרר, והרמטכ"ל היה עסוק באירועים שוטפים, ולא הצליח להתפנות.

■ אל הזמרים שהם גם בעלי אולפן־הקלטות פרטי משלהם

צבי סל, העולם הזה

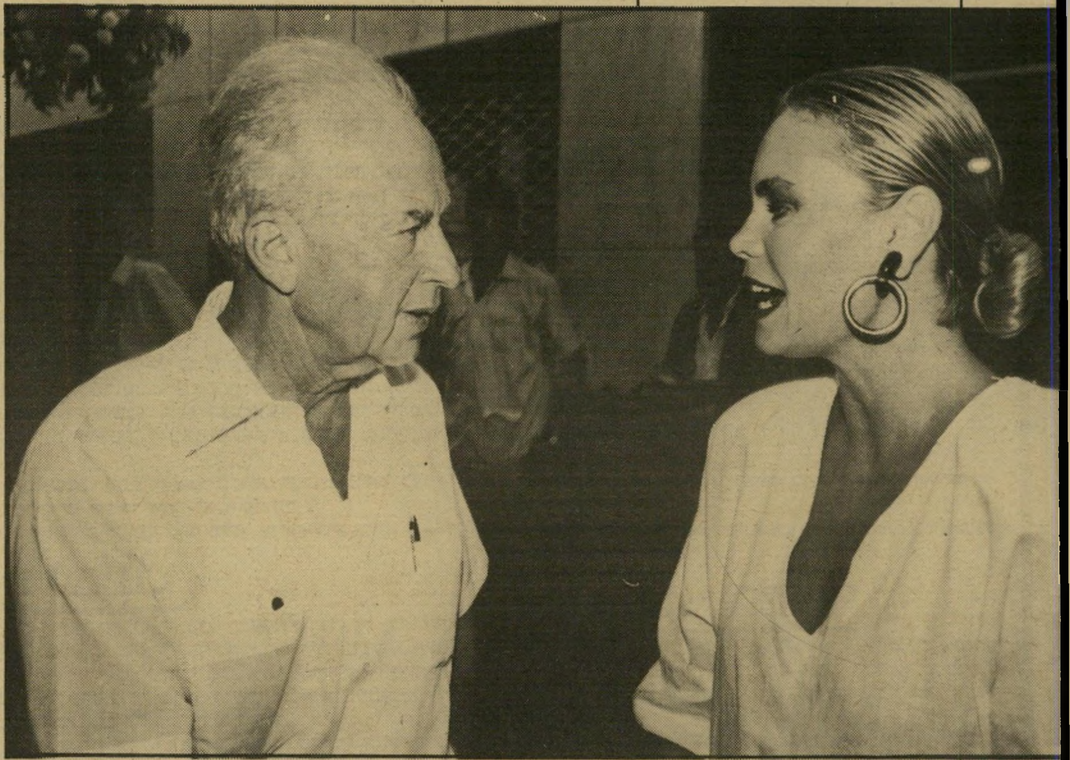

קרין דונסקי אלגנטית כהרגלה, נכנסת למסיבת־חתונה. בכניסה פגשה בשר־הביטחון **יצחק רבין**. היא ניגשה אליו ובירכה אותו לשלום. רבין השיב לה שאינו מכיר אותה. דונסקי לא נשארה חייבת, והשיבה לו שהיא מחפשת למעשה את אשתו, **לאה**. השר, שהתרשם מהופעתה, נראה נבוך לשניה, ואז, כדי להציל את המצב, עברה הדוגמנית לשיחה בענייני „**הלביא**" ואמרה לו שהיא תומכת בעמדתו של רבין בעניין הזה.

נעמי בן־יוסף מעצבת־תכשיטים מעצמות של בעלי־חיים, הדגימה לפני אורחי מסיבה את היסטורית המין האנושי על־ידי הצגת תכשיטים מעשי־ידיה, הדומים או המחקים אביזרים ופריטים שונים מתקופות שונות. כשהגיעה לימי־הביניים, הציגה חגורת־צניעות. האירוע היה אמור להיות משעשע וקליל, אלמלא העובדה שמרבית המוזמנות — נשות הדיפלומטים הזרים בארץ — לא הגיעו.

סוניה דויד חברת המועצה לביקורת סרטים ומחזות, המכונה בגללה „קומנדו סוניה", ידועה כבחורה נאה ונחבאת אל הכלים. העיתונאי אבישי צומברג נמנה עם ידידיה הקרובים. כשנפגשו השניים באירוע תקשורתי ביקש צומברג מסוניה להצטלם בחברתו. זה היה כה חשוב בעיניו, שסוניה הסכימה, אך היתנתה זאת בכך שהתצלום יהיה טבעוני מאוד. בתצלום משקה דויד את צומברג במיץ־עגבניות עתיר־ויטמינים.

מזאת, הוא נוהג להוציא את המחשב ולהשתמש בו תוך כדי שיחה. כשנשאל על כך, נאות זילברמן לספר על מחשב־הכיס ששינה את חייו. המחשב האנגלי, משמש כיומן־פגישות, כמדריך־טלפון ולרישום תקבולים והוצאות כספיות שונות, וזילברמן מוכן להפליג בשיבחי המחשב באוזני כל המעוניינים.

■ הדוגמנית **קלרה רון** יצרה בעולם־האופנה תקדים שעורר את תרהמתם וכעסם של רבים. רון, שהתחילה לארגן תצוגות, גילתה שאין די יצרני־אופנה המספקים לה קולקציות לתצוגות, והחליטה לבקש מה־דוגמניות העובדות עימה להביא את ביגדי־הים האישיים שלהן, כדי שיציגו אותם בתצוגה כחלק מקולקציה.

■ השחקנית **ברכה נאמן,** שנעדרה מהארץ שנים רבות, עושה „קאמבק" גדול. היא תופיע באחד התפקידים הראשיים בסרטו של **דוד טופז,** תל־אביב לוס אנג'לס. מאז שחזרה לארץ, לפני שלוש שנים, שמרה נאמן על פרופיל נמוך, ונמנעה מכל מעורבות חברתית. באחרונה הרגישה שהיא חזרה לעצמה. ולשם שינוי קיצצה את מחלפות ראשה הארוכות, והסתפרה בסיגנון נערי קצוץ.

■ הדוגמנית הוותיקה **שרי חן** התפטרה מעבודתה באל־על. בעלה, שניהל פאב, החליט להיפטר מהעסק הלא־ריווחי ולהצטרף לאשתו בטיול ארוך סביב העולם.

■ יפאן קורצת לצעירים ישראליים רבים כמקור להכנסה כספית. הדוגמניות הצעירות **רוויטל מורה** ו**רונית ידקביץ,** ששהו ביפאן לצורכי צילומים, הרוויחו סכום־כסף לא־מבוטל גם במימרים אירופיים. הדוגמנים **ירון פינק** בן ה־26 ו**גוסטבר** ו**דפנה ואטר** החליטו להמר גם הם על ארץ השמש העולה ובימים הקרובים עוזבים את הארץ בדרכם ליפאן, לתקופה לא־מוגבלת.

דפנה ברק, זוהר אהליאב, נעמי רון ■

צבי טל, העולם הזה

תמי קרוון בתו (האמצעית) של הפסל דני קרוון, הגיעה למסיבת־גן בשימלת־ערב שחורה. החוגגים, שלא זיהו אותה, חשבו שהיא אורחת מחו"ל, בגלל המראה האיטלקי שלה והשליטה שלה באיטלקית. קרוון הצעירה העדיפה להסתובב בין האורחים בגפה. אחד האורחים שלא ידע שהיא דוברת עברית הפליג בתיאורים עסיסיים. אך כיאה לעלמה שחונכה וגדלה באיטליה ובצרפת, החרישה.

— **דני סנדרסון, גרי אקשטיין ודני גרנות** — הצטרף עתה הזמר הירושלמי **ג'קי מייקה.** הוא פתח אולפן משלו בירושלים, שבה היה קיים עד כה רק אולפן־הקלטות אחד. מתחילים להקליט אצלם ללא הגבלת שעות. זמרים מתחילים, הפונים למייקה, מקבלים טיפול כולל. הוא כותב להם שירים, מלחין את המנגינות ובשלב האחרון מקליט אותם.

לידיה אופיר (בתמונה האחרונה שבה צולמה עם בעלה, שייקה אופיר) ביקשה להבהיר שלא היא מסרה את המידע שהופיע במדור זה בגליון האחרון, על יחסם של אישים שונים לשייקה אופיר בימיו האחרונים. כפי שנאמר בכתבה טצמה, לא נאמרו הדברים על־ידי לידיה, אלא על־ידי כמה מידידי־המישפחה, שזעמו על מה שנראה להם כצביעות של אנשים מסויימים, שלא סעדו את שייקה כראוי, אך הספידו אותו אחרי מותו. לידיה עצמה צוטטה רק לגבי התנהגותו של חיים חפר, שניצל את מותו של שייקה כדי ליישב חשבונות אישיים. על דברים אלה חזרה לידיה אופיר השבוע בראיון ב„מעריב".

יש בו שמונה ערוצים, ובקרוב יהיו כבר 16. יחד עם שותפו, הגיטריסט שלו **הרצל חגי,** השקיע הזמר 40 אלף דולאר. השניים נכנסו לחובות, חלק מהציוד נקנה בתשלומים, והם מקווים שזה יהיה עסק משתלם. בינתיים הם מאפשרים לזמרים־

■ חברים וידידים של הבדרן/שחקן **מנחם זילברמן** טוענים שהוא רגוע יותר מאשר בעבר, ונוטה להיות פחות מפוזר. אנשי־המיקצוע הפוגשים בו במקומות שונים מבחינים בכך שהוא אוחז בידו מחשב־כיס, ואינו נפרד ממנו לדקה. יתרה

צחי הנגבי:
"אין לחייב בדיקה של עובדים במכונת־אמת!"

ממישרדו של שר־התעשיה־והמיסחר, אריאל שרון, דלף מידע רגיש: השר התכוון להחליף את מכונית הוולוו שלו במכונית שברולט. כוונתו זו זכתה בתשומת־הלב הראויה בעיתונות, והצעד הבא, כך פורסם בסוף־השבוע, היה להטיל על קצין־הביטחון של המישרד לחקור: מי הדליף.

פניתי לראש לישכת ראש־הממשלה, צחי הנגבי, שכיכב השבוע בכותרות בהקשרים אחרים, ושאלתי אותו כיצד הוא נוהג במיקרים של הדלפות לעיתונות מלישכת ראש־הממשלה.

איני יכול לספר לך כיצד אני נוהג מפני שמלישכת שמיר לא היו הדלפות בתקופה שבה אני עובד ומכיר את העניינים: לא היו

מימשל

הדלפות מלישכת־שמיר כשהיה שר־החוץ, ולא כעת, כשהוא ראש־הממשלה.

● את זה שמיר למד עוד במוסד?

את אמרת.

● היפותטית, מה יקרה אם מחר בבוקר תהיה הדלפתה בלשהי מלישכתכם בעיתונות? האם תדרוש חקירה? שימוש במכונות־אמת?

השאלה היא מהו היקף ההדלפה. אם מדובר בנושא ביטחוני רגיש במיוחד, יש להניח שאמנה קצין בודק, ואולי אפילו אזדקק למכונת־אמת.

● ואם מדובר בהדלפה שנועדה לנגח את שמיר בנושאים אישיים, כגון החלפת מכונית?

בנושאים אישיים אין זה ראוי לחייב בדיקה של העובדים במכונת־אמת. לא הייתי רוצה להגיע למצב שבו האמון בעובדי־הלישכה יגיע לשפל־מדרגה שכזה.

(דפנה ברק)

מיכל רפאלי:
"חשיפת ח"כים לתיקשורת אינה זקוקה למחשוף!"

חבר־הכנסת שבח וייס תקף השבוע בראיון עיתונאי את הדוברות הצעירות של הסיעות הקטנות. הוא אמר של־מיפלגות הקטנות יש לובי מתוחכם. הם לוקחים דוברת צעירה, יפה, חריפת־שכל.

בהזדמנות אחרת אמר וייס הי ר"ץ ומפ"ם נכנסות ל־תיקשורת בגלל צעירות־חתיכות, בעלות מחשופים עמו־קים.

שאלתי את דוברת ר"ץ, מיכל רפאלי, אם אכן הדוברות נעזרות במחשופים.

בשנים האחרונות עסוק שבח וייס בשתי טראומות פרטיות, שמהן הוא מתפרנס לרוב. אחת היא השואה, והשניה היא השמצת ר"ץ ומפ"ם בכל פורום אפשרי. הפעם הוא הירשה לעצמו לבכות לפני העיתונים על היותו מקופח, ותולה את העניין בדוברות צעירות, יפות ומוכשרות.

● את נעלבת מההתקפה השוביניסטית הזאת?

אני חושבת שהאינטלקטואל ממרומי־הכרמל הוא אכן שוביניסט קטן, וקינאתו בחברי־כנסת פעילים, אטרקטיביים, הזוכים גם לחשיפה מוצדקת בשל פעילותם, מעבידה אותו על דעתו.

הכנסת

על־כך בוודאי יעידו העיתונאים. אני יודעת עד כמה הוא מטריד אותם בטלפונים, מאמרים ומיכתבים.

אינני נעלבת מדבריו של וייס. בקיץ, כשאין כנסת, התיקשורת עם העיתונאים נעשית באמצעות הטלפון, ואז לא רואים את המחשוף.

● מה עושה דוברת־סיעה בכנסת בזמן פגרה?

חברי־הכנסת שלי לא יצאו לפגרה, וגם התנועה לא יצאה לחופש. אני נמצאת במישרדים בתל־אביב, ומנסה בקיץ להתעסק בנושאים שבתקופת־הכנסת אין לי זמן להתעסק בהם.

● כל הזמן פוליטיקה. ומה עם חיים פרטיים?

ראיתי את כל הסרטים החדשים. הצלחתי לקרוא כמה ספרים. קצת השתזפתי. אסע גם לאילת. וחוץ מזה יש לי זמן לחפש בגדים בעלי מחשופים, כדי להכין את הנשק האישי, כדבריו של וייס, לקראת המיפגש עם העיתונאים, עם תחילת מושב הכנסת.

(רונית אונטלר)

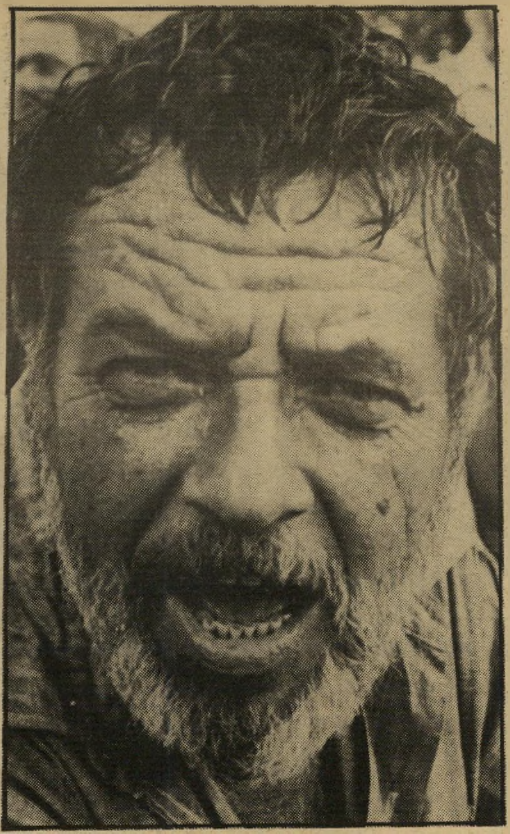

דן־בן־אמוץ:
"איבדתי ההכרה ומצאתי אותה שוב בבית־חולים!"

לפני שבועיים נכנס מישהו לישיבת מערכת של העולם הזה ודיווח בדאגה שדן בן־אמוץ אושפז בבית־חולים בבודפשט. שעתיים לאחר מכן, כשיצאתי החוצה, כבר שמעתי שדן בן־אמוץ לקה בשבץ מוחי, בהתקף־לב, בשיתוק בחצי מגופו, ועוד באי־אלה מחלות.

עבר שבוע, דן חזר ארצה וכבר נמצא בביתו ביפו. מה בדיוק קרה לך, שאלתי אותו.

תאמיני לי, לא שווה סיפור.

● עזוב סיפור, אנשים רוצים לדעת.

מחלות

את מבינה שזה שום־דבר רציני, אם אני כבר נמצא בבית.

● אבל רוצים לדעת מה קרה ואיך. נפלת ברחוב, התעלפת באוטובוס?

אני נסעתי עם מוטי פרידמן, מארגן של טיולים לפנויים ולפנויות, כי העיתון רצה שאכתוב על הטיול. אירופה זה לא ישראל, ואני הצטננתי. חוץ מזה היה לי איזה זיהום ברגל. פיתאום, בערב בבודפשט, חטפתי חום גבוה.

בערב הלכתי לישון, וביקשתי ממוטי פרידמן שייכנס בבוקר לבדוק מה קורה איתי. כשהוא נכנס, איבדתי את ההכרה, ומצאתי אותה שוב אחרי שעה בבית־החולים.

● יש לזה איזה קשר לסיפור עם הלב, שהיה לך לפני כמה חודשים?

כשהגעתי ארצה, לקחו אותי לאיכילוב ועשו לי את כל הבדיקות, כי הרופאים רצו לראות אם יש איזה קשר. מסתבר שאין קשר, וסתם הדאגתי אתכם.

(שולמית יריב)

רובי דמלין:
„החתול יסע לאמריקה ויפגוש את מוריס!"

עורו בעלי החתולים, התחילו להבריש אותם, לטפח אותם, להכין אותם לתערוכת־החתולים הראשונה בארץ אחרי אלפיים שנה, שתיערך בקרוב במלון בתל־אביב. שאלתי את רובי דמלין, היח"צנית והאחראית לרעיון ולביצוע של תערוכת־החתולים: מה פיתאום.

אני פשוט מטורפת על בעלי־חיים בכלל, ועל חתולים בפרט, ונדמה לי שהחיה המקסימה הזאת מקופחת מאוד. חברת־המזון לחתולים ניין לייף ביקשה ממני לעשות יחסי־ציבור, ואני חשבתי שבמקום מודעות בעיתונים וג'ינגלים, יהיה נהדר לעשות תערוכה ותחרות, שגם החתולים ייהנו מהעניין.

● מה יהיה בתערוכה?

אני מקווה שיגיעו 100 חתולים, ויראו אחד לשני, וגם לקהל הרחב, כמה הם יפים ומקסימים. אחר־כך תיערך תחרות, וייבחר החתול הכי יפה, החתול בעל הזנב הכי ארוך, החתוך בעל העיניים הכי מלטפות, וכמובן, גולת הכותרת תהיה בחירת החתול שהכי דומה למוריס.

● אולי תסבירי למי שלא מתעניינים בחתולים מי הוא מוריס?

מוריס הוא חתול הפירסומת של חברת ניין לייף, שעושה רעש אדיר בארצות־הברית. כולם מכירים אותו, וכבר רוצים להציע אותו לנשיאות. האמריקאים עושים תהלוכות ונושאים שלטים „מוריס לנשיאות", הטלוויזיות מצלמות והעיתונים כותבים. אין מישהו מפורסם כיום בארצות־הברית יותר ממוריס.

● האם מדובר רק בחתולים גיזעיים?

חס וחלילה! אנחנו לא מתעניינים בניירות. חתול הוא חתול, והוא נהדר גם כשלא יודעים מי הסבא שלו.

● מה יהיו הפרסים למנצחים?

בעלי חיים

יהיו כל מיני פרסים. אבל הפרס הגדול מכולם יהיה נסיעת החתול ואחד מבעליו לארצות־הברית, כדי לפגוש את מוריס ולהתארח אצלו.

● איפה נרשמים לתחרות?

בעוד חודש נתחיל לפרסם. את פשוט תפסת אותי ממש בתחילת הדרך.

● את רוצה להגיד לי שמאה חתולים יתרוצצו בלובי של מלון?

לצערי, לא. הם יהיו בכלובים, והבעלים שלהם יוציאו אותם מהכלובים לטיולים. וגם זה לא פשוט לארגן. מצאתי את קלמנט חסיד, מנהל המלון, שהיה מוכן להסכים ל־100 חתולים במלון שלו, ואני מאושרת. מי שמסכים ש־100 חתולים יגורו במלון יום אחד, הוא בטח איש טוב מאוד.

● כל הזמן אנחנו מדברות על חתולים. מה עם חתולות?

כמובן, אין הפליה בין זכרים ונקבות אצל אוהבי בעלי־חיים.
(דניאלה שמי)

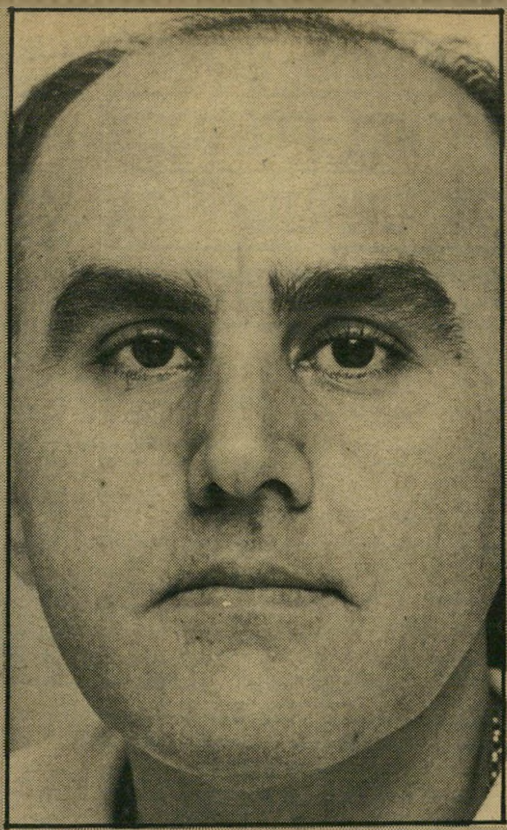

איציק ענבה:
„לא לשלם מקדמה בלי ערבות בנקאית!"

הסגירה (אולי זמנית) של רשת חנויות דניש האירה שוב את הבעיה של דמי־הקדימה. אנשים הולכים לקנות מוצר, משלמים דמי־קדימה גבוהים, ואז החנות או המיפעל נסגרים, ומאות לקוחות נשארים בלי הכסף שלהם ובלי הסחורה.

איציק ענבה, אחד המנהלים של חברת־רהיטים, פירסם מודעות שבהן הוא מציע לציבור הלקוחות לא לשלם יותר מ־10% מיקדמה.

● כמה דמי־קדימה גביתם אתם, עד שקרה מה שקרה עם „דניש" ועד שפירסמתם את המודעה שלכם בדבר ה־10%?

גבינו 25% דמי־קדימה, בדרך כלל, אבל היו פעמים שאנשים רצו לשלם 50% דמי־קדימה ו־50% עם קבלת הסחורה, כי כך הם קיבלו הנחה רצינית.

● אז מה קרה עכשיו, שהורדתם את דמי־הקדימה ל־10 אחוז?

הרגשנו שאחרי הסיפור עם דניש, והוא לא הראשון או האחרון, אנשים נבהלים, וחשבנו לעשות משהו כדי להרגיע את ציבור הקונים.

● אבל אם הורדתם ל־10%, סימן שאפשר. בעצם, דמי־הקדימה הם כדי שיהיה ברור לכם שהלקוח לא יתחרט. אז למה לא די ב־500 שקל?

זה לא רק ביטחון שהלקוח לא יתחרט. אני צריך להתחיל לממן את הרהיט לפני שהוא מגיע לביתו של הלקוח.

● למעשה, אילו היתה לך כל הסחורה במחסנים, לא היתה בכלל בעיה של דמי־קדימה. אדם היה בא לקנות, משלם, לוקח את הסחורה הביתה. כדי שאתם,

צרכנות

בעלי החנויות, לא תחזיקו מלאי גדול, אנחנו נאלצים לשלם, ולפעמים להיכוות במים רותחים.

אני באמת רוצה להציע ללקוחות לבקש ערבות בנקאית על כל סכום שהם משלמים. מי שלא נותן ערבות בנקאית, שלא יקנו אצלו.

● אם אני באה אליך לחנות היום ומשלמת לך אלף שקל, אני מקבלת את הערבות הבנקאית מייד?

לא. רק אחרי 48 שעות. לכן אני מוכן שאת תתני לי המחאה על אלף השקלים שלך לתאריך של יומיים יותר מאוחר.

● האם הקהל הישראלי דורש ביטחונות ומתעקש על דמי־קדימה נמוכים?

יש כל מיני. יש מי שדורשים ביטחונות, מי שישלמו את כל הכסף כדי לזכות בהנחה של 10%, ולכן חנויות עושות כל מיני מסלולי־תשלום, וכל אחד בוחר לו את מה שנוח ומשתלם לו.

(דניאלה שמי)

גידעון רון:
„פוריות הגברים ירדה בגלל התחתונים הצרים!"

באחרונה בישרו מדורי־אופנה בעיתונים על הצעקה האופנתית האחרונה בשטח ליבני־גברים: תחתונים צרים והדוקים לגוף. הד"ר גידעון רון, נטורולוג, אינו ממליץ להיות אופנתיים בנושא זה.

● זה אולי יפה וסקסי, אבל האם תחתונים הדוקים עלולים לגרום נזק?

בריאות

כן, עלולות להיווצר בעיות. לא במיקרה יצר הטבע את „בית־החרושת לזרעים" אצל הזכר במישפחת היונקים, כשהוא תלוי מחוץ לגופו. למען תיפקוד יעיל של האשך, הוא צריך להיות בטמפרטורה שהיא נמוכה בחמש מעלות מטמפרטורת הגוף. כאשר לובשים בגד צר, והאשך נצמד אל הגוף, הוא מקבל את הטמפרטורה של הגוף, ובחום שכזה עלולה יצירת הזרעים להי־פגע.

● ב־20 השנים האחרונות, או יותר, מעדיפים ילדים וגברים תחתונים צמודים. קרה משהו בגלל ההעדפה הזאת?

חלה עליה משמעותית ביותר במיספר הגברים הצעירים, ה־סובלים מליקויי פוריות.

● אם כך, מה הלבוש התחתון שעליו אתה ממליץ?

קודם כל, שאמהות ירגילו את הילדים־הבנים לישון בפיז'מה, ללא תחתונים. שיהיה, לפחות, איוורור במשך שעות־הלילה. בש־עות־היום אני ממליץ לחזור לתחתוני כותנה בעלי גיזרה רחבה.
(נעמי רון)

מיסמך זה מתפרסם כאן לראשונה: המיכתב ששלח אהרון כהן בסודי־סודות לחבריו בעת מאסרו, אחרי שנאשם על־ידי השב"כ בריגול למען הסובייטים. יש לטענותיו צליל אקטואלי מאוד

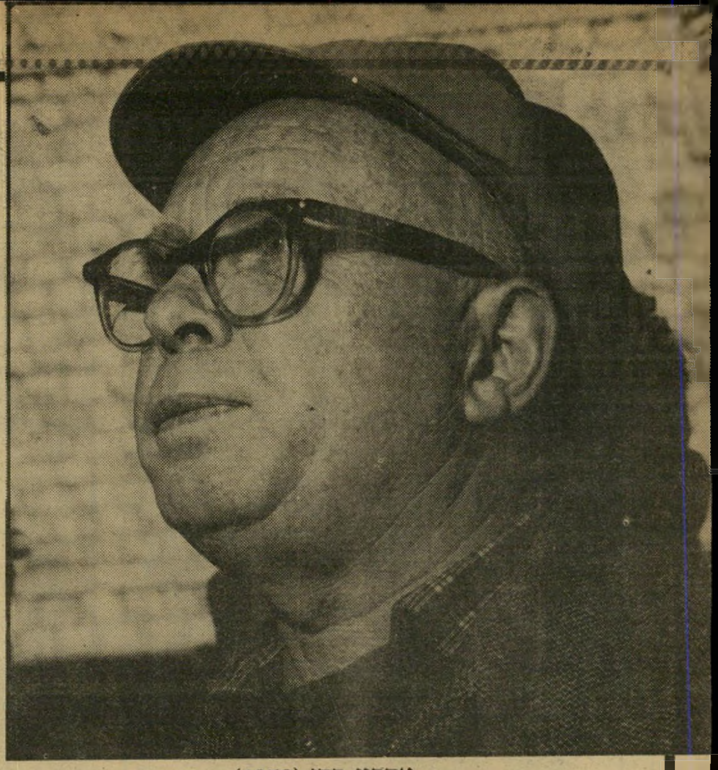

אהרון כהן (1958)
„הערמות והתחכמויות של מומחי הש.ב."

בעת חופשה קצרה שקיבל מבית־הכלא, כתב אהרון כהן מיכתב נרגש לחבריו, שכולו כתב קיטרוג על השב"כ (הד ש.ב., כשמו באותם ימים), על חבריו במפ"ם ועל חוק־ביטחון־המדינה בגירסתו הישנה. זהו מיכתב ארוך, כ־3000 מילה אורכו, הכתוב בכתב־יד מסודר וצפוף. מיכתב זה לא פורסם מעולם, והעתק ממנו התגלה באחרונה בעזבונו. להלן קטעים ממנו, שנערכו לפי נושאים ועניינים.

שער־העמקים, 15.12.1962

חברים וידידים יקרים.

אשתמש בהזדמנות החופשה שקיבלתי מבית־הסוהר (72 שעות) ואכתוב לכם מביתי. בשל „הוראה מגבוה" — כפי שהוסבר לי — כל מיכתב שאני שולח או מקבל בזמן האחרון, נשלח קודם לאי־שם, ורק לאחר כשלושה שבועות ולפעמים אף יותר הוא מגיע לתעודתו.

כשהיתה הצנזורה על מיכתביי נעשית בבית־הסוהר עצמו, כנהוג במיכתבי כל האסירים, היה מיכתב מגיע תוך 2־3 ימים.

● על עינוי־הדין

קשר המיכתבים האינטנסיבי עם חברים וידידים היה לי כסילון של אוויר צח, שהקל עליי את הנשימה בתנאי המחנק שבכלא. הגזירה החדשה צימצמה ביותר את חליפת־המיכתבים שלי, שבתנאים הנ"ל ניטל הרבה מ־טעמה. זוהי גם הסיבה שבגללה לא עניתי על שורה ארוכה של מיכתבים שקיבלתי בזמן האחרון, ועם כותביהם הסליחה. מאין לי גם עתה אפשרות להשיב אישית לכל אחד לחוד ובמי־שרין, הרשוני־נא לכתוב שוב במשותף לכולכם.

עוד מעט וימלאו שלושה חודשים מאז מתן פסק־הדין של בית־המישפט העליון. עוד לא הגיע הזמן שאשתף אתכם, חברים וידידים יקרים, במה שמילא את ליבי בהיכנסי לבית־הכלא, ב־25.1.62, כאשר לאחר כל שירד עליי מאז מעצרי ב־17.10.58 — חודש המעצר לצורכי חקירה, אותה תמונה של „זעם העם" המבויים, שעה שהובאתי אל בית־המישפט בחיפה אל השופט המנוח זוהר, ששיחררני בערבות; 40 החודשים, שאומנם הייתי משוחרר בערבות, עד לפסק־הדין של בית־המישפט המחוזי בחיפה, על כל גלי ההשמצה המדולפת, תהפוכות התביעה וגירסותיה, שינויי כתב־האישום וכל שהיה כרוך בהכנת המישפט; 84 ישיבות בית־המישפט המחוזי על כל שפיכת־הדמים שהיתה כרוכה בהן („עינויי דין" — לא מליצה הוא!) כל אותן הערמות והתחכמויות של מומחי הש.ב. ועדויות מבישות של פקידים בכירים ורמי־מעלה; 16 ימי עמידתי אני על דוכן־העדים, מהם 12 ימי חקירת שתי־וערב שמטרתה לא היתה דווקא חשיפת האמת כי אם השגת הרשעה ויהי מה; חודשי הציפיה לפסק־דין — הועמסה על שיכמי הרשעה נואלת ומרושעת (לאור פסק־דין בית־המישפט העליון!) של „השגת ידיעות לתועלת האוייב" וגזר־דין מאסר לחמש שנים!

מיספרים יכולים לבטא דברים מבחינה סטאטיסטית, אך האם בכוחם לבטא ימים מרים של מתיחות וסערת־נפש, ולעיתים אף דיכדוך והרגשות מרות כלענה?

פרשת דרייפוס — מאז מאסרו באוקטובר 1894 ועד החלטת בית־הדין העליון לעירעורים ביולי 1906 כי הוא חף מפשע — נמשכה 12 שנים; לבון נשא בליבו את האמת הצורבת חמש שנים תמימות עד שנתגלה לעיני כל (ועל כך אומנם בא על עונשו!...); וכמה אנשים חפים מפשע אמיתם לא נתגלתה אלא בזמן שהם עצמם כבר היו בעולם האמת?

● על העירעור

ציפיתי תוך תיקווה לבירור עירעורי בבית־המישפט העליון, ואם כי בעלי־נסיון ו„מפוכחים" למיני־הם — וגם ציניקנים במקצת — יעצו לי לא לשגות באשליות („החוק, לפיו ידון בית־המישפט העליון הוא אותו החוק עצמו שלפיו דנו שופטי בית־הדין המחוזי, ואפילו בליבם רואים השופטים ומבינים כי אין בך אשמה שטרחו להדביק בך הממונים על התביעה — אנוסים הם על־פי תפקידם לבצע את החוק") — לא חדלתי לקוות כי בית־המישפט העליון יתקן את המעוות.

לא יכולתי להאמין כי אומנם יימחק מושג הצדק בישראל, וכי על סמך פרזומציה מישפטית שרירותית שב־חוק קטלני, שחוקק להגנת המדינה בפני אויבים ובוגדים, יאשר המוסד העליון לצדק את הרשעתם המרושעת של שופטי בית־המישפט המחוזי!

והנה בא פסק־דינם של שופטי בית־המישפט העליון, וכאילו אבן כבדה נגולה מעל הלב: פה אחד ביטלו שלו־שת שופטי ביה"ד העליון את עיקר ההרשעה שחרץ בית־המישפט המחוזי („השגת ידיעות היכולות להיות לתועלת האויב, למטרה הפוגעת לרעה בביטחונה או בעניינה של המדינה," לפי סעיף 3 (1) של פקודת הסודות הרישמיים).

פה־אחד פסקו כי לא מסרתי לאיש מאותה מישלחת מדעית זרה ידיעה ביטחונית או סודית כלשהי. כבוד השופט ויתקון קבע באופן ברור וחד־משמעי, כי הסברי על קשריי עם אנשי אותה מישלחת הסבר סביר הוא (כלומר, שפסק־הדין המרשיע של בית־המישפט המחוזי נטול יסוד היה) וכי יש לזכותני זיכוי מלא.

כבוד השופט לנדוי אומנם ראה עצמו חייב — בניגוד להכרתו ומצפונו — לאשר את הרשעת בית־המישפט המחוזי לפי סעיף 24 א' (סעיף הפרזומציה) שבחוק־ביטחון־המדינה (ועם הצטרפות השופט ברנזון אליו נעשה פסק־דין זה לפסק־דין הרוב הקובע). אך בשעתו כן הדגיש השופט לנדוי במפורש בפסק־דינו, כי החוק, לפי מיבנהו המיוחד, הוא המאלץ להרשיע אדם במסירת ידיעות סודיות למרות שלמעשה לא נמסרה שום ידיעה כזאת, ותוצאה זו, שהחוק כופה אותה, „אין הדעת סובלתה, ואף הדאגה לביטחון המדינה אינה יכולה להצדיק שיבוש כזה של דרכי ההוכחה

האיש שהסתבך בין מפ"ם והשב"כ

פרשת אהרון („אהרונצ'יק") כהן חזרה השבוע לעיתונות. 25 שנה אחרי שהור־שע המיזרחן ואיש־מפ"ם בריגול, ושבע שנים אחרי מותו, פירסם איסר הראל ספר חדש, שבו הוא מתפאר בהישגיו כלוכד־מרגלים.

הראל, ששימש בשנים הראשונות של המדינה כראש השב"כ, כראש המוסד וכמ־מונה על שרותי־הביטחון, הוא כתבן בלתי־נלאה, שכבר פירסם שיבעה ספרים על עלי־לותיו החשאיות. בספר החדש, על הריגול הסובייטי בישראל, הוא מקדיש פרק נכבד לפרשת אהרון כהן – 46 עמודים בסך הכל. הרושם הוא כי בעיני הראל, הרשעתו של כהן היתה מגולות־הכותרת של פעילותו.

בין השנים 1955־1958 נהג כהן להיפגש עם חברי המישלחת המדעית הסובייטית בישראל, הראה להם את מחקריו המדעיים, שפורסמו בעברית, ונעזר בהם לקבלת פיר־סומים בתחום מיקצועו מברית־המועצות.

אך העניין שלו בהם לא היה רק מדעי טהור: כעסקן ציוני וכאוהד נלהב של ברית־המועצות גם יחד, הוא קיווה לשכנע את בני־שיחו לתמוך בציונות, ברוח הסינתיזה המ־פורסמת של מפ"ם.

כמה שנים לפני כן היתה זו עמדתה הרישמית של מפ"ם כולה. אולם היא הת־רחקה אט־אט מקירבתה לברית־המועצות („מולדת שניה" בפי יעקב חזן), בעוד שכהן נותר בעמדותיו המסורתיות. כך הוא נדחק במיפלגתו לפינה, לעמדה בלתי־פופולארית, והודבקה בו תווית של „שמאלן שאין לסמוך עליו".

מקצת הפגישות התנהלו בביתו של כהן, בקיבוצו שער־העמקים, בתנאים של חש־איות. הדיפלומט הסובייטי פאבלובסקי, מן הסתם איש־מודיעין של הקג"ב, היה מגיע בשעות החשיכה במכוניתו הדיפלומטית לשער האחורי של הקיבוץ. כהן היה מחכה לו שם ומלווה אותו לביתו. הנהג היה מס־תלק במכונית, וחוזר בתום הפגישה לאסוף את הבוס שלו, כשכהן מלווה אותו החוצה.

איש מחברי המשק מעולם לא ראה את פאבלובסקי. הפגישות בקיבוץ היו ידועות רק לאנשי התצפית המיוחדת של השב"כ, שעקבו אחרי כהן.

אחרי שנעצר, ובביתו נערך חיפוש, נמצאו אצל כהן ניירות רבים הקשורים במחקריו, רישומים והערכות על התמונה הפוליטית במדינה, ויומן. ביומן, מסתבר, הוא נהג לרשום רשימות מוצפנות.

גם כשפוענחו הרישומים המוצפנים, לא נמצא בהם כל חומר סודי שהוא – אלא אם כן ניתן לכנות כחומר סודי פרטים על החוג הפוליטי „הפעולה השמית" שהוקם אז על־ידי נתן ילין־מור, אורי אבנרי ואחרים, על הדו־שבועון שלו אתגר, ועל כמה פעילים בקבוצה זו, כמו בנימין עומרי (רבינוביץ).

אבל אווירת החשאיות שבה ניהל כהן את המגעים הציתה את דימיונו של הראל, שחיפש מרגלים סובייטים על כל גיבעה ותחת כל עץ רענן, ושיכנעה אותו כי נפל ברישתו דג שמן. היא גם שהובילה, בסופו של דבר, להרשעה בבית־המישפט המחוזי בחיפה, בינואר 1962. כהן נדון אז לחמש שנות־מאסר.

הסעיף בחוק־ביטחון־המדינה שבו הור־שע כהן קבע, כי מי שנפגש עם סוכן זר ואין בפיו הסבר סביר לפגישה, רואים בו כאילו מסר ידיעות סודיות והינו מרגל.

העירעור שהגיש אהרון כהן לבית־המיש־פט העליון הפך את הקערה על פיה. השופט אלפרד ויתקון, בדעת מיעוט, זיכה את כהן, ואילו שופטי הרוב, משה לנדוי וצבי ברנזון, הרשיעו אותו במקצת הסעיפים, אך מתחו ביקורת חריפה על נוסח החוק, הכולל הנחה מובלעת (פרזומציה), המאלצת אותם להר־שיע אדם בריגול, אם רק הוכח שהוא פגש סוכן זר. עונשו של כהן הופחת בחצי.

בעיקבות הביקורת החמורה של בית־המישפט העליון, שונה, אחרי כמה שנים, חוק־ביטחון־המדינה בנקודה הנדונה. אך שינוי זה הינו קל ערך: פגישה ביודעין עם סוכן זר, ללא הסבר סביר, היא גם עתה עבירה. אולם זוהי עבירה נפרדת, עצמאית, והעבריין אינו מוגדר בהכרח כמרגל וכמוסר סודות ביטחוניים.

★ אליבי מזוייף ושקר מיפלגתי

אלמנתו של אהרונצ'יק, ריבקה כהן, נזעקה השבוע, בעיקבות סיפרו החדש של איסר הראל. בראיון לעיתון חדשות אמרה, כי אהרונצ'יק תרם למדינה יותר מאיסר הראל, וכי המישפט כולו לא היה אלא עלילה פוליטית.

אין זו הפעם הראשונה שהפרשה הישנה מעוררת סערה. ב־1970, שנים רבות אחרי ששוחרר כהן מהכלא, הוא איים לתבוע את הראל על הוצאת דיבה, בגלל כתבה מתרב־רבת בידיעות אחרונות. אולם קיבוצו אסר עליו „לפתוח את פיצעי העבר".

בהופעתה של ריבקה כהן בטלוויזיה, במוסף המוספים, נותרו עדיין שאלות ללא מענה. בעיקר התחמקה מתשובה על השאלה המסקרנת מכולן: מדוע נזקק כהן לאמצעי־חשאיות? מה וממי ניסה להסתיר?

להלן התשובה, שאיש עדיין לא אמר או־תה מפורשות:

לאהרנוצ'יק כהן לא היה מה להסתיר מעיני השילטונות, כי מעולם לא עסק – וגם לא עלה בדעתו לעסוק – בריגול. אמצעי הקונספירציה נועדו להסתיר את יחסיו עם הסובייטים מעיני חבריו לקיבוץ ולמיפלגה, שאסרה על חבריה פגישות פוליטיות שלא באישורה.

„הרשיתי לכהן להיפגש עם הסובייטים לצורך איסוף חומר לסיפרו החדש, ורק עד למועד השלמת הספר," סיפר בבית־המישפט יעקב חזן, אחד משני הבוסים הכל־יכולים של מפ"ם. אולם כהן הימרה את פי המיפלגה, ניהל שיחות פוליטיות כלליות עם הדיפלומטים, וגם ניסה בכל כוחו להסתיר זאת מחבריו, פן יתרגזו. כזאת היתה באותם ימים האווירה החונקת בתוך מפ"ם.

כאשר הובא לדין, יכול היה בהחלט לגלות עובדות אלה לשופטיו. אולם כאן הוא נפל במלכודת עצמית. מייד עם מעצרו התייצבה המיפלגה – קצת באיחור – ונגד השב"כ (ראה עמוד 4); וניסה לספק לו אליבי מזוייף: מפ"ם הודיעה כי פגישותיו עם הסובייטים היו בידיעתה, אף כי לא היתה זו אמת. כהן תיאם את גירסתו עם הגירסה הרישמית של מיפלגתו, ובכך שמט את הבסיס מתחת לקו־ההגנה ההגיוני ביותר שהיה בו גם לענות על הצורך ב„הסבר סביר". הוא הסתבך בחקירה הנגדית והותיר רושם רע על השופטים.

השופטים התעלמו מאפשרות, המתרח־שת לפעמים בחיים, שנאשם המשקר בבית־המישפט אינו בהכרח אשם במה שמייחסת לו התביעה. לפעמים הוא משקר מסיבות אחרות.

מכל מקום, אולי הציל את כבוד מיפלגתו, אולם על כתפיו עצמו הוטלה ההרשעה החמורה בריגול. אך חבריו במיפלגה לא זכרו לו את נאמנותו כלפיה בימי המישפט, אלא דווקא את העובדה שהימרה את פיהם לפני כן.

לאחר שיחרורו של כהן מבית־הכלא, כתב לו מאיר יערי, האדמו"ר של מפ"ם: „היינו בטוחים שלא חטאת נגד ביטחון מדינת־ישראל, אך ידענו שחטאת נגד התנועה."

גידרא נוימן ■

„הרגשתי כמו דרייפוס!"

המקובלות בהליכים פליליים."

ביקורת מוחצת זו, שמתח שופט בית־המישפט העליון על חוק־ביטחון־המדינה־תשי"ז, עוררה תשומת־לב מובנת בכל חוגי הציבור הישראלי. כל העיתונים, ללא יוצא מן הכלל, עמדו על משמעותה רבת־המישקל של ביקורת זו. אפילו דבר כתב במאמר־המערכת, כי „הערת השופט לנדוי בעניין זה מחייבת את השילטונות לתת דעתם מחדש על ניסוח סעיף זה בחוק."

● על דעת הקהל

בפגישה עם חברים הבעתי את שימחתי על שבמחיר יסוריי הושגה הבנת הציבור הרחב עד מה חוק־ביטחון־המדינה, בצורתו הנוכחית, אות קלון הוא וסכנת־אימים לדמוקרטיה הצעירה שלנו.

לפי מה שסופר לי על הערכות והילכי־רוח בציבור ואף בחוגי הכנסת, קשה היה להניח, כי לאור פסק־דין כנ"ל ימשיכו להחזיקני בכלא, כאשר אף לדעת השופטים שאישרו חלק מהרשעתי בדין „אשמתי" היא תוצאת אותו סעיף בחוק, שהגיונו ומוסריותו נפסלו בצורה חד־משמעית כל־כך על־ידי אב בית־המישפט העליון שדן בעירעורי.

קשה היה לתאר כי דעת־הקהל תשלים עם המשכת החזקתי בכלא.

שאלה זו הידהדה בעיתונים, למן חרות ועד קול־העם. כל אדם ישר ואובייקטיבי ראה בפסק־דין בית־המישפט העליון, על שתי גירסותיו, זיכוי מוסרי שעשה למיותר את המשכת המערכה במישור המישפטי. מה עוד שעירעור נוסף עלול היה להימשך שוב זמן רב — אולי אפילו כמשך הזמן שנשאר לי לשבת בכלא לפי פסק־הדין החדש — ולהביא שוב את הפרשה כולה בסד ה„סוב־יודיצה" המפורסמת.

מתוך שיקולים אלה הסכמתי שלא להמשיך את המערכה במישור המישפטי, בהאמיני כי תועבר למישור אחר — למישור הציבורי־פוליטי, הן כביטוי לאי־השלמה עם עצם ההרשעה שבפסק־דין הרוב (ולוא גם הרשעה מצומצמת ומרוככת מאוד) והן כדי

„בהופעתו בכנסת עשה בן־גוריון להטוט שכל כייס היה מתקנא בו... הש.ב. ממשיך לזרות חול בעיני הבריות... ,זעם העם' המבויים, ההשמצה המודלפת..."

להחזיר לי ללא ריחוי את חירותי, שהמשכת גזילתה גם אחרי פסק־הדין החדש, האבסורד והעוול שבדבר זועקים לשמיים.

עליי להודות עתה, כי אילו ידעתי שעם הפסקת המערכה המישפטית לא תתנהל למעשה כמעט כל מערכה במישור הציבורי־פוליטי — לא הייתי נותן הסכמתי להפסקת המאבק.

העובדה שבית־המישפט העליון ראה אפשרות להתיר את פירסום פסק־דינו כמעט כולו (בהשמטת שמות ודברים מועטים אחרים, שהשמטתם אינה גורעת משהו מהותי) הרי היא מעידה כמאה עדים, כי רק תוך שימוש שרירותי בנימוקי „ביטחון" הוטל איפול על מהלך המישפט ועל פסק־הדין בבית־המישפט המחוזי, ונמנעת מהציבור האפשרות להבין את משמ־

האנושית כי אם לזכות בנצחון האמת והצדק. לא מבחינתי האישית אני דן, איפוא, כי אם מבחינת האינטרס הציבורי.

הכרזות שאין מגשימים אותן, הנזק שבהן רב יותר מאשר בהשלמה שבשתיקה.

כאשר דובר בשעתו על הקמת ועד ציבורי להנהלת מערכה זו, הכרוכה באותו רומאן אפל שבין הש.ב. לביני, אמרו שאין לנהל מאבק ציבורי כל עוד בית־המישפט העליון לא אמר את דברו. מאז ה־26 בספטמבר בטל נימוק זה, כשם שבטל נימוק ה„סוב יודיצה", משהוחלט לא להמשיך במערכה במישור המישפטי.

עם מתן פסק־הדין של בית־המישפט העליון דובר על פירסומו (בחוברת), בגירסת השופטים לנדוי־

עות הביקורת החמורה שמתח בית־המישפט העליון על שופטי בית־המישפט המחוזי.

● על האינטרס הציבורי

שעה שנידון חוק־ביטחון־המדינה בכנסת, ב־1957, מצא שר־המישפטים דאז, פינחס רוזן, להרגיע את מבקרי החוק הקטלני באומרו, כי „קשה לכמה מחברי־הכנסת לסמוך על התבונה של התביעה הכללית. בסופם של דברים יש לסמוך על התבונה של השופט."

אומנם לפני כן הודה מר רוזן כי על־פי חוק זה אפשר יהיה להאשים אדם באשמות שכדי לצאת זכאי בדין מהן יהיה צורך „להוכיח דברים שכ־מעט אי־אפשר להוכיח אותם". והנה בא פסק־דין שופטי בית־המישפט המ־חוזי בחיפה והוכיח עד כמה מסוכן ה־דבר להפקיד חוק קטלני בידי שופטים רגילים ולסמוך על תבונתם...

כתב על המשמר (27.9) למחרת פסק־דין ירושלים: „עם מתן גזר־הדין בבית־המישפט העליון בירושלים וחוות־דעתו הנפרדת של השופט ד"ר א. ויתקון עבר אהרון כהן, מבחינה פורמאלית, מחצית הדרך, ומבחינה מהותית יותר ממחצית הדרך, לקראת זיכויו המלא. אנו לא נלא מלתבוע את זיכויו המלא, אנו לא נשקוט ולא נירגע עד אם ייצא לאור מישפטו."

עליי לציין בצער, כי בעוד המערכה על שינוי חוק־ביטחון־המדינה נמשכת — החלק הראשון של אותה הכרזה (על אי־ההשלמה עם הרשעתי ועל המאבק להחזרת חירותי) אינו מקויים.

אין אני דן בדבר מנקודת־ראות ענייני האישי. מבחינה זו אשא את מנת גורלי, ואלה אשר חשבו להביא חורבן עליי ועל פועלי ומאבקי, יווכחו כי אחזיק מעמד בראש מורם וברוח נכונה בכל אשר יידרש. מנת היסורים והסבל אשר נפלו בחלקי עוררו וגייסו בי עתודות של כוח, שאני מקווה כי יעמדו לי גם להבא.

לאחר כל שעבר עליי אני מרגיש עצמי מלא רוח־מילחמה, כשעיקר שאיפתי אינו לזכות מחדש בחירותי

ברנזון ובגירסת השופט ויתקון, בצירוף תגובות העיתונות, והארה מתאימה לגבי הפרשה כולה.

חשיבותה של חוברת מעין זו רבתה, ביחוד נוכח מאמצי הש.ב. לזרות חול בעיני הבריות, לטשטש את משמעותו האמיתית של פסק־הדין ולהשריש בהכרת הציבור תמונה המסלפת את תוכנו, רוחו ומגמתו של פסק־הדין, על שתי גירסותיו. הדבר לא נעשה.

הדברים שנכתבו בעיתונים על הת־מוטטות בניין־הקלפים שהוקם ברוב עמל וברוב הוצאות על־ידי הש.ב., על סופן של ההצהרות היומרניות המפורסמות של ראש הש.ב. בהתחלת הפרשה, על משמעות פסק־דין חיפה לאור פסק־דין ירושלים, על המסקנות הנובעות מכל אלה לגבי חוק־ביטחון־המדינה, זכויות־האזרח וכו' — מן הצורך היה שיובאו לציבור באמצעות אסיפות־הסברה. רבים ברחבי התנועה ובציבור הרחב חיכו למערכה הסברתית מעין זו — ולא באה.

שבועיים לאחר פירסום פסק־הדין של בית־המישפט העליון פנה במיכתב אל מרכז מפ"ם ידידי הוותיק עורך־הדין חיים נעמן, בהזכירו כי עוד בזמן שהעניין היה בדרגת עירעור פירסם הוא בדבר רשימה נגד החוק המאפשר האשמת אזרח לפי שיקולים של „סביר או לא סביר"; עתה, לאחר פסק־הדין, על שתי גירסותיו, ציין עד כמה יסוד ה„סבירות" הינו „יסוד קנה רצוץ ואין לאסור אדם אפילו ליום אחד על בסיס רעוע זה." הצעותיו במיכתבו היו: „(א) פטיציה של אישי־ציבור, (ב) פטיציה של המונים לנשיא המדינה למתן חנינה ו/או לביטול ההרשעה."

„העובדה שאיש כמוני — חבר מפא"י מובהק — ואנשי ,מן היסוד' בעד חנינה, נותנת תיקווה שפעולה ציבורית כזו תצליח ותביא את התוצאות המקוות," כתב חיים נעמן.

ברם, דבר מן הדברים הנ"ל לא נעשה.

מה איפוא פירושו המעשי של „לא נלא ולא נשקוט ולא נירגע עד שתצא לאור מלוא צידקתו"? — האם פירושו הוא כי יניחו לי להמשיך לשבת בשקט בכלא ועולם יהיה כמינהגו נוהג עד בוא יום צאתי לחופשי, והזמן במרוצתו יכסה על הנבלה שנעשתה לי, לבני־ביתי, לחבריי בקיבוץ ולרבים־רבים חברים וידידים אשר נטלו חבל ביסורים ובהרגשת העוול המשווע?

אומנם, אין לומר כי לא אירע דבר בנידון בתקופה הנסקרת. היתה מערכה בכנסת על תיקון חוק־ביטחון־המדינה, כשב־48 קולות הקואליציה הממוש־טרת, נגד 39 קולות (מפ"ם, חירות, ליברלים ומק"י) הורדו מסדר היום הצעות־תיקון מתונות ביותר, ברוח ביקורתו של השופט לנדוי לחוק.

● על שיקרי ב"ג

אפשר שאילו לאחר פסק־דין בית־המישפט העליון היתה קמה תנועה ציבורית להגשמת ההכרזות של מפ"ם והקיבוץ הארצי, של אנשי אתנר ודברים כיו"ב שנכתבו ונאמרו בהזדמ־נויות שונות — לא היה ב"ג מעז להתעקש כפי שהתעקש בכנסת אפילו נגד העברתן של הצעות מתונות ביותר אל ועדת־חוק־ומישפט של הכנסת.

אפילו מתונים שאינם מרבים לחד־לוק על ב"ג הביעו תימהונם על התע־קשותו זו בכנסת, ברמזם על אפש־רויות שהיו לו להתמקח על הצעות אלו בוועדה, ובסופו של דבר להפעיל את הרוב הקואליציוני במליאת הכנסת...

מפי חברי־הכנסת (של מפ"ם) יעקב ריפטין, אמה תלמי וויקטור שם־טוב, שביקרו אצלי למחרת הדיון בכנסת, שמעתי כי היה זה אחד המאבקים הפרלמנטאריים רבי הרושם ביותר

(המשך בעמוד 25)

אהרון כהן בביתו אחרי השיחרור
„מסוכן להפקיד חוק קטלני בידי שופטים..."

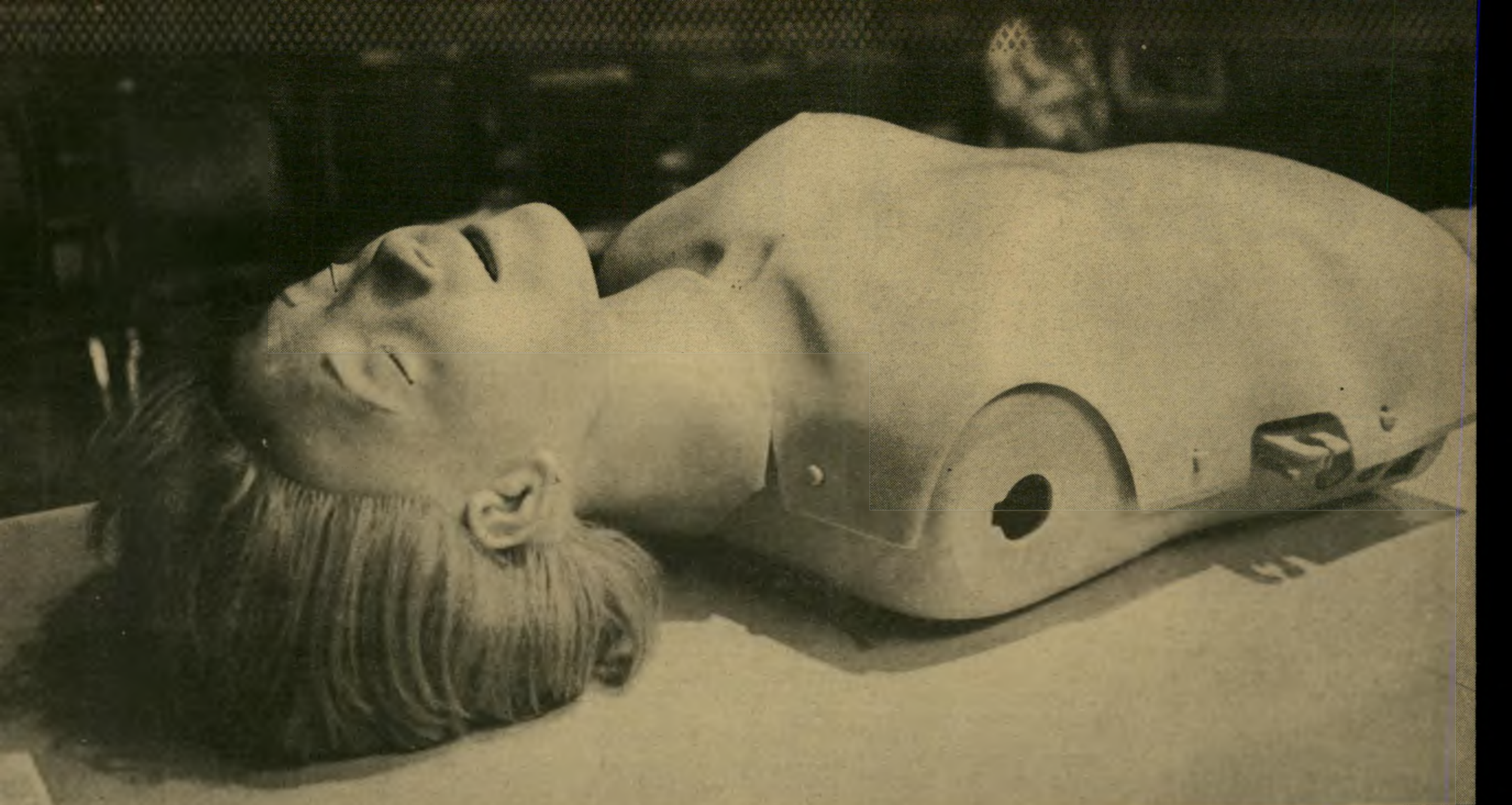

אבא שלך מתמוטט. הראש של חברך נופל לתוך המרק. התינוק מכחיל. האם אתה יודע מה לעשות?

הצילו!

הזוג המוזר גלעד מדגים על הבובה את שיטת היימליך, שנועדה לגרום לאדם הנחוק בגלל עצם זר שנתקע בגופו, לפלוט את העצם. שיטה קלה ללמידה, היכולה להציל ממוות, בעיקר תינוקות.

„את תה נוסע באוטובוס ורו־אה אדם שלא קם לרדת בתחנה הסופית. את יושבת ליד השולחן, ומישהו מולך נופל עם הפנים לתוך צלחת־המרק. מישהו נחנק, מישהו התחשמל, הילד פתאום מכחיל. כולם יעמדו ויתנו עצות. דודה בלומה תגיד לשפוך עליו מים, ושרגא השכן ייעץ לתת סטירות. אל תקשיבו לשום הערה. תצעדו צעד קדימה ותעשו בדיוק מה שאלמד אתכם היום."

הדובר הוא גלעד נויטל, צעיר בלונדי ממשוקף ומלא מרץ, שמעביר בהתנדבות, מדי שבוע, קורס־החייאה בבית מגן דויד אדום, ברחוב בזל בתל־אביב.

גלעד הוא מישפטן במיקצועו, ומזה שלוש שנים עוכד בניידת שחל (שרות־חולי־לב). מזה חצי שנה הוא מעביר בהתנדבות את קורס־ההחייאה.

השעה 6 וחצי לפנות ערב. אולם־ההרצאות בבניין מגן דויד אדום עדיין ריק. רק גלעד נמצא שם. על שולחן המרצים שוכבת בובת־הדגמה בלונדית חשופת חזה, הזוכה מדי שבוע לאין־ספור פעולות־הנשמה מבאי־הקורס.

„זה לא־מפריע לה, היא נהנית מזה," מתבדח המדריך.

את מיעוט המשתתפים הוא מסביר: „אנשים ברובם יודעים כמה חשוב להציל חיי־אדם, אבל לא באים לקורס מפני שהם אינם יודעים על קיומו. סיבה אחרת וחשובה היא שהם חוששים שלא יצליחו לבצע את פעולת ההחייאה. אבל העיקר: הם מעדיפים להרחיק את הנושא המפחיד הזה."

על כך צוחק גלעד: „כשאני מבקש ממכרים שלי לבוא ולעבור את הקורס, תמיד יש להם תירוצים: ,ביום שלישי הזה יש לי חתונה', מתרץ החבר. לא נורא, אני אומר, תבוא ביום שלישי הבא. והוא עונה: ,ביום שלישי הבא יש לי בר־מיצווה: ואני אומר לו — אז תבוא ביום שלישי שאחריו. והוא: ,ביום שלישי אחריו יש לי...' וככה עד שנגמרים לו התירוצים, אין לו ברירה והוא מגיע לקורס."

קורס־ההחייאה נמשך שלוש שעות,

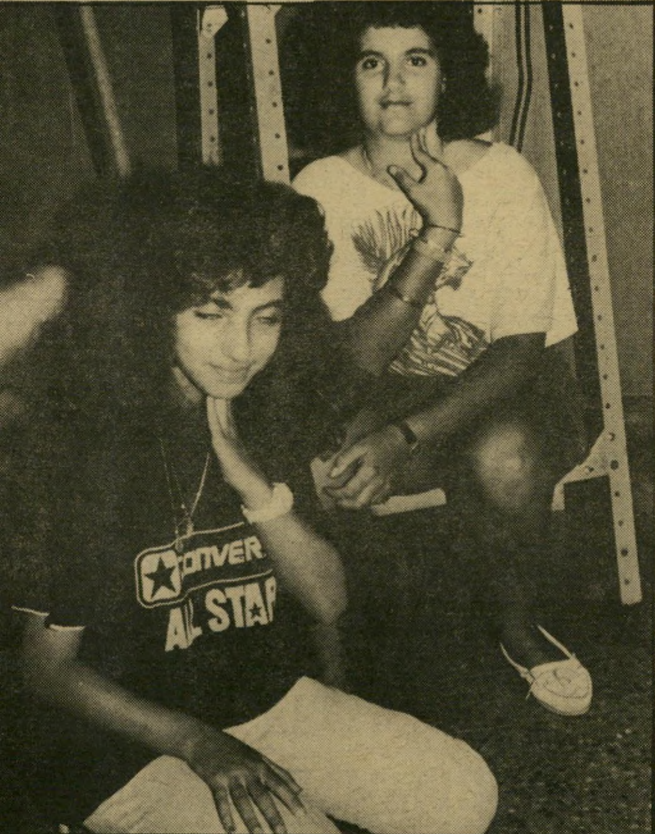

וגם מחפשים חברה דורית קדם (וזימין) ואסתר אבר־סוביץ, נערות יפות בנות 14, באו כי הן דואגות למשפחה וגם אוהבות לעזור. בתצלום הן מחפשות את הדופק.

בגלל הבת הזוג אסתר ושמואל פוכר (משמאל) באו לקורס בעיקבות בתם. עודד יהלומי חובש־הכיפה בא לקורס מראשון־לציון, בעיקבות מיקרה שאירע לבן־אחותו, שנחנק וניצל ברגע האחרון.

ובסיומו מוקרן סרט שבו רואים את אשר נלמד בקורס.

„אני לא מלמד עזרה ראשונה," מבהיר גלעד בתחילת הקורס. „אתם לא רופאים ולא אחיות. אל תעשו אבחנות וטיפולים. כל מה שאתם לומדים כאן זה לעשות הנשמה ועיסוי־לב."

גלעד ממשיך ומסביר את החשיבות ברחיפות הטיפול: „ארם שלא נושם ואין לו דופק יותר מארבע דקות, גם אם יישאר בחיים הוא יהיה קקטוס. בארבע דקות לא יספיק להגיע למקום־האירוע צוות של עזרה ראשונה אפילו בהליקופטר. אני רוצה לדעת שעד שהצוות יגיע, אתם תבצעו את מה שלימדתי אתכם כאן, כדי שהמוח יקבל חמצן בדקות הקריטיות."

לפי נסיונו של גלעד, כל אחד יכול ללמוד החייאה. הנשים הכי שבריריות, לדבריו, עושות החייאה מצויינת.

בשעה 7 מתחילים לבוא אנשים. 20 אנשים באים לקורס מדי שבוע. חתך מייצג של האוכלוסיה, צעירים וקשישים, דתיים וחילוניים.

עודד יהלומי ואשתו, דבורה, באו לקורס דרך מודעה קטנה שהתפרסמה בעיתון לפני כמה שבועות. „אמרתי לעצמי שביום השלישי הראשון שמתפנה לי אבוא לכאן. האמת היא, ששנים רציתי לעבור קורס־החייאה. לפני כמה שנים השאירה אחותי את בנה אצל אמי. פיתאום הילד בלע משהו שנתקע בגרונו והתחיל להכחיל. אמא שלי איבדה את העשתונות, היא לא ידעה מה לעשות, והילד מולה הלך ונחנק.

„פיתאום, באופן אינסטינקטיבי, היא דחפה אצבע עמוק לתוך הפה שלו — וזה עזר. הוא החל לנשום. מאז אמרתי לאמי, שאני חייב לעבור קורס־החייאה. והנה אני כאן."

ליד החולה מי שיודע לעזור.

„חשוב מאוד שיש תשדירי־שרות בטלוויזיה, שאנשים יהיו מודעים יותר. לדעתי, צריך ללמד את זה גם בצבא, שחיילים יידעו איך להתנהג. „אם ותרתי על משהו כדי לבוא לכאן? בוודאי, יש בטלוויזיה סרט מאוד יפה על מצריים, ואני העדפתי להפסיד אותו ולהיות כאן."

אחת הפנינים של שושנה היתה, כשהמדריך אמר שאת עיסוי־הלב צריך לעשות בדיוק במרכז החזה. הוא לימד שיטה מיוחדת לבדוק את מיקומו המדוייק של אמצע החזה. „בשביל מה צריך את השיטה הזו?" ספק־שאל ספק־צחק אחד הנוכחים. „לא בעיה לדעת איפה מרכז החזה — בין שני השדיים." פנינה פרצה בצחוק: „לי יש דודה עם חזה ענק. מרכז החזה שלה, לפי הדברים האלה, יהיה בפופיק!"

גם גלעד המדריך מתייחס לנושא הרציני בהומור מקברי. „ברגעים הרא־שונים אנשים מופתעים מההומור השחור," הוא אומר, „אחר כך מתרגלים וצוחקים. חייבים להתייחס לזה בהו־מור, כדי להפיג את הפחדים שאופפים את הנושא.

רצינית מאוד היתה גבריאלה בר־נבון, אחות בפנסיה שבאה באוטובוס מיד־אליהו בפעם השלישית. בפעם הראשונה עברה את הקורס, ומאז היא באה כדי להתאמן על הבובה. אחרי רבע שעה של אימון שבה ליד־אליהו. „אני אמשיך לבוא כל שבוע, עד שארע לעשות את זה בדיוק. לא קל להגיע מיד־אליהו. אבל פה זה המקום היחידי שאפשר להתאמן בו על בובה."

גבריאלה עבדה כאחות בבית־חולים במחלקת־ילדים־ותינוקות, במשך שנים רבות. „למדתי איך עושים החייאה לפני שנים, אבל בינתיים השיטות השתנו. הגעתי הנה דרך

שי כרם, צילמה: רחל אבנרי ■

(המשך בעמוד 28)

הדודה והפופיק

לאורך כל שלוש שעות הקורס הוא ישב מרותק, ובסיומו אמר: „בשבוע הבא אני אשלח לכאן את הבנות שלי, שגם הן יידעו."

עוד באו לקורס שלוש נשים מטופחות, שעשו רושם שהן חברות טובות. הן ישבו, צחקו, העירו הערות התבדחו וגם למדו החייאה. שושנה עינב, פנינה זיסלה ואלה, שלא רצתה לגלות את שם־מישפחתה, נהנו מה־קורס ללא ספק.

„למה באנו?" שואלת שושנה, הנמרצת שבין שלושתן, „פנינה משכה אותנו לפה. אני חושבת שזה חשוב מאוד לעבור קורס כזה. האוכלוסיה בארץ מזדקנת, יש המון מיקרים של התקפי־לב פיתאומיים, אנשים לא יודעים כיצד לעזור. יש המון מיקרים שהיה אפשר להציל אנשים, אם רק היה

ויתרו על הסרט שושנה, פנינה ואלה (מימין לשמאל) ברגע של רצינות, ממששות את הדופק בצווארן. הן כתבו את דברי המדריך במחברות כתלמידות חרוצות וגם הרבו לצחוק.

אב ובנו יונה הראל עם בנו אודי שחוייב בבית־סיפרו להתנדב. האב הירבה לשאול וגם תרם בדיחות, בתמונה הם מבצעים ביחד החייאה. אודי מנשים מפה לפה ואביו מבצע עיסוי לב. פעילות מישפחתית.

קקטוס אחרי ארבע דקות במהלך הקורס מרבה גלעד, המדריך, לספר בדיחות. „חיי־בים לצחוק," הוא אומר, „רק ככה מפיגים את הפחדים שאופפים את הנושא." למשל: „אם המוח אינו מקבל אספקת־חמצן במשך ארבע דקות, הוא הופך לקקטוס או לצמח אחרו"

אחות במיל' גבריאלה בר־נבון הירבתה להתאמן בהחייאה של תינוק. „שנים רבות הייתי אחות במחלקת־ילדים", היא אמרה, „עברתי, כמובן, קורסים להחייאה, אבל מאז השיטות השתנו". גבריאלה, ילידת גרמניה, שעלתה לארץ בגיל שבע לא הסתפקה בקורס החד־פעמי אלא השתתפה, במה שגלעד מכנה „קורס למתקדמים": חצי שעת אימון לבוגרי קורסים קודמים לפני הקורס הרגיל. הביקוש לקורס זה די גדול.

המבחר העצום שלנו
והבחירה היא שלכם

חבילות שי מכל הסוגים הגדלים והמחירים, הכל לפי בחירתכם, מתוך המבחר העצום של הדברים הטובים שלנו בקו-אופ.

קו-אופ רשת הריבוע הכחול - הבחירה שלכם!

אלפי מוצרים, אין סוף של צירופים, מתנות מכל הסוגים, תוי קניה בערכים שונים, ב־200 סניפי קו-אופ ו־20 בתי הכל בו של המשביר לצרכן בכל הארץ.

מבצע הגרלות "שנה טובה בריבוע"

השנה אנו חוגגים יחד אתכם את יובל ה-50. השנה כדאי יותר מתמיד לקבל שי לחג של קו-אופ, כי לכל שי מצורף כרטיס הגרלה המאפשר לזכות בפרס כספי מיידי, ובנוסף להשתתף בהגרלה הגדולה ולזכות באחד מהפרסים הבאים:

• מערכת קומפקט • מיקרוגל • מדיח כלים • טיסה לאירופה • מכשירי רדיו טייפ ניידים • טרנזיסטורים ועוד.

צלצלו עכשיו ליוסי סומך טל.

03-7551321 , 03-7551111

50 קו-אופ 1937 1987

קו אופ קו אופ קו אופ קו אופ

קו אופ פרסום

בלי איומים, בבקשה

אני לא מבינה למה את מאיימים ב"נרד מהארץ!"

הסיסמה הזאת הפכה להיות לאנשים רבים נשק, סיסמת־הפחדה. איום. זמר שלא השמיעו את שיריו ברדיו אמר שהוא יירד מהארץ. נוכל, שמס־ההכנסה עלה עליו, מאיים עלינו שהוא עוזב אותנו. עולה חדש שלא קיבל מספיק, לדעתו, אומר שהוא יירד, רופא צעיר ששלחו אותו לעבוד בבית־חולים רחוק מהבית, מודיע קבל עם שאמריקה קוראת לו והוא כנראה יירד. פקידה שפוטרה ממישרד עורך־דין אומרת שאין לה מה לחפש כאן והיא תרד, וגם גברת צעירה שהתגרשה מבעלה ועשו לה צרות ברבנות מאימת שהיא תרד מכאן.

על מי בדיוק אתם מאיימים, רבותיי וגבירותיי? אתם יורדים **לי** מהארץ, או **לי־עצמכם?**

זה מזכיר לי את הילדים הקטנים שאומרים לאמא: "אני לא אעשה לך שיעורי־בית". אתם רוצים לרדת? בבקשה! שלום, כל־טוב לכם, תצליחו בחיים. אף אחד לא מחזיק אתכם כאן בכוח. אולי אתם צריכים עוד איזה סיבה, כדי לרדת מהארץ? אני יכולה לתת לכם 300 סיבות למה קשה כאן ומעצבן, ומפחיד לפעמים, ומתסכל וכואב. לעומת זאת אני יכולה לתת לכם סיבה אחת, רק אחת, שאני נשארת כאן. זה הבית שלי. לפעמים לטוב ולפעמים לרע.

אם אתם לא מרגישים ככה, באמת תרדו מהארץ. למה לא? תסעו לאמריקה, תנהגו במוניות, תקראו עיתון ישראלי, תשירו שירים בעברית, תאכלו חומוס בערב ותלקקו את האצבעות בעצב, תסובבו את כפתור הרדיו הלוך וחזור כי נדמה לכם ששמעתם את המילה "ישראל", תתגעגעו למישפחה שלכם, לחברים שלכם, תחלמו על הקיץ הארוך שלנו ועל החורף הקצר, תתגעגעו לנופים, לפרחים, אפילו לקללות שלנו. תדאגו לילדים שלכם שקרעתם אותם מהמולדת שלהם ועשיתם מהם אזרחים סוג ב' וג' וד'.

כן, שכחתי לציין שבוודאי תרוויחו עוד אלף דולר לחודש.

אז בבקשה, אם אתם רוצים לרדת מהארץ, תרדו. רק אל תאיימו.

אני כהחלט מבינה שאנשי התעשיה האווירית כועסים. היה להם מקום עבודה טוב, והופ — מחר אולי לא יהיה להם. אני גם מאמינה שהם האמינו שהלביא חשוב והשקיעו בו את מחשבתם ועבודתם במשך שנים, ועכשיו הוחלט שלא צריך לביא. אני מבינה את ההפגנות שלהם ושריפת־הצמיגים. אני מבינה את הפחד שמא לא ימצאו עבודה אחרת כל־כך מהר. אני מבינה את האכזבה שלהם, התיסכול.

שיחת חולין

אחרי 12 שנים של סחיבת שקי־אדמה כבדים לקומה השלישית, קניית מאות שתילים זדוניים שמעולם לא חלמו להתפתח, אחרי זיבולים, עידור, השקיה, והרבה צער, תוגה ובושת פנים, החלטתי להתקשר לאנשים המיוחדים האלה, שעושים לך גינה פורחת על המירפסת.

הלו, שלום, אני מבינה שאתם מפריחים מירפסות.

כן, נכון. יש לך פנטהאוז?

לא. יש לי דירת־גג.

מה ההבדל?

אני לא יודעת. לי יש דירת־גג.

טוב, מה הכתובת?

נתתי לו את הכתובת, קבענו זמן, והבחור היפה הגיע.

תגידי, בשביל זה קראת לי?

מה לא בסדר כאן?

את צוחקת עליי?

למה שאני אצחק עליך?

איפה את רוצה להעמיד את האדניות עם הפרחים?

לאורך המעקה ובשתי הפינות על המירפסת.

בשביל זה כדאי לך להוציא כסף?

רק בתנאי שאתה לא מוכן לעשות את העבודה בחינם.

תגידי, בשביל מה את צריכה את ההוצאה הזאת במקום כל־כך קטן?

כדי שאני אראה פרחים בבוקר ובערב, וגם אחרי הצהריים.

אף פעם לא עבדתי על מקום כזה קטן ובשכונה כל־כך מפוצלחת!

אז הנה הגיע הזמן שלך.

את יודעת מה, בגלל החוצפה שלך אני אעשה לך מירפסת משגעת!

וכמה זה יעלה לי?

את זה אני אגיד לך מחר בטלפון, כדי לא להיות נוכח כשאת מתעלפת.

הוא טילפן. לא התעלפתי. באו ארבעה בחורים צעירים שנראים כמו פרחים, שתלו לי גינה.

עברו ארבעה חודשים ו... אני לא מאמינה למראה עיניי. לחשוב שבמשך 12 שנה אני סחבתי שקי־אדמה לקומה השלישית, וקניתי זבל ומאות שתילים, ועדרתי וחפרתי ושתלתי והשקתי וכל בוקר הייתי יוצאת למירפסת ורואה עוד שתיל אחד מת מות־נשיקה. כל זה במקום סתם לעשות טלפון אחד ולחתום על צ'ק אחד. אם אלה אינם ימות־המשיח, אני לא יודעת מה כן.

סוד הידיים הענוגות

כן, אני בהחלט יודעת שבגילי כבר צריך לשים קרם על הפנים ועל הצוואר ועל הידיים, כמה פעמים ביום. אני גם מאוד רוצה לעשות את זה ולהיות בסדר עם עצמי ועם המראה שלי. יש לי כל הכוונות להתחיל במריחות הקבועות האלה כבר היום. אלא מה, שוכחת.

כל יום מחליטה, וכל יום שוכחת.

אז עם קרם־פנים אני עוד מסתדרת, כי צריך לשים אותו בערב לפני שהולכים לישון, ואם אני הולכת בשעה מתקבלת על הדעת, שבה אני עדיין בהכרה, קורה שאני מורחת, ורק מעצם המעשה אני נהיית יפה מאושר.

בעניין הקרם־ידיים זו בעיה אחרת לגמרי. יודעות־דבר אמרו לי, שאם לא שמים קרם־ידיים לפחות פעמיים־שלוש כל יום, זה כאילו לא שמתם אף פעם. אז ויתרתי מראש. מה, אני יכולה להתחייב לזכור דברים כאלה שלוש פעמים כל יום, זאת אומרת שלוש כפול 365, שזה יוצא יותר מאלף פעם בשנה? לא יכולה!

אז איך שהחלטתי לוותר על ידיים ענוגות, באה אליי חברה שלי ואומרת לי שהיא מצאה פטנט שיגעוני בדיוק לעניין הזה. קרם־הידיים מונח בבית־השימוש, במקום כזה, שאם את יושבת על האסלה, הקרם יהיה הדבר היחידי שתיראי. נו, אז אם את רואה קרם, את תיכף ומייד נזכרת בקרם.

הייתי מאוד גאה בחברה החכמה שלי, והבטחתי לה לפרסם במדורי את הפטנט שלה. אבל החברה ממש נחרדה והתחננה שחס־וחלילה וחס־ושלום אני לא אפרסם גם את שמה. אולי אתם יכולים להסביר לי למה? למה הכל סודי אצל הנשים האלה? מה, זה בושה להמציא פטנט כזה? או אולי זו בושה להודות שהיא יושבת בבית־שימוש, פעמיים־שלוש ביום?

כל־כך מעצבן אותי עניין הסודיות הזאת, עד שהחלטתי לסדר אותה. את שמה אומנם התחייבתי לא לכתוב, אבל שתדעו לכם כולם שהיא כבר בת יותר מ־39.

זהו. בפעם הבאה אל תעשי איתי עניינים כאלה!

צבי טל, העולם הזה

והרי החדשות

ענייני קיץ

למי שכבר ראתה בעיתוני־האופנה את השיגעון החדש, המדבקות שמרביקים על ה... — תסלחו לי על הביטוי — על הציצים, אבל לא

יודעת איפה קונים וכמה זה עולה ובאיזה גודל יש, אז הנה הבשורה:

סתם בכל־בו שלום, תמורת 19.90 ש"ח, ויש בכל גודל ובמיבחר צבעים והדפסות. תזכרו רק שאני לא המצאתי את זה. אני רק מדווחת.

★ ★ ★

כבר אמרתי לכם שבשנה הבאה ילכו לים ולפיקניקים רק בעלי־משאיות? זה מפני שכל יום — בוקר, צהריים וערב — ממציאים עוד משהו שינעים לנו את החוץ. הפעם זה תיק־כרית־סוכך (כמו בתמונה), 49 שקלים, בקניון איילון דווקא.

פילאי האלקטרוניקה

ספר בסיגנון הפופ־אפ (עם תבליטים תלת מימדים) מסביר איך פועל המחשב האישי. הספר נועד לילדים, ולכן הבנים שלי קיבלו אותו במתנה. הם קראו, דיפדפו, נהנו, אבל האמת היא שהם כבר יודעים מזמן איך פועל המחשב.

האמא שלהם, לעומת זאת, בהחלט השכילה קצת. רק כשמסבירים לי כמו לילדי, אני מבינה קצת באלקטרוניקה.

המחשב האישי, הוצאת משכל, מחיר 35 ש"ח. מתנה יפה לילדים ולאמהות שלהם.

★ ★ ★

הרימיינדר בלעז או "שמור לי", בשפתנו, הוא מכשיר אלקטרוני מפוצל. חלק אחד צמוד להורה והחלק השני צמוד לילד המשחק בשפת הים או הבריכה. האמא יושבת עם החברות, מרכלת ולא דואגת, ורק כשהמכשיר שלה מצפצף זה סימן שהילד נכנס למים שהגיעו לו עד לגובה שבו נתלה המכשיר. זה הרגע בשביל האמא להתחיל בריצה היסטרית לעבר הילד. אומרים שהמכשיר המפוצל טוב גם נגד חוטפי־ארנקים, אבל לא הצלחתי להבין איך. מה שכן הבנתי זה שאפשר לקנות אותו בחנויות האלקטרוניקה, פועל על בטריות ומחירו 44 שקלים.

★ ★ ★

קטן קטן, נראה כמו קופסת־גפרורים, עולה 19 שקלים ויודע חשבון יותר טוב מכולנו. זהו מחשב־כיס הכי קטן שראיתי עד היום (לא, לא ביקרתי עדיין ביפאן). תזכרו את זה בחגים, כשתצטרכו מתנות לילדים של הדודים. משהו נחמד, שעושה רושם ולא מרושש את הכיס.

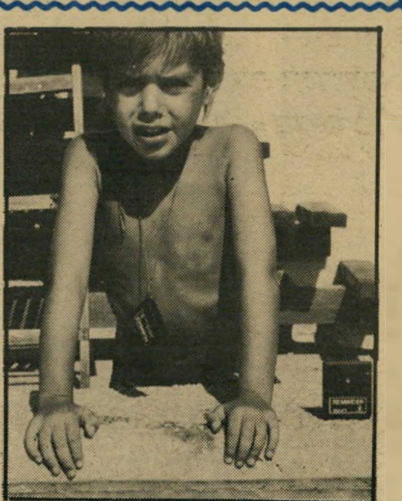

המלצה

"מה קורא" — ירון לונדון קורא שירה. זוהר לוי מנגן. בצוותא.

ירון לונדון קורא שירים של אלתרמן, רטוש, פן, זך, דליה רביקוביץ, אבידן, ויזלטיר ואחרים. בין השירים כמה מישפטים אישיים. מדוע, איך, מתי התאהב בשירה. אינטליגנטי, חם, הומור עדין, הדגשות אישיות. קולו של לונדון מתפצל להרבה גוונים שעושים מוסיקה. המוסיקה של זוהר לוי טובה ומעניינת, אבל לא נחוצה.

מי שאוהב שירה — שילך ויהנה. מי שאינו אוהב שירה — שילך ויתאהב. מי שאוהב את ירון לונדון — שילך ויהנה. מי שאינו אוהב את לונדון — שילך ויתאהב. ערב של הנאה מוחלטת, המשאיר טעם של עוד.

דניאלה שמי

בעלת־הקרחת אספה את שיערה

לאחור ★ עייפים באבן־יהודה

ותיקי הפסטיבלים

הוותיקים עדיין זוכרים את פסטיבל הזמר העברי התקופה הטרום אירוויזיונית. מיספר אנשים אמיצים החליטו להמר על העניין ולקיימו מחדש. כדי להעלות את המוראל, וכדי לקדם את העניין, ערכו המשתתפים מסיבה נחמדה במיסעדה התל־אביבית.

בתחילה היתה אווירה רישמית, אך לאחר השתיה והאוכל התחילו להיווצר הקשרים והסיפורים בין העיתונאים לחוגגים. היפה של האירוע היתה הזמרת **לימור שפירא**, בתם של הפרופסור למישפטים **עמוס שפירא** והאונקולוגית **אתיה שפירא**. היפה של האירוע היה השחקן **איקה זוהר**.

דודו אלהרר המפיק, שלאחרונה עושה חיל, אינו אוהב להיחשף באירועים. אך כשנדרש, הוא משתף פעולה ומוכיח כישרון קומי. הזמרת ג'ני רבין (בתצלום לצידו) היא הטניסאית הטובה ביותר בין האמנים בארץ, ששירה **בוא אלי לאט** משתתף בפסטיבל. אלהרר, העניק לה נשיקה להצלחה.

נתנאלה הזמרת המוכשרת מסרבת לדבר על קשריה הרומאנטיים, טוענת שהיא עדיין מושפעת מהתקופה שבה היתה בשוודיה. היתה נבוכה מתשומת־הלב הרבה לה היא זוכה, ונעזרה במפיקה, דודו אלהרר.

איקה זוהר הוא גם יפה וגם מוכשר. אומנם הוא אינו משתתף בפסטיבל, אך בא לברך את המשתתפים. כשנכנס למיסעדה, נדלק על העיתונאית הבלונדית שלי גולדמן (בתצלום איתו), השניים פתחו בשיחה ונראה שמצאו לשון משותפת. גולדמן הוקסמה מהשחקן, שידע להגביע את עצמו באופן מרשים.

מושיק תאומים הבוס הגדול של פירסום **גיתם**, היה אורח הכבוד במסיבה של ענת וייס (בתצלום לצידו). תאומים הצנוע והחייכן היה צמוד רוב הערב לשולחן הכיבודים והשתיה, אך מסיבה לא ברורה מיעט לאכול. בתצלום מימין: נאווה לוי, גרושת המעצב שוקי לוי.

דרי ע
ובאה לחגוג

כולן יחצ"ניות כולן דוברות

בירושלים חל מהפך. בעוד שבתל־אביב, כל אשה מתהדרת בתואר „אשת־חברה" או „אופנאית", בירושלים יותר חשוב להיות „אשת־יחסי־ציבור" או אשה הקשורה לפוליטיקה. במסיבה הענקית שנערכה במלון לרום הירושלמי, הסתובבו נשים רבות שנראו טרודות ביותר. כשנשאלו לפשר העניין, השיבו, כל אחת בתורה, שהן באו בענייני עבודה.

בין החוגגים במלון המפואר נראו איש־המאפיות **דני אנגל** ואשתו **ויקי**, ששמחו לפגוש את המולטימיליונר הקנדי **סקוט מוריסון** ואשתו **דורים. אנט**, בתם של הקנדים, נשואה למיליארדר **צ'רלס ברונפמן**, קנדי אף הוא. במירפסת המלון הסתובבו הח"כ **מיכה חריש** ומבקר־המדינה **יעקב מלץ**. הפופולארי ביותר באירוע היה **דודו קופרמן**.

חנה חלפון שהיא קצת ציירת, קצת אופנאית וגם קצת יחצ"נית, היתה בעלת ההופעה המקורית ביותר במסיבה. חלפון לבשה שימלה לבנה רקומה, וענדה תכשיטים מזיחריים. היא העדיפה לאכול פירות.

רות גלזר דמות מרתקת ומיוחדת, ויתרה על הקרחת שהיתה הסמל שלה במשך שנים. באחרונה גידלה שת שיערה ואספה אותו אחורה. גלזר, שהיתה בעבר מעצבת מקורית, גילתה שהיא מעדיפה יחסי־ציבור מעיסוק באופנה.

אוכלים, שותים ולא זזים

תל־אביבים רבים הצפינו למושב אבן־יהודה, למסיבה הגדולה שערכו **ענת** ו**רוני וייס**. המושבה השקטה הזאת מזמן לא ראתה כמות גדולה כל־כך של מכוניות חדישות. השכנים גילו התחשבות ולא קיטרו על המוסיקה הרעשנית וחריקות כלי־הרכב הרבים. על שולחנות ארוכים הונחו מגשים עמוסים בכריכונים ובסלטים שהוכנו בצורה יוצאת־דופן. ברחבת־הדשא שלפני הבית הסתובבו רבים כשהם אוכלים, שותים ומרוצים מעצמם.

בסלון־הבית קיפצו כמה זוגות, אך נראה שרבים התעייפו מהנסיעה המתישה והעדיפו לאגור קלוריות. בעלת־הבית הסתובבה בין האורחים ובירורה מה שלומם. אך ניכר היה שהדבר שהכי עיניין אותה ברגעים אלה היתה בתה **מאיה**, שנולדה ימים אחדים לפני המסיבה.

תמי בן־עמי לבשה למסיבה שימלת־ערב מהממת. כשנכנסה לאולם, הסתובבו כולם והתחילו להתלחש. בן־עמי, האוהבת לעשות שמח באירועים, לקחה את היוזמה, התיישבה על כיסא המתופף ותופפה להנאתה. היא סיפרה שהיא מתרגשת לקראת התצוגה הגדולה של ביגדי־הים שתתקיים בווינה.

קצוצת־השיער, רקדנית וכוריאוגרפית מוכשרת, שמסיבות בלתי־ברורות שמה אינו מוזכר בעיתונות, גם כאשר היא מביימת אירועים ענקיים. היא השאירה את הבעל והילדים בבית, ופגשה את מסדר צדוק הנאה (לצידה), שבאה עם החבר. השתיים שוחחו על הוויסקי.

תשואות
לבנק המזרחי

בלעדי לבנק המזרחי
צמד תשואה
3 מדדים על חשבון הבנק - רווח מיידי למצטרפים

הצטרף היום ל"צמד תשואה" ותהנה ממדד יסודי של חודש **יוני 87** ומתשואה גבוהה בהמשך.
לבחירתך מסלולי חסכון ל־2 עד 5 שנים בהשקעה חד פעמית המעניקה לך הצמדה בתוספת ריבית שנתית צמודה. בנוסף לכך תוכל להנות מהלוואות מוזלות בריבית של פריים + 0.5% לשם הפקדה ב"צמד תשואה".
אם ברשותך מניות הסדר או כל חסכון אחר שמועד פדיונו קרב "צמד תשואה" היא ההשקעה הטובה ביותר עבורך.
הצטרף גם אתה אל הנהנים מהתשואות של בנק המזרחי!
* המבצע לתקופת זמן מוגבלת. הבנק רשאי להפסיקו בכל עת.

בנק המזרחי

■ הרגשתי כמו דרייפוס ■

(המשך מעמוד 17)

שהיו בכנסת בשנים האחרונות. העיתונות לא שיקפה אותה מערכה כיאות.

לפי מה שהתפרסם בעיתונות, גילה ב"ג להט מיוחד בדיון זה בכנסת. לפי מעריב, חידש ב"ג את הגירסות שהדליף הש.ב. בשעתו לעיתונות — והפעם לאחר הדברים שהבהיר בית־המישפט העליון. שוב חזר ב"ג לגירסת „פגישות עם סוכנים" (פסק־הדין דן על איש אחד, שהוגדר כ„סוכן"), „פגישות באישון־לילה" (אישון־לילה פירושו, לפי המילון, באמצע הלילה; בפסק־הדין מדובר על פגישות בשעה 9־8 בערב), „במקומות מרוחקים ומבודדים" (פסק־הדין קובע פגישות בדירתי בקיבוץ).

ופה, ובדין, כתב אורי אבנרי (בהעולם הזה), כי בהופעתו בכנסת בדיון זה עשה ב"ג „להטוט שכל כייס היה מקנא בו: התעלם מדיברי הגינוי של השופט לנדוי על החוק, אך קיבל את הרשעת כהן, קיבל את דיברי ההגנה של השופט ויתקון על החוק, אך התעלם מקביעתו כי יש לזכות את כהן."

במיכתב שקיבלתי לפני ימים מיספר הזכיר לי הכותב כיצד פסל ב"ג בשעתו החלטה של ועדת שיבעה שרים, בטענה כי אין הם רשות שופטת.* עתה הוא פסל פסק־דין של שופט בית־המישפט העליון, בטענה כי אין דעתו מחייבת, מאחר שהוא רשות שופטת ולא רשות מחוקקת...

איש לא הזכיר כי באוקטובר 1958, עוד בטרם בדק היועץ המישפטי לממשלה את התיק שלי, כדי להחליט אם יש בכלל על מה להעמידני לדין, כבר הודיע ב"ג מעל במת־הכנסת, כי „החשוד בפשע חמור נגד המדינה יועמד לדין".

● על הצעת בגין

מעניין יהיה לראות מה יהיה ב־כנסת, כאשר יובאו בקרוב לדיון מחדש הצעותיהם של חברי־הכנסת קושניר ומנחם בגין. הארץ כתב: „ניתן להאמין כי אהרון כהן לא היה מורשע אילו החוק היה מנוסח בגירסתו החדשה, לפי הצעתו של ח"כ בגין."

מה אומרת הצעתו של בגין? „לא יורשע אדם לפי סעיף קטן א' (בסעיף 24), אם יש לו הסבר סביר לקיום המגע, או אם שוכנע בית־המישפט כי לא מסר ידיעה סודית".

(החוק תוקן רק אחרי ארבע שנים. וגם אז ניטל ממנו עוקצו של התיקון שהציע בגין. המילים הסכריעות „אם שוכנע בית־המישפט כי לא מסר ידיעה סודית" לא נכללו בתיקון — ג"נ.)

● על מטרות השב"כ

כפי שהוסבר לי, כל ש.ב. בעולם מנסה להפעיל בשירותו דווקא אנשים בעלי מעמד ויוקרה וכו'. אך האם יש רשות מוסרית למישהו לאלץ אדם למלא תפקידים שאין ברצונו למלאם? אין אני יודע מה המחיר ש־שילמו אחרים כדי להשתחרר ממישפט וסבלותיו, אך סבורני כי אני יודע מה מחיר רצו ממני, כדי שאמנע מעצמי אותן תלאות. לא הייתי נכון לשלם כל מחיר שאיני חייב לשלמו, ואיני מצטער אף רגע על העמדה שנקטתי.

גם בשבתי בכלא, לא הייסורים הכרוכים בישיבה זו מצערים אותי בעיקר, אלאל תגובתם — ויורשה לי להגיד, אוזלת־ידם — של המשוכ־נעים בחפותי מפשע, היא המענה אותי. אם „ביטחון המדינה" ערך עליון הוא, ואם יש פוסק יחידי מהם ביטחון המדינה ועניניה ומה מסכנם, אם טורחים כל־כך לנטוע בציבור את ה־מחשבה כי חסידי השקפות פוליטיות מסויימות, הנוגדות להשקפת השליט, מועדים הם לריגול ולבגידה — האם אין בהשלמה עם כל אלה משום עידוד הפחד המשתק רבים ודן אותם לאלם, לאדישות?

---

* *ועדת־השרים שחקרה את פרשת העסק־ביש במצריים.*

אתה והשקל
מאת יגאל לביב

שערורית המקרר הלא טרופי

חברות רבות מייבאות מקררים לישראל. מאות אלפי צרכנים קונים מקררים, מבלי לרעת שעליהם לבדוק ראשית כל דבר אלמנטארי: האם המקרר הוא מטיפוס נורמאלי או טרופי, מבחינת האקלים שאליו הוא מיועד.

מקרר טרופי המיועד לאזורים חמים, כמו ישראל, הוא בעל דפנות־מגן עבות יותר, כדי להגביר את יכולת־הקירור, וכן מצוייד באמצעים למניעת ההזעה של המקרר והרטבת חלקיו הפנימיים.

מכיוון שמקרר טרופי עולה יותר ממקרר נורמאלי, מעדיפים הייבואנים לרכוש את הסוג הזול. אם מתעוררות בעיות, מוכנות החברות להוסיף למקרר תמורת תשלום גוף־חימום המאייד את הצטברות הרטיבות בפנים.

אחר הצרכנים, **בן־ציון ערוסי**, רכש מקרר משוכלל תוצרת ג'נראל אלקטריק האמריקאית. כאשר החל המקרר להזיע, פנה לחברה, שהציעה להתקין גוף־חימום. ערוסי סירב, ודרש מקרר שאינו מזיע, או' לחילופין, לקבל את כספו חזרה.

פניה לחברה האמריקאית העלתה כי אין היא אחראית למוצריה מחוץ לאמריקה, וערוסי פנה לבית־המישפט.

לפני השופט אפריים שלו העיד מהנדס הרשות להגנת־הצרכן, **משה ניסנבוים**, שהוא גם יועץ מטעם מכון־התקנים הישראלי, מהנדס קירור ומיזוג־אוויר מזה שנים רבות. הוא אמר לבית־המישפט כי הוספת גוף־חימום לא תפתור את הבעיה, ואף תחמיר אותה בעתיד. החברה אשמה בזה שהביאה לארץ מקרר שאינו מטיפוס טרופי, ומכיוון שאחריותה למקרר פוקעת אחרי שנה, הרי כל קילקול של גוף־החימום אחרי שנה, שיגרום להצ־טברות נוזלים וריקבון דפנות המקרר, יגרום נזק ללא פיצוי. „הצרכן היש־ראלי לא מבין מה הוא קונה, והוא פראייר," קבע העד.

בפסק־דינו קיבל השופט את עדות המומחה, וקבע כי עצם העובדה שכדי שהמקרר יהיה שמיש יש להוסיף לו אבזר נוסף מעידה כי אינו ראוי ל־שימוש. „התובע, שהזמין מקרר חדש, זכאי היה לקבל מקרר תקין שאין צורך לבצע בו שום התקנה נוספת. ייתכן, כפי שטען בא־כוח הנתבעת, כי התקנה זו היא כורח־המציאות בתנאי מדינת־ישראל. אולם אם־כך הוא, הרי חייבת הנתבעת להודיע על־כך לכל קונה בעת קשירת הקשר החוזי ביניהם."

השופט קבע כי התובע זכאי לקבל חזרה את מלוא כספו, בצירוף ריבית והצמדה, וכן הוצאות מישלוח המקרר.

פסק־דין זה ניתן בפברואר השנה, ונדמה כי הייבואן, חברת ג'נראל מהנדסים, תנהג לפיו. לפני חודש נודע לרשות־להגנת־הצרכן כי חברת־בת של אנד, מישנב, חותמת על הסכם עם ג'נראל מהנדסים לרכישת מקררים מאותו הסוג הלא־טרופי עבור חברי אנד. הרשות פנתה להנהלת מישנב. נציגיה, וביניהם המהנדס משה ניסנ־בוים, הופיעו לפניה והסבירו מדוע אסור לקנות מקרר זה. למרות זאת החליטה הנהלת מישנב להמשיך בעיסקה. מנהל־החברה **יגאל כהן**, התבקש להגיב כמה פעמים, אולם לא עשה זאת.

בדיקה שעשיתי בחדרי־התצוגה של מקררי ג'נראל הראתה כי על המקרר הודבקה מאחור תווית בולטת בעברית, ובה כתוב כי המקרר הוא מסוג טרופי, וכן כי הספק החשמל שלו 220 ואט.

פניה לחברה העלתה שאם מחפשים היטב, ניתן למצוא בקידמת המקרר, ורק כאשר פותחים את הדלת, תווית מקורית באנגלית, ובה כתוב כי הספק החשמל הוא 110 ואט, ואין כל ציון לסוג המקרר — טרופי או לאו.

ביקשתי במישרדי החברה את רפי־המיפרט שלו, החייבים להיתנן בעת מכירת כל מוצר חשמל. בחברה אמרו לי כי אי הם מספקים דפים מקוריים באנגלית, והסכימו לתת לי רק רפי־הסבר בעברית, כלליים ביותר.

בחברה הסבירו כי הם משנים את נתוני הספק־החשמל, מאחר והם מוסי־פים לכל מקרר טרנספורמטור, כדי שיתאים להספק־החשמל בישראל.

מי שטורח להשוות את התווית בעברית לתווית המוצנעת באנגלית יכול לראות, לדברי נציגי־החברה, כי הספק־החשמל המקורי הוא 110, ולכן אין כאן העלמה.

אשר לסוג הטרופי, מסרבים לומר דבר.

המהנדס ניסנבוים חוזר ואומר כי אסור לרכוש מקרר שאינו מדגם טרופי, ואסור להאמין אלא למיפרט הטכני המקורי בשפה האנגלית, שבו כתוב, בסעיף אקלים, מהו טיפוס המקרר.

3. דירוג אקלימי

המקררים הביתיים מיועדים לפעול בתנאי אקלים מסויימים ויש להבדיל בין שני סוגים:

מקררים מסומנים באות "N" - מיועדים לפעול באיזורי אקלים קרים או בחדר ממוזג עד +32° מעלות צלזיוס אויר סביבתי. מקררים מסומנים באות "T" - מיועדים לפעול באיזורי אקלים טרופי כמו בישראל. כלומר, +43° מעלות צלזיוס אויר סביבתי.

המקררים מסוג "T" מצויידים ביחידת קרור מוגברת, וגם שכבת הבדוד התרמי בין רפנות המקרר טובה ויעילה יותר מזו שבמקררי "N".

הפעלת מקרר מסוג "N" באזור טרופי מחייבת להפעילו בעומס מעל המתוכנן. דבר המקצר את אורך החיים של יחידת הקירור. צורך חשמל מעל לנדרש ולא משיג את הביצועים הדרושים.

אזורינו מדורג כאזור טרופי "T".

דירוג לפי איזור אקלימי
מותך החוברת על מקררים של הרשות להגנת הצרכן

מחדל: חניון לב־דיזנגוף

כמה עשרות רכשו דירות במיגדל דיזנגוף בחברת אזורים, אשר התחייבה בחוזים כי יש חניה לכל דייר בחניון לב־דיזנגוף. ועדת־בניין־ערים אישרה את הקמת מיגדל־הדירות בלי לדרוש מן היזם חניה נפרדת, והסתפקה משום מה (או מתוך טיפשות או מסיבה אחרת לגמרי) בהסבר כי בעלי־הדירות יוכלו לחנות בחניון הכללי.

התוצאה: החניון הכללי מלא כבר ב־10 בבוקר, ובעלי־הדירות או אור־חיהם אינם מוצאים מקומות־חניה. אין הם יכולים לתבוע את אזורים, שכן זו מקיימת את שהבטיחה.

קיסר מקים מנגנון מיותר

יושב־ראש חברת העובדים, **ישראל קיסר**, מקים עתה מנגנון בן 40 עובדים, שיסייע למנכ"ל חברת העוב־דים, **שימעון רביד**. תפקיד רביד ואירגונו הוא לפקח על עיסקי חברת העובדים, ולהדריך את קיסר בהחלטותיו.

הרעיון כשלעצמו יפה, אבל מתי הוא יוצא לפועל? מה נשאר מחברת העובדים, שיהיה בפיקוח קיסר?

סולל בונה מתפרקת. תנובה וכל עסקי הקואופרציה אינם כפופים ל־חברת העובדים. חיעוש מתמזג עם החברה־להשקעות של בנק הפועלים, ויהיה כפוף לבנק. בנק הפועלים אינו כפוף כלל לחברת־העובדים.

מה נשאר? רק קונצרן כור. אז לעשר הקומות בבית כור, שבהן יושב מנגנון מיותר — שכן כל מיפעל מנוהל בנפרד וכפוף רק לחטיבות — יתוסף עוד מנגנון מיותר.

המישנה בלונדון

המישנה־לנציב מס־ההכנסה יצא ללונדון בשבוע שעבר לכמה ימים, בשליחות עלומה. במישרדו מסרבים לומר היכן הוא, ומסתפקים בעובדה כי יצא לחופשה מיוחדת.

לונדון משמשת מרכז פינאנסי לכמה מהישראלים, החוששים לחזור מסיבות מישטרתיות.

אין ייצוג — אין מיסים!

סיסמת־הקרב של המהפכה האמרי־קאית היא גם סיסמת אירגוני־העצמ־איים, המאוגדים במיסגרת הגוף הקרוי להב. היושב־ראש הנמרץ של האירגר נים, **אלדד בוקשפן**, בסיוע רואה־ה־חשבון **עוזי שטינברג**, עורך־הדין **אברהם לשם**, ומעתה גם המנכ"ל החדש של להב, **אברהם ארבל** (איש צבא־הקבע, בעלה של **עדנה ארבל**, פרקליטת מחוז־המרכז) החלי־טו כי העצמאיים יהפכו לגוף מוכר כמו השכירים.

הם טוענים בשם 200 אלף עצמ־איים, המשלמים מיסים כמו מיליון שכירים. אין משא־ומתן על נושא כל־כלי ללא שיתוף לישכת־המעסיקים וההסתדרות. עתה באים העצמאיים ודורשים להיות שותף בכל. נמאס להם להיות הילד המופלה־לרעה של ה־משק.

בסיוע לובי חזק בכנסת, בראשות **אריאל ויינשטיין, יצחק ארצי ומרדכי וירשובסקי**, הצליחו כבר למנוע כמה רעות שנועדו לפגוע ב־עיקר בעצמאיים.

כך למשל, מנעו את קבלת התיקון מס' 75 לפקודת מס־ההכנסה, שקבע כי קרובי־מישפחה של בעלי־שליטה בחברה לא יוכלו ליהנות מהטבות סוציאליות. נציגי העצמאיים טענו כי אם יש למס־ההכנסה עניין עם כמה מנצלי החוק־לרעה, שיתבעו אותם ל־דין, אבל בגלל כמה עבריינים אין ל־הפלות לרעה את הכלל.

האירגון עדיין נאבק לביטול ה־הפליה בין עצמאי לשכיר בתשלומי הביטוח הלאומי. מעסיק מחשב לשכיר את התשלום לביטוח הלאומי לפי ה־משכורת ברוטו, בניכוי התשלום ל־ביטוח, בעוד שעצמאי מחשב לפי משכורת הכוללת את התשלום לבי־טוח. ההפרש הוא 20%. שר־העבודה **משה קצב** הכיר בטענת העצמאיים, והקים ועדה שהמליצה לבטל את ההפליה, אך עד היום הדבר לא בוצע.

שר קצב
לא נעשה דבר

בוקשפן מייצג עתה באירגונו 35 אלף עצמאיים משלמי־מס (דולר ל־חודש לראש). הוא דואג לעצמאי הקטן כמו נהג־טקסי, אמן, מהנדס או רופא.

עוזי קרן

יו"ר בוקשפן
200 אלף — כמו מיליון

למעסיקים יש **דב לאוטמן**, הדואג להם. לשכירים יש **ישראל קיסר**. לעצמאי אין כל אבא.

רק באחרונה החליט האוצר להת־חיל בביטול ההצמדה של תוכניות ביטוח־חיים. נציגי העצמאיים התנגדו בכל תוקף וטענו כי החלק המכריע מבין הנזקקים לתוכניות ביטוח־חיים הם עצמאיים, שכן השכירים מוגנים בקרנות־גמל. מדוע אין האוצר מתחיל בביטול ההצמדה בקרנות־הגמל? כי הוא חושש מפני ההסתדרות. הוא הת־חיל בביטוח־החיים, כי חשב שאין מי שיתנגד. אולם הפעם היתה התנגדות, וההצעה הוסרה מעל הפרק.

בוקשפן מצביע על כך שאפילו במערך ובחרות הקימו באחרונה חטיבות לעצמאיים. אין לו ספק כי לקראת הבחירות יגדל מישקל אירגון־העצמאיים, ואז יוכל לתרגם את ה־השפעה להישגים ממשיים יותר.

דף חדש

מנגד

קיץ קטלני

קיץ כזה **אני**, לפחות, לא זוכר. ואינני מתכוון רק לחום או למה שקוראים במטראולוגית של זמננו „עומס החום": הצירוף הנורא של חום ולחות ברצועת החוף שלנו שבהקשר זה הכינוי **רצועת החום** אולי יפה לה יותר.

תחילה דן פגיס, אחר־כך מוישה איש־כסית, אהרון בכר, דויד משולם, שייקה אופיר, מארק סגל, אריה צירון. שירה, ציור, עיתונות, בידור אמנותי בייצוג סימטרי. מרביתם אנשים שלא הגיעו לסוף שנות החמישים לחייהם. מקצתם כאלה שאף למחצית שנות הארבעים לא הגיעו. כלומר, שלא כדרך הטבע. כרגיל, שוב שיטה בנו הטבע בהפגינו שלו מותר לנהוג שלא כדרכו.

כיוון שהיכרתי את כל הנפטרים, חדלתי ללכת לבתי־הקברות. כיוון שהספדתי אחד מהם — לא הספדתי עוד איש לאחר־מכן. גם התפקיד של מספידן מקצועי אינו מלהיב במיוחד.

כזה היה בשעתו אורי קיסרי: היחיד המוכר לי, שעשה זאת דרך קבע ולא כמצוות אנשים מלומדה (אף כי היו פה ושם כאלה שליגלגו).

כבודה של העבודה, קאס פאן דונגן: מטאטא הרחובות

והיתה לכך סיבה, כלומר, לזה שלא המאיס עצמו על הכל בהספדיו. שיותר משהספיד אנשים — מקצתם לא היו ידידיו כלל — הספיד בדמותם ארץ־ישראל שחלפה־עברה לנגד עיניו ואשר את כאב היעלמה כאב.

בהרגשה זו היו לו, כמובן, שותפים רבים. במלים אחרות: הוא — כמו אלתרמן באחרית ימיו — הספיד תקופה, לא פרק זמן. אם להשתמש בהבחנה של שארל פגי הצרפתי בין period לבין epoch (צרפתית epoque). העברית אינה מבחינה יפה בין השתיים אבל ההבדל הוא כמדומה „כל ההבדל שבעולם", ולא „ההבדל הקטן" הצרפתי הידוע. יש עשור או כמה עשורים או „דור" שהם **תקופה** — **ואז היא** מתרגשת ובאה, מתחוללת, מצטיינת, עטורת תהילה ויופי („התקופה היפה" בצרפת וכו') או אפופת עשן שריפות ותילי חורבות וכו' וכו'. ויש עשור או עשורים שהם פרק־זמן מתמשך, לא מוגדר, **ובו** הדברים קורים, מופיעים, נערכים, מתנהלים, משתבשים, מתבצעים. עליהם ייאמר אחר־כך: זה מה שיש או מה שהיה.

נתמזל מזלו של אדם, הוא חי את חייו ב„תקופה". לא נתמזל — הוא חי כל ימיו או מיקצתם **בזמן** זה או אחר, או בין הזמנים. ויש האומרים להיפך: כלומר, בהקשר למזל.

ויש אנשים שאין להם מזל והם עוברים מן העולם לא בזאת ולא בזה, כי אם בקיץ חם, לח, מחניק, מחניק מכל הבחינות — בין שמעון פרס לבין יצחק שמיר והגברת ארבלי־אלמוזלינו, בין השופט לוין לבין סניגוריו של ג'ון דמיאניוק, בין דתיים וחילוניים בירושלים ובמדרחוב של חיפה, בין ה„לביא" והאבטלה.

אהרן בכר, שייקה אופיר, מארק סגל נמנו השנה עם האחרונים. קרבנות עצמם. אבל מותר גם לשאול באיזו מידה גם קרבנות שלנו.

— של מה שעשינו ויצרנו והבאנו כאן לעולם כזמן בין־השמשות הזה, שהוא בעצם גם לא בין השמשות. שכן, בניגוד לדורו של ביאליק, שכך הגדירו המשורר, עוד אין שום סימן קל שבקלים באופק לשמש הגדולה שהינה תזרח־תאיר לאחר החשיכה.

בא מאהבה

ביטוי לא מרשים במיוחד, נשמע לא עברי אבל עברי (על מישקל: בא מרצון), אופנתי סיס־מתי בעצם. האחת/האחר שרה/שר על האהבה וכל האחרות מחרות־מחרים אחריה: אה־בה־בה־בה. מה שנמכר פעם יימכר מן הסתם עוד פעם, וכבר יש לך אלף נשיקות חדשות: נ"ח על מישקל ש"ח (שקלים חדשים).

אבל לא על כך. ברשימה תחת הכותרת שלמעלה „נחשף" — ברוח הימים האלה — הבימאי צדי צרפתי ליהודה אטלס בידיעות אחרונות. בגילוי־לב נדיר למדי הוא מגלה את עקב אכילס של כל אמן, אמיתי כלא־אמיתי, טוב כרע: „אתה רוצה שיאהבו אותך אהבה גדולה, ומה־שיותר אנשים. מין צימאון כזה."

מין צימאון גדול כל־כך שלפעמים, מתוך חשש שלא ניתן יהיה להרוותו, מתחלף בהיפוכו: אתה רוצה שישנאו אותך שינאה עזה, ומה־שיותר אנשים, או לפחות האנשים הנכונים. וראה סאלין הצרפתי ועזרא פאונד האמריקאי. ויש גם שביל ביניים: אתה מכריז שאתה כותב / שר / רוקד / מפיק רק לעצמך ול־12 המובחרים. אם יש כאלה. ואם עוד אין — ל־12 המובחרים שלעתיד לבוא.

אצל משורר זה עוד „הולך" איכשהו. אבל אצל מפיק או במאי או שחקן — כבר מתעוררות בעיות.

כן, וגם בזה צודק צדי צרפתי: זה מתקשר בדרך כלל עם „ילד יוצא־דופן, מופנם, לא כל־כך מתפקד. מעט חברים. לא משחק כדורגל. מצייר, קורא ספרים, הולך לקולנוע, יושב וחולם. ובלי קשר עם הסביבה."

אם אזדקק אי־פעם לבמאי, צדי צרפתי הוא הבמאי שלי. זה כבר ברור.

ועכשיו לעיקר: „כן, ביקורת כואבת, מפחידה. לא מאמין שיש אדם שיכתבו עליו מלה רעה ולא איכפת לו. גם המבקר ייפגע אם יגידו לו שמה שהוא כתב משעמם (לא בטוח, צדי, אני מכיר

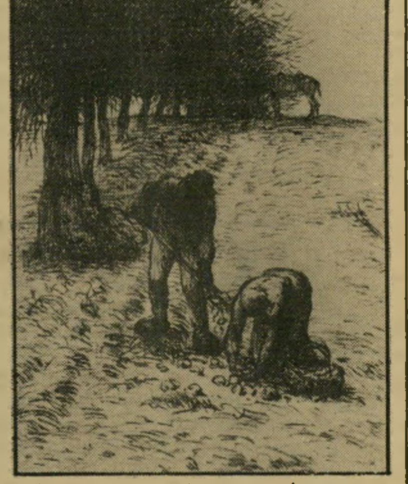

כבודה של העבודה, ז'אן פראנסואה מילא: אוספי הזרדים

כמה מהם שייראו בזאת מחמאה — נ"ז). לפני הצגה למבקרים אני לחוץ, משלשל מהבוקר. אפילו אם המבקר לא אוהב הצגה, למה האכזריות. שיחשבו מה זה בכלל לעשות מחזמר בארץ... אני יודע, גם למב[illegible]רים יש בעיה. הרבה דברים נכתבים כמו שנכתבים [illegible] שיהיה מעניין. גם הם רוצים למצוא־חן. אבל, א[illegible] היו קצת פחות אכזריים, שום אסון לא יקרה להם. אצלי זה מכה הרבה יותר קשה. אצלי זה פצע. זה כואב."

נזכרתי במה שנכתב בעיתונים לאחרונה על מה שגל אחד של ביקורת עויינת, ואולי גם זדונית, עשה לשייקה אופיר, שהיה עד אז — כך כתבו — מורגל בעיקר לביקורת „מפרגנת" (האם זה מקרה שאין לכך מלה בעברית, ושנאלצו לשאול אותה מן היידיש?)

באותו הקשר נזכרתי גם במה שביקורת שלילית אחת או שתים עשו לקיטס המעודן, ומה שיחסם של בני ארצם — כן, בני דנמארק הקטנה והטובה — עולל לשני גדולי בניה שבכל הדורות, לסאראן קירקגור ולהאנס כריסטיאן אנדרסן.

ביירון — גברי, סמכותי ומחושל (מה לא ניסו לעשות לו!) זילזל במי שכך נפגע מן הביקורת (ראה דבריו על קיטס בפתיחה לדון ז'ואן שלו). וגם ביאליק, כמדומה, לא התרשם במיוחד ממי שרק קו שמש אחד עברו וכבר וכו' ורק סער ליל אחד עברו ושוב וכו' וכו' (נא לקרוא את השיר). — מה שלא הפריע לביאליק לפרוש מאגודת הסופרים במחאה על מה ששלונסקי, שטיינמן וחבריהם — לא הרבה יותר מ„סער ליל אחד", כמדומה — עוללו לו.

אבל נחזור לצדי צרפתי, שמתוך דבריו משתמעת רעה־חולה ־רועה בהרבה ממה שהוא עצמו מודע לה. שהרי הוא נכון לקבל בלא עירעור וכדבר מובן מאליו את הטענה שהאכזריות מעניינת יותר מהיפוכה, וכי היא מוצאת חן בעיני קהל הקוראים.

לא, על כך אין הוא מבקש לערער. ורק על נפשו שלו הוא מבקש. כאילו אמר: אני מבין שמוכרחים באכזריות, „לפי דרישת הקהל", אבל במטותא — קצת פחות, זה כואב לי, במחילה.

וכאן שורש הרע. שהרי אם הוא קולט נכונה את אווירת הארץ בימים אלה — ונדמה לי שהוא אכן קולט אותה נכונה — כי אז הדברים שהוא אומר עליה, בעקיפין — נוראים מכל חשבון אפשרי שבין אמן לבין מבקריו.

ארץ האכזריות ה„מעניינת". ארץ הכאסח.

אבל אני יכול להרגיע אותך, צדי צרפתי: הביקורת המעניינת ביותר שאני מכיר — מבודלר ות.ס. אליוט ופול ואלרי ועד ואלטר בנימין ואדמונד וילסון וואן ויק ברוקס וחנה ארנדט וסוזן זונטאג, ואצלנו: מפרישמן וברנר ועד שלמה גרודזנסקי — לא היתה אכזרית. חריפה ותקיפה, אולי, לפעמים, אבל מעולם או כמעט מעולם לא אכזרית.

אולי — רק מחשבה אחת מרבות אפשריות — מפני שנכתבה בידי אנשים ש„באו מאהבה" לספרות ולאמנות — יותר מאשר מתוך רצון למצוא חן בעיניו של קהל חסר־דמות — הרי הביקורת עצמה היא היוצרת גם את קהלה וגם את דמותו — של מי שאמורים „להתעניין" בשפיכות־דמים בזירה של גלאדיאטורים מילוליים למיניהם.

כל ישראל חברים?

לא, אני לא חבר שלהם. כוונתי לעסקנים ולקבלנים ולאדריכלים ולוועדות שנתנו בשבוע שעבר הכשר להריסת מיבנה בית־הספר „אליאנס" בנווה־צדק מיסודה של אגודת „כל ישראל חברים" (כי"ח בראשי התיבות המכוערים שבחרו לעצמם).

עוד אני משתתף בצערה של אנדרטת הפועל העברי המחוללת ביריד המיזרח לשעבר; עוד שלמה שבא בא ומתריע מעל עמודים אלה על קלריקאליזאציה של שמות הרחובות שלנו (רחוב „המגיד" שהפך לרחוב „המגיד מדובנה"), ועסק־

כבודה של העבודה, אורי ליפשיץ: פועל ליד מכונה

נינו הרסו עוד אתר היסטורי באזורה המועד־לפורענות של גימנסיה „הרצליה" לשעבר. בתל־אביב הרעה אומנם נפתחת מצפון אבל תוצאותיה ניכרות, משום מה, בעיקר בדרום.

מדוע? כי שם עוד יש מה להרוס.

אחר־כך יכו על חטא. אחר־כך יצטדקו. מהרסי בניין „טליתא קומי" שבירושלים אף הוציאו חוברת־הספר מיוחדת, בכספי העירייה אם אינני טועה, הרצופה דיברי צער על „התיפארת שהיתה". אפילו שלחו לי העתק, לאחר שעמדו וצירפו שיר משלי, הנושא את השם „טליתא קומי" (בלא כל קשר לבניין אבל בהחלט בהקשר שאליו שייך גם שם הבניין) לחוברת הקינה המאוחרת מדי. ככל קינה, בעצם.

כל ישראל חברים? לא, אני באמת מקווה שלא.

מרדוך נגד עמרי

יוסף אחאי, מוותיקי התנועה הקיבוצית, חבר קיבוץ נצר־סירני, הוא ממורי התנ"ך הוותיקים והנודעים בארץ. הריהו יותר מבן 80 ועד היום יוצא הוא כמה פעמים בשבוע ונוסע באוטובוסים ובטרמפים למקומות קרובים ורחוקים ומלמד תנ"ך בחוגים שונים. אחאי הוא שריד לאוהבי תנ"ך אמיתיים, חילוניים עד עימקי נשמתם, שביקשו ללמד תנ"ך לפי כל פירושיו ומחקריו, ולהנחילו לרבים, לאו דווקא בפירושי־החומש.

יוסף אחאי כועס בימים אלה מאוד. בן יש לו וקרא לו עמרי, על שם המלך הגדול שלא היה אהוד על עורכי התנ"ך, אבל אפילו התלמוד מציין לזכותו כי הוא „הוסיף כרך בארץ־ישראל". הוא קרא לו עמרי גם על שם העומר, מונח חקלאי מיקראי נאה.

והנה, לאחרונה קרא יוסף אחאי בעיתונים כי כבוד הרב הראשי מרדכי אליהו פסק כי אסור לקרוא ילדים על שמם של עמרי, נמרוד, איזבל ואפילו אבשלום, כיוון שהם עשו „הרע בעיני ה'."

התכעס יוסף אחאי, אבי עמרי, ופירסם חיבור בעלון קיבוצו על מקור השמות האלו. זהו מחקר קצר ומעניין המוכיח שוב כי כבוד הרב מרדכי אליהו, כמו חרדים רבים אחרים, אינם יודעים מה הם סחים, שהרי כל תורתם מצטמצמת לסיפרי־הקודש ברשימה המר־תרת, ואין להם שמץ של מושג במה שמעבר להם. וכך מזכיר לו יוסף אחאי לרב מרדכי אליהו כי שמו שלו — **מרדכי** — גזור משם **אליל בבלי נודע** — מרדוך, עכו"ם שבעכו"ם, ומצטט לרב מאמר ישן „קשוט עצמך תחילה".

וכך אנו עדים לפתיחת חזית נוספת במילחמת־התרבות בארץ: מרדכי־מרדוך נגד עמרי, אבשלום, נמרוד ואיזבל. ■ שש

הכבוד האבוד של העבודה

קראתי את הדברים היפים שכתבו עמוס קינן ושלמה שבא (האחרון במדור זה) על תערוכתו של אורי ליפשיץ בתפן. הכל נכון. דיברי אלוהים חיים, או — לבל אחטא בלשוני — דברים קולעים של בני־אדם.

העבודה באמת איבדה את כבודה. והכוונה, כמובן, למלאכת הכפיים, לעבודה הגופנית. השאלה היא רק מתי היה לה כבוד?

נכון, פעם היה לה. בכיתבי טולסטוי, בורוכוב וא"ר גורדון שלנו, בהגות הציונית, בחגיגות יובלי ההתישבות העובדת, בהסתדרות, בפרסים מטעם משרד העבודה, אצל ברנר וכן אצל אלתרמן (אבל גם זה העדיף את „עבודת השוק" והיריד על פני העבודה בבית־החרושת ואולי אפילו על פני „עבודת הצבא", ומי יגנה אותו על כך?).

מארכס היה, כמדומה, מן הראשונים שאיבחנו — נכונה — את תופעת הדה־הומאניזציה של העבודה בעקבות המהפיכה התעשייתית באירופה. באוטופיה של מדינת (הדיקטטורה של) הפרולטאריון, הוא מבטיח, יתוקן המעוות ולעבודה יוחזר כבודה האבוד, משל היתה אופיצר הונגרי. סטאלין הגרוזיני לא האמין כל כך באופיצרים הונגריים. עובדה: הוא אחראי לרציחתם של מאות אלפים ויש אומרים מיליוני עובדים.

צ'ארלי צ'אפלין, לעומת זאת, לא האמין כלל בכבודה של העבודה, להוציא עבודת הקולנוע שלו. ולא הייתי מתפלא כלל אילו נמצא מישהו שהיה מתאר אותו כגדול משוררי **אי־הכבוד** של העבודה. אצל צ'אפלין אפילו הזגג הוא נוכל, שלא לדבר על הפועלים בבתי־החרושת שהם סתם רובוטים בדרכם לטימטום הסופי.

גם בתנ"ך, להזכירכם, העבודה אינה כבוד. אדרבה, „בזיעת אפיך תוציא לחם" היא קללה, העונש הראשון בתולדות הבריאה על פי התנ"ך. שלא כמונו, הם ידעו יפה־יפה מה טיבה של עבודת כפיים — ועוד באקלים הזה שלנו, חכמי התנ"ך הלא־טפשים.

לשבת בגן העדן, לאכול מפירות העצים (רק פרי אחד נאסר עליהם בעצם; ומה זה לעומתנו, שאפילו אפרסמונים כבר נאסר עלינו לאכול) ולטייל קצת מתחת לעצים לעת ערב כשיקוד השמש שוכך מעט — זה היה **כבוד** בעיניהם. האם ראיתם פעם ערבי מן הדור הישן כשהוא עובד? הערבים של ילדותי שהשתרעה בין העיר

התחתית בחיפה לבין הכפרים דליית אל־כרמל ועוספיה והעיר עכו, ישבו בבתי־הקפה, עישנו נרגילות ושיחקו שש־בש, נשותיהם הן שעבדו — וברבים מן המקרים, בעיקר בכפרים הנידחים יותר — **עדיין** עובדות בשדות. **הוא** הלך בשדות. **היא**, להבדיל, עבדה שם.

וכלום לא עיצבו ההינדים את כודהה כשהוא יושב שקוע בשרעפיו כשמלפנים מפארת אותו כרס קדישמנית שהיתה מונעת בעדו מלקום ממקומו, שלא לדבר על עבודה.

האם בכל זה אשמה החברה הקפיטאליסטית, **התעשייתית**? תשאלו, שוב, את הערבים של ילדותי. הללו אפילו את המלה תעשיה לא שמעו.

אז מה אני מציע? שנפסיק כולנו לעבוד, או שלא ננסה להשיב לעבודה הגופנית את כבודה האבוד?

— לא, בוודאי שלא. אני רק אומר, שיש עבודות שכיוון שמעולם לא היה להן כבוד, לא

אנדרטת הפועל העברי בתאורה לילית

יכלו לאבד אותו, ואנחנו איננו יכולים, אי־לזאת, להחזיר להן אותו.

כאלה הן, דרך משל, העבודות שעושים כיום התורכים בברלין ובשווייץ, הפאקיסטאנים בלונדון וערביי השטחים הכבושים במסעדות של רחוב דיזנגוף ובאתרי הבנייה שלנו.

משכורת, תנאי דיור, חופש מרדיפות והטרדות משטרה, מגורים ברשות וכתנאים היגיניים, ביטוח סוציאלי, דמי חופשה ומחלה וגימלאות — זה כן. אבל כבוד?!

לא, גבירותי ורבותי או חברים יקרים, זה בהחלט לא מכובד לעבוד, וגם לא חכם. מכל מקום, לא באותן עבודות שקוראים להן עבודות (עבודות עפר, משק בית, ספונג'ה, כביסה, מסז'ים וכו'). בשביל העבודה **האחרת**, זו המכובדת, המציאו ממילא שם אחר: קוראים לה **יצירה.**

ומי שינסה לשכנע אתכם שזה וזה היינו־הך מבלבל לכם את המוח, והוא פתי, רומנטיקן חסר־תקנה או צבוע — או שהוא פיקח מאוד והצליח שלא לעבוד (עבודה גופנית) יום אחד בחייו (אני מכיר הרבה אנשים כאלה בבראנז'ה שלי, האמנות).

במקרה הטוב, הוא נמנה עימהם: ראו כמה יפה נראית **העבודה** ביצירתם של **היוצרים. אפשר** אפילו להגיד שהיוצרים הם שהמציאו את „כבודה של העבודה.”

פיקחים שכמותם! הם יודעים יפה שמישהו מוכרח לעשות כל עבודה בזויה שבעולם, ומאחר שנפשם שלהם האנינה לא יוצאת לכזאת דווקא — עמדו ורוממו ופיארו אותה בשיריהם ובציוריהם, במסותיהם ובזמירותיהם.

אמרתי: נראית יפה. ועלי למהר ולסייג: לא, לא תמיד. אצל מילא הצרפתי (Millet) — מילא. אבל הנה אני מדפדף שוב בקטלוג החדש והנאה של תערוכת אורי ליפשיץ וקורא את דבריו הנאים של עמוס קינן: חזון אחרית־העולם של העמלים (אבל לא של המושלמים שבהם: להם מחכה שם, בגן־עדנם, „עבודה” על החוריות, לא על הטוריות!). אם כן, אני מעלעל בדפים הנאים ואומר לעצמי בצורה נאה: איזה נושא מחורבן הוא האדם העובד באמנות, בעיקר כשהוא עובד ליד מכונה.

כמעט חטאתי בלשוני ואמרתי: נושא משעמם אפילו יותר מציור של אם ובנה, כאשר האם אינה במקרה מארונה והציור אינו ציור מימי הביניים או איקונה.

ואם כך, הבוז לעבודה (באמנות)!

מי יצילנו מרעב? — הביטוח הלאומי והנשיא ריגן. מי ישקנו כוס חלב? — אמא או הגננת. למי תודה למי ברכה? — לערבים מן השטחים.

האם אנחנו מוכנים לעשות את העבודות ה„מכובדות” שלהם?

ועכשיו סיימתי עם העבודה ואני חוזר ליצירה.

תמלוגי יצירה

ראו אותם מתהדרים בעיתונות: 330 אלף ש"ח תגמולים לכלל סופרי ומשוררי ישראל על החלפת ספריהם בסיפריות. והפעם גם לאלמנות הסופרים (אבל רק לניסיון) ואפילו לערבים אזרחי ישראל (אבל רק אם יכתבו עברית).

330 אלף ש"ח. באמת: דבר גדול. אבל רק בהשוואה ללא־כלום.

לעומת זאת, בהשוואה ל־330 אלף **הדולר** שעלתה בניית בריכת השחייה החדשה בבית־הספר לשיריון (אין עיני צרה בהם, חלילה, בשיריונאים שלנו), בהשוואה ל־35 אלף הדולר (נטו) שמקבל כדורגלן צמרת לעונה (נא לזכור: מיספר קוראי הספר העברי גדול הרבה מכלל מיספרם של הצופים במישחקי הכדורגל, שלא לדבר על חובבי הטניס), בהשוואה למחירה של דירה ברמת אביב ג' (200 אלף דולר, לפי העיתונים), בהשוואה למה שבוזבז על אניית הדגל „שלום” (זוכרים?), כיום ספינת קאזינו מקורקעת באמריקה, על תעלת הימים ועכשיו גם על ה„לביא”, בהשוואה לצורכיהם של סופרים בישראל המבקשים לעסוק ביצירה ולא בעבודה מטמטמת.

כהשוואה לכל אלה, אפס בריבוע, כוסות־רוח למת. או למת החי, שאם הוא עוד חי — לא בזכותם של אלה ובזכות עידודם שלהם, מנכיי חמישים־וחמשת־האחוזים עד לא־מכבר, הוא חי.

וזה הכל עניין של סידרי עדיפויות, כמובן. רק עניין של סידרי־עדיפויות. וקצת גם עניין של אווירה. קצת. לפעמים קצת הרבה.

אבל מי אנחנו, הסופרים, כי נלין כשאנחנו קוראים בעיתון כי ל־12 אלף ילדים לא יהיה השנה מקום במעונות־יום, וכי שנת הלימודים החדשה מתחילה במחסור של 500 מורים מוסמכים בבתי־הספר העל־יסודיים.

זהו, זה מתחיל במעונות היום, עובר לבית־הספר היסודי והעל־יסודי ומסתיים באוניברסיטה ובבית־החולים.

„כל יום זורקים (זרקו) על הלביא כסף המספיק לבניית 15 כיתות בית־ספר חדשות.” דיברי טדי קולק.

והוא צודק, כמובן. השמיכה יכולה רק לכסות שניים, לכל היותר ובדוחק — שלושה, אבל חמישה — לעולם לא. ואז צריך להחליט את מי היא תכסה.

אבל אנחנו הלא כבר יודעים את מי: את הכביש חוצה־השומרון מס' 2א'. מכאן יבוא יש"ענו. הוא נחוץ לנו כמו חור בראש — או בכיס.

אבל — צחוק בצד — הוא גם יהיה החור בכיס שיביא בסופו לחור שייפער בראשנו, כלומר, בהשכלתנו ההולכת ומתגמדת, הולכת ומתדלדלת, בתרבותנו, ובחיינו ובמותנו כבני תרבות בארץ הזאת.

אבל למי זה איכפת?

התופעה: רבקה מרים

רבקה מרים היא אשה — יש אפילו הטוענים שראו אותה בטלוויזיה — אבל היא גם תופעה. תופעה מוכרת, לא מתמול־שלשום ולא מן העשור שלפני תמול־שלשום.

בעיתונים קראתי שהיא וחנוך ברטוב הם הסופרים היחידים שנבחרו ללוות את המישלחת הישראלית ליריד הספרים במוסקווה. במימון ובחסות משרד החוץ שלנו, כמובן.

סופרת? משוררת? מחזאית? אולי מבקרת? אתם שמעתם את שימעה? על חטאיי אני מודה: אני לא שמעתי. והיא אחד מהשנים שנבחרו לייצג אותנו, סופרי ישראל, במוסקווה, בחסות ובמימון מישרד־החוץ שלנו, כאמור.

ישראלי מנוסה שכמותי, שאלתי מייד את כל מודעיי מי הם בעלה, אביה, אחיה, אחיותיה ושאר בני מישפחתה ודורשי שלומה? גם על כך לא ידע איש להשיב לי. בכל זאת מובטחני כי שם, באיזשהו מקום, קבור הכלב שלנו, כלומר, בין שלומי־אמוני אלה המופקדים על מישרד־החוץ.

במישפט אחד: במערך אין כל חדש.

אלא אם כן רבקה מרים הוא פסבדונים, או שמה העברי החדש של מודעתנו בקי פריישטאט.

לבסוף:

כרמלה רובין היפנתה את תשומת־ליבי לכך שקיים גם תצלום נהדר של אנדרטת הפועל העברי על רקע ביתני יריד המיזרח בלילה. כך נודע לי לראשונה כי האנדרטה היתה מוארת. הרי התצלום לפניכם: מתוך „על פני הארץ”, ספר צילומים בהוצאת ליאון המדפיס. שם הצלם אינו ידוע.

נתן זך ■

ספרים

חיים של תרגום

משוטטת לי בין דוכני המכירה שבכיכר מלכי ישראל בתל־אביב, בשבוע הספר האחרון, הסתכלתי באנשים המדפדפים, קונים או סתם נוטלים בידיהם בהבעה לא־מחייבת ספרים עבריים — מקור ותרגום כאחד. כך ראיתי איש צעיר שקוע בעותק של בכבלי אנוש של סומרסט מוהם (השם בכבלי אנוש שאול מן האתיקה של שפינוזה), ושאלתי את עצמי איזה ספרים מקובלים כיום על בני הדור הצעיר.

דורין גני: רוכבת על סוס, רישום

בכבלי אנוש הוא רומאן חינוך ועיצוב האישיות, מה שהגרמנים מכנים בשם Bildungsroman . כתוב בסיגנון ריאליסטי, הוא חסר עלילה או מיבנה אבל משופע באירועים וסיפורי־מעשה. אנחנו עומדים על אופיו האוטוביוגראפי למן הרגע שבו פיליפ קרי, כילד בן שש שאמו אך זה נפטרה, נותר לבדו בעולם ונשלח להתגורר אצל דודה ודוד, המכהן ככוהן־דת אנגליקני בבארנסטייפל שבאנגליה. פיליפ הוא עקום־רגל מלידה — מום קשה אף יותר מן הגימגום שהיה נחלתו של מוהם. הוא סובל עינויים בבית־הספר, מדוכא בביתו וחיישן והססן בכל הנוגע למין. בלא צל מחשבה על מה שברצונו להיות — כל מעייניו נתונים לזה שמפניו הוא מנסה להימלט — הוא סר בקלות למרותם של אחרים ונשלט על ידיהם.

הוא נוסע לפאריס ללמוד ציור אבל נוטש דרך זאת מחמת כישלון. בסופו של דבר הוא חוזר ללונדון כשתיקוותו להיות בה לרופא. בנקודה זו נראה שהרומאן מתעורר לחיים. פיליפ נישבה ללא תקנה ברישתה של מלצרית, חי בתנאי דחקות קשים ביותר, ואופיה הבלתי־נעים והלא־מצודד של מושא אהבתו כמעט הורס אותו כליל. רק לאחר פטירת דודו מתאפשר לו להמשיך בלימודי הרפואה ולצפות לעבר עתיד טוב יותר כרופא כפרי.

ה„הפי אנד” הוא ללא ספק בבחינת תרגיל מלאכותי במילוי מישאלות המודבק לרומאן שהוא קודר וכמעט נטול קרן אור. ואף על פי כן ניחן הספר בחיוניות הנובעת, בחלקה, מיריעתו העצומה — פאריס, קאפרי, היידלברג וכו' — ובחלקה מן המיגוון הרחב של הדמויות.

אבל מעל לכל נובע העניין שלנו כאן מקיסמה המעוות של מילדרד, על „שפתיה הצרות... שציבען ירוק חיוור”, ועורמתה התאוותנית ורודפת הבצע. (היו מי שטענו כי המודל אשר שימש את מוהם בעיצוב דמותה היה זונה הומוסכסואלית ממין זכר מחוג מכריו של הסופר).

בקוראי מחדש בימים אלה את הספר, שלראשונה קראתי בו סמוך להופעתו בשנות השלושים הרחוקות, אני נזכרת בגירסה הקולנועית משנת 1934 בכיכובו של לזלי הווארד בתפקיד פיליפ ובטי דייויס בתפקיד מילדרד, שהיתה בסרט הרבה יותר מושכת מה„מקור” שלה ברומאן של מוהם. באותם ימים היה לזלי הווארד נערץ על כל נערה ואשה רגישות — ודומה שרק איכות מישחקו המשובח היא ששיכנעה את הצופות שאכן תיתכן אשה אשר תדחה אותו מלפניה...

מעניין לציין כי לסומרסט מוהם, הגם שנולד בשגרירות הבריטית בפאריס, היתה הצרפתית, לא האנגלית, שפת־אם ושפה ראשונה. כך, למעשה, עד שנשלח לקרוביו שבאנגליה. עובדה זו עשויה להסביר את זיקתו למופאסאן ולבלזאק שהיתה גדולה הרבה יותר מזיקתו לרבים מבני דורו האנגלים.

כעבור הרבה שנים וספרים, תקף המבקר האמריקאי אדמונד וילסון את מוהם בלשון בוטה ביותר. ואכן הוא באמת היה מטרה מתבקשת: בעושרו הרב ובתפוצתם העצומה של ספריו. והנה, חרף כל מליצי־היושר שקמו לו מאז ועד היום, טענותיו של וילסון עודן תקפות: מוהם מעולם לא ידע כיצד יוצרים אמנות בלשון האנגלית. הוא חי חיים של תרגום — בצורה המזהירה ביותר.

עתל ברזידא ■

עורך נתן זך

חבילת נופש מיוחדת לצעירים - במחיר מפתיע!

בספטמבר, כשכבר פחות חם ויש פחות אורחים באילת - מגיע הזמן שלך לפנק. במלון קראון - הכל לרשותך:

- ★ בריכת שחיה, מסעדה ואוירה חופשית.
- ★ צלילת שנורקלינג מודרכת בשמורת האלמוגים.
- ★ כניסה למיצפה התת־ימי.
- ★ סיור דיסקוטקים - כניסה חופשית ל-2 מתוך מיבחר של 5 דיסקוטקים.
- ★ בילוי בטקסס רנץ' - חוות המערב הפרוע.
- ★ אליפות חץ וקשת - עם פרסים.
- ★ שיט על יאכטה עם ארוחת צהריים.
- ★ אילתיאדה - תחרויות פרסים של ספורט היתולי.
- ★ 10% הנחה בכיופי המים של "מועדון ספורט הים האדום".
- ★ 2 ארוחות ביום (אחת מהן בר־בי־קיו).
- ★ ערב משחקי חברה וריקודים.
- ★ נסיעה באוטובוס מכל מקום בארץ לאילת ובחזרה.

מחיר נמוך - תשלומים נוחים:

כל תשלום 60 ש"ח

ב-5 תשלומים חודשיים

ל-4 ימים באמצע השבוע או 3 ימים בסופשבוע.
צמוד לדולר. לבעלי כרטיסי אשראי.
המחיר לאדם בחדר זוגי, תקף עד סוף אוקטובר, לא כולל חגים.
לבודד בחדר - 80 ש"ח לחודש. חשוב לזכור: אין מע"מ באילת!

מספר המקומות מוגבל - כדאי להתקשר כבר היום!

פנאי קראון

בילויים של יום וכיופים של לילה

באילת

קראון סאן קלאב** 7-6-73145(059)

EGGED TOURS אגד תיור
• תל אביב 03-242271 • ירושלים 02-304422 • חיפה 04-549549
• אשדוד 08-551097 • אשקלון 051-29111 • אילת 059-73148
• באר שבע 057-75262 • חדרה 063-37722 • חולון 03-883385
• טבריה 067-20474 • נתב"ג 03-9711070 9 • נתניה 053-28333 • נהריה 6 923444 -04 • עפולה 6 065-91234 • ראשון לציון 03-999111 • רחובות 08-452526 • רמלה 08-220222 • הרצליה 052-540540

דקל נופש ישראלי בע"מ
חיפה, נורדאו 8, טל. 669936, 668289

רכב חילופי למקרה תאונה או גניבה

מיספר חברות־ביטוח (הסנה, רותם, שמיר, צור, בידרמן, המגן, דולב, פרודנשל) **התקשרו לאחרונה בהסדרים עם חברת** שנריר, **והן מציעות למבוטחיהן הרחבת כיסוי** שנריר לשירותי דרך, הרחבה הכוללת מתן רכב חילופי במקרה תאונה או גניבה.

מנכ"ל שנריר, **שמואל גורבן, מסר כי** לצורך מתן הרכב החילופי התקשרה שנריר עם חברות ההשכרה הרץ, בדג'ט ויורופקאר, שלרשותן כ־60% מצי הרכב בארץ.

המבוטחים ייהנו מרכב מושכר, ללא תשלום מצידם, עבור תקופת זכאותם על־פי תנאי השירות וגם ייהנו מהנחות על שירותים נוספים מחברות־ההשכרה מעבר לימי הזכאות.

עופר קמרון

טכניקת אלכסנדר

★ טיפול בכאבי גב וצוואר

★ עקמת (סקוליוזיס)

★ גב כפוף

תל-אביב, רחוב פרישמן 18 טלפון: 03_220841

הצילו!

(המשך מעמוד 19)

מורעה על עץ, שסיפרה על הקורס הזה. ראיתי בחיים שלי מספיק מיקרי־מוות, ואני יודעת כמה חשוב לדעת להחיות.

„הנה לפני שנה חזר שכן שלי ממסיבה, בחור צעיר היה, אולי בן 55. הוא התיישב על המיטה, ותוך כמה דקות מת מהתקף־לב. אילו היה מישהו בבית שיכול לעזור לו...

„הייתי יכולה לוותר על הקורס הזה. יש לי מספיק פעילויות שאני יכולה לעשות בזמן הזה. אבל אני יודעת שחשוב לדעת את זה. אני חייבת לדעת את זה, כדי שאני ארע בפנים, בתוכי, שאוכל לעזור אם יקרה משהו."

„אין לי דופק!"

גם **דורית** קדם ואסתר אברמוביץ, נערות חינניות בנות 14, מכירות בחשיבות הקורס. אבל, הן מגלות בחיוך ביישני, יש עוד סיבה לבואן. „אנחנו גרות ליד התחנה וחשבנו למצוא כאן חברים, באנו גם בגלל הסיבה החברתית". ומה עוד?

דורית: „יש לי אבא שמן, כלהזמן מפחדים בבית שיקרה לו משהו. אחותי עברה את הקורס הזה ושלחה גם אותי לכאן."

אסתר: „לי היה דוד שמת מהתקף־לב. היה אפשר לעזור לו, אילו היו יודעים איך. יש לי גם רצון לעזור לאנשים אחרים, אני אוהבת לעזור."

דורית מוסיפה: „אחרי שאחותי עברה את הקורס, היא הצילה בן־ארם. זה סיפוק עצום!"

במהלך הקורס נבהלה אסתר מאוד. המדריך הסביר כיצד מוצאים את הדופק ליד הגרוגרת. כולם הינהנו בראש כאות שמצאו את הדופק, ורק אסתר נזעקה: „מה קורה? אין לי דופק, אני לא מרגישה דופק!"

המדריך הרגיע אותה, הראה לה היכן נמצא הדופק, והרוחות נרגעו.

בשלב המעשי שבו היה צריך ליישם את החומר הנלמד על הבובה הבלונ־דית, התיישבו אלה ופנינה ליד הבובה. הן התחילו בעבודת־החייאה משותפת, כשהאחת מנשימה והשניה מעסה את הלב. כשפנינה התעייפה ורצתה לנוח קצת, פנה המדריך לבובה ואמר: „רגע, גבירתי. אלה שצריכות להחיות אותך נחות עכשיו. תחכי בבקשה."

בצד יושבות שתי נשים, אם ובתה. הן נמצאות כאן בפעם השניה. „אני לא רוצה להזדהות בשמי," אומרת האם. „אנחנו נמצאות כאן בגלל אדם שלא יודע שאנחנו כאן. אמרנו לו שאנו הולכות למקום אחר, אבל באנו לכאן בפעם השניה, להיות בטוחות שנדע מה לעשות, אם חלילה..."

שווה יותר מכסף

במהלך **התרגילים** ביקשה האם לבצע את ההחייאה ביחד עם בתה, על כל צרה שלא תבוא, שידעו לפעול ביחד.

גם יונה הראל בא עם בנו. לא ברור מי הביא את מי. האבא בא כי זה חשוב, והבן, אודי, הגיע כי מחייבים אותו בבית־הספר להתנדב.

למזלו, ניתנה לו זכות בחירה לגבי סוג ההתנדבות. אודי: „החלטתי ללכת על מגן דויד, כדי לעזור לזולת."

אסתר ושמואל פוכר באו בעיקבות בתם, שהיתה בקורס והמליצה להם לעבור אותו. „יש לי סקרנות אינטלקטואלית לגבי כל דבר שיכול לעזור לזולת," אומר שמואל, „ובטח אם הזולת יהיה מהמישפחה שלי."

כשתם הקורס, מחלק המדריך כרטיסים שהדפיס כמתנה תלמיד שעבר את הקורס. רשומות עליהם ההוראות של ביצוע ההחייאה. „תכניסו את זה לארנק ביחד עם ישראכרט, שווה יותר מכסף!"

בשעה 10 ורבע תם הקורס. דבורה ועודד, יונה ואודי, שמואל ואסתר וכל שאר הנוכחים מתפזרים לבתיהם. עוד 20 אנשים בארץ יודעים כיצד להציל חיים.

תמרורים

שומרת־האימונים

נחוג ◆ בלונדון יום־הולדתה ה־40 של **מארייאן** (כשהדמעות זול־גות) **פייתפול**, זמרת־צמרת של רוק ובלוז, שחזרה לאחרונה, אחר הפסקה ממושכת עקב התמכרותה לסמים, ל־כותרות, עם אלבום תקליטים חדש, סזנ־אוויר מוזר. פייתפול (שפירוש שם מישפחתה באנגלית הוא שומרת־אמונים), היא בתו של רופא, שכוכבה דרך בגיל צעיר, עת התפרסמה גם בקולה וגם בפרשיות־האהבים שלה, אותן החלה כמזדנבת ללהקת האבנים המתגלגלות („שכבתי עם שלושה מ־הם!").

● ● ●

מנדולינה ופסנתר

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־60 של **צבי** (הירהורים על דראמה) **אבני**, מלחין שהתמחה גם במוסיקה אלקט־רונית, גם בכתיבת יצירות לבאלט (ל־להקות בת־דור ובת־שבע) וגם שימש, במשך שנים, כעורך הירחון המוסיקאי גיתית. אבני, יליד גרמניה, החל את חינוכו המוסיקאי על מנדולינה ומפר־חית־יד, אך מצא עד מהרה את דרכו אל הפסנתר, בעזרתו הגיע אל ייעודו בחיים.

● ● ●

תימני ואתיופי

נחוג ◆ בצהלה יום־הולדתו ה־65 של **עובדיה חייזי**, ותיק הרס"רים בצה"ל. חייזי, שנתפרסם בשפם־האי־מים שלו, הוא בנו של שוחט יוצא תימן, אך נולד באתיופיה, והוא חזר, אחר קריירה בטחונית של עשרות ש־נים (בפלוגות־הלילה של אורד וינגייט הסקוטי; כמפקד מחלקה בחטיבה היהודית הלוחמת, במיסגרתה נפצע בקרבות בהולנד וכרס"ר בכיר, בין השאר, של בית־הספר לקצינות ובית־הספר לקציני־רפואה של צה"ל) בתשו־בה, בהוסיפו לשפמו זקן עבות ובהק־דישו את רוב עיתותיו לשמש כמליץ־יושר ליוצאי אתיופיה בארץ.

● ● ●

צייר וקונסול

מונה ◆ לקונסול הכללי של יש־ראל בעיר הנמל הדרום־צרפתית מאר־סיי (כמיליון תושבים), **דויד סוזנה**, 43, יו"ר אגודת הציירים והפסלים. סוז־נה, יליד טנג'ר, עיר־הנמל בקצה ה־צפון־מערבי של מארוקו, ממול לגיב־רלטר, שהיתה עד לפני 30 שנה מובל־עת בינלאומית, הוא איש מיפלגת־העבודה, ששימש עד לאחרונה גם כיועצה האמנותי של עיריית ירושלים.

● ● ●

פרטיזן והיסטוריון

נפטר ◆ בפאריס, בגיל 76, **מי־כאל (מכסימיליאן) בורביץ'־בר־רובוביץ'**, היסטוריון ממתעדי־השו־אה (בצרפתית, פולנית ויידיש), שנודע, לפני עלותו ארצה, בתום מילחמת־העולם השניה, כאחד ממפקדי פלוגות הפרטיזנים היהודיים הבודדים בפולין הכבושה.

● ● ●

חתן וכלה

הוגשה ◆ בניו־יורק, על־ידי שנ־יים מניניו של איל־הנפט ג'ון ראוויסון רוקפלר, בקשה לביטול צוואתה של אימם, **מרגרט דה־קוויוואס דה־לאריין**, שהיתה נכדתו האהובה של רוקפלר ושהשאירה, עת נפטרה, לפני שלוש שנים, בגיל 88, את כל הונה (הנאמד בין 16 ל־60 מיליון דולר) לבעלה הספרדי, ריימונדו, שהיה צעיר ממנה ב־38 שנים ואותו נשאה כשהיא היתה בת 80 ואשר, לטענת ילדיה, כל מה שקיבלה אימם מחתנה זה, ביום נישואיהם, הסתכם בעגלת־נכים ובמע־רכת שיניים תותבות חדשה.

גיורא שפיגל, מאמן מכבי־תל־אביב, מספר על תקופת היותו שחקן מצליח בארץ ובחוץ־לארץ, על ילדותו כבנו של כדורגלן, על יחסיו עם השחקנים, הקהל והעיתונאים, ועל בעיית הייבוא והייצוא של שחקנים

„התחלתי לשחק כדורגל מסודר כשהייתי בן 10, וזה גיל טוב להתחיל לשחק"

„כדורגל זה מישחק של הרחוב, וצריך להתחיל לשחק אותו בגיל שאפשר לשחק ברחוב"

„כשהצלחה באה אחרי מישחק טוב, ואתה מבקיע שער, זו הנאה עילאית שאי־אפשר לתאר"

ראיינה ענת סרגוסטי

„יש שחקנים שמרוויחים הרבה, ויש שמרוויחים מעט. יש חוסר־שיוויון מוחלט, וכך צריך להיות"

„זה לא נורא שכוכבים שלנו נוסעים לחו״ל. אבל צריך לדאוג שאפשר יהיה להביא אחרים במקומם"

„אני תמיד מאחל למוטלה שפיגלר הצלחה, אבל לא במישחק בשבת הקרובה"

„הכדורגל זה מישחק של חכמים!"

רחוב קטן בפתח־תקווה, כניסה צדדים של בניין מאפיר, קומת קרקע, חדר צר מידות ששולחן־כתיבה ממלא אותו כמעט לחלוטין. על הקיר ממול דלת הכניסה יש גלריה של תמונות: כולן תמונות של קבוצות כדורגל שונות מתקופות שונות. המכנה המשותף של כולן הוא גיורא שפיגל, שחקן כדורגל מצטיין בעבר והיום מאמן־על של קבוצת מכבי תל־אביב.

בין תמונות הכדורגל והמגינים, בין קיטעי־העיתונות הממוסגרים, יש מיסגרת אחת המכילה תעודה שנראית כאילו אינה שייכת לקולקציה הכללית. זוהי תעודת בוגר של הפקולטה למדעי החברה באוני־ברסיטת תל־אביב.

גיורא שפיגל הוא כדורגלן משכיל, בוגר אוניברסיטה. בשעות שאינו עסוק בכדורגל, עוסק שפיגל בענייני ביטוח, ויש לו מישרד בפתח־תיקווה ובתל־אביב.

שפיגל הוא דור שני לשחקני כדורגל. אבין, אליעזר, היה גם הוא שחקן מצטיין בארץ. בנו ירון משחק כרגע בקבוצת הנוער של הפועל פתח־תיקווה. בן אחותו, אייל בגלייבטר, היה קפטן מכבי פתח־תיקווה.

אבא של גיורא התחיל לאמן אותו בכדורגל מאז היה ילד קטן. כשהגיע לקבוצה מסודרת של ילדים, כבר ידע כמעט הכל. אז לקח האבא את המישפחה ועבר איתה מפתח־תיקווה לתל־אביב, כי חשב שבתל־אביב יהיה לגיורא עתיד טוב יותר בכדורגל. הוא צדק. גיורא גדל והיה לאחד השחקנים היותר מוצלחים של ישראל.

כשחקן היה שותף לאחת ההצלחות הגדולות של נבחרת ישראל בכדורגל, כשזו השתתפה במישחקי גביע העולם בכדורגל שנערכו ב־1970 במכסיקו. מאז לא חזרה שום נבחרת על הישג דומה.

גיורא ובני דורו קבעו תקדימים בכדורגל הישראלי בתחומים נוספים. הם היו הרא־שונים שדרשו וקיבלו סכומי כסף עבור מישחקם. סכומים הגדלים מדי שנה ומגיעים כבר למימדים של עשרות אלפי דולארים לעונת־משחקים. הם גם היו בין הראשונים שפרצו את מחסום־הגבול ויצאו לשחק בשדות זרים. גיורא שיחק במשך חמש שנים בצרפת. היום זה נחשב כמעט נורמה. שחקנים מצטיינים רבים נמכרים לקבוצות שונות באירופה ומעבירים בהן חלק מן השנים הטובות והפוריות ביותר שלהם.

שפיגל, בן 40, שומר על גיזרה נאה, היה לבוש בעת הראיון בחולצה ספורטיבית

(המשך מעמוד 29)

ורודה, ששוליה צבועים בירוק בהיר, במיכנסיים כהים, בגרביים לבנים ובנעלי־עור שחורות. גבר נאה, שנראה קצת לא שייך למישרד המיושן. הוא מדבר כמו מישהו שעייף מלדבר, שעייף משאלות, שעייף מראיונות, כמו מישהו שהעיתונות פינקה אותו במשך כל השנים והרעיפה עליו רק מחמאות. קצת כמו ילד מפונק. הוא מרשה לעצמו שלא להתחשב בדעתם של קהל־האוהדים ושל עיתונאי־הספורט, שבכדורגל הם חלק אינטגראלי ובלתי־נפרד מן הספורט עצמו.

יש הטוענים נגדו שהוא איש קר, חסר־רגשות. בעבר כינו אותו לא פעם „המהנדס". יש קצת מן הזילזול בתשובות שענה וביחסו לעיתונות, שליטפה אותו כל השנים. יש משהו מן הזילזול באדם שכל חייו היו קשורים בכדורגל, שהצליח כל־כך, שהוא גם נראה טוב, גם שיחק טוב, גם למד יפה וגם אסף לעצמו נקודות בטור־הזכות מאז שהפך מאמן.

לבורים בכדורגל ולמי שאינם מעורים בניבכי העולם המיוחד הזה, קשור שמו של גיורא שפיגל כמעט תמיד בנשימה אחת עם שמו של מוטלה שפיגלר. שניהם בני דור אחד, שניהם שותפים להצלחת הכדורגל הישראלי בשנות ה־70', שניהם הצליחו בארץ וגם בחו"ל, שניהם היו למאמנים. שניהם מאמנים כיום שתי קבוצות חזקות בליגה הלאומית, והשנה ייאבקו, בוודאי, על האליפות.

כמאמן, יכול שפיגל לזקוף לזכותו את עלייתה של הפועל פתח־תיקווה, שאותה אימן, מן הליגה הארצית ללאומית.

הדור שלו הכניס לכדורגל הישראלי סוג חדש של ניהול ואימון קבוצות. זהו צוות של מאמנים, רובם שחקני־כדורגל לשעבר, המנהלים ביחד את אימון הקבוצות.

שפיגל הוא מעין מאמן־על, כשלידו עומדים דרור ברנור, המאמן, מיקו בלו, עוזר־המאמן, ירון עוז, מנהל־הקבוצה. גיורא קובע את המדיניות, האחרים מבצעים אותה.

בשיחה הוא נראה אדם שאינו מוותר בקלות, שיודע לעמוד על שלו בקור־רוח ובעקשנות, ושאינו מרבה בגילויי־חיבה. ועם זאת, דבריו נאמרים בחצי חיוך בזווית־העין, וקשה שלא לחבב אותו. הוא לא מדבר סתם כך, הוא הוכיח וממשיך להוכיח את עצמו ואת דרכו כשחקן וכמאמן.

בשבת האחרונה, פתיחת עונת הכדורגל, ניצחה מכבי תל־אביב, קבוצתו של שפיגל. הוא אינו מתרגש מן הניצחון, ונראה כי גם אילו היתה הקבוצה מפסידה, אי־אפשר היה לראות אצלו סימני התרגשות מיוחדים.

■ ■ ■

● בשבת, במישחק הראשון של ה־עונה, ניצחתם. זה משנה אם מנצחים או מפסידים דווקא בשבוע הראשון?

בטח שזה משנה.

● לך זה משנה?

לגביי יש מישחקים שאני לא מבסוט כשאני לא מנצח, ויש מישחקים שאני לא מנצח, ובכל זאת אני מבסוט.

● איך זה?

אם הקבוצה משחקת טוב, ובכל זאת לא מנצ־חים — זה לא אסון גדול.

● וניצחון בשבת הראשונה חשוב?

לדעתי, זה חשוב לשחקנים ולקהל. המיבחן של השחקנים החדשים הוא בשבת הראשונה, והם חושבים שאם מנצחים בשבת הזו אז זה בסדר, ואם לא מנצחים אז זה לא בסדר.

● חגגתם אחרי הניצחון?

בכלל לא. אני נגד חגיגות. כדורגל זה מיקצוע ולא אירוע חברתי. גם רואה־חשבון לא חוגג אח־רי שהוא עושה עבודה. עבודתו של שחקן הכדו־רגל היא לשחק ולנצח.

> **„כשאנחנו שיחקנו, היו לנו יותר הצלחות והבאנו יותר קהל למגרשים. אבל אז היו זמנים אחרים"**

● אתה חושב ששחקן כדורגל הוא כמו רואה־חשבון?

הוא כמו כל בעל מיקצוע חופשי.

● אבל לשחקן כדורגל יש אוהדים.

יש גם עורכי־דין שיש להם אוהדים ושכותבים עליהם בעיתונים. חוץ מזה, אני לא חושב שאו־הדים משפיעים ישירות על השחקן. השחקנים מתחסנים בפני העובדה הזו שיש אוהדים שצריך למצוא חן בעיניהם. זו התחסנות שבאה במשך השנים.

● אתה התחסנת?

אני מזמן מחוסן בפני שני דברים: אוהדים ועיתונאים.

אריה קנפר

שפיגל (מימין) במאמן הפועל־פ"ת (לידו: דרור ברנור)
„שחקן כדורגל זה כמו רואה־חשבון..."

● לא איכפת לך מה יגידו עליך?

אם אנשים רציניים אומרים, אז איכפת לי. אבל אם אלה אנשים לא רציניים, אז זה בכלל לא מזיז לי.

● ואם הקהל במיגרש צועק „בוז"?

זו זכותו, כל זמן שהוא קנה כרטיס. אבל אם הוא קיבל כרטיסים בחינם, אין לו זכות.

● והצעקות משפיעות עליך?

מעט מאוד.

● אתה איש קר?

אני יודע להפריד בין הדברים. לא לכל מה שאוהד מתוסכל צועק אני צריך לשים לב. אבל יש לי ביקורת עצמית, לדעת אם עשיתי את העבודה.

● ועשית אותה?

אני חושב שכן — עם כל הצוות של המאמ־נים שעושים עבודה יוצאת מן הכלל. ואני חסיד של עבודת־צוות.

● אבל כדורגל זה עניין של כוכבים.

גם של כוכבים.

● אתה היית כוכב.

כך אומרים. אין לזה השפעה על היכולת שלי או על הרצון שלי להעביר דברים לאחרים.

● זה לא נותן לך זכות לדרוש יותר מהשחקנים?

שום זכות. זה רק נותן לי יכולת להדגים דברים בצורה טובה יותר.

■ ■ ■

● אתה חושב שלמאמן שהיה פעם שחקן בעצמו יש יתרון על מאמנים אח־רים?

במיקצוע הזה, כדי להיות מאמן כדאי להיות שחקן, כי צריך לתת תחושה של מישהו שיודע מה בלב של השחקן. לכן זה גם מיקצוע מיוחד, כי הוא גם מישחק. אבל גם שחקן־תיאטרון זה מיקצוע מיוחד, שבו לא צריך להחתים שעון.

● אתה חושב שהשחקנים היו מס־תכלים עליך אחרת לולא היית שחקן לשעבר?

יכול להיות שכן. אני לא מקדיש מחשבה לשאלה איך מסתכלים עליי, אלא איך אני נראה בעיני עצמי.

● לא שואלים אותך על התקופה ש־בה שיחקת?

רובם יודעים שהייתי שחקן, וגם שדרור ברנור ומיקו בלו וירון עוז, שהם המאמנים של מכבי, היו שחקנים. כולנו היינו במכבי. אני, באופן אישי, חושב שזה רע לכדורגלנים של היום לחז־שוב מה היה פעם. אלו זמנים שונים ואיכויות שונות. וקשה להשוות, וגם לא כדאי.

שפיגל (כורע, שלישי מימין) בקבוצה הצרפתית
„אני מחוסן מזמן מפני שני דברים: אוהדים ועיתונאים!"

לא צריך לתת הרגשה שהיום השחקנים פחות טובים. הם יותר טובים, כי הם משחקים היום ואנחנו לא.

● אבל אתם הצלחתם יותר.

אני לא חושב. בנסיבות שהיו אז, הגענו להצ־לחות. אבל אני לא חושב שיש יותר בכדורגל. אנחנו הבאנו יותר קהל, אבל אז היו זמנים אח־רים. היום הכל יותר ממוסחר, והקהל צריך לבוא כדי שיהיה יותר כסף לשלם לשחקנים.

● הקהל לא אוהב את זה.

לא תמיד, והוא טועה. אבל כדורגל הפך לעבו־רה קשה, ושחקנים עובדים קשה יום־יום.

● יותר קשה ממה שאתם עבדתם?

בוודאי. אנחנו עבדנו שלוש פעמים בשבוע והם שש פעמים. בדור שלי רק התחלנו קצת להרוויח כסף.

אני זוכר תקופות ששחקנים עבדו והיו באים אחרי העבודה להתאמן. אני זוכר שחקן שהיה נהג־אוטובוס והיה מגיע לאימון באוטובוס שלו, אחרי שסיים את המישמרת.

● אז היו הישגים בינלאומיים גדולים יותר לנבחרת ישראל.

זה היה עניין של תיזמון. זה היה דור מסויים, במצב מסויים, והוכנה קבוצה מסויימת — ואז הם מיצו את עצמם עד המכסימום, ביחד עם המאמן. יש תקופות שהכל נדבק ביחד.

● עברו כבר המון שנים וזה לא קרה שוב.

זה יכול לקרות שוב בעוד שנה, או בעוד חמש שנים. אבל אין ספק שזה לא רק מזל, אלא גם עבודה. אבל זה קשה פה, כי יש כמה עיתונאים מתוסכלים שרוצים לעשות חשבון אחרי כל ש־בת.

● ירדו עליך?

עליי לא, אבל אם עושים חשבון טוב השבוע, אז בשבוע הבא זה יהיה רע, ואני לא רוצה שיכ־תבו.

■ ■ ■

● נראה שבתחום הספורט היחסים בין הספורטאים לבין העיתונות הדוקים יותר מאשר בתחומים אחרים.

זה לא תמיד טוב, ולפעמים יש חדירה לת־חומים שהם לאו דווקא קשורים לכדורגל.

יש עיתונאים שלא מפגינים ידע, אלא מחפ־שים כותרות. היה עיתונאי מתוסכל אחד, שהוא חבר של מאמן שרבתי איתו, שכתב שהשנה הוא מעמיד אותי במיבחן. אני שואל בצחוק: איך תלמיד יכול לבחון את רבו? במה? זה תיסכול שגובל במחלת־נפש.

● אני מבינה שזה בכל זאת מפריע לך.

אני פשוט צוחק על הדברים האלה. איך האנ־שים האלה מתיימרים לעזור לכדורגל הישראלי?

אני, למשל, הייתי עורך מחקר בקרב הנוער, ושואל למה הנוער לא מגיע לכדורגל.

● בשחקנים או בקהל?

בשחקנים.

● למה הם לא מגיעים?

כי עיתונאי מתוסכל עוסק במיבחנים, במקום לבדוק את הדברים האלה.

● העיתונאי המתוסכל אשם בכך ש־הנוער לא מגיע לכדורגל?

לא, אבל אם הוא יכתוב על הדברים האלה, אנשים יתעוררו. צריך לעורר דעת־קהל בנוש־אים האלה.

● כל הזמן מדברים על זה שהכדורגל הישראלי אינו מספיק טוב.

מדברים אבל לא חוקרים. אנחנו לא יכולים להשפיע על הממשלה ועל מישרד־החינוך. דעת־הקהל צריכה להשפיע.

● אבל בשנים האחרונות דווקא משקיעים כסף, ובכל זאת אין הצלחות גדולות.

כסף זה לא ערובה להצלחה. בשוק קיימת רמת שיווי־מישקל בין התשלום לשחקן לבין היכולת שלו. מי שיקבל יותר מדי כסף, יש ירידה ביכולת שלו. קשה לקבוע את הרמה. זה מיקצוע של מילחמה שבת־שבת על החיים ועל המוות.

> **„זכותו של הקהל לצעוק ולבקר את השחקנים, כי אלה אנשים שקנו כרטיסים בכסף. מי שלא קנה כרטיס אין לו זכות לדבר"**

● את העניין הזה של הכסף אתם — הדור שלכם — הכנסתם.

אנחנו גאים בזה שהתחילו לשלם לנו. אני לא חושב שצריך להקדיש עבודה בחינם. רוב התק־ציב בא ממכירת־כרטיסים, וכך צריך להיות, וצריך לקחת בחשבון כמה צופים באים וגם מה היכולת של האגודה, ולפי זה לשלם.

● אבל כמות הקהל במיגרשים יור־דת, וגובה הסכומים המשולמים לשח־קנים עולה.

אז צריך להוריד את הסכומים.

● **הם הגיעו כבר למימדים אבסורדיים.**

יש שמרוויחים בדיוק כמה שהם צריכים, יש כאלה שמרוויחים יותר ויש שמרוויחים פחות. יש חוסר־שיוויון מוחלט — וכך צריך להיות.

● **זה לא סוציאליסטי.**

לא, וזה לא צריך להיות.

■ ■ ■

● **הדור שלך שינה בכלל הרבה דברים בכדורגל הישראלי. אתם גם נמכרתם לשחק בחו״ל.**

> **„השבת הראשונה של העונה חשובה לשחקנים החדשים ולקהל, לא למאמנים"**

נכון.

● **זה הועיל?**

בטח שכן. קודם כל, התקדמנו מבחינה אישית. ראינו דברים שאנחנו מנסים להביא היום הנה, וזה בהחלט יכול לקדם.

● **היום בורחים הרבה כוכבים לחו״ל.**

זה לא נורא, אבל צריך לדאוג שאפשר יהיה להביא אחרים במקומם.

● **למה ששחקנים אירופיים יסכימו לבוא לשחק בישראל?**

באירופה יש הרבה שחקנים שנשארים ללא קבוצות. יש אנשים בגיל לפני פרישה שיכולים עוד לתת הרבה. אפשר להביא כדורגלנים טובים שלא יעלו יותר מדי כסף ויביאו דפוסים אחרים של מישחק.

● **לך הועילה הנסיעה?**

בהחלט.

● **ולקבוצה שהשארת כאן?**

גם להם זה הועיל, כי גילו שחקנים אחרים אחריי. אולי לפני כן תפסתי מקומם של צעירים?

● **לא היו לך התלבטויות?**

לא, בנושא הזה בכלל לא.

● **קשה לשחק בחו״ל?**

קשה מאוד, אבל שווה. גם פה קשה לשחק.

● **אבל פה זה הבית.**

אבל לא כל החיים זה הבית, צריך ללמוד גם מאחרים.

● **היית כוכב בחו״ל?**

זו שאלה לא חשובה, למרות שמסביבי אמרו שכן. להגיד שאני שלם עם זה? לא. יכולתי להיות יותר טוב אילו הייתי נוסע יותר צעיר ולא הייתי נפצע, אז הייתי עושה קריירה הרבה יותר טובה. עשיתי קריירה טובה, אבל אולי לא מספיק.

■ ■ ■

● **באיזה גיל צריך להתחיל לשחק כדורגל?**

בגיל שמרגישים. גיל 10 צריך להתחיל בקבוצה מסודרת.

● **אתה התחלת קודם?**

בן 10. כדורגל זה מישחק של הרחוב, וצריך להתחיל לשחק בגיל שאפשר לשחק ברחוב. אבל לא להיכנס למיסגרת קבוצתית לפני גיל 10.

● **אתה רצית לשחק כדורגל?**

בהחלט.

● **בגלל אבא שלך?**

אני רציתי.

● **אביך דחף אותך?**

זה היה קיים בבית. נראה שזה היה מובן מאליו.

> **„היום הכדורגל מאוד ממוסחר, והקהל צריך לבוא כדי שיהיה יותר כסף לשלם לשחקנים"**

● **היה רגע בקריירה שלך שרצית לזרוק את הכדורגל?**

אף פעם לא.

● **רצית פעם להחליף מיקצוע?**

אף פעם לא.

● **זה מיקצוע קשה?**

קשה מאוד.

● **זה גם כואב לפעמים, פיסית.**

אבל יש הנאה עילאית כשההצלחה באה, כשאתה משחק טוב ומבקיע שער, זו הנאה שאי־אפשר לתאר אותה.

● **אבל גם הנפילה, אם לא מצליחים, היא גדולה מאוד.**

בוודאי.

● **אתה מאמן את הבן שלך?**

מדי פעם. פחות ממה שאימנו אותי.

● **למה?**

כי היום אין מספיק זמן וגם לו אין מספיק זמן עם הלימודים.

● **הוא רוצה להיות שחקן?**

כן, הוא משחק בהפועל פתח־תיקווה.

● **למה שם?**

זה מצא חן בעיניו, אז בינתיים הוא שם.

● **הוא יהיה שחקן?**

אני חושב שכן, אבל קשה להגיד.

● **יש לו מחוייבות מהבית?**

כלפיי אין לו שום מחוייבות בכיוון הזה.

● **לא תתאכזב אם הוא לא יהיה שחקן?**

בכלל לא, אני נותן לו בחירה חופשית.

● **זה לא קצת מוזר שהוא כבר דור שלישי לשחקני כדורגל?**

זה טיבעי. אני מכיר אנשים שהבנים שלהם ובני הבנים עורכי־דין.

■ ■ ■

● **בשבת הבאה אתם משחקים נגד בית״ר ירושלים. מה יהיה?**

יהיה טוב. מכל הדברים שאני יודע לעשות, אני לא יודע דבר אחד וזה להתנבא. אבל זה הכיף, תמיד מגלים משהו חדש.

● **יש תחרות סמויה בינך לבין מרטלה שפיגלר, שמאמן את בית״ר ירושלים?**

בכלל לא. יש תחרות בין השחקנים שלנו לשלהם, לא בין המאמנים.

● **אבל אם מפסידים מאשימים את המאמן.**

אז מה?

● **ואין לו חלק בזה?**

המאמן אחראי, אבל לא אשם. אם הוא עשה את העבודה, הוא לא אשם. אני ראיתי שחקנים גדולים שעושים טעויות של תינוקות. אז גם זו אשמת המאמן?

> **„המישחק שלנו בשבוע הבא נגד בית״ר ירושלים הוא מישחק בין השחקנים, ולא בין המאמנים"**

● **מוטלה מאמן טוב?**

בהחלט.

● **אתה מאחל לו הצלחה?**

תמיד, אבל לא במישחק של שבת.

● **למה, כי זה יהיה על חשבונך?**

אני חושב שכשמשחקים רוצים לנצח, ותמיד חונכנו כך, וכך אני רוצה שיהיה גם בשבת. אז אני לא יכול לאחל לו הצלחה.

● **אתם תמיד קשורים יחד.**

זה מכובד מאוד. עברנו יחד תקופה ארוכה וקושרים אותנו יחד.

● **לאמן את בית״ר ירושלים זה יותר מכובד מאשר את מכבי תל־אביב?**

אין בזה כבוד.

● **אבל בית״ר היא האלופה של השנה שעברה.**

כל קבוצה לאמן זה כבוד. יש קבוצות שהן יותר בתיקשורת ויש שהן פחות. בית״ר היתה אלופה והיא קבוצה מדוברת.

● **רצית לאמן אותם?**

הפסקתי לדבר על דברים שהיום הם לא מציאותיים. זה לא רלוונטי. אני רוצה את מכבי.

● **בית״ר שונה מהקבוצות האחרות?**

אני לא מכיר אותם.

● **אבל אתה קורא עיתונים?**

לפעמים.

■ ■ ■

● **תוך כדי עשיית קריירה בכדורגל הספקת גם ללמוד באוניברסיטה, למה?**

זה עיניין אותי. חשבתי שאני רוצה לעשות את זה אז עשיתי.

● **זה נדיר ששחקן כדורגל לומד באוניברסיטה.**

שפיגל עם אשתו מרגלית, בתו אלינור ובנו ירון
„הבן שלי בא איתי לכל המישחקים. את אשתי זה לא מעניין!"

אולי, כי הכדורגלנים לא חושבים שזה מעניין. המישחק דורש זמן בדיוק בשעות שאתה צריך ללמוד. זה לא כמו כדורסל, שמתאמנים ומשחקים בערב. בכדורגל זה יותר קשה.

● **אנשי הכדורגל הם פחות משכילים?**

זו שטות.

● **אבל שחקן כדורגל, שהוא גם בוגר אוניברסיטה, זו תופעה יוצאת־דופן.**

לא. הכדורגל זה מישחק של חכמים, כך שטיפשים לא יכולים להגיע אליו. כדורגל דורש אינטליגנציה מפותחת, צריך קשר בין הראש לרגליים. אני מכיר כמה מטומטמים שלמדו באוניברסיטה ומשחקים בענפי ספורט אחרים, אז שלא יעשו הצגות.

● **עד מתי תמשיך לאמן?**

עד שיימאס לי.

● **יש גיל פרישה למאמן?**

כמו בכל דבר.

● **מה הוא?**

כשבן־אדם מרגיש שנמאס לו.

● **אז מה תעשה אחרי שתפסיק לאמן?**

אני אלך להיות שוטר. אני יודע מה אעשה? אני לא חושב על זה. אני אעשה מה שיבוא לי.

● **זה יהיה קשור בכדורגל?**

אני חושב שכן, אבל יש לי גם עסקים, כך שיש לי מה לעשות.

● **אתה הכי אוהב להתעסק בכדורגל?**

בהחלט.

● **לשחק או לנהל?**

אני לא יכול יותר לשחק, אבל אני אוהב להתעסק בכדורגל.

● **אתה בעצמך מתאמן?**

מעט.

● **אתה עושה ספורט?**

מעט מאוד, בהשוואה למה שעשיתי. היום אני לא בפעילות, אבל גם כי אין לי זמן.

● **אתה שומר דיאטה?**

משתדל לא להשתולל, ומשתדל לעשות ספורט מדי פעם. שיחקתי פעם טניס, וגם את זה הפסקתי מחוסר זמן.

● **זה לא מוזר לאדם שכל חייו קשורים בספורט?**

אני כל יום על המיגרש בביגדי־ספורט.

● **מתי אתם מתאמנים?**

כל יום אחרי הצהריים ולפעמים גם בבוקר.

> **„במיקצוע הכדורגל עדיף מאמן שהיה פעם שחקן, כי הוא יכול לתת תחושה של מישהו שיודע מה בלב של השחקן"**

● **אז המישרד זו הפרנסה והכדורגל זה הכיף?**

שניהם פרנסה ושניהם כיף.

● **המישפחה באה למישחקים?**

הבן.

● **ואשתך?**

לא, היא לא רוצה, זה לא מעניין אותה. כששיחקתי בצרפת, היא היתה מגיעה לעיתים נדירות.

● **היית רוצה להיות מאמן של נבחרת־ישראל?**

תלוי באיזה תנאים.

● **אין לך שאיפה כזאת?**

יש לי שאיפה גדולה להצליח במה שאני עושה ולעשות אותו טוב. ואחר־כך — כל דבר בעיתו.

הפרס הראשון ב"חישגד אלפא"

20 מכוניות אלפא ספיידר

זה קורה כאן ועכשיו. על קו הזינוק, 20 מכוניות שטרם ראית כמותן: אלפא ספיידר ספורט. אתה יכול להיות אחד הנהגים המאושרים שיזכו במכונית החלומית של אלפא רומיאו. הפרס כולל רדיו טייפ, בטוח ומיכל דלק מלא. למקומות... היכון... גרד חיש גד והאלפא ספיידר ביד. בחמישה ש"ח בלבד. סך כל הפרסים בחיש גד אלפא 13,600,000 ביניהם 20 מכוניות, 40 פרסים של 10,000 ש"ח כ"א ומאות אלפי פרסים נוספים.

הכי משתלם. בלי לשלם.

יחידת הפרסום

... וגם חיש גד דומינו.
במקביל למשחק חיש גד אלפא תוכל להמשיך לנסות את מזלך גם בחיש גד דומינו. נסית והצלחת? גרדת 50,000 ש"ח על המקום.

חישגד- הכי משתלם לגרד אלפא ספיידר.

מפעל הפיס

מרים בנימיני

מזל החודש: בתולה

האם אתם מכירים את בני זוגכם, או שרק נדמה לכם שהם מוכרים לכם? להלן מיבחן בזק שחובר על־ידי האסטרולוגית הבריטית טרי קינג. ענו בכנות על השאלות ורישמו ליד כל תשובה את הנקודות: 3 ל־כן; 2 – לפעמים; 1 – לא.

● האם אתה מכיר את האשה שלצידך, בת מזל בתולה?

כשאתם אוכלים בחוץ והסכו"ם מלוכלך היא תחזיר אותו מייד למלצר.

היא חייבת לחוש ביטחון כלכלי.

היא תסרב להתעלס אתך, אם כרגע חזרת מתיקון המכונית או עבודה מלוכלכת אחרת, ואתה מלוכלך ומזיע.

היא נודניקית.

היא ביקורתית.

היא חושבת שהמתירנות חוגגת.

היא קצת היפוכונדרית.

ארון התרופות שלה עמוס מדי.

היא מעצבנת אותך במינהגה לפצל שערותיה.

היא דאגנית.

היא תרגיש לא בנוח לעשות אהבה במיטה שאינה מוצעת כהלכה.

תוכל להביא אותה אם תרצה להתעלס איתה על הריצפה.

היא נוטה לחשוב שרוב האנשים טיפשים.

יש לה אלרגיות מיוחדות.

היא תסרב להתעלס איתך אם לא התקלחת.

יש לה לשון חותכת וחדה.

היא מאורגנת היטב.

● 20 — 30 נקודות:

לא יתכן שנמצאת בחברה בת בתולה אמיתית – ואם כן, איך ייתכן שלמדת כל־כך מעט אודותיה? בעיניה אתה בפירוש טיפש גמור, ואם כך היא לא תתייחס אליך ולא תסכים ללכת איתך. אפשר רק לשער שאתם מכירים זמן קצר, או שהיא אינה אופיינית למזלה. אם זה נכון, כדאי שתתעניין אם אינה מושפעת ממזלות תאומים וקשת – היא הרבה יותר קלה מבת בתולה טיפוסית, לכן חייבות להיות לה השפעות חזקות ממזלות אחרים.

● 31 — 50 נקודות:

נראה שיש לך עניין עם בת מזל בתולה המאפיינת היטב את מזלה ועושה זאת בצורה חיובית. יש בה רק מעט מאוד מהמיגרעות של מזל זה. אתה מכיר אותה טוב יחסית, דבר שהיא מעריכה ללא ספק. נראה שאתה מקבל את החסרונות שבכל זאת מצויים בה. אם הכרת אותה רק עכשיו, הקשר ביניכם נראה מבטיח.

● 51 — 60 נקודות:

מצבים קיצוניים לרוב אינם טובים, ולמרבה הצער נראה שלבתולה שלך יש יותר מהחסרונות המאפיינים את המזל. אם אתה מכיר אותה כל־כך טוב, יש כנראה משהו מזוכיסטי באישיות שלך. אולי גם אתה מזל בתולה. צריך אומץ לב ואפילו התייחסות קלילה לחיים כדי להסתדר עם אחת כמותה.

● את מכירה את הגבר שלך, בן מזל בתולה?

הוא מרגיש שהוא חסר מזל במיקצוע.

יש לו מודעות חזקה לכושר גופני.

הוא מעדיף להיות הוא־עצמו מאשר דמות כמו ג'יימס בונד.

הוא חושב שעושים יותר מדי מהומה סביב המין.

הוא מתרגז בגלל עניינים פעוטים.

הוא זהיר ביחסו לכסף.

הוא סובל מפריחות בעור.

הוא יכול לחיות בלי מין אפילו חודש.

הוא מאבד עניין במין כששיערך אינו חפוף.

זה יביך אותך אם תבכי בנוכחותו בגלל סרט או ספר מרגש ומזיל דמעות.

הוא זקוק לחבר ממין זכר לידו.

אם תהיי תחת השפעת אלכהול ותשטתי ליד חבריו, האם הוא ירגיש צורך להתנצל בפניהם?

הוא מתעב בגדים זרוקים או כאלה המסמלים את האופנה האחרונה?

הוא יבטל ערב עם חברים, אם ירגיש לפתע בסימניה הראשונים של הצטננות.

אפשר לסמוך על נאמנותו.

הוא מבקר יותר מאשר משבח.

הומוסכסואלים מביכים אותו.

הוא קצת הגייני מדי במישחקי־המין.

הוא תופס בן־רגע חסרונות ושגיאות של אחרים.

הוא מתקלח כל פעם לפני שהוא נכנס איתך למיטה.

● 20 — 30 נקודות:

קשה להאמין או לתאר שמישהי תהיה עד כדי כך חסרת אבחנה, במיוחד אם היא קשורה לבן מזל בתולה. אפשרי כמובן שהוא לא בתולה טיפוסי, ומשפיעים עליו גורמים אחרים. אם קשה להבין אותו, כדאי שתתייחסי למזלות המים שמהם הוא מושפע – כנראה אלה סרטן, עקרב או דגים.

● 31 — 50 נקודות:

נראה שאת קשורה לאחד הטיפוסים היותר נחמדים במזל בתולה, ואת מכירה אותו היטב. ביניכם שוררת קירבה והבנה. אם יחסיכם לא על בסיס קבוע, סביר להניח שתגיעו למיסגרת קבועה בקרוב.

● 51 — 60 נקודות:

מובן שאת בטוחה שהוא נאמן לך – מי עוד יוכל להסתדר איתו ויסכים ללכת איתו? בוודאי קשה למצוא אחת כזו. נראה שאת חסרת מזל מפני שנקשרת אל אחד הטיפוסים היותר שליליים של המזל. למרות שאת יודעת זאת, את בכל זאת נשארת איתו. את בטוחה שאת יודעת מה את עושה? חיים הרי רק פעם אחת – האם את מסכימה להיות כל־כך אומללה בחיים אלה?

במקום העבודה אתם נתקלים בחוסר הבנה לתוכניותיכם או רצונותיכם. אפילו אם הובטח לכם דבר מה יתכן שעכשיו לא יקיימו אותו ולא ירגישו צורך להסביר את עצמם או להתנצל. ההרגשה היא שבכל מקום עוצרים אתכם ולא נותנים להתקדם בקצב שלכם, שהוא, כתמיד, מהיר. התיסכול שנגרם לכם מביא אתכם להתפרצויות על הסביבה, אך משפיע על הבריאות. עליכם לגשת לרופא או לבדיקות.

* * *

רביעי וחמישי יהיו די מעייפים, עליכם למלא התחייבויות לידידים או קרובים, אלו קשורות בבריאותם המעורערת או בבעיה אחרת הלוחצת עליהם. התקופה הנוכחית הרבה יותר נעימה, אתם מושכים את בני המין השני ובאותו זמן מתקשים להחליט מי הוא בן הזוג המועדף על ידכם. מה שברור הוא, שברגע קצת נמאס מבן הזוג הקבוע והפיצויים שמסביבכם עוד מעודדים אתכם להתנסות בהרפתקה סוערת ומרגשת. בענייני כספים עדיין קשה, נסו לחסוך.

* * *

ענייני מגורים מעסיקים אתכם עכשיו, יש צורך לשפר את תנאי המגורים או לייפות את המקום, ברור שמשהו חייב להשתנות. בני מישפחה עדיין זקוקים לעזרתכם, דווקא המבוגרים אינם בריאים ואתם תצטרכו לטפל בהם ולעזור. ה־11 עד ה־13 מאוד מעייפים, אתם עלולים לא להרגיש טוב, בעיה בריאותית דורשת התייחסות וטיפול. אתם נוטים להתערב בבעיות של אחרים וזה עלול לעורר חרטה.

אתם מוקפים בחברים, מכרים שכנים וקרובים, לא נותנים לכם להסתגר או להתרחק, עכשיו תוכלו לפתח יחסים עם אלה שיכולים לעזור לכם לקדם את הקריירה שלכם. במשך כל השנה אתם עוזרים לכל מי שפונה אליכם. הגיע הזמן שתיעזרו מעט באחרים, אי אפשר לבנות הכל ללא עזרה. בנסיעות כדאי שתהיו זהירים, נטיה להיפגע קיימת מה־13 עד ל־15 בחודש, אך בין כה וכה אותם ימים נראים מעייפים. ברומאנטיקה היכרויות חדשות.

* * *

ענייני כספים חייבים להדאיג אתכם, שוב אתם נסחפים או נגררים להוציא כספים כמעט ללא חשבון. יתכן שכל האריות היו צריכים להיות ילדיו של רוטשילד, אך עד שזה יקרה חייבים לעצור בזמן. בחצי השנה הבאה צפויים עדיין קשיים כלכליים ולא כדאי להוסיף עליהם. ילדים להורים בני אריה צריכים יותר השגחה. נסיעה לחו"ל או קשרים עם אנשים השוהים שם גורמת לכם לעוגמת נפש והרבה דאגה.

* * *

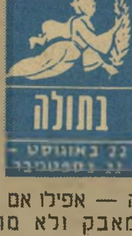

גם השבוע הבא אינו מפנק אתכם, קשה מאוד להתמודד עם כל הבעיות. ושוב חוזרת ומציקה אותה בעיה המאפיינת את הזמן האחרון — הבריאות. עם הבריאות שלכם או של קרובי מישפחה משהו אינו בסדר, והבעיה מסובבת ומדאיגה ואי אפשר לפתור אותה בזמן קצר. ה־13 עד ה־15 בחודש יהיו קשים מאוד מהבחינה הזו. יש לכם מאבק פרטי במקום העבודה — אפילו אם האחרים נבונים, אתם יוצאים למאבק ולא מוותרים על עקרונותיכם.

הלחץ בעבודה מכביד עליכם ומדכא, אתם מתייחסים בכבדות וברצינות גדולה מדי לכל בעיה קטנה שבזמן אחר הייתם בקושי מתייחסים אליה. כדאי שתזכרו שזוהי תקופה קשה, מדכאת ומחלישה. אין לכם כוחות להתמודד עם העבודה, עם החיים האישיים ועם האנשים שמצפים מכם לפתור את בעיותיהם. כרגע את נוטים להיות מדוכאים והבריאות אינה טובה – זה מביא להתפרצויות שאינן אופייניות לכם.

* * *

אתם חשים הרבה יותר טוב מאשר בחודשים האחרונים. בעבודה מרוצים מכם, אתם מוצאים דרכים מקוריות לפתור בעיות המתעוררות שם, והפעם יש לכם תומכים. אינכם לבד, ידידים מן העבר שבים לתפוס מקום בחייכם ומכרים חדשים מעוניינים בחברתכם. ובכל זאת קיימת סכנה מחשמל או ממכשירים חשמליים, זה נראה בעיקר בין ה־13 ל־15 בחודש, שאז אתם עלולים לסבול מבעיה בריאותית, שתחלוף. מבחינה כספית זהו זמן קשה — כדאי לחסוך.

* * *

ה־9 וה־10 בחודש יהיו מפתיעים מכל הבחינות. פגישה מיקרית או שיחת טלפון מפתיעה יעוררו התלהבות והמון ציפיות, כל זה טוב לזמן קצר וכדאי לשמור על פרופורציות. פחות נוח בין ה־11 ל־13 בחודש, יתכן שלא תרגישו טוב או שתצטרכו לטפל במישהו אחר שאינו חש בריא. בעבודה עליכם להיאבק על דיעותיכם, יש מי שחותר תחתיכם. עליכם לומר כל מה שהצטבר, זה עשוי לקדם את המטרות.

הצעות עבודה עשויות להגיע בתקופה זו, אל תחששו, כדאי להיענות בחיוב ולהופיע בביטחון לכל מקום שבו יהיה עליכם להתראיין. תחום חדש מושך אתכם, ובקרוב תצטרכו להקדיש זמן כדי להשתלם ולהתמחות בשטח המושך אתכם. חשוב שתופיעו כיודעי דבר, זהו כתמיד כרטיס הביקור שלכם. ב־11 וב־12 בחודש צפויה הפתעה נעימה, ה־13 עד ה־15 מראים על בעיות עם קינאתם של ידידים לשעבר, כדאי שתהיו זהירים מאוד.

* * *

מצב הרוח ממשיך להיות כבד ודי מדכא. אין מרץ לכלום. כל מה שגורם תמיד שימחה ומעורר אתכם, כרגע רדום ועייף. צריך להשלים עם התקופה בקרוב, זו תחלוף ויהיה שוב קל יותר. לא כדאי שתעמיסו על עצמכם יותר מדי, זה עלול לפגוע בבריאותכם. בתחום הרומאנטי אתם די מתוסכלים, מה שמושך אתכם גם דוחה אתכם בעת ובעונה אחת – מצב מוזר, אך מתאים מאוד למוזרויות שבאישיותכם.

* * *

הפתעה נעימה צפויה ב־9 או ב־10 בחודש. סכום כסף או מתנה נהדרת ישפרו מאוד את ההרגשה. נסיעה או מיפגש שנקבע מצריכים תיכנון זהיר, גם בנסיעות לא תוכלו לסמוך על בני הזוג או השותפים — אלה מסכנים אתכם, עדיף שתנהגו בעצמכם. הימים היותר קשים הם מה־13 עד ל־15 בחודש — אתם עומדים להסתכסך עם בני מישפחה או בני הזוג. בתחום הרומאנטי אתם קוצרים הצלחות, למרות הקשיים אתם משיגים את רצונותיכם, אם כי רק אחרי מאבק.

לעדיה יש שוטר צמוד

איך שבן־אדם יכול לשנות את דעתו על מוסד מסויים בן רגע!

אתם זוכרים את **עדיה מאירצ׳וק** היפה, שהיו לה כל מיני צרות מהמישטרה, ולכן המילים השנואות עליה ביותר היו מישטרה, שוטרים, קצינים, חקירות, בתי־מעצר, מישפטים וכו׳.

עכשיו זה נגמר. כשהיא אומרת היום „קצין" או „מישטרה", היא אומרת את זה בעיניים חצי־עצומות, בחיוך מלאכי ובשפתיים קצת פשוקות.

לכל זה אחראי קצין־מישטרה יפה־תואר בשם **איציק טליו**, שיש לו שני פלאפלים על הכתף ואהבה גדולה לעדיה בלב שלו.

עדיה מאירצ׳וק
שני פלאפלים

לא רוצים את צ׳יצ׳ולינה!

אתם יודעים שחברת הפרלמנט האיטלקי, הגברת **אילונה סטאלר**, הידועה בכינוי „צ׳יצ׳ולינה", היא קתולית. אתם גם יודעים בוודאי, שהקתולים מה שיש להם בראש זה לבקר פעם בחיים במקומות הקדושים לנצרות, כלומר בבית־לחם, שם נולד ישוע, בנצרת, בכינרת, ובעוד אי־אלה מקומות שבהם הסתובב ישוע הנוצרי כשעוד היה יהודי וגם אחר־כך.

עכשיו תארו לעצמכם מה היה קורה אילו חברת־הפרלמנט צ׳יצ׳ולינה היתה מודיעה לשילטונות ישראל שהיא רוצה לבוא לבקר כאן.

שניים־שלושה חברי־כנסת חייבים לחכות לה ליד המטוס? חייבים! מישהו ממישרד־הדתות חייב ללוות אותה למקומות הקדושים? חייב! השגריר האיטלקי בישראל יצטרך לעשות לה איזה ארוחת־ערב מפוארת, ולהזמין אישי־ציבור ישראליים? צריך! כמה חברות־כנסת, ממין נקבה, יצטרכו להיפגש איתה? כמובן! איזה 100 אלף גברים ישראליים ירצו לראות אותה מקרוב? ירצו, ועוד איך! כמה מאות נשים ישראליות ירצו לשנוא אותה מקרוב? אר־אה! כמה מאות חסידים לבושי־שחורים ישתוקקו להפגין נגדה? מה זה ישתוקקו! כמה עשרות פמיניסטיות ירצו לצרוח עליה שהיא מוכרת את גופה? מה זה צריחות! כמה מאות עיתונאים יעוטו עליה כדי לצלם אותה ולדווח על כל גרפס שהיא תעשה? ועוד איך!

תגידו, אז למה אנחנו צריכים אותה פה? שלא תבוא הנה בכלל! צרות היא תביא לנו הנה. לא רוצים את צ׳יצ׳ולינה! לא רוצים את צ׳יצ׳ולינה!

די לנו בכתבת־ענק על ערוותה של חברת־הפרלמנט, שהופיעה בירחון פנטהאוז, בליוויית שורה ארוכה של תצלומים מרהיבים של הפוליטיקאית בתנוחות גינקולוגיות, בשעת־מישגל וכו׳ וכו׳.

צ׳יצ׳ולינה ב„פנטהאוז"
תפילת־מחאה ליד הכותל

השדכנית

ביום החמישי תיערך בהילטון חתונתם של מלכת־היופי לשעבר, **דנה וקסלר**, עם חברה מזה שנתיים, **איציק ספקטור**.

כמו בכל החתונות, כולם יהיו מאושרים. הכלה תהיה מאושרת, החתן יהיה מאושר, הורי החתן, הורי הכלה, כל החברים, כל הקרובים.

אבל בחתונה הזאת, נדמה לי שאחת מן המאושרות ביותר תהיה דווקא השדכנית. היא אומנם לא שדכנית מיקצועית, אבל בקצב הזה היא עוד תשיג אפילו את **הלנה עם־רם**.

פינצ׳י מור היפה פשוט מכירה את כל היפים והיפות של מדינת־ישראל, וכולם באים אליה הביתה לשתות ספל־קפה ולאכול חתיכת־עוגה. אז בין ביס לביס, פינצ׳י מספרת לבחורות על איזה צעיר מקסים שהיא מכירה, ולבחורים היא מספרת על בחורה יפהפיה ועדינה שהיא מכירה.

כך קשרה כבר תישעה שידוכים נהדרים, ודנה ואיציק הם הזיווג התשיעי שלה.

בין הזוגות שפינצ׳י הכניסה לחופה מצויים **אורה ושימעון שטרן, שירי ודן אורן, ליאורה ויואב דורון, דורית ואבי ביבאס, זאביק ודיאנה סוקולובסקי, עדנה ושימעון שוורץ**, וגם **אבי ועירית יודקובסקי**, אבל עליהם לא מדברים, כי הם מקלקלים לפינצ׳י את העסק. הם התגרשו.

עדיין לא ברור איזה חתונה תהיה לדנה ולאיציק ספקטור. היום קשה לעשות חתונה מיוחדת, כי כל החתנים והכלות מתחרים על המיוחדות. רק בשבוע שעבר נערכה במלון דן אכדיה חתונה שבה נחתו החתן והכלה במסוק ברחבה, ממש אל מתחת לחופה.

דנה וכסלר עם פינצ׳י מור
זיווג תשיעי במיספר

רופא לשיברון־לב

הזמן הוא הרופא הטוב ביותר. כל אחד יגיד לכם את זה, אפילו רופאים.

לפני שנים הגיעה לתל־אביב בחורה צעירה ונאה בשם **עדי סגל**, בתו של פסיכולוג ידוע מחיפה. כשהגיעה לתל־אביב, היא חיפשה עבודה ומצאה אותה בסופרפארם. יחד עם העבודה היא מצאה גם את הבעלים הצעיר של הסופרפארם, **ליאון קופלר**.

עדי עבדה בבוקר עם ליאון, ובערב הם גילו זה את זה והתפתח ביניהם רומאן יפה. במשך זמן־מה הם היו ביחד, ולכולם היה ברור שעוד מעט הם יתחתנו. עד שיום אחד הכיר ליאון קופלר את **עירית שטראוס**, בתו של **מיכאל שטראוס** מהגלידות והגבינות, ולפני שעדי הספיקה להבין מה קורה, התאהב ליאון בעירית ונשא אותה לאשה.

אומרים לי שעדי היתה שבורה לגמרי. אבל בחורה כמוה אינה מראה לסביבה את הצרות שלה, ולכן החליטה להפריד בין הבעיות האישיות שלה לבין הקריירה המיקצועית, והמשיכה לעבוד בסופרפארם כאילו כלום לא קרה.

זמן רב היא לא יצאה עם שום גבר, ואת כל זמנה הקדישה לעבודה. בסופרפארם דווקא העריכו את זה מאוד, וכל הזמן העלו אותה בדרגה ועשו ממנה מנהלת עוד יותר גדולה.

לפני כמה חודשים שמעתי שעדי הכירה רופא צעיר, והתחילה לצאת איתו. לא כתבתי על זה כלום, כי פחדתי מעין רעה. עכשיו כבר מותר לגלות: החתונה של עדי סגל והרופא־האורטופד **יצחק קורן** תיערך ב־16 בחודש. שיהיה במזל.

תאומות מאושרות

היו להן דווקא כמה שנים־קלות, לשתי התאומות **טובה כרמון** **ואורה זיטנר**.

טובה כרמון היתה נשואה ל**דן כרמון**, שהתפרסם בזה שהוא עשה כל מיני אסטים ושאר פגישות בלתי־ברורות לאנשים שחיפשו את עצמם ואחר־כך לא מצאו כלום, ולבסוף חזר בתשובה.

לטובה ודן נולדה בת אחת, ואחר־כך הנישואין שלהם התקלקלו, ואפילו האסט לא עזר, והם נפרדו.

טובה גידלה את בתה ועבדה בצריבת־זכוכית. בין העבודה לגידול הילדה היא היתה הולכת לבקר את אחותה, הזמרת אורה זיטנר, שהיתה נשואה לקצין־מישטרה ולהם ילדים. כשהתקלקלו הנישואין של אורה זיטנר, התעצבה אחותה טובה מאוד.

טובה כרמון
מתחתנת

אורה זיטנר
בפאריס

אורה זיטנר קמה באחד הימים ועזבה את בעלה. היא השאירה לו את הילדים, אבל באה לבקר אותם בכל יום ולבשל להם ארוחה חמה. היו דיבורים על גט, והיו דיבורים על שלום־בית, אבל עד שהוחלט מה לעשות נהרג הבעל בתאונת־דרכים מחרידה.

עברו כמה חודשים. התאומות תמכו אחת בשניה ועזרו זו לזו להתאושש.

עברו עוד כמה חודשים, והחלטתי לברר מה קורה לשתי האחיות האוהבות. מסתבר שנזכרתי לברר בדיוק בזמן. בשבוע הבא תתחתן טובה כרמון עם מהנדס יפה־תואר בשם **אריאל פריבס**. טובה ואריאל הכירו זה את זה באכזיב, ומאז לא נפרדו.

ואורה? אורה נמצאת בצרפת, יחד עם חברה־לחיים **דויד ברגמן**. האיש התאלמן מאשתו. אורה הלכה לנחם אותו, ומאז הם ביחד.

שתי האחיות מאושרות כמו שלא היו כבר מזמן. וכשכל אחת מהן מאושרת, מאושרת השניה כפליים.

ידידות

לפני שלושה חודשים סיפרתי לכם איך ירדה **גילה לוי** בבוקר לחניון ביתה, כדי לקחת את המכונית שלה, ושם היא פגשה את **אפי ארזי**, שגם הוא ירד לחניון ביתו כדי לקחת את המכונית שלו. איך שניהם התחילו לדבר וקבעו להמשיך את השיחה בערב, ואיך אחרי כמה ימים הם כבר לא נפרדו, לא בחניון וגם לא בבית, וכמובן שלא בערבים, שהם מבלים ביחד.

אחר־כך אמרו לי כל מיני אנשים שאני הגזמתי, ושאין רומאן בין שניהם, ושזו סתם ידידות. אבל

גילה לוי
עם אפי ארזי ועם אמא

אני ידעתי שהאנשים לא יודעים על מה הם מדברים.

ממש בימים אלה חזרו מיוון אפי ארזי, גילה לוי, אחיו של אפי וגם אמא שלו. כל הרביעיה הזאת בילתה שבועיים של חופש ביוון החמה. נו, זה נראה לכם כמו ידידות? ידידים לא לוקחים את הידידות שלהם ביחד עם האמא שלהם לחופשות בחו"ל. באף שלי אני מרגישה שעוד מעט אפי וגילה יתחתנו, ואז החברים יגידו שהם התחתנו מרוב ידידות.

נסיכת הכתר

השבוע נולדה בלונדון היורשת הקטנה ל־שתיים מהמישפחות העשירות והידועות ביותר בארץ, פלטק־פורר. מישקלה 3.26 קילו ושמה **לאונרדה**. היא נקראה כך על שם דודתה, שנהרגה בצורה טראגית.

הוריה של הקטנה, **רוני פורר** **ורונית פלטק**, קיבלו את הבית היקר ביותר בארץ, במ־חיר של מיליון וחצי דולר — הבית של השגריר הקובאי בהרצליה, על חוף־הים. הם נישאו באחת החתונות המפוארות ביותר, שאליה הגיעו אנשי־אצולה מקצווי תבל.

איך יחגגו את לידתה? אחרי החגים, במסיבה ענקית שתיערך בארץ.

רוני פורר
בבית השגריר הקובאי

בכל זאת יש בו משהו

"כשמכירים לך מישהו ברחוב ואומרים לך "תכירו, זה אבא של... "סימן שהבן־אדם לא שווה הרבה בזכות עצמו.

ככה יצא לי להכיר את **אנדרי קלצ'ינסקי**, שהוא האבא של **שרון קלצ'ינסקי** **וסמדר קלצ'ינסקי**, שחלק מהחשיבות שלה בא לה מ**אסי דיין**, שהיה נשוי איתה איזה עשר דקות.

זה נכון שאנדרי קלצ'ינסקי התפרסם עוד לפני שתי בנותיו היפות, אבל בעצם כל אחד יכול להתפרסם אם הוא מודיע לעיתונות שהוא הולך לשרוף את השגרירות הגרמנית.

אמרו עליו גם שהוא צייר, אבל לא פגשתי הרבה אנשים שראו את הציורים שלו.

בקיצור, אני ורבים אחרים, חשבנו שקלצ'ינ־סקי האב הוא שורף־שגרירויות ואבא של יפה־פיות. אבל מסתבר שבכל זאת יש בו משהו. אומנם לא כל אחד רואה את זה, אבל בחורות צעירות מאוד־מאוד רואות. אחרת איך אפשר להסביר שקלצ'ינסקי, שאיננו בדיוק **פול ניומן** ואפילו לא **רוברט רדפורד**, וגם איננו **אל־ברט איינשטיין** או **פול גטי**, מצליח תמיד להיות החבר הפרטי של איזה צעירה בת 20 עד 25.

לפני שנה הוא פגש בצעירה יפה בשם **ריקה**, ואחרי רומאן של שבועיים הוא הודיע לכל העולם שהוא מתחתן איתה, והיא הודיעה לכל העולם שעד שפגשה אותו היתה בתולה. אחד העיתונים הקדיש שני עמודים לחתונה ול־בתולין, אבל אחרי זמן־מה הסתבר שהבתולה לא היתה כל־כך בתולה, וגם החתונה לא היתה בדיוק חתונה כדת משה וישראל, ובאמת אחרי זמן לא רב נפרדה החבילה.

אחר־כך התעסק קלצ'ינסקי עם שוטרת צעירה ודי יפה, וגם הרומאן הזה נגמר.

חשבתי שאולי מספיק לו. מאיפה יש לו כוח לכל־כך הרבה צעירות? עכשיו אני שומעת שהפעם זו **צעירונת** שעובדת בדפוס, ואני

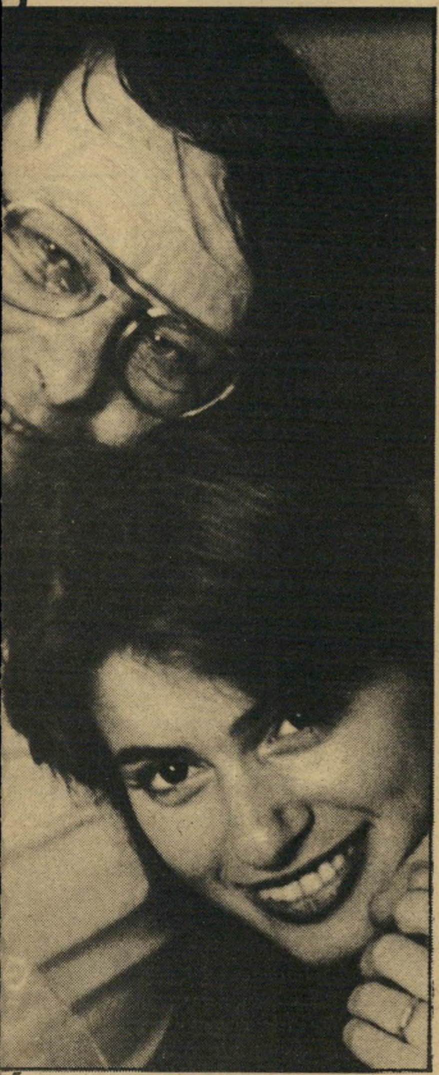

אנדרי קלצ'ינסקי עם ריקה
מחלוקת בעניין הבתולין

מבינה שעוד ידו נטויה. נראה שבמישפחה הזאת של שתי בנות יפות אנחנו נמשיך לשמוע על מעלליו של האבא דווקא.

סטאלונה (במאי, השנה) באילת
„הקהל רוצה שרירים, והקהל זה כסף...'

קפה עם סילווסטר

„עכשיו אני רגוע," התרווח אודי מיזרחי, בן 11, בלובי של מלון מוריה בחוף ים־המלח. „כל־כך נהניתי כשראיתי אותו...אפילו נגעתי בו!" דיווח בהתלהבות.

„אני כותב עליו ספר. אורלי אחותי כתבה ספר על מייק ברנדט."

מישפחת מיזרחי הגיעה למלון בהרכב מלא: האב עמרם, שהוא נהג־מונית, לקח חופשה מיוחדת מהעבודה, נטל את ריבקה אשתו ואודי בנו, והשתכן במלון שבו מככב בימים אלה סילווסטר סטלונה, הלא הוא רמבו 1, 2, 3 וכן הלאה.

„נכון, זאת הוצאה כספית כבדה," הודתה האם, „אבל זה כדאי, לא? בשביל הילד זה כדאי. שייהנה!"

ואכן אודי רעד בכל גופו מרוב הנאה מהרעיון שהוא ואלילו אכלו, ישנו ו־תיפקדו כמה ימים תחת קורת־גג אחת.

סילווסטר סטלונה הגיע בסוף־השבוע ארצה והשתכן במלון מוריה. התחנות הבאות, שעליהן יסתערו המעריצות, יהיו מלון המלך־שלמה באילת ואחר־כך דן־פנורמה בתל־אביב.

לכל מי שתלו תיקוות במגע כלשהו עם הסופרסטאר האמריקאי — המקבל, על־פי איציק קול מחברת נ.ג. 16 מיליון־דולר עבור הסרטת רמבו הנוכחי (מיספר 3) — נכונה אכזבה. קשה ל־התחכך בו.

סטלונה, המכונה על־ידי אנשיו „סליי", מתגורר בדירת־הגג של המלון, בקומה השביעית. מהמירפסת של דירתו נשקף נוף מרהיב. דלת־המעלית נפתחת הישר אל שולחן. ליד השולחן יושב שומר־ראש דובר־עברית. שומר זה מתוגבר על־ידי שומר־ראש דובר־אנגלית — מאנשיו הקבועים של סטלונה.

שני אלה מונעים כל גישה אליו, וגם הנהלת המלון, מצידה, מנסה למנוע עליית סקרנים לקומה זאת. חוץ מזה מפוזרים שומריו של הכוכב בקומות אחרות במלון. למשל, טוני — האיש הקרוב ביותר לסטלונה, איש גרול־מימדים ורחב־לב, העונד שעון־זהב כבד ויקר שעליו חקוקה הקדשה אישית של סטלונה — מתגורר בקומה החמישית, ושומר על חברו־מעבידו שמירה הרמטית ממש.

כל ההודעות הטלפוניות לכוכב מנופות ביד רמה על־ידי סוזן, המזכירה הצמודה. סדר־היום ופרטים על הפמליה הכוכבית נשמרים בסודי־סודות. ניתן לדעת מתי סטלונה נכנס ויוצא רק על־פי ההתקהלות ליד המעלית.

לעיתים נוצרת ההתקהלות בעיקבות שמועת־שווא.

סטלונה סיפר בשיחות פרטיות שהוא מפחד מאירגוני־טרור למיניהם ומחיסולי־חשבונות. זאת עובדה — הכוכב המגלם את רמבו, סמל המאצ'ו־איזם בעולם־הקולנוע העכשווי, מפחד.

„מצבי־רוח רציניים"

אין זה כיף גדול להיות רמבו: סטלונה מגיע לאתר־ההסרטה ב־6 בערב. כדי להגיע לאתר־ההסרטה הנוכחי צריך לסטות מהכביש הראשי ליד ערד, ולהתנדנד בדרך־לא־דרך כ־45 דקות. באתר עצמו שורר חום מחניק. ההסרטה נמשכת עד 5־6 לפנות־בוקר.

סטאלונה בנחל־דרגות
„הוא הסיט את שרוולי חולצתו וניפח את שריריו..."

הרוזן טולסטוי

(המשך מעמוד 10)

הוא דחף בחזרה. רק כאשר נעצר התברר לו כי הדוחף היה שוטר בבגדים אזרחיים. טולסטוי נעצר, והבי־בי־סי שידר כי אדם הטוען ששמו טולסטוי הפגין נגד כרושצ'וב.

פעם, בקבלת־פנים כלשהי שנערכה בבית־הלורדים באנגליה, עמדה לידו אשה שהתפעלה מאוד משמו. מאחוריה עמד אדם בעל הדרת־פנים וחייך. כאשר סיימה האשה את דבריה היא הציגה את האיש ההדור לפני טולסטוי והתברר כי שמו פיטר שייקספיר. „צחקנו נורא והחלטנו שאנחנו צריכים לעשות סיור־הרצאות משותף באמריקה".

הרוזן נולד באנגליה. אביו עזב את רוסיה בגיל 10. ב־1917 הגיעו ראשוני חיילי־המהפכה לעיר קזאן, שבה התגוררה מישפחתו. הם הציעו לכל הגברים לעזוב מייד את העיר, לפני שיבואו יתר החיילים ויטבחו בהם. כל בני־מישפחתו של טולסטוי עזבו מייד את המקום, חוץ מאביו, שהיה אז בן 8 וחולה בשנית. יחד עם האב נשארה אומנתו האנגליה. כעבור שנתיים הותר לאזרחים אנגליים לעזוב את רוסיה ולחזור לארצם. האומנת לקחה את הילד ופנתה לנציג בריטניה, כדי לקבל את האישור עבורה ועבור הילד. כאשר נשאלה מיהו הילד, ענתה שזה בנה. הנציג הבריטי שהכיר היטב את

הרוזן עם סניגור שפטל
על הסכינים הארוכות והלורד

מישפחת טולסטוי ואף היה בהטבלתו של הילד, עצם את עיניו ונתן לה את האישור המבוקש. כך הגיעה המישפחה לאנגליה.

אביו של הרוזן הוא עורך־דין, וכתב ספר חשוב על דיני־גירושין באנגליה. האב רצה מאוד להתגייס לצבא הבריטי, אבל בגלל מוצאו הרוסי לא התקבל. על כן החליט כי בנו ילמד באקדמיה הצבאית היוקרתית, סנד־הרסט. בגלל פציעה בגב, לא סיים הנער את לימודיו שם ונאלץ לעזוב. הוא לא היה מוכן לאוניברסיטה אנגלית, וכאשר הציעו לו ללמוד באוניברסיטה באירלנד, שם יכול היה להתקבל ללא קשיים, עשה כך. הוא סיים את לימודי המ"א בהיסטוריה והתחיל לעבוד כמורה בבית־ספר.

„החיים כמורה דווקא מצאו חן בעיניי, בעיקר התלמידים שלי. אבל הצחיק אותי מאוד שהם התייחסו למורים כאילו הם באמת אנשים רציניים וקשוחים. כתבתי ספר־ילדים, שבו סיפרתי על מוסד שהמורים בו קפדנים, והתלמידים מורדים בהם ומנצחים. הספר הזה נקרא עד היום בבתי־ספר. וכיום קורא אותו בני."

גאון ומשוגע

אחרי פירסום הספר הזה החליט כי הוא רוצה להתפרנס מכתיבה. „כולם אמרו לי שאני משוגע, ואי־אפשר להתפרנס מזה. היו לי זמנים קשים וזמנים טובים, אבל זה הסתדר."

עד היום פירסם הרוזן שמונה ספרים. אחרי סיפרו הראשון על מרד־התלמידים כתב את ליל הסכינים הארוכות על הטבח שערך היטלר בראשי מיפלגתו ביולי 1934. קרבנות ועידת ילטה על החזרתם הכפויה של אזרחים סובייטיים לארצם בשנים 1944/47; הלורד המטורף־למחצה, ביוגראפיה של תומס פיט; מלחמתו הסודית של סטאלין, ניתוח שיטות המודיעין הסובייטי בזמנו של סטאלין. אחר־כך כתב ביוגראפיה מפורטת של מישפחת טולסטוי, החל בשנת 1353 ועד היום. „כאשר כתבתי ביוגראפיה זו, התגלו לי הרבה דברים על מישפחתי שלא ידעתי. חלק מהם דברים רעים. התברר לי כי כאשר בנו של הצאר פיוטר הגדול ברח לאיטליה, שלח הצאר את בן־מישפחתי, פיוטר טולסטוי, כדי להחזיר את יורש־העצר לרוסיה. כאשר התברר שהבן אינו רוצה לחיות בשלום עם אביו, ציווה הצאר על טולסטוי לרצוח את הבן, והוא חנק אותו. אומרים שיורש־העצר קילל את מישפחת טולסטוי, שבכל דור יהיה בה גאון ומשוגע. כאשר סיפרתי זאת לאמי החורגת, היא הירהרה רגע ואמרה: „כן, זה מסביר הכל!"

בעיקבות ספריו של טולסטוי על החזרתם הכפויה של אזרחים סובייטיים אחרי מילחמת־העולם השניה ומחקרו על שיטות־המודיעין של סטאלין, הוזמן על־ידי הסניגורים להעיד במישפט.

שאלתי את הרוזן אם אחרי מה שקרה לשתי העדות המומחיות של ההגנה, איננו חושש להעיד. „אני, על כל פנים, לא מתכוון להתאבד," אמר בחיוך, והסביר לד"ר גראנט מה קרה לעדות האמריקאיות, שנשברו על דוכן־העדים על־ידי התובע, מיכאל שקד.

הליכה ושתייה

בתולדות חייו, שמסר טולסטוי לבית־המישפט, הוא כותב כי תחביבו הם הליכה, קמפינג ושתייה, וכן השתתפות במישחקי מילחמה של ימי־הבינים. כאשר נשאל על מישחקים אלה סיפר הרוזן: „באנגליה יש אגודה, העורכת מישחקי־מילחמה כאלה בכל קיץ. אלה הם שיחזורים מדוייקים של מילחמות־האבירים מימי־הבינים. משתתפים בהם אלפי אנשים. שם היכרתי את אשתי. אחרי שהיכרנו הצעתי לה נישואין בפאב של הכפר. הייתי לבוש עדיין במדי־האבירים. הסרתי את כובעי, שלפתי את חרבי וכרעתי ברך. ביקשתי את ידה, וכאשר היא הסכימה היה לי למזלי די כסף לבקבוק שמפניה."

הסניגור שפטל חולק עם טולסטוי את אהבתו לשתייה. כדי לקדם את פניו של הרוזן הביא שפטל למלון בקבוק־ויסקי משובח, שיבאס ריגאל, והשניים הירבו להרים כוסיות. שניהם איחלו לעצמם עדות מוצלחת, שתועיל גם לנאשם בתיק.

בגלל התקף־לב של השופט צבי טל נדחה המישפט, וגם עדותם של שני המומחים מאנגליה.

„רמבו דיבר איתי! הוא חייך אליי! בחיי!"

דפנה ברק

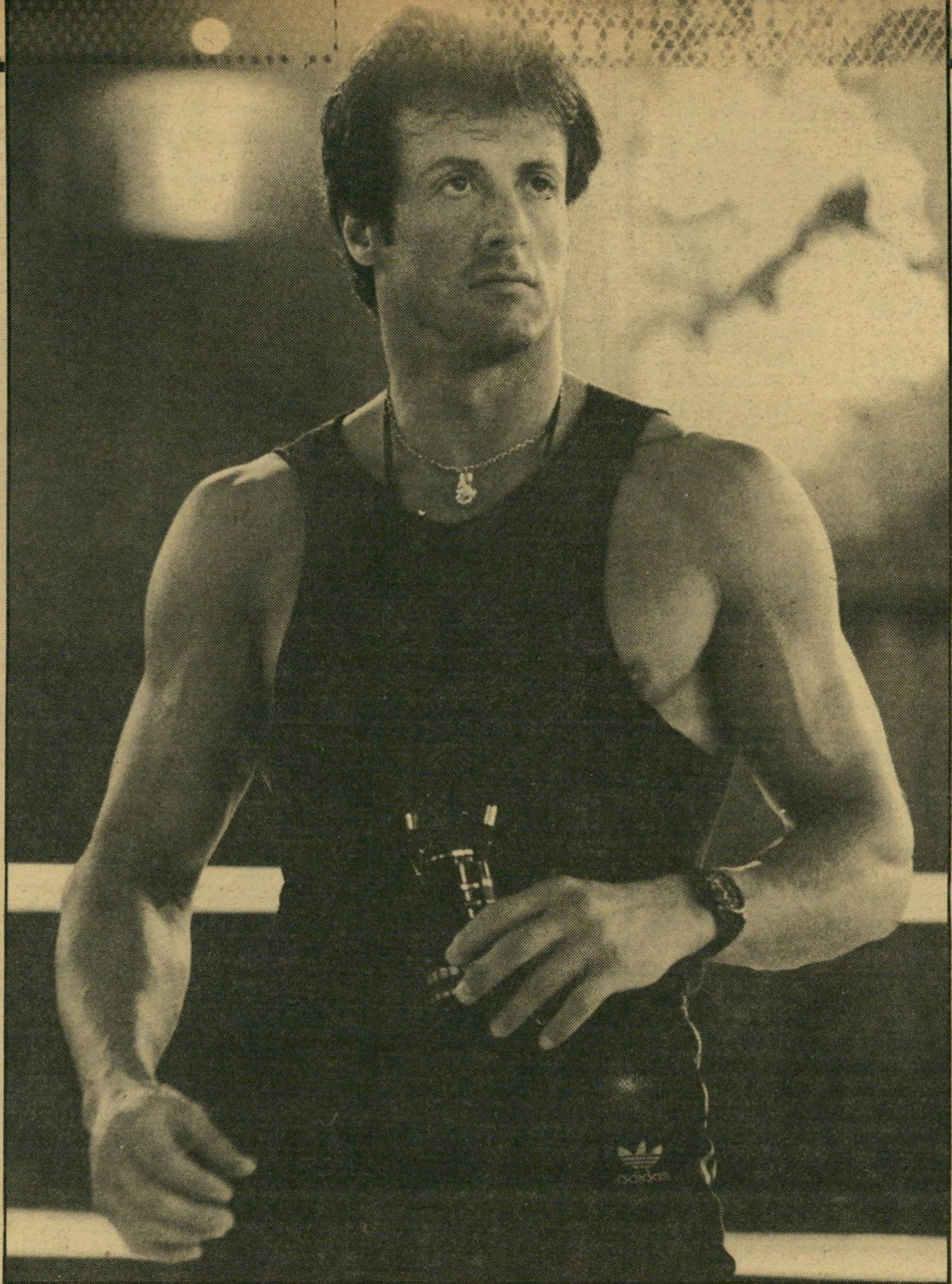
ברני את אייב

סטאלונה ברוקי 4
„מלך המאצ'ו מפחד כל הזמן..."

אז צונח רמבו השלישי אל מיטתו, ומתעורר בסביבות 3 אחרי־הצהריים.

בשעות אלה הוא מקיים ברדך־כלל ישיבות־חירום, מתעמל לתשואות המעריצים, הצובאים על חדר־ההתעמלות במלון, מקבל מסאז' — הרחק מעיני המעריצים והמתעלפות למיניהם — ורץ לחדר־ההקרנה, לחזות בחומר־הגלם („ראשס") שצולם בליל־אמש. משם הוא ממהר, כשהוא מוקף בשומרים ובמקורבים המרחיקים מתפעלות וסקרנים, לאתר־ההסרטה, וחוזר־חלילה.

דודי שועה הוא מוקד־קינאה בין מעריצי־סטלונה: הוא הילד האפגאני המציל את סטלונה־רמבו בסרט המוסרט כעת. לכן הוא מבלה זמן רב יחסית בחברת הכוכב.

ממי, אמו של הילד האכזוטי, שהגיעה למלון בחברת מורה פרטית ואינה משה מאתר־ההסרטה, התמוגגה כמה שסטלונה נחמד. „יש לו מצבי־רוח רציניים," סיפרה, „אבל לפעמים הוא מתבדח עם כולנו, מותח את שריריו — בידור!"

בדודי, על־פי האם, הוא מאוהב, ומכנה אותו: „הילד שלי".

„הילד" מלווה את סטלונה גם לחדר־ההתעמלות. „אתמול, ב־5.30 בבוקר, הוא (סטלונה) עצר את הכול וצעק — תביאו קפה לילד שלי, שלא יתמוטט!" דיווחה האם בהתרגשות. בן־תמותה רגיל עם ריגשי־אנוש, הפלא־ופלא, או איש־עסקים ממולח?

הפגישה שלי עם סטלונה ביום השני אחרי־הצהריים חיזקה בי את הרושם שמדובר באיש־עסקים, מיקצוען, המוכר תדמית שהפכה אותו למולטי־מיליונר.

הוא עצמו, כך התרשמתי, משקיף מהצד על סטלונה המיסחרי, ומקיים הפרדה מוחלטת בין זהותו לתדמיתו.

כדי לשמור על תדמית גברית מושלמת זאת, אין הוא מרשה לאיש, חוץ מהצלמים שלו, להנציחו.

בתמונות המאושרות על־ידו, או על־ידי אנשיו, הוא נראה פראי, קשוח, גוש־שרירים מהלך, גבוה, אימתני. במציאות נראה סטלונה כילד פרוע, שניסה להתחפש לרמבו, ולא כל־כך הצליח.

קהל, שרירים וכסף

פגישתנו התקיימה אחרי ששסיים לקבל מסאז'. הוא לבש מיכנסי־אימון קצרים, שחשפו רגליים שריריות־שזופות, וחולצה קצרת־שרוולים, שחשפה פירקי־ידיים שרוטים בצורה חמורה. הסופרסטאר הזוהר נראה כמי שניצל זה עתה מתאונת־דרכים.

משששאלתי אותו לפשר השריטות והחבלות, לא נראה נבוך. להיפך — חשף את ידיו והראה את הסימנים לאורך ולרוחב. „זה מרוב אימונים," הסביר. „אני חייב לשמור על כושר. זה המחיר שאני משלם."

הערתי לו שבמציאות הוא נראה יותר אנושי מאשר דמותו מנופחת־השרירים בתמונות. סילווסטר שישב בכורסה, השתנה בן־רגע והפך לרמבו: הוא הסיט את שרוולי־חולצתו וניפח את השרירים בזרועותיו.

משהעוויתי את פניי, חייך בעצבנות והסביר: „זה מה שהקהל רוצה — שרירים. איך אני יודע מה שהקהל רוצה? האנשים שלי אומרים לי. הקהל רוצה, והקהל זה כסף."

את הכסף מביאה תדמיתו המושלמת של רמבו — הגיבור המציל את האנושות שניה אחת לפני שהיא מתחסלת — ולכן סכומים אינם משחקים פה.

באותו היום פיטר סטלונה את הצלם האמריקאי שהביא עימו מארצות־הברית, הזעיק את דייוויד גורפינקל הישראלי, עוד לפני שהאמריקאי ידע על הפסקת־עבודתו, ויצר מתיחות נוראה סביבו.

„הוא עצבני!" הזהיר אותי טוני, מקורבו, לפני שנפגשנו.

סטלונה אכן קיפץ בכורסתו כאילו היה בזירת־איגרוף. אני חוששת שגם בימים יותר רגועים שלו, אין הוא מסוגל להתרווח במקום אחד.

כל תזוזה של אחד מתלתליו השחורים או תנועה של ידיו עוררה התלחשות היסטרית בקרב אורחי־המלון, שהסבו בלובי. אנשיו של סטלונה היו שקועים באכילה ובשתיה. סטלונה עצמו לא נגע במאומה, והטיף לי ברצינות גמורה: „אל תשתי כל־כך הרבה. למה? אסור!" הסביר לי סמל הבריאות.

כשהוא עוזב את הלובי, הוא מותיר אחריו שובל של אנחות. השחקן הישראלי ששון גבאי, שזכה כבר לעבוד כמה שעות בחברתו של הכל־יכול, קוטף מבטי־סקרנות מצד יודעי־דבר. גם השחקן הצעיר אלון אבוטבול, הממתין בחוסר־סבלנות שייקרא לימי־ההסרטה שלו עם סטלונה — 15 במיספר! — הוא מוקד־קינאה פוטנציאלי. כשאני עוזבת את המלון, גם אני הופכת מוקד להערצה. רמבו דיבר איתי, חייך אליי!

סטאלונה עם טוני (מימין) באילת
„הוא עצבני"

כל ערבי מחבל!

(המשך מעמוד 10)

דתי כמעט שעה, מסביבי התקהלו אנשים, האוטובוס לטייבה כבר יצא, ואני מוציא גרב אחרי גרב אחרי חולצה אחרי תחתונים מלוכלכים, ופורש אותם לעיני כל.

ואז עבר לידינו חייל, שאמר את המישפט הזה: „כל הערבים אותו הדבר."

● **למה למדת בירושלים, ולא כמו הרבה ערבים אחרים במוסקווה או ברומניה?**

כי באוניברסיטה העברית הרמה טובה יותר. זה מוסד יוקרתי. אני גם מעדיף להישאר קרוב לבית. אחי למד בירושלים, שתי אחיותי הצעירות לומדות שם עכשיו, ואחי הצעיר עושה בימים אלו מכינה. והדבר היותר חשוב, פשוט ניצלתי את זכותי האלמנטרית כאזרח ישראלי ללמוד בארץ.

● **למה דווקא גינקולוגיה?**

זה מיקצוע מאוד מעניין, מיקצוע המיילדות. זה מושך ומרתק. מרגש אותי כל פעם ליילד אשה, אחרי שהיתה בעקרות שנים רבות. כל לידה בפני עצמה היא חוויה מרגשת. חוץ מזה אין אשה שלא צריכה אותי.

„אבא שלי, שחינך אותי לדו־קיום, היה המום מהעניין!"

● **כמה שנים אתה במחלקה הגינקולוגית בהר־הצופים?**

שלוש שנים.

● **ההתנכלות אליך במחלקה היא רק על רקע לאומי?**

מבחינה מיקצועית לא היו מעולם טענות כלפי. אני חושב שזה שילוב של מתח אישי ולאומי. אחד הרופאים במחלקה שונא אותי, ואני בטוח שזה מפני שאני ערבי.

● **אתה נחשב כרופא קצת שחצן.**

לפעמים אני נתפס כיהיר. בעיקר מפני שהם יודעים שעזר וייצמן ידיד שלי. הופעתי בתוכנית־רפואה בטלוויזיה בערבית, ופעם גם בערב חדש מול רפול, וזה לא כל־כך מצא חן בעיניהם. מנהל־המחלקה העיר לי על־כך, ואמנם הפסקתי להופיע בטלוויזיה.

● **אתה מדבר במחלקה על השקפותיך הפוליטיות?**

אני נתפס כיותר מדי ערבי. אני מאוד עוזר לחולות הערביות להשתלב במחלקה. אבל מעולם לא על חשבון היהודיות. כשיש ויכוח פוליטי, אני משתתף בו. מעולם לא יזמתי ויכוח פוליטי. יודעים שם שאני מקורב לרשימה המתקדמת לשלום, וזה נחשב בעיני רבים במחלקה כקיצוני.

● **הוזמנת פעם לביתו של אחד מעמיתיך־למחלקה?**

מעולם לא הזמינו אותי אנשים מהמחלקה לביתם. בבית־החולים יש לי חברים. אבל במחלקה היו מתחים, והעבודה לא היתה נעימה מבחינת אנשי־הצוות. החבר הכי טוב שלי בבית־הספר לרפואה היה יהודי, הד"ר יצחק אבנר. כיום הוא רופא צבאי. הוא היה מזמין אותי לביתו, והיה מבקר בביתי בטייבה.

● **למה אתה כל־כך רוצה לחזור למחלקה?**

אני אוהב את העבודה. זה בית־חולים יוקרתי. האוכלוסיה כאן מגוונת, וחוץ מזה אני נלחם על עיקרון, ולא מוכן לוותר. אם בכל מקום לא ירצו אותי ואוותר, אצטרך לרדת מהארץ, ואז הרבה אנשים ישמחו.

● **איך הרגישו הוריך?**

קשה מאוד. אבא שלי היה המום. הוא מנהל סניף בנק הפועלים בטייבה. אבא חינך אותי כל השנים לדו־קיום בשלום. לראשונה, מזה 30 שנה, אבא אמר לי בכאב רב שיכול להיות שהוא לא צדק, ובשביל דו־קיום צריך כבוד הדדי, וזה בינתיים לא קיים. אשתי קיבלה את העניין בצורה הכי קשה.

רונית אנטלר ■

תשבץ העולם הזה 2610

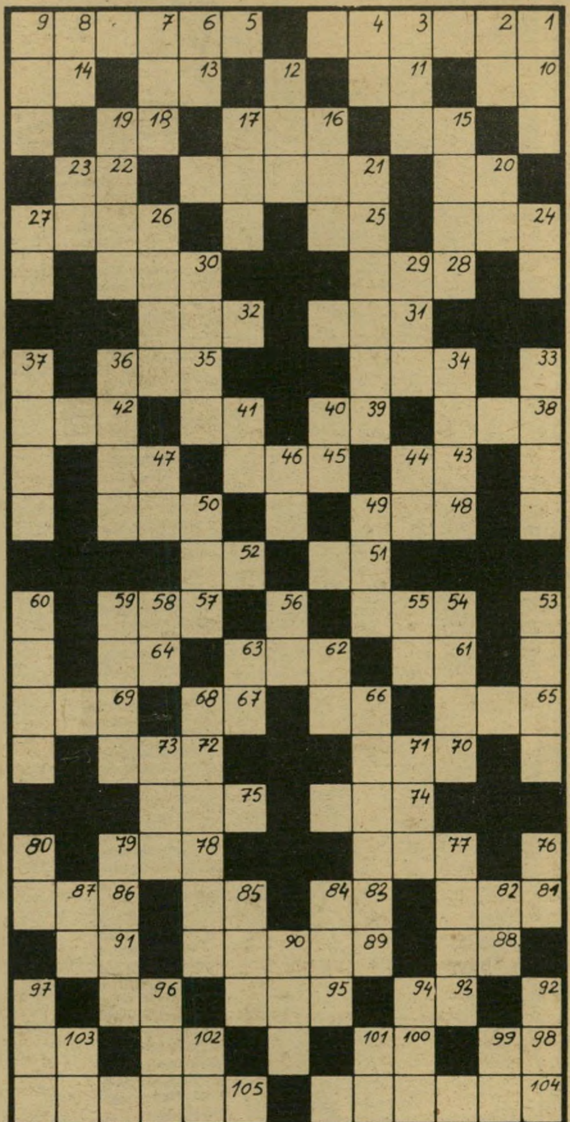

מאוזן:

1) אטיות רבה; 5) נעל־בית; 10) קבל לידיך; 11) אביון, 13) משפחה חברונית ותיקה; 14) תבואת השדה; 15) הבל, 16) אומן; 18) פרד (בראשית ל"ו כ"ד); 20) נוטף; 21) יחידה במערכת החנוך; 22) כינוי לאחד ממזלות הכוכבים (איוב ט' ט'); 24) העדיף; 25) סוף סוף; 26) תבנית עשויה גוש אחד; 28) מעשה להטים; 30) יבש מאד; 31) העלה הקטן שעל הגבעול ליד הפרח; 32) ארמדם; 34) כעס; 35) התכופף, השתטח; 38) דרגא בדרך גלגולי הארבה; 39) שומן בעצמות; 41) יסוד התורשה; 42) שק מלא נוצות; 43) קריאת צער; 45) דבש נוזל; 47) הרב של א. א. מילן; 48) חלופי דברים; 50) מגדל צופים; 51) עבה; 52) גירושין; 54) תנועת מחתרת צרפתית במלחמת העולם ה־2; 57) הערכה; 61) שליח ציבור; 62) כופר בעיקר; 64) גומה; 65) מייסר תנועת הקראים; 66) קלף טוב; 68) קרש; 69) נחל אכזב; 70) התנגדות תקיפה; 72) נם את שנתו; 74) ארום עז; 75) נעים לאוזן; 77) מאזנים; 78) זכות ההפרה; 81) נבל, יבש; 83) קדומת לשמות הולנדיים; 85) שקוט! האלם; 86) בן לעם סקנדינבי; 88) רצועת גבול; 89) משיכה אל תוך מלכודת; 91) הצד השמאלי של הכוס; 93) איבר תנועה; 95) מידה - עשר איפות; 96) זהב; 98) תפקיד צבאי; 100) טון מוסיקלי; 102) דר; 103) די לחכימא (ר"ת); 104) פסוקו של חכם, מימרה המובאת בראש ספר; 105) שליחים.

מאונך:

1) בגלל; 2) נקי מאר; 3) ירק מאכל; 4) קיים, 6) מן השוואים בדקדוק; 7) לא כל כך חכם; 8) מרכז הרגש; 9) בלוט בבית החזה; 12) אינו מוטל בספק; 15) צעיר לאחר חתונתו; 16) שוא־נע מתחת לאותיות גרוניות; 17) פשר, מובן; 19) מסורס; 20) טהור, 21) שני משולשים שווים בצורתם ההנדסית; 23) שמח; 24) בן; 26) חרות, חקוק; 27) בת־קול; 29) דמרומי בקר; 30) מתלונן. מין קוטר שכזה; 33) נישא מרומם; 34) מזוין; 36) כפוף; 37) נטול חוש הריח; 40) נועם; 41) אחת מחמש ערי פלשתים; 44) שמו של אלוהים; 46) כלי לנוזלים; 47) מוקש; 49) הנביא שאמר „המשתכר משתכר אל צרור נקוב"; 50) הביע; 53) חג; 54) הצ'וק במכונית; 55) אחרית; 56) אנא; 58) קוסם; 59) בגד חורף לחייל; 60) דרשן בבית־הכנסת; 62) תשלום חובה; 63) עמוד־מים; 66) ללא שיעור וגבול (3,3); 68) בעל תאווה להדליק אש; 71) הגדולה בשחקניות התאטרון הצרפתי במאה ה־19; 73) מטה, 76) מילת המעטה; 78) פרוד; 79) עיר בשוויץ; 80) תל־חרבות; 85) טנטורה; 87) מופת; 90) מאיי הודו המזרחית; 92) נבואה; 94) פרח האופיום; 96) חמור־בר; 97) קרבן שלום; 99) ידית של כלי; 101) התנשאות של אדמה, 102) נחשול; 103) מספיק.

אביגיל ינאי

תן טרמפ לחייל

איתן עמיחי בע"מ
הדברת מזיקים

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים),
תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים,
עירפול מיוחד לארועים למניעת
יתושים וחרקים מעופפים.

1987

רמת-גן רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272 · טל. 790114-5-6

בשמירה על בריאותך ורכושך

מיכתבים לרותי

נעמי רון

דורש המון

הוא בן 25, ומה שחסר לו בחיים, הוא כותב, זה שותפה לחיים. הוא נאה, גובה 1.67 מטר, שקט ומופנם בהתחלה, אך נוטה להיפתח בהמשך, אוהב לעזור, לא מסוגל לשקר, רגיש, בעל חוש־הומור מיוחד (כל־כך מיוחד, שלא הצלחתי למצוא במיכתב אפילו רמז לתכונה הנ"ל, אבל מי אני שאשבור לו את המילה). עוסק בפיתוח מוצרים אלקטרוניים, חובב צילום („בנפשי אני אמן").

וממנו — אלייך. הוא רוצה אותך נאה, מבינה, אוהבת, בצירוף שכל. „אני יודע שאני דורש המון," הוא אומר, „אבל תמורת זאת אני גם מוכן להעניק המון מעצמי." את יכולה להיות בין 20 ל־30, הגיל לא קובע אצלו אם כל השאר בסדר. ובסוף הוא מבטיח לי: „רותי, אם ייצא מזה משהו, את תהיי אורחת־הכבוד בחתונה. אני אופטימי." תודה, יקירי. אני מבטיחה לבוא. קוראים לו אבי, ועל קיומך את יכולה להודיע לו בת"ד 299, גבעתיים 53102.

★ ★ ★

שחקנית־הקולנוע המשגעת קתלין טרנר, זאת עם הקול הסקסי מהכבוד של פריצי, אומרת: „אין לי חזה מי־יודע־מה, אבל הרגליים שלי זה סיפור אחר. אני יודעת שבלילות מסויימים, כשיש לי כוח ורצון, אני מסוגלת לשים על עצמי איזה בגד, וללכת לאיזשהו מקום, ואם יש שם גבר שלא מסתכל עליי, סימן שהוא הומו."

★ ★ ★

לדבר ולשתוק

„זה לילה," מתחיל (5/87) בצורה פיוטית, „וכשהלילה הזה יגמר, יבוא הבוקר שבהמשכו אני אהיה בן 34. והגעתי לידי החלטה. די לי מסטוצים ופאבים ובארים וכל מיני כאלה. רוצה חתונה. אשה סטאדי בבית, בחורף, בקיץ, בבוקר, ובכלל. 1.67 מטר, לא שמן, לא רזה, מדליק, אוהב מוסיקה וסרטים. רוצה שתהיי בטווח שבין 25 ל־35, אפשר עם ילד קטן. שתהיי בסדר כזאת, עם ראש טוב, לדבר ולשתוק על המון דברים. נאה, לא פצצה אטומית, רגישה, אשה. שתס־כימי לקבל כמו שאני רוצה המון לתת." חמוד, לא?

★ ★ ★

הרבה אנרגיה

היא גרושה, נאה, גבוהה, הרבה אנרגיה, פלוס שניים, גם כן עם הרבה אנרגיה. בת 43, בתחום כתיבה ופיר־סום, חובבת חיות ומוסיקה קלאסית, מיוחדת, עיניים בצבע חאקי.

„כשרואים אותי אי־אפשר להתעלם ממני," היא כותבת, „ואני באמת לא שחצנית. אוהבת בני־אדם. חשובה לי מודעות עצמית. קודם כל אדם צריך לאהוב את עצמו, ואז הוא יכול לאהוב את העולם." נרמה לי שאם הייתי גבר, המיכתב של היה עושה לי משהו. אבל אני לא. אם אתה כן, וגם גבוה, עם חוש־הומור וגישה חיובית לחיים, בן 43־פלוס, תמצא אותה אצלי בעזרת מיספרה המזהה (6/87).

★ ★ ★

קומיקאית אמריקאית שמנה, ששמה, כך נדמה לי, לא יגיד שום דבר לאף אחד כאן, אמרה: „לא כדאי להפריז באכילת שוקולד. מומלץ לתלות ליד המקום בו מונח השוקולד פתק - אכול כאוות נפשך ותאבד 75 קילו, את בן־זוגך."

★ ★ ★

קצין בכיר

(7/87) הוא בן 52, גרוש, ספורטיבי ואוהב חיים, טייס וקצין בכיר (לשעבר) בחיל־האוויר, כיום בעל מישרה בכירה בחברה גדולה. הוא מחפש אותך יפה, בעלת ראש טוב וחוש־הומור, בגיל בין 30 ל־45.

★ ★ ★

לטעום מהכל

היא בת 41, גרושה פלוס שתיים וכלבה גיזעית, עם הרבה חוש־הומור. אוהבת את החיים, עוסקת במיקצוע תיקשורתי, ואוהבת לטעום מהכל: נסיעות לחו"ל, אוכל טוב, דברים יפים. היא 1.67 מטר, בעלת תלתלים ג'ינ־ג'יים. „האמא, הבנות והכלבה — כו־לנו גיזעיות," היא מכריזה.

אותך היא רוצה בן 42 ויותר, חכם מאוד, עם חוש־הומור, מעל 1.74 מטר ונאה. תזהה אותה לפי מיספרה אצלי, (8/87).

רק בסופי שבוע

תלמידת שמינית בתיכון חדש ובלרקוד בלט בבת־דור.

היא לא היפה היחידה במישפחה. אחותה ענת, שנולדה שמונה שנים לפניה, היא אחת השחקניות הכי יפות בארץ. צחור הצעירה, באר־שבעית במקור, ועם ותק של שנה אחת בתל־אביב, עוד לא יודעת מה היא רוצה לעשות בעתיד. לפעמים היא מצטרפת לאחותה, רואה חזרות להצגה, צופה בתהליך צילום סרט.

„אם אבחר במישחק, אשחק בצורה אחרת, לא כמו ענת," היא אומרת. „אנחנו שונות. היא נוטה יותר ל'דברים משוגעים', אני יותר רצינית." חבר — היה. הזה שיהיה חייב להיות מבין וסבלני. להבין שיש לו עסק עם נערה עסוקה מאוד, עם הלימודים והריקודים שלה. עד להודעה חדשה היא יכולה לתת תשומת־לב רק בסופי־שבוע.

עטרה צחור
בדרכה של האחות הבוגרת

יש לה יופי מיוחד, שיער חום קצוץ, עיניים כחולות, קצת מלוכסנות, גובה של 1.68 מטר. לי היא מזכירה את סופיה לורן. קוראים לה עטרה צחור, בת 17 בסך־הכל. עסוקה בלהיות

הוא משתכר 476 שקל בחודש. הוא שקוע בחובות. הוא לא יכול לפרנס את מישפחתו. הוא מציע:

למכור עין, יד, רגל או כיליה!

„היום, מחר אני רוצה במהירות למכור עין, יד, רגל, כיליה תמורת כסף. אני אמכור כל איבר זוגי שאפשר להמשיך לחיות בלעדיו, מלבד האוזניים, כי באוזן אחת אני כבר לא שומע מאז פציעתי בצה״ל.

„אין ברירה כי אני חייב להחזיר חובות כבדים ולפרנס את מישפחתי הגדולה, אשתי וארבעת ילדיי. המישפחה צמאה לכסף כדי לחיות, כדי לקנות אוכל, כדי לשלם חשמל ומים, כדי לנסוע באוטובוס, כדי לקנות ספרים לבית־הספר — לא למותרות.

„בחודשיים האחרונים הגעתי להחלטה שאני רוצה למכור חלקים מגופי לאחרים, אחרי שמיציתי את כל האפשרויות להחזיר את החובות, שהם בסכום הקרוב ל־40 אלף דולר. מה גם שלחץ בעלי־החובות גבר מאוד לאחרונה.

„אני מציע את עצמי למכירה כדי לאפשר לאשתי ולילדיי לחיות במינימום של כבוד. לאחרונה כמעט ומכרתי לאדם מסויים, שפנה אליי, את רישתית־העין שלי, אך העיסקה לא יצאה לפועל. אני רוצה בכסף כמו זונה ברחוב המוכרת את שרותיה. אני מוכן לזה, אם זה יגרום לכך שיהיה לי כסף רב.

„כל הדברים היפים והפחות־יפים שיש לי בבית מעוקלים. כל מה שאני מסתכל עליו או יושב עליו הוא לא שלי, ולא של הילדים. לפעמים אני לא יכול להיות בבית כי מכל פינה ומכל זווית אני רואה את המעקלים.

„כיום אין אף אדם אחד שמוכן להלוות לי, כי מכל המכרים והחברים לוויתי. אני מחכה בכיליון־עיניים לעיסקה שבה סוף־סוף אמכור איזה איבר ויהיה לי הכסף. אחר־כך לא איכפת לי מה יהיה. מצידי, שתהיה לי רגל אחת, שאראה רק בעין אחת. אחרי שתיפתר בעיית הכסף והחובות, לא איכפת לי שחיי יהיו בסכנה, ואני מתכוון אפילו למוות. אני רוצה שמים ואוכל ונסיעות לא יהיו בגדר של חלום לבני־מישפחתי.״

476 שקל לחודש

יוסף, בן 38, נשוי ואב לארבעה ילדים, גר בנצרת־עילית מזה שנים רבות, ועובד מזה שלושה חודשים כמחסנאי. הוא משתכר סכום זעום ביותר, ומנפנף בתלוש־משכורתו מחודש יולי, שבו מצויין סך של 476 שקל נטו. מלבד שאר חובותיו, הוא חייב סכום לא קטן עבור המשכנתא של דירתו, ובתקופה האחרונה הוא מפגר מאוד בתשלומיו החודשיים.

יוסף נפצע בתאונת־דרכים בתקופת שרותו הסדיר בצה״ל, כאשר שירת בחיל־השיריון, ולאחר הפציעה הוא סיים את השרות הסדיר כעוזר קצין־חינוך של החטיבה.

כיום הוא נכה צה״ל 10% נכות, ומבחינה כספית — כך הוא מספר בצחוק — זה מתבטא בסכום של 50 שקל לחודש. בריאותו השתפרה מאז אותה תאונה, אך הוא עדיין סובל מכאבי־ראש.

„כאשר פניתי לאירגון נכי צה״ל אמרו לי שאני זכאי להלוואה של 50 שקלים. ללישכת־הסעד בעיר אין לי מה לפנות, כי אני יודע שהם לא יכולים לעזור לי. בני־מישפחתי ואני סובלים מבעיות־שיניים, ואין לנו לאן לפנות. היינו פעמים רבות קורבנות של ניתוקי חשמל, מים וטלפון. הגוף היחיד העוזר לי הוא הביטוח הלאומי, אבל במצבי הקשה זה כטיפה בים.״

יוסף מקבל השלמת־הכנסה להכנסתו הקבועה, כדי שיגיע לסכום קו־המינימום בישראל, ומקבל גם קיצבת ילדים מהביטוח הלאומי.

„פשוט לבכות, לזעוק!״

יוסף אומר כי „אני חושב שעשיתי כל מה שביכולתי כדי לדחות את מכירת איבריי. עדיין לא ירדתי לרחוב לקבץ נדבות, להושיט יד בקרן־רחוב. על דבר כזה אינני מוכן לחשוב, מכיוון שזה שיא ההשפלה ורמיסת הכבוד העצמי שעוד נותר בי. לזה אינני מוכן, גם אם אני יודע שלמישפחתי אין מה לאכול. אני פונה לציבור כתחליף לקיבוץ־נדבות בקרן־רחוב, כאפשרות אחרונה לפני שאני מוכר את חלקי גופי.״

יוסף לא התייעץ עד היום עם שום רופא־מישפחה או רופא מיקצועי, כי אין זה משנה לו מה יהיו ההשלכות הרפואיות בעיקבות מכירת־האיברים. הוא רואה בגופו ובבריאותו גורם חסר־ערך. כדבריו: „אני שלם עם רצוני, כי המטרה להצלת מישפחתי חשובה יותר מכך שגופי יישאר שלם.״

אחרי רגע של דומיה, כאשר מבעד לזגוגיות מישקפיו ניתן לראות את עיניו הדומעות, הוא אמר בקול חנוק: „הבעיה איתי שאני שומר את הכעס, את המרירות, את הרוגז, בתוך תוכי פנימה. אך! הלוואי ורק יכולתי להתפרק ממה שצבור בתוכי, את כל המתח הזה! הלוואי ויכולתי לשבור לרסיסים איזו גרוטאה, או פשוט לבכות! הייתי רוצה לבכות וכך להירגע מכל הצרות שלי. אדם בוכה, אדם שותה, אדם רוקד — לי אין דרך להתפרק, לזעוק שנשבר לי. אני מתוסכל כל־כך על כל מה שקורה איתי, על הכאב שנמשך שנים.״

„ללא כל קשר למכירת האיברים, אני רוצה שאחרי מותי יתרמו את איבריי למען חולים הזקוקים לכך. בעיניי, לגופת אדם מת אין כל ערך. זו אולי הסיבה לכך שאני לא מזועזע או מתרגש, כשאני מציע את איבריי למכירה, במיוחד שהכסף הרב שאקבל יעזור עתה, עכשיו, בהווה״.

מרגע לרגע, ממילה למילה, קולו נשמע עצור יותר. „אל תחשבו שאני לא מהרהר שאותו ניתוח או טיפול שאעבור במיסגרת מכירת האיברים יכול לא להצליח, ואף להסתיים במוות. אם אני אחשוב הרבה, אני יכול להשתגע. האמת היא שאני מאוד אוהב את החיים, וכך היה המצב תמיד. בילויים, בתי־קולנוע, מיסעדות וטיולים — שימחת־חיים שררה אצלי תמיד.

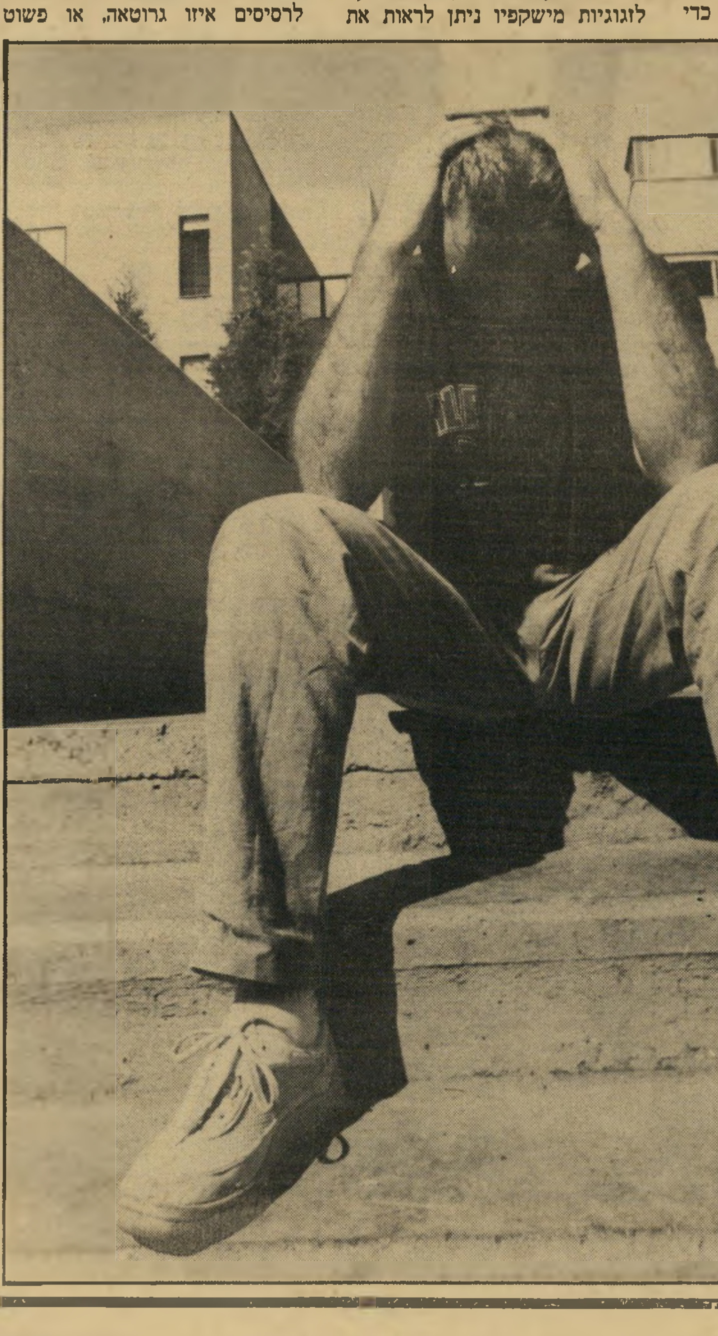

„כיום אני לא יוצא מפתח ביתי, איבדתי במכה אחת את אהבתי לחיים. סרט לא ראיתי שנים רבות, ובטח שלא הצגה. אני לא יכול ללכת ברחוב, לפגוש אנשים — כי כל מי שאני פוגש אני חייב לו כספים. הספסל שליד ביתי הוא הבילוי היחיד. הישיבה במשך כמה דקות על אותו ספסל — זה הקשר היחיד שלי לשימחת־החיים, מעין בילוי אחרון שעוד נותר.״

„חשבתי על התאבדות״

הידרדרות במצבו של יוסף היתה במשך השנים האחרונות, ובמיוחד בחצי השנה האחרונה. שנת־לילה נורמאלית קשה לו לזכור. לעיתים קרובות הוא נרדם רק בשעות הבוקר המוקדמות, וישן שעות אחרות.

„אני פקעת עצבים, כמו סיר־לחץ שכל רגע עומד להתפוצץ. זה לא יום או יומיים. השינה שלי הפכה לגיהינום. אני לא אותו אדם — אני עצבני, לחוץ, מתרגז על כל שטות קטנה וצועק כל יום על הילדים שלא בצדק. העישון הרב של ארבע קופסות־סיגריות ליום גם לא מרגיע אותי. אני לא מרוכז, בגלל המחשבות והשאלות הרבות של איך לצאת מהבוץ.

„לגנוב, לשדוד? זה לא בשבילי זה

עודד רבטמן ■

(המשך בעמוד 40)

יוסף בשרותו בצבא
נכות של 10%

(המשך מעמוד 39)

לא האופי שלי. זה מנוגד למוסר שלי ולערכים שעל־פיהם התחנכתי. אני אף פעם לא הסתבכתי עם המישטרה, ופה בנצרת השוטרים מיודדים איתי.

„ירידה מהארץ? בריחה? אני לא מסוגל לחשוב על כך. לברוח מהחובות של האנשים, מהאמון שנתנו בי. זו תהיה פגיעה וזילזול בכל אותם מכרים וידידים שעזרו לי, סמכו עליי ודאגו לי. בינתיים, אני לוקח ממוישל'ה ונותן ליוסל'ה — ככה מגלגלים את החובות לוקח מבעל המכולת ונותן ליוסל'ה. גם לדבר הזה יש סוף, וזה לא יכול להימשך לעד.

„חשבתי לא פעם על התאבדות, פשוט לגמור וזהו. אבל שאלתי את עצמי למי אני מזיק. רק לאשתי ולילדיי, היקרים לי מכל. ההתאבדות תפתור את הבעיה שלי, אבל אני משאיר אשה עם ארבעה ילדים לסבל, לחובות, להתמודדות עם קניית חלב ובשר — רק לא זה!"

בשעה שבעלה דיבר, עבדה מרים, אשתו של יוסף, נמוכת־קומה, צנומה, תיספורת קצרה מסולסלת, בעבודות־הבית ובהאכלת תינוקה. היא בת יחידה לזוג־הורים הגרים בפתח־תיקווה. הם עלו לארץ מרומניה כשהיתה בת 13 שנה. בארבע השנים האחרונות עבדה לסירוגין כפקידה, כמזכירה ואף כפועלת־ייצור. כיום אין היא עובדת בגלל ילדיה, ובמיוחד הקטנים יותר. הבכור בן ה־16 לומד בבית־ספר תיכון בכיתה י"א. הבת היחידה (14) לומדת בכיתה ט' בחטיבת הביניים, בן נוסף (6) לומד בכיתה א'. בן־הזקונים הוא רק כבן שנה.

גשר ארוך וצר מבטון מוביל לשיכון טרומי רב־קומות, המאכלס דירות רבות, צפופות, ודוחקות זו בזו. במיבנה זה שוכנת דירתה בת שלושת החדרים של המישפחה. הדירה מסודרת, משופצת ומרוהטת במיטב הריהוט והמיכשור החשמלי, ולפי דיבריהם אין פריט שלא מעוקל. תמונות ופוסטרים של כוכבי רוק וקולנוע מקשטים את קירות חדריהם של הילדים הגדולים. הכניסה וסלון הדירה מעוטרים בעץ דקורטיבי, כאשר מחלון הוויטראז' של הסלון נשקף נופה ההררי של נצרת.

אי־אפשר לחדש יד

יוסף: „אשתי מתנגדת, וכועסת שאני רוצה למכור איברים. בכל הזדמנות היא מביעה זאת שחשוב לה יותר מכל שלא אפגע בבריאותי. הייתם צריכים לראות איך היא כעסה כאשר שמעה שמישהו מעוניין לקנות את רישתית־העין שלי. אבל היא יודעת שאני אדון לעצמי, ואני הוא שמחליט מה שטוב עבורי, וכך הוא הדבר לגבי ילדיי. הבוגרים שמבינים יותר כעסו מאוד כשהתפרסמו הכתבות בעיתונים, כי הם רוצים לראות את אביהם בריא ושלם."

מרים מהנהנת בראשה כאות להסכמה לדבריו של בעלה, כאשר הוא מזכיר כי „הוריה של מרים לא יודעים על החלטתי למכור איברים, מכיוון שלא סיפרנו להם, וגם מפני שאינם מבינים טוב עברית. הם יודעים שבשנים האחרונות אנו שקועים בחובות, והם תמיד עזרו ועוזרים לנו, ככל שרק יכלו."

יוסף הוא גבוה, חסון, בהיר־שיער, ממושקף. מיבטאו מסגיר את מוצאו הרומני. כאשר היה בן 13 שנה עלו הוריו, אחותו והוא מרומניה לישראל והשתכנו בעפולה. הוא למד שנתיים בבית־ספר תיכון. בשנתיים האחרונות הוא עבד כחניך בתפקיד של עוזר חשמלאי, ולמד בחלק מהשבוע בבית־ספר של רשת עמל הנדסת־חשמל.

בסוף שנות ה־70 כשסיים את שרותו הצבאי המלא, נשא את מרים לאשה, והם עברו להתגורר בנצרת־עילית.

במשך שנים רבות החליף יוסף מספר רב של מקומות־עבודה וסוגי־עבודה — מודליסט, צבע, וכו'. הוא מזכיר בגאווה ובחיוך שלפני עשר שנים למד בתל־אביב במשך כמה חודשים את נושא הביטוח, ופתח סוכנות־ביטוח בנצרת־עילית. בענף ביטוח־חיים הצלחתו היתה רבה, והוא מראה בגאווה תעודות־הצטיינות שקיבל כסוכן במחוז הצפון, בנשף של החברה. אבל סוכנות־הביטוח הידרדרה וסופה המוחלט של אותה הצלחה היה בסוף 1981. מאז ועד היום הוא היה מובטל תקופות רבות וארוכות, וגם באחרונה עד אשר התחיל לעבוד כמחסנאי.

„ההורים שלי חתומים על המשכנתא של הדירה שלנו. בגלל המצב הכלכלי אנו מפגרים מאוד בתשלומים. בנק־טפחות שלח להם מיכתבי־אזהרה. הם היו מנדנדים לי, ויורדים מאוד לחיי. הם היו שואלים אותנו פעמיים ביום ואפילו שלוש אם שילמנו, כאשר הם ידעו טוב מאוד שאני מובטל. הם צעקו עלינו, רבו איתנו וביישו אותנו אני מרגיש כמו יתום, ובעצם גרוע יותר. מדוע? ליתום לא היו מנדנים ומטרידים המתים. יתום לפחות לא קיבל את סטירות־הלחי ממישפחה, כפי שאני קיבלתי."

יוסף יודע כי בישראל יש בעיה של מחסור באיברים להשתלה. והוא מעוניין לבצע את עיסקת האיברים במהרה.

לדעתו יש לראות את הסיבה שבגללה מוכר אדם את איבריו. למשל, נרקומן שמוכר את איבריו לשם סמים — זו תופעה שלילית בעיניו. מי שרוצה להציל את מישפחתו, כמוהו, הרי זה מניע חיובי ואצילי.

„האם זה לא אותו דבר כשתורמים דם ומקבלים בעבור כך כסף? ההבדל היחיד ביני ובין תורם־דם, המקבל שכר גם, שהוא בניגוד אליי יכול לתרום כל שלושה חודשים עוד מנת־דם, ואני לא אוכל לחדש עוד יד או עין חדשה."

יוסף אינו מכיר אנשים שמכרו איברים, או בתי־חולים שבהם הדבר בוצע. לטענתו הוא בור ועם־הארץ, ולא מתמצא כלל בנושא. איך עושים זאת? לאן פונים? כמה כסף דורשים עבור כל איבר? ועוד שאלות דומות לאלה הוא ממשיך לשאול את עצמו.

הוא חשב על סדר־עדיפויות למכירת איבריו ועל סכומי־הכסף שידרוש, „אך לא בצורת מחירון".

„אני מעוניין למכור איבר אחד זוגי תמורת כיסוי חובותיי. למשל, אם חולה מסויים יסכם איתי על עיסקה, שבה אמכור כיליה אחת, הוא יכסה לי אך ורק סכום של 20 אלף דולר, שזה מחצית חובותיי, אני לא אתלהב, ואשתדל להתמקח איתו.

„מה יקרה אם לא אצליח? אבצע את העיסקה, ואשתדל לא למכור עוד איבר זוגי, אלה להתמודד עם מחצית החוב בדרכים אחרות."

בכל זאת יש לו סדר־עדיפויות: „מאור עיניי, העין הוא האיבר החשוב ביותר עבורי, וכן כיליה. חשובים קצת פחות הם ידיי, ובמיוחד יד־ימין. הפחות חשובים מכל רשימת איבריי הזוגיים למכירה הם רגליי."

הוא מבקש להשאיר את כתובתו ופרטיו „לאותו ציבור־קוראים שאיכפת לו ממנו ושמרגישים מעורבים: יוסף ת"ד 540, מיקוד 17000, נצרת־עילית, טלפון: 06-556336.

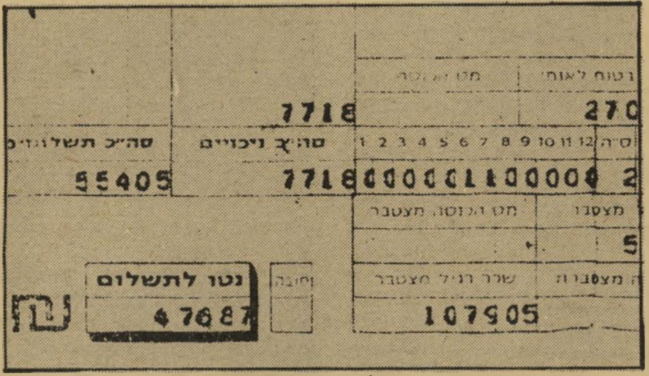

הלוקש של יוסף
476.87 שקל, אשה וארבעה ילדים

א. בירמן את רפי

שרותי גביה ואבטחה בע"מ

■ טיפול בשיקים ללא כיסוי בכל הארץ כולל במגזר הערבי
■ גבייה וביצוע צווי מעצר וצווי עיקול ■ ביצוע פסקי דין ופינויים
■ בלדרות לחו"ל ■ אבטחה מיוחדת ■ שומרי ראש

חולון, סוקולוב 13, טל' 5053129, 5053181, 03-854233
חיפה, החלוץ 27, טל' 666269, 04-641711
נתניה, רמז 15, 053-619093
איתורית, טל' 03-7549111, מנוי 6444, רפי

בקרוב ייפתחו סניפינו בירושלים ובבאר־שבע

עצם העניין

שי כרם

עצם העניין. מדור חדש. נועד לצעירים בגיל (ומותר לצעירים ברוחם). אם יש לך מה לתרום להציע, להגיד, להלל, לשבח ולשאול — כתוב ל„עצם העניין", העולם הזה, ת"ד 136, תל־אביב. בכל שבוע יוגרל תקליט חדש לגמרי בין המשתתפים מיוזמתם במדור.

המורה אינו שופט!

חרות ולימודים — שני קווים מקבילים שאינם נפגשים, צירוף־מילים בלתי־אפשרי במערכת־החינוך הפועלת כיום בארץ.

אם חושבים לפעמים שהמישמעת בבית־הספר בלתי־נסבלת, והעונשים גורמים לכם לשנוא את בית־הספר והלימודים, אתם לא לבד בהרגשתכם.

אלברט איינשטיין (הזקן המפרסם את סניו בעיתונים) אמר: „בעצם, רק בדרך־נס לא החניקו שיטות־ההוראה המודרניות את הסקרנות הצרופה לחקור ולדרוש. כי מלבד עידוד, זקוק צמח עדין זה (התלמיד) בראש ובראשונה לחופש: בלעדיו הוא נידון לקמילה."

אבל לא רק איינשטיין, קמלים יקרים, גורס כך. חופש הוא גם העיקרון החשוב בתורתו החינוכית של קארל רוג'רס. איש זה, פסיכו־תראפיסט שעבודותיו מוכרות בכל רחבי העולם עוד משנות ה־40, היה ממקד את עבודתו בתראפיה של הפרט, תוך העמדת החולה במרכז.

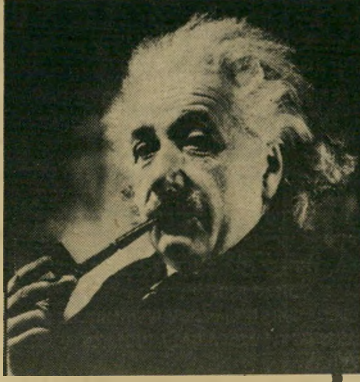

איינשטיין
נידון לקמילה

הוא היה מורה ומחנך באוניברסיטות בארצות־הברית, וכתביו עשו לו שם עולמי. הוא מייצג את התנועה ההומאנית בפסיכולוגיה, שאמונתה היא: האדם הוא טוב, רציונלי וחכם ביסודו. (כן, יש גם גישות החושבות אחרת).

רוג'רס מדבר על „אקלים של חרות", דהיינו: טיפוח החופש ללמוד.

הוא טוען „הוראה היא תפקיד שמפריזים בחשיבותו." היא באה מן המילים „מתן הוראות". ועל־כך הוא אומר: „אני עצמי אינני מעוניין ביותר לתת הוראות לאחר על מה שעליו לדעת או לחשוב. גם לא להקנות דעת ומיומנות... אין לי רצון להביא מישהו לידי משהו...

„לפי דעתי הראו, הינחו, כיוונו יותר מדי אנשים. נראה לי כי ההוראה מעלה את כל השאלות הלא־נכונות".

רוג'רס מסביר שרק בחברות כמו של הילידים האוסטרליים חשובה ההוראה באמת. הם מתקיימים כבר 20 אלף שנה בסביבה שוממת, שהאדם המודרני היה גווע בה תוך ימים מספר. סוד־קיומם הוא אכן ההוראה. המבוגרים מנחילים לצעירים כל פירור־מידע על מציאת מים, מציאת דרך וכו'. רק בזכות ההוראה הם יכולים להתקיים. אבל בחברה מודרנית, שהסביבה משתנה ללא־הרף, „ויש רק דבר אחד שעליו אני יכול לסמוך", אומר רוג'רס, „שהפיסיקה שאותה מלמדים לתלמיד כיום תהיה מיושנת בעוד 20 שנה. כימיה, ביולוגיה, גנטיקה, סוציולוגיה — כולם נתונות בשינוי מתמיד. כמעט מובטח שמה שנאמר כיום בפסקנות יהיה טעון תיקון בשעה שהתלמיד יצטרך להשתמש בו."

לכן, הוא טוען, להוראה ולהקניית־דעת יש מקום רק בסביבה בלתי־משתנה, לא בחברתנו. הלמידה בחברה המודרנית צריכה להיות רק סיוע לשינוי וללמידה.

אדם משכיל הוא אך ורק מי שלמד איך ללמוד. רק התהליך של בקשת־דעת, רק הכושר להשתנות, ההישענות על התהליך ולא על דעת סטאטית, היא מטרת החינוך בעולם המודרני. הוא גם מביא שלוש תכונות שיטפחו למידה כזו: אמון, הוקרה וכבוד ללומד.

דרושים הבנה אמפאתית ללמוד, שיחרור כוחותיו הפנימיים, ולא מציאת ליקויים.

המורים האמיתיים, הוא אומר, אינם צריכים להיות שופטים. התנאי הקובע ללמידה יעילה הוא החופש ללמוד. חופש משיפוט, חופש מאיומים וחופש מתוכניות־לימודים.

אז בפעם הבאה שהמורה מעניש אתכם, תשאלו אותו: „על קארל רוג'רס שמעת?"

תקליטים

בקרוב

ימי־החגים מביאים איתם מדי שנה שפע של תקליטים עבריים חדשים. גם השנה אנו צפויים למיתקפה מסורתית זו. אלה הם התקליטים שאו־טו־טו יהיו מוכנים, ויהיו מונחים במדפי התקליטים.

● **אריק איינשטיין.** תקליט חדש של אריק איינשטיין הוא תמיד חגיגה. הפעם הוא עבד על התקליט עם מיקי גבריאלוב שעשה את ההפקה המוסיקלית. עוף גוזל, השיר שכבר יצא לרדיו, גירה את התאבון לעוד.

● **אריק סיני:** לפני כמה שנים עשה סיני תקליט של שירים ישנים בביצועו. הוא עשה עם השירים חסד. בקולו המלטף והרך הוא עזר לשימורם. בחגים ייצא תקליט נוסף של שירים ישנים, כשעל ההפקה המוסיקלית מנצח מתי כספי.

הֶרב אלפרט

KEEP YOUR EYE ON ME

הרב אלפרט הוא האמן שמכר את המיספר הרב ביותר של תקליטים אינסטרומנטליים אי־פעם. לפני חודשים

הֶרב אלפרט
הנמכר ביותר

אחדים יצא בחוץ־לארץ אלבומו החדש, ועתה הוא יצא בהדפסה ישראלית של חברת הליקון. התקליט של הרב הצליח בחו"ל מאוד, שירים רבים ממנו צעדו במקומות הראשונים במיצעדים שם. בחלק מהשירים בתקליט מלווה אותו ג'נט ג'קסון. נוסף על התקליט היפה והמעניין הזה, הוציאה חברת הליקון עוד תקליט של הרב, תקליט־אוסף ישן. כדאי לשמוע.

אהלן, פרינס!

רבים מכם מדמיינים בוודאי את המיכתבים שהייתם רוצים לשלוח לאלילים שלכם. למי שמעריץ אמן מהארץ — אין בעיה. זו ארץ קטנה, ותמיד אפשר למצוא מישהו ששירת עם הזמר הזה בצבא, או בת דודה שלישית של הזמרת הזו, שיעבירו לכם את המיכתבים או יתנו לכם את הכתובת.

הבעיה היא עם הכוכבים של חו"ל. איך מגיעים אליהם? אז הנה לכם כתובות של כמה כאלה. אולי, אם תכתבו להם משהו מיוחד, הם גם יענו לכם בכתב ידם (רק אל תפתחו את המיכתב: „אני יודע שאתה מקבל המון מיכתבי־מעריצים, אבל אני לא כמו כולם." כמעט כולם מתחילים כך):

★ פריטנדרס:

PRETENDERS — WEA RECORDS
Broadwick st. London Wiv 2BH
ENGLAND

★ פרינס:

Prince, WARNER BROS RECORDS INC.
3300, WARNER BLVD; BURBANK CA 91510
U.S.A

★ ניק קארשו:

NIK KERSHAW NW7 2AS
POB 46, London
ENGLAND

★ א־הא:

A-HA- Winterland productions
37, SOHO square, LONDON
W1 v 5 DG. ENGLAND

★ דיבור חדיש:

Modern — Talkin, Hansa
Wittelsbacherstr. 1000, 18 Berlin
21, GERMANY

★ מדונה:

NADONNA — Winterland productions, 37, SOHO Square,
LONDON W1 v 5 DG.
ENGLAND

★ פול יאנג:

PAUL YOUNG P.O. BOX 253
LONDON N 7 9NF
ENGLAND

אירים לא גומרת

דני אמיר — תזכרו את השם. זמר טרי, העומד להוציא תקליט ראשון לקראת החגים.

דני כתב לתקליט את המילים והלחנים הנושאים אופי־מחאתי משהו.

חוץ מהעניין המוסיקלי, יש לו מראה שמבטיח לו מעמד איתן לפחות בקרב בנות הטיפש־עשרה. עכשיו, רגע לפני מבול הכתבות שבוודאי יכתבו עליו, אפשר לספר לכם איפה כתבו עליו לראשונה, הרבה לפני שהוא חשב להוציא תקליט. דני היה איש־השנה הצעיר של העולם־הזה ב־1978. הוא נבחר לזה בשל פעילות פוליטית נמרצת נגד השרות הצבאי בשטחים הכבושים. היום מעסיקים אותו גם דברים אחרים, למשל השיר אנדרנלין, וככה הוא כותב שם:

איריס, למה לא סיפרת לי שאת
אף פעם לא גומרת!
את הרסת לי ת'לשון, אנחנו כאן
עוד מיום ראשון,
לא ידעתי כמה זה גם נכון וגם
קשה,
אז מה לא בסדר!
אולי, אולי עם גזר!

לפני
— אז אולי

באמצע
— אלכס אנסקי?

נשיקה במים

הזוג המאוהב שבתמונה בילה בשבוע שעבר בפארק־המים שבשפיים. השניים התגפפו, התנשקו, התחבקו ושיחקו במים כמו שני ילדים.

אולי אתם לא מזהים את הגבר, הנראה מבוגר למדי, הצמוד לנערה ששערה שופע והיא דווקא נראית די צעירה. מישפט אחד שהוא יאמר יעזור לכם לזהות אותו. זהו שדרן הרדיו הפופולארי יקיר אביב. לנערה שבחברתו קוראים ג'ואי, והם מאוהבים מעל הראוזניים.

מעריצותיו של יקיר, ליבנו עליכן, את צריכות לחפש לכם אליל רדיופוני חדש. מה דעתכן על אלכס אנסקי?

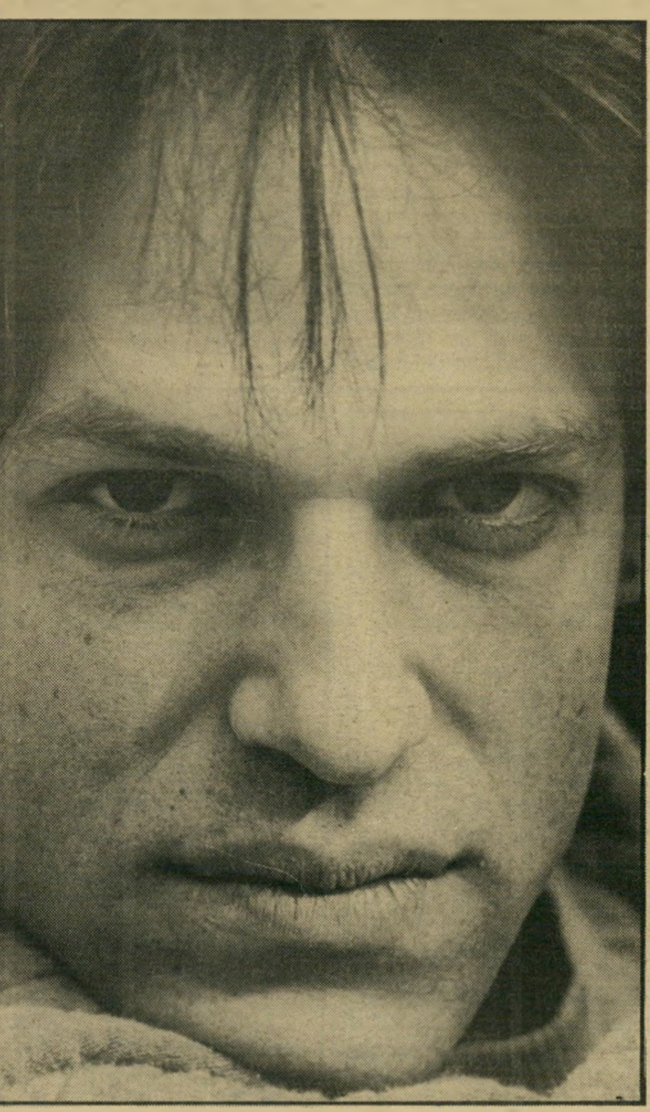

דני אמיר
אולי עם גזר?

רונית אנטלר

חור ברשת

חזקים על חלשים

כבר בשבוע שעבר נכתב בחור ברשת שהעניינים בבית"ר ירושלים יהיו מרתקים, בעיקר מאחורי הקלעים. כי על הדשא, הרבה לא יהיה להם מה להגיד בעונה הקרובה. שחקני־הקישור של האלופה, סמי מלכה ואורי מלמיליאן, עדיין אינם משחקים. בשבת האחרונה, כשבית"ר נחלה הפסד מחפיר מול האחות התל־אביבית, בית"ר, ישבו הקשרים על הספסל.

בדקה ה־90, כשירדו השחקנים מכר הדשא, נזכרו ראשי בית"ר ירושלים שבעצם ההפסד הוא בגלל שחקני־קישור פצועים. בבית"ר לא מעוניינים

עוזי קרן

כדורגלנים מלכה ומלמיליאן
בבוץ

לצאת להתקפה חזיתית על מלמיליאן. לפיכך. ראשי הקבוצה מוכנים להגיד רק שהם מאמינים לו שהוא פצוע, מבינים שיש לו פחד פסיכולוגי מפציעות, ובכלל, בבית"ר ירושלים אף אחד לא מעז לצאת נגד המלך.

„אין לי בעיה עם אורי", אמר אחד מראשי בית"ר. הוא טוען שהוא פצוע, שהוא לא בריא — ואני מאמין לו."

אז עם מי, בכל זאת, יש להם בעיה? ברור וקל, כמובן: עם סמי מלכה. ולמה דווקא מלכה? כי הוא צעיר, אין לו קהל־אוהדים כמו שיש למלמיליאן ועליו אפשר להגיד הכל.

אז הם אומרים. הם אומרים שהוא לא מקופח. שקיבל דירה מבית"ר בשכונת גילה. ששוויה היום 90 אלף דולר. הם גם אומרים שהוא מרוויח 200 דולר לחודש כמשכורת, עוד 300 דולר לחודש משלמת לו האגודה עבור שכר דירה, ועוד 400 דולר הוא מקבל עבור כל נצחון.

בחודש טוב, מעריכים בירושלים, יכול סמי להגיע ל־1500 דולר.

הם לא מעזים עדיין להגיד שהוא משקר ואינו פצוע. אבל מיתממים במין תשובה מוזרה, שעד שלא יהיו להם ביטחונות של 100 אחוז שהוא פצוע — עד אז הוא לא יקבל מהם משכורת.

העניין עם מלמיליאן ומלכה עדין מאוד, מסבירים ראשי בית"ר, שלא לייחוס. אך לפתע הם מתקשחים ומודיעים שהם לא יפתחו חוזים. לא למלמיליאן ולא למלכה, לא לאבי כהן, גם לא לדידו.

ועוד אומרים שם, במיגרש בבית־וגן, שאם מלכה לא יתאמן, הוא ילך הביתה. אם הוא לא ישחק, הוא לא יקבל משכורת.

עושים שרירים בבית"ר ירושלים. אבל מה, רק על חלשים.

עשו לו תרגיל מלוכלך

בני קונפורטי, העוזר הנצחי של דוביד שווייצר, כועס. הפועל תל־אביב, הוא אומר, עשתה לו תרגיל מלוכלך, ועכשיו הוא מחוסר עבודה.

אומר קונפורטי: כשחיים צימר החליט לפטר את דוביד שווייצר בעונה שעברה מהפועל תל־אביב, חשבתי לעזוב גם. אבל דוביד אמר לי שלא כדאי, כי הם לא ישלמו לי משכורת. אז נשארתי.

קיבלתי משכורת כמו עוזר־מאמן, ולמעשה אימנתי את הקבוצה. והפועל, שהיתה במצב קשה, לא ירדה ליגה. תוך כדי העבודה הם הבטיחו לי שאהיה מאמן במחלקת־הנוער. לא חתמתי על זיכרון־דברים. האמנתי להם. אני לא משקר, ומאמין שגם אחרים, כשאומרים דבר־מה, אז הם מקיימים.

לקחתי על עצמי את כל העול של הפועל תל־אביב. אימנתי פעמיים ביום, בבוקר ואחר־הצהריים.

ואז, מגיע הזמן של סוף־העונה, ומסתבר שמאחורי גבי עשו כל מיני תרגילים מלוכלכים. צימר דיבר עם גיורא שפיגל, שהוא חבר שלו, והם דאגו שלאבא של גיורא תהיה עבודה. נתנו לאליעזר שפיגל את מחלקת־הנוער.

הם הבטיחו לי שיחלקו את הנוער לשניים — צפון ודרום — ולא עשו זאת. הבטיחו לי שאקבל את המחוננים ואת האפרוחים, וגם את זה לא נתנו לי. עד היום לא שמעתי מהם. נפגשתי עם שפיגל, נתתי לו את כל התוכנית שלי לגבי הנוער, והוא מאמץ אותה היום, ואני בחוץ.

נתתי את הנשמה שלי להפועל תל־אביב, והיום חיים צימר משאיר אותי בלי פרנסה, ועם הבטחות. שום קבוצה לא פנתה אליי, כולם ידעו שאני נשאר בהפועל. 30 שנה הייתי מורה לחינוך גופני בבית־הספר תל־נורדוי, ומעולם לא אמרו עליי שאני חותר תחת הממונים, לא עובד כשורה או עוד כאלה דברים.

צימר הוא איש שאוהב לעשות כותרות. הוא פיטר את דוביד בצורה מגעילה. הכל כדי שתהיה לו כותרת בעיתון. הוא רוצה להתבלט, לעלות על הגב של אחרים. היום הוא יושב־ראש הפועל תל־אביב, וגם נבחר כסגן־ראש ההתאחדות־לכדורגל. אני לא יודע אם הוא לא יעשה בעתיד משהו כדי להדיח את שאול סווירי.

צבי סל העולם הזה

עוזר־מאמן קונפורטי
הוא עוד ידיח את סווירי!

מכבי ניצחה, דריקס הפסיד

הפתיחה הטובה של מכבי תל־אביב — הנצחון המרשים במחזור הראשון, 1:2, על קבוצת שימשון תל־אביב, והמקום הראשון בטבלה — אומנם משמחים את גיורא שפיגל ואת שחר בראל. אבל כמו בכל נצחון, יש גם כאן מפסידים.

המפסידים אינם רק קבוצת שימשון, אלא גם שחקני מכבי תל־אביב, הקפטן שלהם, מנשה שמעונוב, והחלוץ אלי דריקס.

השניים מנהלים משא־ומתן כספי עם מכבי, והנצחון הוכיח להנהלה שאפשר להקשיח עמדות. אפשר להסתדר בשלב זה גם בלי החלוץ והקפטן.

אלי דריקס, החלוץ המוכשר, הוא המפסיד העיקרי: נצחון שהושג בלעדיו, חוזה שלא הסתיים עדיין — כל אלה מורידים את סיכוייו שמכבי תיענה לדרישותיו.

דריקס היה אמור לקבל בשנה שעברה 130 אלף דולר ברוטו. החוזה, כאמור, בוטל, בהוראת בית־המישפט, שכן מכבי לא עמדו בתשלומים. דריקס היה בטוח שאם יישב על הספסל, למכבי יהיה קשה על הדשא, ואז הוא יקבל את כל מה שחייבים לו, ועוד תשלומים נוספים.

המחזור הראשון איכזב את דריקס. במשא־ומתן תגלה עכשיו הנהלת מכבי הרבה ביטחון עצמי, ובצדק.

הנעליים של ברוך

גורלה של הקבוצה השכונתית בני־יהודה תלוי בעונה הקרובה בנעליו של ברוך ממן. וזאת למה? כי דוביד שווייצר, המאמן הוותיק, הימר עליו, והביא אותו ממכבי חיפה, תמורת 50 אלף דולר לעונה.

אם ממן יהיה בכושר, דוביד יהיה גדול ובני־יהודה תהיה טובה. המישפט הזה הולך גם על דרך השלילה.

אגב, שווייצר אומר השבוע כי לבני־יהודה צפויים מישחקי־חוץ קשים, ו־הוא מקווה שהקבוצה תשתפר. באינ־טרטוטו, בגביע ליליאן ובמחזור ה־ראשון, הם לא בדיוק הוכיחו כיצד הם משתפרים. אבל אנחנו סומכים על דוביד. בשלב זה, לפחות.

גילה ריזן, העולם הזה

כדורגל ממן
סמוך על דוביד

התרגיל של אוברקוביץ

מהו הסיפור האמיתי מאחורי הצהרותיו של דורון ג'מצ'י, בכל הקשור לנסיעתו עם נבחרת ישראל בכדורסל?

מספרים, שהגיבור מאחורי הפרשה הוא לאו דווקא שימעון מיזרחי, מנהלה של הכספת, מכבי תל־אביב. הגיבור הפעם הוא יושב־ראש איגוד־הכדורסל,

ראש־איגוד אוברקוביץ
ג'מצ'י סוף־סוף ממושמע

יורם אוברקוביץ — שאגב, נמצא ביחסי־חברות מצויינים עם מיזרחי.

ג'מצ'י, כזכור, איים שהוא לא יסע לשחק עם הנבחרת בחוץ־לארץ. הסיבות, כמו תמיד, כסף. אוברקוביץ, מספרים, התקשר למיזרחי והודיע לו חד־משמעית: אם ג'מצ'י לא יסע, אני אדאג, באיגוד־הכדורסל, שהוא לא ישחק כל השנה הקרובה במכבי.

מיזרחי, מספרים, נכנס ללחץ. הוא יודע כמה ג'מצ'י חשוב לקבוצה, והוא יודע בדיוק מה יקרה אם מכבי תל־אביב לא תהיה השנה אלופת המדינה ולא ותסע לאירופה: די בכך שמכבי תחמיץ פעם אחת את האליפות הנצחית שלה, כדי שקופתה תתמוטט.

אז מיזרחי הבין את המסר, וקרא אליו את ג'מצ'י לשיחה אישית בארבע עיניים, בה הבהיר לו מה שהיה צריך להיות ברור. ג'מצ'י, ממושמע וצייתן, עלה על המטוס ונסע עם הנבחרת מבלי לקבל את הכסף שדרש.

עוזי קרן

ניסים כהן (משמאל) הכניע את האלופה בית"ר ירושלים. הוא בישל את הגול ה־ראשון וקבע 1:2, חצי דקה לפני שריקת־הסיום. בית"ר ירושלים נראתה במחזור הראשון של הליגה כמו קבוצה מהליגה למקומות־עבודה. הם נראו כמי שעדיין לא סיימו אימוני־הקיץ. היציעים הריקים הבהירו לראשי בית"ר, שה־אוהדים השרופים העדיפו את הפננות־השבת בירושלים, על־פני המיגרש ברמת־גן, שם היה הרבה יותר אקשן.

אדהזון

אזהרה — משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

ט״ו באלול תשמ״ז, 9.9.1987 מיספר 2610 שנה 51 המחיר 4.00 שקל חדש (כולל מע״מ)

העולם הזה

אצל רמבו בערד